

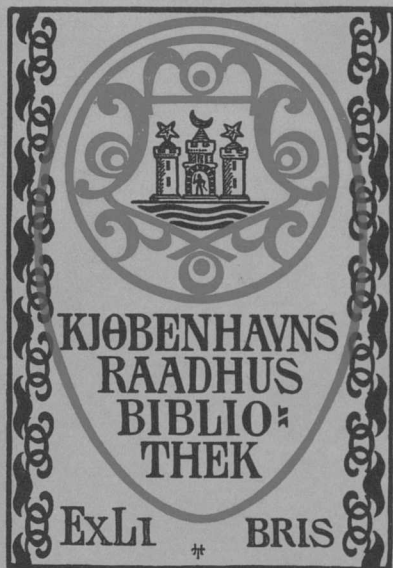
545171406

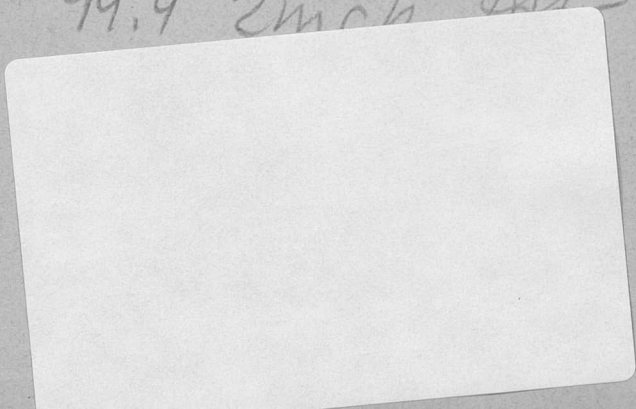
101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

99.4 Zinck, Otto Zi

RHB

99.4 2inck 011-

FRA MIT STUDENTER- OG
TEATER-LIV

FRA MIT
STUDENTER-
OG
TEATER-LIV

ERINDRINGER
AF
OTTO ZINCK

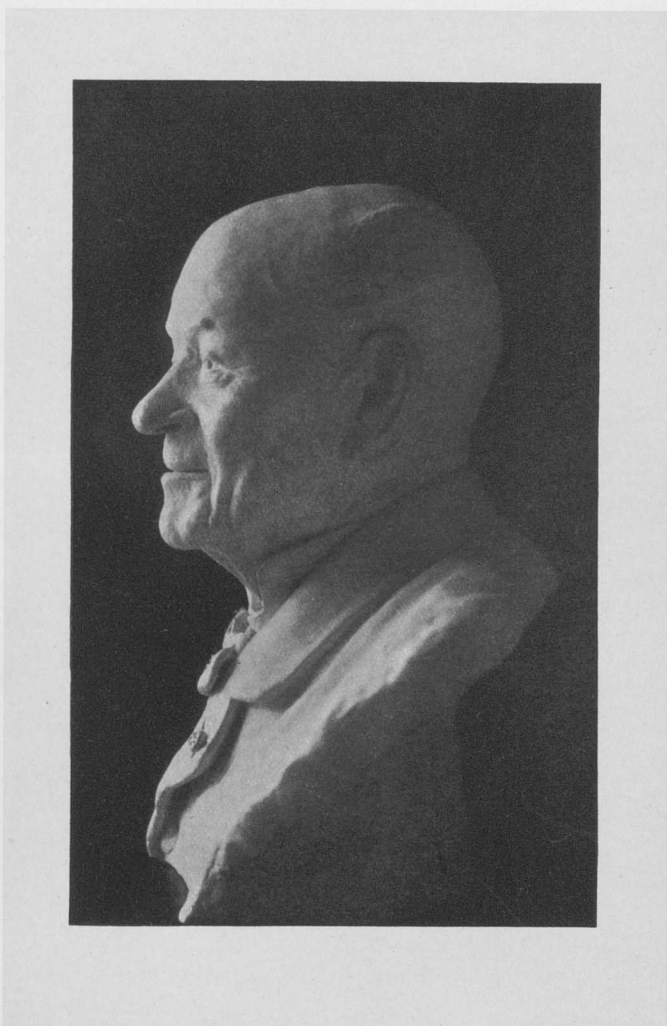
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

FORLAGETS BOGTRYKKERI

1906

INDHOLDSFORTEGNELSE

I	SLÆGTEN	1
II	BARNDOM.....	20
III	STUDENTERAAR	43
IV	SKUESPILLER-DEBUT	127
V	STUDENTERFORENINGSLIV	144
VI	SIDSTE AAR VED DET KGL. TEATER	191
VII	FOLKETEATRET UNDER LANGE	220
VIII	DET NORDISKE STUDENTERMØDE 1875.	240
IX	SENERE AAR VED FOLKETEATRET	248
X	TIL NORDKAP OG AMERIKA	268
XI	SLUTNING.....	286
TILLÆG	(STATISTISK OVERSIGT OVER <i>OTTO ZINCKS</i> SCENISKE OG LITTERÆRE VIRKSOMHED VED <i>JOHS. RING</i>).....	297

I

SLÆGTEN

MINE Forfædre, saa langt jeg kan følge dem tilbage, er alle fra Sønderjylland. En Paulus Zinck nævnes som Musikantergesell i Swabsted, en smukt beliggende Landsby ved Trenefloden, en Mils Vej fra Frederiksstad; han døde 1619.

I 5 Generationer opholdt Slægten sig i Sønderjylland, dels i Swabsted, dels i Wilster, Pløen og Husum, og alle disse Steder fandtes Musikere og Organister af Navnet Zinck. Sidegrene kan paavises i England og Tyskland; Luther havde i Wittemberg en Famulus, som hed Zinck.

Det er rimeligt, skønt ikke bevist, at Familien Zinck paa *Godthaab* ved Aalborg hører til Slægten. Den nuværende Ejer af *Godthaab* har meddelt, at hans Bedstefader var fra Borgedorf ved Hamborg og var Kanalgraver ved Ejderkanalens Anlæg 1777. Han døde 1800, da hans Søn Christian Zinck var 7 Aar. Denne blev først Vogterdreng og kom efter sin Konfirmation i Smedelære; ved Flid og Energi blev han sin egen Mand som Bysmed i Sejlflod og byggede 1844 et Hammerværk ved Aalborg. Frederik VII overrakte ham 1853 egenhændig Ridderkorset; han døde 1883. Hans Søn driver nu Hammerværket.

Om Navnet Zinck staar i Forbindelse med *Zincke*, Benævnelsen paa et Instrument, som i sin Tid blev brugt ved Janitschar-Musik, er uvist; Zincke er ogsaa Navnet paa en af Orgelpiberne. Vist er det, at Musiken er gaaet som en rød Traad igennem min Slægt.

Min Bedstefader, Hardenack Otto Conrad Zinck, blev født i Husum den 2den Juli 1746 og skriver i sine Erindringer saaledes om sin Barndom:

„Jeg lærte snart at finde Tonerne paa min Barneviolin, og inden jeg var 12 Aar, kunde jeg allerede spille paa Violin, Fløjte og Klaver efter Noder. Min Fader, der ansaa Sangen for en af de største Gaver, der var givet Mennesket, samlede daglig os Børn om sig — vi var syv — han kaldte os „Orgelpiberne“. Med de to mindste paa sit Skød, indøvede han saa afvekslende muntre og alvorlige Sange med os ved Klaveret. Moder sad ved Vinduet med sit Haandarbejde og maatte bagefter afsige Dommen over hvem af os, der havde gjort sine Sager bedst.“

Indtil sit 19de Aar gik min Bedstefader i sin Fødebys Latinskole, men han maatte saa opgive Studeringerne paa Grund af Faderens økonomiske Omstændigheder, og fra nu af blev Musiken hans egentlige Kald og Beskæftigelse. I sit 21de Aar kom han til Hamborg, hvor han fik Ansættelse som Kirkesanger under Philip Emanuel Bach, som dengang var Musikdirektør i Hamborg. Her blev han paa-virket af de forskellige Komponister og Virtuoser, der til Stadighed besøgte Bach, og kom efterhaanden

i et nøjere Forhold til denne. Han gav dér Undervisning i Sang og lærte i sin Egenskab af Sanglærer den franskfødte Susanne Elisabeth Pontet at kende; 27de Septbr. 1774 blev hun hans Hustru, og sammen med hende foretog han i de paafølgende Aar flere Kunstrejser; selv var han en Virtuoso paa Fløjte og spillede mesterligt Klaver.

1777 blev han engageret til Ludwigslust i Mecklenborg-Schwerin som Kapelmester ved Hertugens Hofkapel samt Hoforganist. Her stiftede han Bekendtskab med den berømte Komponist Naumann, der var Kapelmester i Stockholm og kort Tid efter blev engageret til det kgl. Teater i København for selv at lede Indstuderingen af sin Opera *Orfeus og Eurydike* til Festforestillingen i Anledning af Kong Christian VII's Fødselsdag.

Efter Naumann's Anbefaling blev den ansete Musiker og Komponist J. A. P. Schulz indkaldt til Danmark som Kapelmester, og samtidig blev min Bedstefader engageret til det kgl. Teater i København som 1ste Syngemester og Akkompagnatør. Han havde Aaret i Forvejen 1787 gæstet København med sin Hustru og med hende givet en Koncert paa det kgl. Teater, som hele Hoffet overværede. 1789 blev han tillige Organist ved Frelserens Kirke paa Christianshavn og fik som saadan stor Indflydelse paa C. F. Weyse's Uddannelse i Orgelspil; 1791 blev han Musiklærer ved Blaagaards Seminarium paa Nørrebro.

Min Bedstefader var i Besiddelse af en grundig, musikalsk Kundskab og har indlagt sig stor Fortje-

nexte af det danske Musikliv, særlig paa Sangens Omraade. Han stræbte med enthusiastisk Iver overalt at fremkalde Interesse for Musik. Baade han og Schulz arbejdede paa at hæve Folkesangen til et National-Dannelsesmiddel og at forbedre Sangen i Sko-

H. O. C. Zinck.

len som i Kirken. Den første større Koncert af Kirkemusik fandt Sted i Helligaandskirken til Indtægt for Københavns Fattige.

Som Syngemester ved Teatret styrede han sit Embede med Dygtighed og trættedes aldrig ved at instruere Sangerne; han fik Koret udvidet og underkastet en permanent Indøvelse.

Hans store Omstændelighed ved Undervisningen hæmmede dog ikke sjældent Arbejdet. Oehlenschläger, der var ved Teatret 1797—1799, skriver i sine Erindringer „at til Syngemester for os Unge var Zinck for teoretisk. Der blev snakket for meget og sunget for lidt.“ I Modsætning til Schulz var han lidt barsk af Væsen, et Sykke af en Brumbasse, men saa ærlig i denne Karakterejendommelighed, at han lige overfor sine Overordnede aldrig stak Piben ind, naar han vidste, at hans Mening var den rette. Teaterchefen,

Overhofmarskal Numsen, kaldte ham „ein unverschämter Erzgrobian“.

Paa Blaagaards Seminarium fandt han god Lejlighed til at virke for sin og Schulz's Tanke at udbrede Sangen blandt Folket, og hans utrættelige Flid havde saadan Fremgang, at Seminaristernes trestemmige Sange i Blaagaards Have Sommeraftenerne lokkede Københavnerne ud paa Nørrebro. Kort efter (1799) begyndte han at holde selskabelige Syngeøvelser for Damer og Herrer, derimellem flere Studenter og Kunstnere, og havde ved Undervisningen sin Hustru, sine 2 Døtre og 2 Sønner til Medhjælp. Den første offentlige Koncert blev givet paa Bryggernes Lavshus af Herrekoret, der talte 40 Sangere, og gjorde stor Lykke. Han var saaledes Stifter af den første danske Sangforening. Efter Københavns Bombardement 1807, under hvilket Englænderne besatte Blaagaard og anlagde Batterier i Haven, blev Seminariet flyttet til Jonstrup. Her boede min Bedstefader med sin Familie om Sommeren; om Efteraaret gik han mangen Lørdag fra København de 2½ Mil til Jonstrup og tilbage Mandag Morgen. 1809 udnævntes han til Professor, forlod Seminariet 1811 og overlod 1817 sin Stilling ved Teatret til Sønnen Ludvig.

Han var en lille spinkel Mand med et Par livlige Øjne og bar sort Kalot paa sit hvide Haar. Han talte Tysk og Dansk; i Hjemmet altid Tysk med sine Nærmeste. Ved Teatret var han almindelig afholdt for sin venlige og humane Optræden, særlig overfor Korets Damer og Herrer. Saaledes glemte

en af hans gamle Elever, Bente Ravsted, den senere Fru Frederikke Dannemand, aldrig sin gamle Lærer og lod sin Hengivenhed og Velvilje for ham gaa i Arv til hans Nærmeste. Jeg har som Barn oftere været ude hos hende paa Toldbodvejen og dér set Kong Frederik VI, der engang imellem gav sig i Snak med mig.

Bedstefaders musikalske Begejstring og livlige Gemyt bragte ham ofte til at gribe Pennen. I flere af Datidens Dagblade og Tidsskrifter findes Indlæg og Artikler af ham, saaledes i *Minerva*, *For Sandhed*, *Dagen*, *Den nordiske Tilskuer* og *Zeitung für Literatur und Kunst*. Af hans mange spredte Kompositioner for Teatret, Kirken og Skolen skal kun nævnes hans Koralbog (1801), der indførtes i alle Landets Kirker og holdt sig et halvt Aarhundrede; flere af Melodierne i denne var komponerede af ham og bruges endnu den Dag i Dag. Ved Jordfæstelsen af de i Slaget paa Reden 2den April 1801 Faldne ledede han Sangen ved den store Fællesgrav: „Værrer Fred med Eder alle osv.“, hvis Melodi til Abrahamsons Tekst var komponeret af ham.

Han oplevede den Glæde at være samlet med sine Børn og Børnebørn paa sin Guldbryllupsdag 27de September 1824 og døde 85 Aar gammel den 15de Februar 1832. I Talen, som Konfessionarius J. P. Mynster holdt i Hjemmet over ham, hed det: „Han virkede med Iver og brændende Nidkærhed i og for sin Kunst. Han vilde, at Tonernes Magt skulde forædle Hjertets Følelser, og at Kunsten skulde nærme

sig det Allerhelligste og Evighedens Harmoni genlyde i Orgelets Brusen og Menighedens Salmesang.“ Hans gamle Hustru fulgte ham et Par Maaneder senere i Graven (19de April s. A.).

Bedstefader og Bedstemoder efterlod sig 2 Sønner: Johan Wilhelm Ludvig Z., der var min Fader, og Johan Georg Christopher Z., og 2 Døtre: Louise Frederikke og Margrethe Frederikke Henriette; den sidste blev gift med Landmaaler Petersen paa Fyn og havde med ham en Datter Susanne, der døde ugift.

Louise Frederikke blev gift med Præsten Hjeronymus Laub i Frørup paa Fyn; han var en intim Ven af J. P. Mynster og K. L. Rahbek og omtales med stor Anerkendelse i begges Erindringer. Efter *Dyveke-Fejden* overdrog Rahbek ham Redaktionen af *Minerva*, og her skrev han i Aarene 1796—98 Teaterkritik; han lagde i sine Artikler Sagkundskab, stor Grundighed og sjælden Samvittighedsfuldhed for Dagen. Som Teateranmelder faldt det i hans Lod at criticere Oehlenschlägers Skuespiller-Debut som Torben Oxe i Samsøes *Dyveke*; skønt mild i sin Dom maatte han dog erklære Debutanten for utilfredsstillende og uden Betingelser for Rollen. Mynster siger om Laub, at „han var et rent, følelsesfuldt Menneske, aaben for alt Godt og Skønt.“ Han havde læst meget og var i Besiddelse af et smukt Organ, han havde en udviklet Smag og var en overordentlig smagfuld Forelæser. I 46 Aar levede han et sjældent lykkeligt Samliv med sin Hustru og sine Børn,

blandt hvilke Otto Laub, død som Biskop i Viborg, er den mest bekjendte. Ovre i Frørups gamle Præstegaard tilbragte jeg som Dreng og Student mange fornøjelige Sommer- og Juleferier. Mine Teaterinteresser fandt Næring ved at høre Onkel Laub læse Oehlenschläger højt og ved at lytte til hans Fortællinger om det kongelige Teater, som det var i hans Ungdom med Kunstnere som Schwarz, Knudsen, Frydendahl og Lindgreen.

Georg Zinck, der havde valgt at studere Medicin, var ligesom sine Søskende meget musikalsk og besad en sjælden Tenorstemme; han beklædte som Bifortjeneste Kantor-Posten i Kastelskirken. Et Tilfælde bragte ham til Teatret. Min Fader, der var 12 Aar ældre end Georg, var allerede 1798 bleven udnævnt til sin Faders Medhjælp ved Teater-Syngeskolen og ansat som Opera-Suflør. En Vinteraften 1812 blev han, da han gik hjem fra Teatret, løbet overende paa Kongens Nytorv af en Flok Søkadetter, der kom farende fra Bredgade; i Faldet brækkede han sit ene Ben tæt ved Knæet. En Syngesuflør var ved det kgl. Teater, hvor der i de Aar opførtes talrige Syngestykker med Taletekst, en vigtig Embedsmand, som i al Fald dengang vanskelig fandtes. Teaterbestyrelsen, der var i Vaande, henvendte sig, efter min Faders Raad, til hans Broder Georg, der ligesom min Fader havde faaet en grundig musikalsk Uddannelse. Han, der med Lethed og Sikkerhed sang fra Bladet, erklærede sig villig til at vikariere, til hans Broder igen kunde overtage Plad-

sen. Da Teaterchefen (Holstein) en Dag overværede en Syngeprøve paa *Nonnerne*, og Zinck paa Grund af Sygemelding fra Sangeren Enholm sang dennes Parti i de kombinerede Numre, blev han saa slaaet af Zinck's Sangstemme, at han efter Prøven straks foreslog ham et efter de daværende Forhold stort Engagement som kgl. Operasanger; Teatret havde netop siden Du Puy's Bortgang 1808 haardt savnet en Tenorsanger. Min Farbroder debuterede da i Du Puy's Glansrolle som Ritmester Rose i *Ungdom og Galskab*, og skønt han i dramatisk Henseende stod tilbage for Du Puy, overgik han ham, hvad Sangen angik. En saadan Tenor var i Mands Minde ikke hørt herhjemme, en Klang saa høj, ren og kraftig, og saa udviklet en Sangkunst, der med Lethed overvandt alle Vanskeligheder.

Han blev gift med Skuespillerinden Marie Elisabeth Thomsen. Uden at kunne kaldes nogen Skønhed, var hun i Besiddelse af en umiddelbart vindende, uskyldig og yndefuld Kvindelighed, og uden at reflektere over Kunsten eller underkaste sig nogen dybere Vejledning, kunde hun ved at lade sin harmoniske Natur raade, instinktmæssig ramme det sandeste og elskværdigste Udtryk for unge Pigers Tale og Færd baade i Alvor og i Skæmt; hun kunde være hjertelig og rørende, skælmsk og naiv med Ungdommens og den medfødte Yndes hele Trylleri. Hendes Stemme var hverken stærk eller omfangsrig, men den ejede det samme indsmigrende Behag, som hvilede over hele hendes Personlighed, og denne

Gratie prægede Foredraget. Hendes Fremstilling af Titelfiguren i *Cendrillon* var som en Omsættelse i Toner af den unge Kunstnerindes eget Væsen; hun behøvede kun at give sig sin Natur i Vold, for ganske at smelte sammen med den sympatiske Skikkelse, som de henrivende Melodier hævede op i Eventyrets fantastiske Regioner. Det var en formelig Kultus, der omgav hende i hine *Cendrillon*-Dage, og ved Teatrets Sørgefest for hende knyttede Oehlsenschläger sine Mindeord til Melodier af *Cendrillon* og frembragte herved et gribende Indtryk. Hun var ikke fyldt 34 Aar, da hun 1823 døde af en Brystbetændelse, som hun havde paadraget sig ved en Kirkekoncert. Fru Heiberg har for mig omtalt hende med stor Begejstring og Hengivenhed. Ofte naar hun som Elev ved Danseskolen om Vinteren var paa Prøve sammen med Madam Zinck, kaldte denne hende hen til sig og pakkede hende ind i sin Foerværkskaabe for at varme hende.

Min Farbroder overlevede hende kun faa Aar, han døde 1828 og efterlod sig 2 smaa forældreløse Pigebørn, der efter Grevinde Dannemands Initiativ fik en Forsørger i Kongen, som lod dem undervise til deres Konfirmation.

Min Fader, Ludvig Zinck, var født i Hamborg den 21de Novbr. 1776. Han var kun 4 Aar gammel, da hans Forældre brød op fra Hamborg og flyttede til Ludwigslust i Mecklenborg-Schwerin. Her nød han Faderens Undervisning, medens han sammen med den jevnaldrende Hertugsøn fik Undervisning i andre

Fag. Da Forældrene 1787 kom til København, blev han ansat som Elev ved det kgl. Teater under Michael Rosings Vejledning, sang med som Korist i flere Syngestykker og udførte 1790 Bondedrengens lille Parti i *Høstgildet*, da dette 1ste Gang opførtes ved Festforestillingen i Anledning af Kronprins Frederiks Formæling med Prinsesse Marie Sofie Frederikke. Han forlod imidlertid faa Aar efter Scenen, men blev paa anden Maade Teatret til stor Nytte, navnlig som dramatisk Sanglærer. Fra 1798 var han sin Faders Medhjælper ved Syngestykkers Indstudering tillige Syngesufør og Musikdirektør ved de Syngestykker,

Ludvig Zinck.

som i den dramatiske Skoles Periode (1806—1817) opførtes paa Hofteatret. Efter Kapelmester Kunzens Død 1817 blev han 1ste Syngemester ved Teatret; 1802 var han blevet udnævnt til Hoforganist. Min Fader, der i sin Person forenede den elegante Musiker med den literært dannede Mand forstod at bringe de mange uensartede, tildels uøvede Kræfter i Samklang. Det var navnlig Solosangerens Indøvelser og Sammensangens Indstudering, som blev hans Embedsgærning, og han røgtede denne med en levende

Interesse. Han lagde særlig Vægt paa en ren og tydelig Udtale af Teksten og dramatisk Behandling af Sangpartierne. Flere af hans Elever, som Fru Anna Nielsen, C. N. Rosenkilde og Phister, har tidt fortalt mig, hvad de skyldte ham i saa Henseende. Fra 1810—1815 var han Musikkdirektør ved Kongens Regiment og styrede de i sin Tid under General Rømlings Overdirektorat offentlige Harmonikoncerter paa Gjethuset, hvortil han komponerede adskilligt. Ved Siden af sin ovennævnte Embedsvirksomhed leverede han en Mængde Kompositioner til det kgl. Teater, og det er næppe overflødig at bemærke, at der i Reglen blev levnet ham meget kort Tid til hans Arbejde for Teatret.

Efter 52 Aars Virken ved Teatret forlod han det 1842; han var 3 Aar forinden bleven udnævnt til Professor. Sit Orgel i Christiansborgs Slotskirke vedblev han at spille til et Par Aar før sin Død og elskede og dyrkede Musik til det Sidste. Jeg mindes fra min tidligste Barndom, at han efter Middag i Mørkningen ofte sad ved sit Klaver og spillede i Reglen Fantasier og Improvisationer, undertiden Ting af gamle Syngestykker, hvortil han da med halv Stemme nynnede Melodierne.

I min Barndom fulgte jeg ofte med Fader, naar han gik paa Teatret, og kom paa den Maade til at gøre Bekendtskab med flere af Skuespillerne fra den Tid, saasom Lindgreen, Ryge, Stage, Liebe, Nielsen, Foersom, Rosenkilde, Phister o. fl. a. Jeg overværede hyppigt Prøver baade paa Syngeskolen hos

Fader og nede paa Scenen. Undertiden fik jeg ogsaa Lov at følge Fader paa Teatret om Aftenen og blev da altid lukket ind i „Skabet“, det var Maskinmester Gynthers lille Lukaf til venstre i Prosceniet foran den røde Draperi-Kulisse. Jeg mindes saaledes at have været paa min Faders Syngeskole, da *Michel Perrin* i Sommeren 1835 blev indstuderet. Fader sad paa en høj Stol ved et Flygel, der var anbragt paa en Forhøjning af $\frac{1}{2}$ Alen, og de Agerende stod rundt omkring ham. Forestillingen skulde gives udenfor Sæsonen af den saakaldte *Forening for Sommerskuespil*, der bestod af Rosenkilde, de to Regissører Liebe og Stage, Phister og min Fader. Jeg husker, at Phister, som i Stykket spillede Politichefen Desaunais og som i en Sang skulde tage en Pris og nyse, havde en Snustobaksdaase med Snus i, for at øve og vænne sig til Prisen og nyse paa naturlig Maade i Sangen. Det gik selvfølgelig ud over hans Snustobak, da Alle skulde have en Pris.

Paa Syngeskolen stod „Klokkespillet“, et taffelformet lille Klaver, hvor lange smalle Glasplader traadte i Stedet for Strengene. Jeg har mangen gang moret mig ved at spille paa det. Det brugtes i adskillige Stykker, blandt andre i *Recensenten og Dyret*, hvor Fader spillede paa det i Kulissen, medens Non Pareil figurerede med sit Klokkespil paa Scenen; endnu den Dag i Dag bruges det i dette Stykke.

En anden Gang, det var i 1832, var jeg til en Teaterprøve paa J. P. E. Hartmanns første Opera

i Nøddebo, Rosings i Fredensborg, medens Strandvejen endnu var et *Terra incognita*.

Fader var som flere af hans Venner og Kunstfæller (saaledes Du Puy) bleven Medlem af det 1801 oprettede Livjægerkorps og deltog 1807 i de Udfald, Korpset gjorde fra den indesluttede By i Classens Have. Han var i sin Tid et virksomt Medlem i *Borups Selskab, Kæden, Rekreationen* og flere andre Selskaber; det var i Klublivets gyldne Dage.

Rosenkilde var en af Faders ældste og nærmeste Venner. Han boede med sin Børneflokk og sin gamle Svigermoder Mad. Christensen i en gammel Gaard i Adelgade ligeoverfor Prinsensgade. Hans Kone Maren var ravjysk ligesom Bedstemoderen, der var fulgt med de Unge fra Aarhus; jeg har faaet mangan Pris Tobak af hendes Snustobaksdaase. Rosenkilde, der nærede stor Hengivenhed for min Bedstefader, besøgte jevnlig ham og hans gamle Hustru, da de boede i Gothersgade — Huset staar der endnu — og var meget liéret med Fader og Onkel Georg. De spillede af og til L'hombre sammen og hidkaldte da som Fjerdemand enten Eisen, Syngesufløren ved Teatret, eller Krøyer, Komponisten til „Muser har Glæden, Druen kær —“, „De første Prygl, vi i Skolen fik —“, „Der er et yndigt Land“ o. fl. Sange.

Eisen, der havde taget Studentereksamen, var meget musikalsk og et vittigt Hoved. Hans Passion var Ildebrand; naar Vægterne peb og raabte Brand, maatte han afsted, hvis han da ikke netop sad i Suflørhullet, for at se paa Ilden. Saaledes traf en Ven ham

en Aften foran et Hus, hvor Taget stod i lys Lue, omringet af et skuelystent Publikum. „Hvad Fanden staar Du her og driver efter?“ spurgte Vennen. — „Her boer jeg,“ svarede Eisen, „og jeg staar netop og fryder mig ved Synet af Branden deroppe paa Kvisten, det er mine Tørv, der brænder; det er storartede Tørv, se hvor de kan holde Ilden.“ — En Aften paa Teatret under et kombineret Numer, en Kvintet, gik Schwartzten, der stod yderst i Rækken paa Scenen, pludselig ud af det; Eisen søgte forgæves at hjælpe ham ind i det. Da Tæppet var faldet, kom Schwartzten hen til Eisen og bebrejdede ham, at han ikke havde hjulpet ham. „Kære Ven,“ svarede Eisen, „Du stod ikke til at redde. Jeg sprøjtede forgæves paa Dig, men Du var ikke til at redde, og saa vendte jeg Straalen imod din Sidemand, for at der ikke skulde gaa Ild i hele Rækken.“

Gamle Rosenkilde sendte tidt smaa pudsige Epistler til sine Venner; de havde det Improvisationens Præg, der karakteriserede hele hans Optræden ogsaa paa Scenen; som Prøve kan følgende tjene:

„Jeg vilde gerne have spillet en lille L'hombre i Aften, men saa vilde Ingen komme, hvorpaa jeg saa slog mig til Flid. Jeg skrev i Forgaars en Akt af en Komedie, noget af det Bedste i den Genre siden Verdens Skabelse. Nu vil jeg i Aften se at komme i Aande til anden Akts Fuldbgyrdelse. Jeg henlever ganske vel din evige

Rosenkilde.“

„Idag er det for Resten 500 Aar siden, at Johan Huus blev brændt. Hvad et Menneske dog kan holde ud. Desuagtet henlever jeg din evig hengivne

R —“

„Da jeg i dette Øjeblik kommer inderlig tæt mættet fra Bordet,

Otto Zinck: Erindringer

hvor jeg har faaet Hønskekødssuppe, saa er jeg Gudskelov i den Stilling, at jeg kan foragte Din og den hele kultiverede Verdens Muslinge-Do. (Jeg véd meget godt, at Krøyer, Georg og Du nu sidder og fylder Jer med samme, og jeg maatte ikke faa Noget); men det er det Samme — min Tid kommer Djævelen pine mig nok. — Hver Dag af vort Liv giver os ellers et mærkeligt Bevis paa den menneskelige Aands Venden tilbage til det naturlige Liv, og Intet er skønnere end den Tanke, at Verden blev af

Madam Zinck.

Intet skabt i 6 Dage, hvad der formodentlig gav Finants-ellanerne Anledning til at bestemme en Rigsdaler til 6 Mark, en Ideassociation, hvoraf vi lære saa usigelig meget. Meningen med disse Linier er at spørge Dig om Du vil laane mig *Huskøbet**). Nej, men alvorligt, hvor kan Du faa Muslinger i Dig uden din til Døden forblivende R. Føj Zinck! Skal det være Venskab!''

Min Moder Augusta Laurine Meyer var Datter af en Købmand fra

Skelskør; hun var født paa Agersø 16. Sept. 1800 og saaledes 25 Aar yngre end Fader; hun overlevede ham i 33 Aar og døde 3die Febr. 1884.

Vi var 3 Brødre, af hvilke jeg var den ældste. Min ene Broder August Georg Ludvig Zinck, født 8de Marts 1831, kom straks efter sin Konfirmation til Landvæsnet, men det varede ikke længe, inden Teaterlysten lod høre fra sig: han, der var i Besiddelse af en smuk og ualmindelig høj Tenorstemme,

*) Et fransk Syngestykke af d'Alayrac.

forlod Landvæsnet og gik til Teatret. Efter at have nydt Undervisning hos Syngemester Carl Helsted debuterede han som Belmonte i *Bortførelsen af Seraillet* den 21de Maj 1859; men, da hans dramatiske Evner ikke slog til, forlod han Operaen efter 6 Aars Forløb og blev ansat som Syngesufør. Han har leveret Oversættelser af Teksten til en Del Operaer. Efter et Par Aars haabløs Sygdom (Tuberkulose) døde han 31te Octbr. 1885. Han var gift med Operasangerinden Josephine Lund, der besad en omfangsrig og velklingende Mezzosopran, men som med Urette blev holdt i Baggrunden paa det kgl. Teater; 1869 sang hun uder stort Bifald ved Gevandthaus-Koncerterne i Leipzig.

Min yngste Broder Ludvig Henrik Olaus Zinck, født 12te April 1833, blev Student fra det von Westenske Institut 1852 og tog teologisk Embedseksamen 1859. Han opgav det teologiske Studium og kastede sig med Iver over Arkæologien. Ved Siden af Foredrag, som han har holdt i Oldskriftselskabet, har han skrevet Afhandlinger om egne Fund, saavel fra Bronce- som fra Stenalderen, og har til disses Studium benyttet sin store Samling af Oldsager, særlig Urner, som han ved mange Udgravninger af Gravhøje, mest paa Refsnæs, selv har bragt for Lyset. Han døde ugift den 26de August 1902 af Tyfus paa Kommunehospitalet. Hans store Samling af Oldsager blev efter hans Testamente afhændet til Nationalmuseet for en Sum, der skulde anvendes til et Legat for en ung Dyrker af det oldnordiske Studium.

II

BARNDOM

JEG er født den 25de Decbr. 1824 og blev i Daa-ben opkaldt efter min gamle Bedstefader.

Huset, hvor mine Forældre da boede, Nr. 22 i Kronprinsessegade, ser ud den Dag idag som dengang; det laa ligeoverfor den store Indgangsport til „Kongens Have“, saaledes som den dengang kaldtes. Nogen Erindring om Lejlighedens Beskaffenhed har jeg ikke — jeg var næppe 3 Aar, da vi flyttede derfra — kun husker jeg, at min Fader havde et stort Dueslag i Bagbygningen, og at jeg fra Sovekammervinduet kunde se Duerne flyve ud og blive fodrede. Jeg husker ogsaa et Bur med hvide Mus, som tilligemed et andet Bur stod dér, og hvori en lille tam Abe, Mary, havde sit Logis om Natten.

En anden, sørgelig Erindring har jeg fra Kronprinsessegade. En Liniedanser Roat var 1827 kommen til København og skulde give en Forestilling paa Eksercerpladsen. Et overordentligt langt Tov var spændt fra et af Rosenborg Slots Taarne tværs over Pladsen. Da Roat var kommen vel ud fra Tarnet, raabte han, at Tovet skulde strammes stærkere, men i det samme brast det, og han styrtede ned paa Jorden fra den svimlende Højde og slog sig ihjel paa Stedet. Fra vore Vinduer saa vi Ulykken, der

fæstede sig i min Hukommelse, skønt jeg kun var 3 Aar gammel. Heiberg, Rosenkilde og min Fader arrangerede en Forestilling paa det kgl. Teater til Indtægt for Roats Efterladte.

Mine Bedsteforældre boede tæt ved i Gothersgade, og jeg mindes, at jeg ofte spadserede med Bedstefader i Kongens Have, hvor der i Damegangen stod en Bænk, som blev kaldet Bedstefaders Bænk, og hvor den Gamle sad og hvilede sig, medens jeg løb omkring og legede med hans bestandige Ledsager, Hunden „Morian“. En lille Historie fra den Tid blev jeg mange Aar efter mindet om af Rosenkilde, da jeg en Aften besøgte ham i Stormgade; det har været i Slutningen af Halvtredserne. Han fortalte, at han en Formiddag kom gaaende i Kronprinsessegade paa Fortovet langs med Kongens Have og fik Øje paa mig, som med vor Tjenestepige stod i et aabent Vindue i vor Lejlighed. Han opdagede, at jeg tudskraalede og raabte op til mig, idet han vinkede med Stokken: „Hvad skal I ha' til Middag i Dag?“ Hvortil jeg tudende svarede: „Ærter og Flæsk.“ Han sagde, at han i Betoningen kunde høre, at det ikke var mine Livretter.

I Foraaret 1829 flyttede mine Forældre fra Kronprinsessegade uden for Nørreport til et fritliggende Sted (Nørrebro Nr. 37) paa Hjørnet af Alléen og „Kærlighedsstien“. Til Lejligheden hørte store Udenomsbekvemmeligheder og en ret stor Have. Stedet tilhørte en Tømmerhandler Kellermann, der tillige ejede en stor Tømmerplads paa det ligeoverfor lig-

gende Hjørne, som vendte mod Sortedamssøen. Han var som Snedkersvend vandret fra Nürnberg til Danmark, havde været saa heldig gentagne Gange at vinde store Beløb i Lotteriet og etableret sig paa Nørrebro, hvor han boede i et lille Hus paa sin Tømmerplads. I Tyverne købte han for en billig Pris den ligeoverfor liggende store Grund, som tidligere tildels var benyttet af Staten til Dyrkning af Krapplanter, der brugtes til Farvning af Arméens røde Uniformer. Grunden dannede en stor Firkant, der begrænsedes af de nuværende Gader: Nørre-Søgade, Frederiksborggade, Gyldenløvesgade og Nørre-Farimagsgade. Et Par Parceller blev straks solgte til Handelsingartner Martin Hansen (hvor nu Irvingianer-Kirken og Frederik den Syvendes Stiftelse ligger), Deichmans Chokoladefabrik og Lundes Jernstøberi. Huset var Bindingsværk, som paa den Tid alle Bygninger uden for Voldene.

Nørrebro havde dengang et andet Udseende end nu og forholdsvis kun faa Beboere. Paa Strækningen fra Søerne til Assistens-Kirkegaard laa Bindingsværks Bygninger spredt til begge Sider, medens den overvejende Del af Arealet bestod af mindre og større Haver, deriblandt flere Gartnerier som Peter Hansens, Batzkes og flere andres; det samme var Tilfældet med Blaagaards Kvarteret og Blegdamsvejen. Færdsel af Vogne var kun sparsom undtagen paa Torvedagene, men paa disse holdt der da ogsaa Rækker af Bøndervogne, dels med Tørv dels med anden Tilførsel til Byen, og heraf skulde der først betaales

Akcise eller Konsumptionsafgift i Akciseboden, en Bygning, der laa lige over for vort Hus. Ved Siden af den laa Gæstgivergaarden *De tre Hjorte*, som stødte umiddelbart op til Øster-Farimagsvei. Den ejedes dengang af en Mand ved Navn Hansen, en Fader til Kammersanger Chr. Hansen, som blev født dér.

Nørreport, den største af Byens Fæstningsporte, laa lige over for Frederiksborggade; Porthvælvings Længde svarede til Voldens Bredde. Porten var som alle Stadens Porte lukket efter Kl. 12 Nat, dog var der Gennemgang for Fodgængere efter den Tid for en Betaling af 2 Skilling. Paa Byens Side laa et Vagthus til venstre for Porten til en Underofficer med Vagtmandskab; til højre stod en Skildvagt paa Post. Lige uden for Porten var en ottekantet Plads indhegnet med Fæstningsmur, forsynet med Skydeskaar til 4 Kanoner; 2 Jerngitterporte førte til højre og til venstre ned til de saakaldte Kirsebærgange, der løb neden for Volden til Øster- og Vester-Port. Det var Spadseregange; man maatte dog henvende sig til Kaptajn-Vagtmesteren, der havde Beboelseslejlighed ovenover Porten, for at faa Adgangstegn. Passagen gik derfra over Stadsgraven ad en Bro med røde Pallisadeporte; det Hele var til at hejse op. For Enden af denne Bro, der hvilede paa Murpiller, laa et Bomhus, hvor Kørende og Ridende maatte betale Bompengge til Skillingsmanden. Herfra bøjede Vejen til venstre forbi et Vagthus for 8 Mand og et andet tilstødende Hus for Toldvæsnets Betjente, og disse, de saakaldte „Posekiggere“, visiterede alle, der

til Fods eller til Vogns stævnedes til Staden. Saa ind-snevredes Vejen imellem 2 Udenværker, „Raveliner“, førte atter over en Bro og endte tilsidst ved Glaciset, der var det beplantede Terræn mellem Stadsgraven og Farimagsveien. Paa Tivoli, der blev anlagt paa Vester-Glaci, findes endnu en Del Træer, der stammer fra denne Tid. Vejen udvidede sig nu til en bred Kørebane med Jordvej paa begge Sider for Ridende og Lindetræs-Alléer til højre og venstre. Denne Kørevej førte videre ud ad Nørrebro over Dæmningen mellem Peblinge- og Sortedamssøen (den nuværende „Dronning Louises Bro“).

Fra Vinduerne i vor Lejlighed havde vi fri Udsigt over Peblingesøen, Blaagaards Jorder, Sortedamsøen, Blegdammens Jorder og Dæmningen, der skilte de to Søer fra hinanden. Vi kunde her se Borgerne og Livjægerne ligesom de rigtige Soldater trække forbi til Nørrefælled for at holde Øvelser og én Gang om Aaret Revy, hvor da Kong Frederik VI med sin Stab red i Spidsen for Soldaterne. Vi saa til Afveksling daglig Ligvogne med Kareter i Følge passere til Kirkegaarden, ligesom Bøndervogne i uendelige Rækker fra den tidlige Morgen færdedes her paa Torvedagene. Gadebelysningen var mere end tarvelig. Hele Strækningen fra Glaciset til Peblingebroen var oplyst af kun 6 Tranlygter; Farimagsvejene og Dosseringerne langs med Søerne henlaa helt i Mørke, hvorfor disse Veje ikke altid var sikre. Mange af Nørrebros Beboere var om Vinteren forsynede med Haandlygter, naar de gik til og fra Byen.

I Hjemmet hos mine Bedsteforældre talte vi i Reglen indbyrdes Tysk, hvorfor jeg allerede fra Barndommen kendte noget til det Sprog; da der nu eksisterede en udmærket Realskole inde i Byen — St. Petri Realschule — blev jeg i 7 Aars Alderen sat i den og kom i de 2^{1/2} Aar, jeg gik dér, saa meget med i Tysk, at jeg kunde tale og skrive Sproget ret godt. Skolen laa paa den saakaldte Ulfeldts Plads; her stod den berygtede Skamstøtte omringet af en Mængde Fjældeboder, hvor der fælbødes brugte Klæder, gammelt Jernkram osv.; Kvarterets Gadeungdom tumlede sig her ret af Hjertens Lyst.

Iblandt dem, der foruden mine Forældre boede i Nr. 37 paa Nørrebro, var en Justitsraad Lund, Kontorchef i Nationalbanken. Han var gift med en Søster til Søren Kierkegaard, der som ung Student ofte besøgte Familien. Jeg traf ham mange Gange nede i den store fælles Have og blev tilsidst meget gode Venner med ham. Bekendtskabet vedvarede, og jeg mindes at have besøgt ham nogle Gange flere Aar senere, da han boede paa Nørregade. En Aften, da jeg kom, fandt jeg de Værelser, som vendte ud til Gaden, stærkt oplyste; selv var han klædt paa som til Selskab. Jeg vilde gaa igen, men han bad mig blive og passiare med sig. Da jeg spurgte, om han ventede Fremmede, svarede han: „Nej, jeg har aldrig Selskab, men det falder mig engang imellem ind at fingere et saadant, og saa spadserer jeg frem og tilbage gennem Værelserne og underholder i Tanken mine fingerede Gæster.“ Jeg blev noget løjerlig

ved denne Forklaring, men holdt ud en Times Tid hos ham, der var meget elskværdig og til Tider ustyrlig morsom. Jeg hørte ham prædike en Formiddag i Frue Kirke, men det tiltalte mig mindre, saa meget mere som hans Talestemme var tynd og svag. Justitsraad Lunds Børn blev Kammerater med mig og mine Brødre. En af dem, Peter Severin, gik i Klasse med min yngste Broder Ludvig, og der udviklede sig et varigt Venskab imellem dem. Han blev teologisk Kandidat og gik 1863 med i Krigen som Frivillig ved 18de Regiment. Ved Forsvaret af Overgangen til Als blev han farligt saaret; paa Sandbjerg Lazaret havde han dog Kræfter nok til at hjælpe den tyske Feltpræst med at uddele Nadverens Sakramente til de haardtsaarede danske fangne Soldater. Men snart efter døde han og ligger begravet paa Ulkebøl Kirkegaard.

Iblandt dem, der i min Barndom kom til os, var Digteren H. C. Andersen; han spiste til Middag hos os hver Torsdag sammen med 2 Fætre af mig, den senere Biskop Otto Laub og hans Tvillingbroder. Andersen var meget fattig og kom i enkelte Familiekrese, hvor man holdt af ham for hans naive og barnlige Væsen. Naar han kom til os om Torsdagen — det var i Aarene 1830—33 — tegnede han gerne Billeder for mig, som oftest kun Skitser, alle meget fantastiske. Min Fader havde købt en stor Bog med hvide Blade — jeg har den endnu — som fik Titlen „*Fantasier og Skitser af H. C. Andersen*“ og nedenunder „Skønne Rariteter man her

hos mig kan finde.“ Sit eget Portræt havde han saaledes tegnet foran et stort Spejl, omgivet af en Sværm af Skikkelser: Dyr, Dødninge og de mest fantastiske Menneskeskikkelser. Et andet Blad indeholdt Personerne til *Kærlighed uden Strømper* meget outrede. Et Sted havde han kopieret Omridset af sin venstre Haand med følgende Rim: paa den lille Finger:

Se her er den lille Per Spillemand!
Han slipper vel til det forjættede Land.

paa den næste:

Guldbrand er saa rigt et Skarn!
Gift dig med ham, Pigebarn!

paa Mellemfingeren:

Langemand saa smal og tynd;
Laste ham — føj det var Synd!

paa Pegefingeren:

Slikpot, fy det lille Kræ,
Rager om i Slik og Æ!

og paa Tommelfingeren:

Tyk og bred er Tommeltot;
Med Forstanden gaar det smaat.

Paa et Blad var tegnet den Høkerloge i det kgl. Teater, hvorfra en ung Jøde 1830 under en Forestilling faldt ned i Parkettet, paa et andet „Heksenes Luftrejse til Bloksbjerg“, og paa et tredje havde han tegnet et Gravmonument over sig selv med følgende Inskription:

Vor Digterlil er ikke meer,
 Dog har vi, hvad han skabte.
 Han skrev og skrev — og det gør fler,
 Vi véd nok hvad vi tabte!

Huset ved Peblingsøen 11te Mai 1831.

Da han 1833 var i Paris, skrev han os flere Breve til; i et af disse hed det: „Mon man i Paris kan glemme det hvide Hus ved Peblingsøen? Det var vel muligt! Men de kære Mennesker deroppe i øverste Etage glemmer man ikke.“

Som Hoforganist skulde Fader hver Søndag, naar Frederik VI boede paa Frederiksberg Slot, spille Orglet til Gudstjenesten i Slotskapellet, efter at Højmessen i Slotskirken inde i Byen var endt. En kongelig Vogn med rød Kusk hentede da Fader og Kantor Laan — af og til fik jeg Lov til at følge med som Gæst — efter Gudstjenesten blev der serveret flot Middag til os paa Slottet. Ved saadanne Lejligheder saa jeg ofte, Kongen og Dronningen med Døtre og Følge efter Taflet blive roede om i Havens Kanaler; Kongen var iført Admiralsuniform og sad til Rors i Kongebaaden; et Musikkorps dannede Têten af Flotillen. Langs Aabredderne stod pyntede Københavnere og nød hilsende Skuespillet; Soldater i hvide Benklæder paraderede og holdt Orden. Det var en staaende Regel lige til Christian VIII's Død, at hele Hoffet i Slotskirken overværede Kirkekoncerten, som det kgl. Teaters Personale og Kapel gav ved Paaske og Julehøjtiderne. Ved saadanne

Lejligheder havde Fader fuldt af Venner og Bekendte oppe ved Orglet.

1834 blev jeg taget ud af Petri Realskole for at komme ind paa Herlufsholm, hvor en Del af Faders Venner og Bekendte havde skolesøgende Sønner, og her traf jeg saaledes Theodor Liebe, Søn af kgl. Skuespiller og Regissør Liebe, Carl Ibsen, Søn af Hoffurer Ibsen, Lars Winsløw, Søn af Skuespiller Carl Winsløw, o. fl. a. Medens Liebe og Winsløw blev gamle, døde Ibsen ung; han, der 1843 var bleven Student fra Herlufsholm, gik som Frivillig med i den første slesvigske Krig og faldt i Slaget ved Fredericia 1849.

Herlufsholm, der oprindelig var et stort Benediktinerkloster og hed *Skovkloster*, ligger ved Susaaen $\frac{1}{4}$ Mil fra Næstved og var i gamle Dage helt omgivet af Vand, midt imellem Skovene: Raadmandshaven, Lammehaven, Friheden, Kohaven og Frederikslund, ialt 800 Tdr. Land Skov. Selve Gaarden bestod af flere større Bygninger. Først var der den gamle Klosterbygning, opført med Spidsgavle af røde Sten, som med sine fire Fløje var bygget sammen med Kirken, og saaledes med denne dannede en mindre Gaardsplads. Kirken var en forholdsvis stor Korskirke med spidsbuede Hvælvinger. Bag ved Alteret stod en meget stor Marmorsarkofag, oven paa hvilken Herluf Trolles og hans Hustru Birgittes Statter i fuld Legemsstørrelse laa; under Gulvet stod begges Kister i en Krypt. I en af Korsfløjene fandtes et stort Monument over den sidste af Slægten Gjøe.

Klosterbygningen, hvoraf underste Etage endnu staar med sine Hvælvinger, benyttedes af Skolens Økonom eller „Spisemester“ til Bolig og Udenomslejlighed; i den ene Fløj findes en fuldstændig bevaret hvælvet Gang, „Munkegangen“, der staar i Forbindelse med Kirken. Paa første Sal fandtes de 2 nederste Klassers Discipelkamre og Bolig for Inspektøren og en Adjunkt, ligesom Forstanderen her havde en Aftrædelseslejlighed, der stod i Forbindelse med den store Spisesal. Ovenover paa 2den Sal var 2 store Sovesale og Lejlighed for en Adjunkt. I den modsatte Fløj var ovenover Økonomens Udenomslejlighed en lang Gang, „Stengangen“, hvorfra der var Adgang til en Lejlighed for en Adjunkt og Oldfruen, Jfr. Øchslein, der havde en større Lejlighed, hvortil hørte en stor Linnedsal med Skabe til Opbevaring af Disciplenes Linned, Lagener osv.

En stor Græsplæne laa imellem denne gamle Klosterbygning, almindelig kaldet „Rødebygning“, der var opført ca. 1260, og den 1809 opførte Skolebygning, ogsaa kaldet „Hvidebygning“, der var 126 Alen lang. Den indeholdt 4 store Klasseværelser, Discipelkamre til de 2 øverste Klasser, 1 Sovesal, Bolig for 2 Adjunkter, Gymnastiksal, Musikværelser, Bibliotek med Naturaliekabinet og Lovsangssal. Gaarden var desuden omgivet af Haver og Bygninger til Beboelse for Godsforvalteren og Rektoren. En Mærkelighed ved Skolegaarden er den gamle Poppepil, der staar lige over for Hovedindgangen til Kirken, og som skriver sig fra Skolens første Tid og saa-

ledes er over 300 Aar gammel. For et Par Aar siden begyndte den at sygne hen, men blev da underkastet en Kur, der viste sig probat. Et stort Stillads blev bygget uden om Træets Stamme og herfra blev denne, der var hul, rensed for alt det meget, der i Aarenes Løb var faldet derned, og derpaa plomberet med Cement. Efter denne Afstivning folder den gamle Helt nu igen hvert Aar sine grønne Blade ud.

Indkørslen til Herlufsholm var igennem det saakaldte „Røde-Hus“ og førte gennem en bred gammel Allé ad en over Susaaen af Granit opført Bro („Jernbroen“) og videre ad „Nyvei“ til Klosterbygningen.

Tæt ved Gaarden laa Kirkegaarden *Gravlunden*. Den var beliggende paa en skovbevokset Bakke og blev først indviet i Begyndelsen af Aarhundredet. Her ligger Rektorerne Bernth, Brorson og Dichmann, Forstanderne Kaas og Hall og den af Herlufsholm saa fortjente Overlærer Melchior. Af Discipelgrave fandtes kun et Par; jeg mindes en Grav over en paa Skolen død Discipel, bag hvilken der i en gammel Bøg var skaaret: *Hic jacet Thaulov*.

Skolens Rektor var Gustav Adolf Dichmann, en af *Tylvten*, der sendte Baggesen Udfordring til offentlig at forsvare sine kritiske Grundsætninger. Han var anset som Filolog og en udmærket Lærer i Historie og Latin i de øverste Klssser, men hans Strenghed og barske Væsen fjernede ham baade fra Disciple og Lærere, saa hans Forhold til disse aldrig var godt. At Herlufsholm som Opdragelsesanstalt derved led betydeligt, er en Selvfølge. Disciplene gik saa at

sige for Lud og koldt Vand; Oldfruen, Jfr. Øchslein, var den eneste, der tog sig af Drengene. Hverken Rektor eller nogen af Adjunkterne var gift.

Efter at være bleven overhørt, fik jeg Plads i 4de Klasse og tilbragte Resten af den første Dag sammen med Jfr. Øchslein og gik efter Aftenlovsangen Kl. 9 op i min Seng paa Sovesalen, men her mødte mig den første Overraskelse. Der var blevet foretaget en Operation med Overlagenet, idet dets ene Ende var lagt under Hovedpuden og den anden bøjet over Tæppet, saa at jeg ikke kunde strække mine Ben ud. Det var nogle af de andre Disciple paa Sovesalen, der havde gjort den Genistreng, som kaldtes at „rede Seng“, og som hørte med til nye Disciples Indvielse. En anden traditionel Skik var, at de ny indmeldte Disciple blev døbt af „Mesterlektion“ (øverste Klasses Disciple). Daaben foregik ved Sommertid nede i Susaaen, hvor da vedkommende maatte klæde sig af og derpaa blev kastet paa Hovedet i Aaen, hvor der var lavt Vand; han fik derpaa sit Øgenavn og blev derefter befriet for alt, hvad der hed Undertøj, uden at Inspektør eller Hørere blandede sig deri. Opdragelsen skulde ifølge Traditionen være haardfør og spartansk; man kendte ikke noget til at gaa med Kasket, hverken Sommer eller Vinter, og det kunde ofte hænde, at man ingen havde, naar man skulde til Næstved eller rejse hjem i Ferien. Det var i det Hele en indbyrdes Opdragelsesanstalt, hvor øverste Klasse havde Kommandoen. Friluftslivet og Udøvelsen af al Slags

Sport og Legemsfærdighed hærdede Drengene i høj Grad og var maaske en af Aarsagerne til, at saa mange Herlovianere gik frivilligt med 1848 i den første slesvigske Krig; af mine Skolekammerater meldte sig 26, hvoraf 3 faldt. Tilsyn fra Lærernes Side fandt aldrig Sted; man saa dem kun i Skoletimerne, ved Maaltiderne og ved Lovsangen Morgen og Aften.

Fritiden faldt os aldrig lang; nogle af os tilbragte den med Langboldspil, ved Gyngen eller Keglebanen, andre færdedes i Skovene, samlede Fugleæg eller krebsede — der var en Mængde Krebs i Susaaen — og faldt saa ind til en eller anden Bondekone og fik Tykmælk.

Sammen med min Ven Theodor Liebe var jeg en Formiddag i Fritimen 11—12 gaaet ud i „Kohaven“ for at finde Fuglereder; i Toppen af en høj gammel Bøg opdagede vi en Kragerede, og efter et kort Krigsraad blev det besluttet, at jeg, som den Yngste og Smidigste, skulde klatre op i Træet og undersøge Reden. Jeg naaede ogsaa op til Reden, men da jeg vilde hæve mig op for at faa fat paa Æggene, brast Grenen, jeg sad paa, og jeg styrtede baglæns ned. Heldigvis faldt jeg fra Gren til Gren og slap saa taalelig fra det, men alle Knapperne i mine Benklæder var sprungne af i Faldet, og Liebe maatte bære mig hjem paa sin Ryg.

Jeg har i mit Liv gjort flere halsbrækkende Luftrejser; den sidste var ikke den mindst farlige. I 1874 var Abrahams og jeg en Dag gaaede ind paa det nye

kongelige Teater, som da nærmede sig sin Fuldendelse; vi havde vandret noget omkring derinde og vilde netop fra Tilskuerpladsen begive os op paa Scenen, da jeg, der gik forrest, pludselig forsvandt gennem en firkantet Aabning i Gulvet, som vi i Halvmørket ikke havde lagt Mærke til. Abrahams gjorde straks Anskrig, og sammen med et Par Arbejdere fandt han mig nede i Bygningens Grund naturligvis noget fortunlet og bedøvet, men forøvrigt ellers hel og holden: med Hat paa Hovedet og Paraply i Haanden havde jeg gjort et Fald paa 15 Alen. Medens jeg rutschede ned, fór den Tanke gennem mit Hoved: „Den forbandede Paraply! Den bliver nok min Ulykke!“, men alligevel slap jeg den ikke.

Om Sommeren var „Fugleskydningen“ den største Fornøjelse for Disciplene og om Vinteren „Herluf Trolle-Ballet“. Til Fugleskydningen brugte vi Aske-træs-Indianerbuer og Pile, og vi kunde ramme vort Maal paa 30 Alens Afstand. Ballet, hvortil Omegnens Honoratiores blev indbudt, fandt Sted 14de Januar, Herluf Trolles Fødselsdag. En Gang om Sommeren gjorde Stiftelsen en større Skovtur for Disciplene og alle andre, som var ansatte ved Herlufsholm. Bøndervogne førte os da længere bort, som f. Eks. til Gaunø, Holsteinborg eller andre Steder. Der blev ogsaa i Vinterens Løb spillet Komedie en eller to Gange. Forestillingen fandt Sted i den store Gymnastiksal, hvor et lille Teater blev opstillet, og Tilskuerne bestod af Gaardens mange Beboere. Sangene, hvis der fandtes nogle i Stykket, blev indøvede

af Musiklærer Rasmus Brandt, en pensioneret gammel kgl. Kapelmusikus, almindelig kaldet „Rasmus Lutter-Løgn“. I min Skoletid drev vi det til at spille *Kong Salomon og Jørgen Hattemager* (Th. Liebe var Løve, Winsløw Salomon Goldkalb og jeg Villing) og *Jeppe paa Bjerget* (jeg var Jeppe og Liebe Baronen); til det sidste havde jeg af en lille Røgter hos Spisemesteren laant en korrekt Dragt, den maatte dog først i Vaskeballen.

Sammentrækninger anvendtes i Herlovianersproget, hvor det lod sig gøre; Spanskrøret hed saaledes Spøret, Rødehus = Rus, Klokkehus = Klus, Snebold = Snold, Svømmebukser = Svukser o. s. v.

Skolens Tjenerskab bestod af Jens Post, der hver Dag gik til og fra Næstved som Postbud og Besørger af Ærinder og Indkøb, Hans Klokke, ogsaa kaldet Grødhans, og Anders Vægter, der var Vægter paa Gaarden om Natten; de to første besøgede Opvartningen ved Skolens Bord.

Skolen, som i en Aarrække havde udmærket sig ved sine Dimittender til Universitetet — 1812 fik alle, som afgik til Universitetet (18 i Tal), bedste Karakter — begyndte i min Skoletid at gaa stærkt tilbage og komme i Forfald. I Tidsrummet fra 1837 til 1844 sank Discipelantallet til 18. I Foraaret 1840 tog Fader mig ud af Herlufsholms Skole og satte mig i det v. Westenske Institut, der dengang styredes af V. A. Borgen, den senere bekendte Kultusminister.

Det daglige Samliv paa Herlufsholm Skole skabte

Kammeratskab og Sammenhold, og man glemte ikke senere i Livet hinanden lige saa lidt som den gode gamle Gaard. Man trængte til at samles igen med de gamle Venner om de fælles gamle Minder, hvad der gav Impulsen til at fejre Herluf Trolles Fødselsdag d. 14de Januar i København. Disse Fester blev 1850 Anledning til Stiftelsen af *Herlovianer-Samfundet*, som fandt Sted den 14. Januar hos Restauratør Vincent paa Kongens Nytorv, og hvor blandt andre gamle Herlovianere Professor Sibbern, Major Fasting og Prokurator Ph. J. Knudsen var til Stede; nu tæller Samfundet 400 Medlemmer. Samfundets Formaal er ved Understøttelser og Laan at hjælpe trængende Herlovianere; i den senere Tid har Samfundet paa Initiativ af den nuværende Forstanderens Frue, Baronesse Reedtz-Thott, afholdt selskabelige Sammenkomster med Damer.

Jeg har i Aarenes Løb flere Gange besøgt Herlufsholm; første Gang havde Forstanderen indbudt ialt 60 gamle Herlovianere til en Sammenkomst med Skolens Ungdom. I Sommeren 1865 var jeg ligeledes efter Forstanderens Indbydelse med til Festen i Anledning af Stiftelsens 300-aarige Jubelfest. Alting fandt jeg forandret — men til det bedre. Hall var dengang Forstander og havde Intet sparet paa at gøre Festdagene straalende. Skolebygningen, den i min Tid saakaldte „Hvidebygning“, var bleven ombygget i Stil med den gamle Klosterbygning og havde faaet en Etage til. Discipelkamre, Spise- og Sovesale, Klasser — alt nyt og næsten flot indrettet. Disciplene

var uniformerede, og der var en Orden og en Disciplin, som man i min Tid højliggen savnede. Pudsigt nok genfandt jeg paa en Spadseretur mit Navn Otto Zinck og Aarstal 1836 skaaret i en gammel Bøg for 30 Aar tilbage.

Det v. Westenske Institut, hvori jeg kom fra Herlufsholm, havde et anset Lærerpersonele i H. G. Bohr, P. C. Berg og C. Berg, de to sidste Brødre, den første kaldet „Matematik-Berg“ den anden „Græske-Berg“, Agerskov Lærer i Dansk o. fl. a.

Efter 5 Aars Fraværelse var jeg atter i København og hos mine Forældre paa Nørrebro. Mine Hovedinteresser var Teater og Musik. Jeg havde paa Herlufsholm fusket lidt paa Klaver og Violin, men aldrig paa Violin bragt det videre end til „Kong Christian stod ved højen Mast“, „Vift stolt paa Kodans Bølge“ og et Par andre Nationalmelodier; med Klaveret gik det bedre. Jeg blev nu Medlem af en musikalsk Forening, sang med i 4-stemmige Kor og fik ikke saa sjælden ved Faders musikalske Bekendtskaber Lejlighed til at høre baade Teater- og Koncert-Musik. Det var særlig i Fyrerne, at Virtuoser af første Rang besøgte København, hvor Hoffet med Kong Christian bragte Teater, Musik og Kunst stærkt paa Mode. Saaledes fik jeg Violinvirtuosens Prüme at høre spille sin „Melankoli“, Ernst sit „Karneval i Venedig“, Ole Bull sine Fantasier over norske Folkemelodier, og desuden Listz, Wieniawski og endelig Sangerinden Jenny Lind som *Norma* og *Regimentets Datter*. Kort sagt noget af det Bedste,

som paa Musikens Omraade er præsteret herhjemme.

1842 kom et italiensk Operaselskab hertil og gav Forestillinger paa Vesterbro, senere ved Kongens Protection paa Hofteatret, hvor Selskabet yderligere støttedes ved et Tilskud fra Kongens Privatkasse. Iblandt Kræfterne var det navnlig Sopranen Mad. Forconi og tildels Tenoren Rossi, Barytonen Paltrinieri og Bassisten Torre, som tiltalte Publikum, der i Begyndelsen var i en stærk Begejstringsrus, som dog senere kølnedes noget. Madame Forconi, hvis Intonation just ikke altid var den bedste, havde sin Styrke i et varmt begejstret Foredrag og var i tragiske og patetiske Partier en sjælden stor og dramatisk Sangerinde; hendes Glanspartier vare *Lucia* og *Lucrezia*. Hofteatret, som i Anledning af Italienernes Ankomst var bleven decoreret i Hvidt med Forgyldning, husede ogsaa under Christian VIII flere franske Skuespillertrupper, der dog var uden stor kunstnerisk Betydning.

Efter Schalls Afgang (1834), stod det kgl. Teaters Kapelmesterplads i nogle Aar ubesat, indtil Franz Gläser 1842 blev kaldet fra Wien. Han bragte med stor Energi Haydns berømte *Skabelsen* til Opførelse i Christiansborg Slots Ridehus; det blev en stor Triumf for ham og lige saa stor Nydelse for Publikum. Til dette store Apparat medvirkede ikke blot det kgl. Teaters Kapel og Sangpersonale, men overhovedet alt, hvad der kunde faas til Assistance saavel hvad det Vokale som det Instrumentale

angik; Studentersangforeningen, den „musikalske Forening“ og en Mængde Dilettanter medvirkede. Som Medlem af „Musikalsk Forening“ var ogsaa jeg med. Orkesteret, der bestod af 150 Mand, styredes af Koncertmestrene Funck og Paulli, Sangerne, saavel Solister som Kor, af fire andre Dirigenter: Hartmann, Bredal, Rung, og min Fader, alt med Glæser som Generaldirigent. Opførelsen af dette Mesterværk gjorde en overordentlig Lykke og blev gentaget med samme store Sukces. Ved denne Lejlighed gjorde jeg Bekendtskab med Lægen Jørgen Lorck, en i sin Tid bekendt Personlighed saavel i Studenterverdenen som i andre Krese. Jeg mindes, at han paa en af Prøverne havde et Daguereotypi-Billede med, det første som var set her i København.

Min Interesse for Teatret var ikke kølnet paa Herlufsholm — tværtimod; jeg havde selv været med at spille Komædie i Skolen, tilmed været en af Lederne, og havde ogsaa i Næstved set Forestillinger, som af og til gaves af omrejsende Skuespillerselskaber, særlig det Müllerske, der talte gode Kræfter, saasom Mad. Orlamundt, Mad. Werligh, der i Provinserne var en anden Fru Heiberg, H. V. Lange, den senere Teaterdirektør. Jeg kom nu efter min Tilbagekomst til København ofte i det kgl. Teater, dels paa Fribilletter, som jeg fik ved Bekendtskab med Skuespillerne, men ogsaa for mine tarvelige Lommepege, og jeg har mangan Gang for 1 Mark købt mig en Parterrebillet hos Billetgrosserer Blak, en paa den Tid bekendt Størrelse. Jeg husker saa-

ledes Operaen *Wilhelm Tell*, den første Opera, som Glæser bragte paa Scenen, og hvori Sangerinden Mad. Simonsen særlig rev Publikum med ved sin glimrende Sang; Christian Hansen som Tell gjorde ogsaa megen Lykke.

Jeg mindes ogsaa Fru Heibergs Triumf i *Dina*, og var med i Folkesværmen, der efter Forestillingen spændte Hestene fra hendes Vogn og trak hende hjem. Samme Aar 1842 saa jeg Kristian Mantzius debutere som *Erasmus Montanus*. Det var samme Aar, at Michael Wiehe's store Talent brød igennem som Aladdin. Jeg havde set *Aladdin*, da det første Gang 1839 blev opført til Indtægt for de Stormskadelidte i Jylland med Ryge som Kejser Soliman, Mad. Holst som Gulnare, Chr. Foersom som Mustafa, Jfr. Jørgensen som Morgiane, Nielsen som Nurredin og Holst som Aladdin. Ved Stykkets Genoptagelse 1842 blev Michael Wiehe Aladdin: det var en Fremstilling fuld af Følelse og Poesi; hans naturlige og sunde, friske Væsen, og det tungsindige Vanvid som senere i Rollen griber Aladdin, Vuggesangen ved Morgianes Grav, var noget af det største og genialeste, som var set herhjemme. Publikum jublede, Kritiken strømmede over med Ros. Michael Wiehe havde, før han kom til Teatret, gjort Skuespillerinde Mad. Anna Nielsens Bekendtskab igennem sin Moder, der var en Datter af Skuespillerinde Mad. Rosing, og Førstnævntes Veninde. Hun fik en meget stor Indflydelse paa hele hans kunstneriske Udvikling, ligesom han fandt et Hjem i hendes Hus. Hun

havde faa mere hengivne og beundrende Venner end Wiehe.

Anna Nielsen var i mine Øjne paa denne Tid Teatrets genialeste Kunstnerinde. Hun spillede 1845 første Gang en af sine Glansroller: Ellen i *Pak*, hun var i denne Rolle ikke blot den jævne, simple, gemytlige Nyboderskone, men Rollen blev ved hendes Geni spillet med den kunstneriske Adel og Skønhed, hun som faa forstod at sprede over sine Fremstillinger.

Jeg mindes — det var i Midten af Trediverne i Sommermaanederne — at der paa Petolettis Teater paa Vesterbro, som laa, hvor nu Tivoli er, blev givet Forestillinger af et tysk Skuespillerselskab under en Direktør Bornholdt. Denne havde sendt Fader to Frikort, og jeg fik tidt Lov at benytte det ene. Iblandt andet saa jeg her Nestroys bekendte Farce *Lumpacivagabundus*, hvor navnlig de tre Haandværksvende Leim, Zwirn og Pech tiltalte mig. Den sidstnævnte, Skomageren, blev spillet af en Skuespiller Zimmermann med et storslaaet og uimodstaaeligt Lune; han gjorde da ogsaa enorm Lykke. Imellem Personalet var ogsaa en Tenorist Seest, en Broder til den i Slesvig By bekendte Madam Esselbach. Han kom senere til det kgl. Teater, men forsvandt meget snart.

Sommeren derefter gav et tysk Operaselskab Forestillinger paa samme Teater. Et Medlem af dette Selskab, Berlinerinden Jfr. Pauline Lichtenstein, blev ligeledes engageret til det kgl. Teater og gjorde ved

sin Debut som Rachel i *Jødinden* saavel ved sin Sang som ved sit Spil stor Lykke. Hun var da et Par og tyve Aar, besad mørke ildfulde Øjne og en smuk Figur. Hendes Stemme var omfangsrig og velklingende, og hun besad Inderlighed i Foredraget og en kunstnerisk Ro og Naturlighed i Spillet, som bragte Publikum til ovationslignende Applaus. Hendes Glansperiode varede kun faa Aar. Hun blev gift med Syngemester Rung.

Fra denne Tid mindes jeg ogsaa Morskabsteatret paa Vesterbro, lige for Skydebanen, hvor jeg saa Cassotis Pantomimer med Brødrene Adolf og James Price som Pjerrot og Kassander og deres Hustruer Flora og Rosa som Danserinder. De havde tidligere spillet paa et lille Teater paa Nørrebro, men maatte, da dette brændte, flytte til Vesterbro.

Paa Nørrebro laa i min Barndom en Cirkusbygning straks til venstre paa Blaagaards Grund, hvor jeg mindes et Beriderselskab under Direktør Furos Ledelse. Direktørens Frue var en ualmindelig smuk Dame og glimrende Beriderske, der ved sit Jockeyridt i Herrekostume altid trak fuldt Hus. Selskabet besad i Mancini en fortrinlig Bajads, der var Københavns erklærede Yndling. Et af Selskabets Medlemmer, Gercke, blev tilbage i København og nedsatte sig som Berider.

III

STUDENTERAAR.

I Oktober 1845 blev jeg Student, privat dimitteret af Filologen Ludvig Thornam, der senere blev Overlærer i Horsens.

Om Sommeren havde det andet nordiske Studentermøde fundet Sted her i København i Juni Maa-
ned. Jeg var med overalt, da jeg havde Venner og Bekendte blandt de danske Deltagere, saaledes ogsaa til Festen i Christiansborg Slots Ridehus, hvor Orla Lehmann holdt sin berømte Tale. En saadan Begejstringsrus som den, der greb alle, da han sluttede, har jeg aldrig før eller senere været Vidne til. Ved Festmiddagen i Dyrehaven, som var arrangeret af det skandinaviske Selskab, stod jeg bag ved Upsalensernes Nestor Afzelius, da han holdt sin Tale for Danmark. Jeg var med, da alle Studenterne bragte Oehlenschläger en Hyldest ude ved Fasangaarden, hvor han havde frit Sommerophold; i Upsalensernes Sang hed det til Slutning:

Patriark vi släppe icke Dig,
Förn Fädrens ätt Du har i os velsignat.

Mit Rusaar forløb som de fleste Russers. Efterat have aflagt Faneeden, som Medlem af „Kongens Livkorps“, og hos en Marskandiser købt Chakot og Uniform, begyndte jeg de krigerske Øvelser i

Eksercerhuset i Gothersgade under en gammel Major Tuffs Ledelse; Oberstløjtnant Malling, ogsaa kaldet „Mennesket Malling“, var Chef. En Depotsergent Alexander opbevarede vore Geværer i Eksercerhuset fra den ene Dag til den anden; dette gav Anledning til, at jeg, naar jeg paa Hjemvejen til Nørrebro efter Øvelserne, med min Kappe over mig, passerede Skildvakterne ved Nørreport og Ravelinen, fik Honnør af dem, da de antog mig for Officer. Den hele Eksercits var ren Humbug, og vi fik mere Øvelse i at drikke Marketenderens Smaasnapse end i Brugen af Geværer. Som flere af mine Medrusser blev jeg snart Medlem af *Studenterforeningen* og *Studenter-Sangforeningen* og færdedes hyppigt begge Steder. Studenterforeningen havde sit Lokale i gamle Heymanns Gaard paa Hjørnet af Boldhusgade og Admiralgade paa 1ste og 2den Sal; Sangforeningen holdt sine Møder paa 2den Sal. Ved min Optagelse som Medlem i Foreningen var Forfatteren Carl Borggaard, Carl Liebe (den senere Højesteretsadvokat), F. M. Liebmann (Professoren i Botanik), H. J. Swane (Biskop i Viborg), Fr. Helveg (Stiftsprovst paa Lolland-Falster), og C. Brix (den bekendte Skolemand) Seniorer; Swane tillige Bibliotekar.

Lokalet var meget tarveligt udstyret og møbleret. Til Konversationsværelserne paa 1ste Sal kom man igennem en lille Entré fyldt med Knagerækker, hvor Garderobetjeneren holdt Vagt. Fra 1849 blev denne Post beklædt af en Invalid Lars Poulsen Kornerup; han havde Aaret forud ved Slesvig mistet sit højre Ben.

Gennem 30 Aar passede han Garderoben i Foreningen, dog kun om Efteraaret og Vinteren; om Sommeren havde han en Skydebane paa Dyrehavsbakken; han stod Model til Bissens *Tapre Landsoldat*. Tilsidst blev han for gammel og svag til at passe sin Bestilling; Studenterforeningen tilstod ham en lille Pension, og i Begyndelsen af Halvfemserne døde han. Lars fik i Intermediet til en Ruskantate følgende Omtale:

Træd ind i Hallen, sagte uden Knirken
 Husk det er Resterne af Slavekirken!
 Skil dig ved Lapestokken, sær'en!
 Hæng Kasketten!
 Med Vemod Mindets Genius fører an:
 „Stat stille Vandringsmand
 „Her hviler Mindet tyst om Lars,
 „Der efter Sagnet var en Søn af den gamle Mars.
 „Her under Hvælvingsbuerne
 „Han vakled' mellem Hattene og Huerne,
 „Men Tidens Løb, de mange Glas i Vagten
 „Har gjort, at Hattene tilsidst fik Overmagten,
 „Hvad os formode lader,
 „At ikke Mars, men Bachus var hans Fader.“

Fra Entréen kom man ind i Musikværelset, hvor der stod en Sofa med Bord og Stole og et Flygel opad en spærret Dør, der førte ind til Spiseværelset Busch's private Lejlighed. Til højre gik man ind i Spisestuen, hvor der stod en tarvelig hvidmalet Skænk og et Spisebord til henvend 30 Personer. Her residerede 1ste Tjener Anders i blaa Kjole med blanke Knapper. Til venstre for Musikstuen laa et stort Hjørneværelse (Konversationsstuen) med Sofaer og

Skuffedariet, en Slags Chifonniere med to Rækker aflaaede Skuffer, som brugtes til at gemme Piber og Tobak i og som ved aarlig Auktion bortlejedes til Medlemmer. Paa Væggen hang et udmærket Portræt af K. L. Rahbek, Foreningens første Æresmedlem. I den tilstødende Konversationsstue fandtes Sofaer, Stole og flere Smaaborde til Skakspillere. Paa Væggene hang to Portrætter af Thorvaldsen og Oehlenschläger, Foreningens to andre Æresmedlemmer. Ved Siden af dette Værelse var Læseværelset med et stort rundt Bord, og her laa paa Reoler allehaande Blade og Tidsskrifter. Endelig bag ved dette Værelse kom man til et mindre Værelse, hvor Litteraturens nyeste Frembringelser samt et Haandbibliotek havde Plads. Paa 2den Sal var Festsalen og Biblioteket. Alle Opslag fandtes paa en sort Tavle i Musikværelset; i Entréen fandtes det gamle Løvehoved fra *Studenteforeningens* yngste Dage, som nu ikke længere gjorde Tjeneste.

Lørdag Aften var Foreningen talrigst besøgt. Der blev da som oftest holdt Foredrag eller Oplæsning paa Festsalen, og bagefter var der „Sold“. Da jeg blev Student, var dette Ord netop bleven lyst i Kuld og Køn i Foreningen. I Slutningen af Fyrrerne var Lørdagssoldene hyppige og meget animerede. Der sattes store Punscheboller paa Bordene, og en Magister bibendi ved hver Bolle lavede da Gudedrikke af tarvelig Rom, Vand og Sukker. Efterat Rommen var skænket i Bollen, blev en Jernrist anbragt over denne, og paa Risten lagdes hvidt Sukker i store

Stykker. Med Punscheskeen blev Magisteren saa ved med at øse Rom over Sukkeret og antændte det Hele, saa Flammer stod op fra alle Bordenes Boller. Naar Blussene blev slukkede, var det Hele færdigt, og Drikken serveredes under Navnet „Brülot“.

En Dirigent forsynet med Klokke ledede Soldet, som begyndte med en Sang af Visebogen, næsten altid Hostrups: „Nu er det stille, han har os forladt, Solen, den gamle Urostifter osv.“ Taler vekslede med Sange, dels gamle, dels nye, skrevne af Visedigtere som Ploug, Borggaard, Hostrup og senere hen Richardt, Otto, Wengel, Spandet, Knud Valløe, P. O. Bentzon, Vilhelm Rode og flere andre. Var der passeret et eller andet af Interesse, mødte gerne en af de nævnte med en aktuel Vise, som da enten blev sunget i Kor eller foredraget af Forfatteren selv eller af en eller to af de bestaltede Visesangere, Guldberg og mig. Iblandt disse mange Viser, som foredroges efter Forfatterens Manuskript, kan jeg nævne „Visen om Toldbodrotten“ af Wengel (1840) „Prins Ferdibrandts Vise“ af Helms (1855), skrevet i Anledning af Prins Ferdinands Protest imod Fællesforfatningen, Visen om Frederik VII's Revy ved Eremitagen af Helms („Hør nu Venner engang osv.“), Konferensraad Wegeners Vise af Voltelen og mig, (1850, skrevet i Anledning af den Wegenerske Sag og Salicaths Adresse), Visen „Kan I huske i Juli Maaned, Kongen rejste i Jylland rundt“ af Helms, (Parodi paa Frederik VII's og Grevinde Danners Rejse i Provinserne, overført paa Kejser Napoleon

III), „Ja Kors i Jan det var en Herlighed paa det Lav, da Herremændene de kom til Staden osv.“ af V. Rode, i Anledning af Landmandsmødet i København 1852, „Jeg har været til Middagsmad oppe hos Kongen paa Slottet“ af Helms, „Nu vil jeg indvie Jer i Historien om en Person, en svensk Konstabel fra Sverig, der skød sig med en Kanon“ af Helms, „Ak Lise, du véd min Kærlighed“ af V. Rode, sunget af Guldberg og mig ved Fastelavnsløjerne i Boldhusgade, „Her i Norden det altid Skik har vaaren osv.“ af mig, sunget i Foreningen i Anledning af Nytaarsløjerne under det Rottwittske Ministerium, Visen „Det er overmaade smukt“, oprindelig 2 Vers, skrevet og sunget af Voltelen og mig ved Karnevalet i Kasino 1848. Visen behandlede Processionen ved Kong Christian VIIIs Ligfærd og var en Del af en lille dramatisk Scene mellem den i sin Tid bekendte Traktør Lars Mathiesen paa Frederiksberg og *Aftenbladets* servile Redaktør Trojel. Den blev i Aarenes Løb ved Plougs, Richardts, Rodes, Helms's og min Bistand forøget med indtil 52 Vers og foredroges jævnligt af Guldberg og mig.

Ved særlige Lejligheder blev Salens Vægge dekorerede med kunstneriske og satiriske Billeder, der var aktuelle. Hertil talte Foreningen en Stab af fortræffelige Tegnere, Conrad Weidemann, (Amtsforvalter i Aalborg), Charles Abrahams, (Arkitekt), van Deurs, (Landstings-Sekretær), Chr. Smith og Professor Blache. Blandt disse Billeder kan nævnes en stor Skøjteløber-Scene paa Peblingsøen med be-

kendte Personer, blandt dem Minister Hall, der var faldet i en Vaage.

Ved det sidste Lørdagsold i Boldhusgade fyldte en Frise hele Salens Længdevæg; den forestillede Studenterforeningens Flytning fra Boldhusgade til Holmens Kanal og indeholdt Portrætter af en Mængde Medlemmer. Længst til højre paa Frisen stod ved Porten i Boldhusgade gamle Grosserer P. W. Heymann, Ejeren af Huset, og saa' efter de Bortdragende, medens en Afdeling Politi drog ind i Bygningen. Ved den modsatte Ende af Frisen saa man den nye Bygning paa Gammelholm, hvor Krieger og Hall stod for at tage imod den kommende Procession. Først kom H. Zeuthen, (nu Professor), som Bibliotekar, derefter R. Strøm, (Nationalbankdirektør), ridende paa min store Ny-Fundlænder ved Siden af Arthur Abrahams paa Gyngest, derpaa Hannover, den daværende Kasserer, A. C. Larsen med Ankeprotokollen, den ledende Senior N. Madvig, (Retsformand), med Dirigentklokke og Senioratsprotokol, jeg og Guldberg som Tyrolerferdinand og hans Kone, derefter en Række af flere af Foreningens bekendte Medlemmer, som Knud Valløe med Grisen, Mazar de la Garde med Lykkehjulet, Kr. Mantzius, Otto, V. Rode, Tjeneren Lars med en Trækvogn, hvorpaa et ældre sovende Medlem, Pastor emiritus V. Brunn, lange Plesner, Pepitamanen og ivrig Skakspiller, fulgt af sin Medspiller Sølling, H. N. Hansen og Ricard med Lovens Tavler, E. F. Koch og Jerndorff, Foreningens Skuespillerinder, og bagest i Rækken de 5 Tegnerer

af Billedet, Chr. Blache, Chr. Smith, Weidemann, Chs. Abrahams og van Deurs, allerbagest stod Dau og Levin i Samtale med hinanden. Tegningen indeholdt 43 Personer, alle med slaaende Ansigtlighed.

Naar det fra Dirigenten hed „Soldet er hævet“, myldrede alle ned paa 1ste Sal for at drikke Kaffe, medens Salen blev ryddet for Bordene og Stolene. Kort efter begyndte saa Dansen, som kunde vare ved til langt ud paa Natten til liden Opbyggelse for Genboer og Naboer i Admiralgade.

Særlig festlige Gilder var 13de Januar, Rusgildet og Julegildet. Det førstnævnte ogsaa kaldet *Nordisk Højtid* afholdtes første Gang 1845 paa Skydebanen, hvor Prof. Clausen og Pastor Grundtvig var til Stede som Æresgæster; 1870 gaves *Nordisk Højtid* sidste Gang. Ved det andet Rusgilde i Rækken 1847 blev afsunget en Kantate af Borggaard, der var kort og tarvelig; den blev udvidet og forbedret 1850. Først 1854 fremkom Hostrups evig unge Ruskantate, der med faa Ændringer bruges endnu. Ved Julegildet, hvor et stort Juletræ var opstillet i Salens Baggrund, blev ved Lykkehjulet bortspillet Gevinster, saasom Bøger fra C. A. Reitzel, Vine fra Vinhandler Mønster og endvidere alle Slags Smaating, Legetøj osv., hvortil da altid var knyttet en Devise. Disse Deviser var det, som trak Medlemmerne til Gildet; de var i Reglen satiriske og temmelig personlige, undertiden ret saftige. Foreningens gode Hoveder mødtes et Par Dage forinden i Biblioteket, hvor Gevinsterne laa til Eftersyn. Det var i Reglen Ploug, Hostrup, Helms

og senere Richardt, Rode, Valløe og mig, som maatte holde for. Kr. Mantzius læste Versene op. Jeg meddeler her nogle Deviser fra 1846—1855:

Med et Æg. (Hostrup.)

Hvad er et Æg? En dunkel Drøm,
Et flygtigt Pust paa Livets Strøm,
Et ufødt Noer med lydløs Lallen,
En lille Rus saa fin og skær,
Der ligesaa lidt som Russen her
Kan taale at faa en paa Skallen.

Med en Hat af Pap. (Rode.)

Med denne skønne, kostbare Skat
Din gunstige Skæbne Dig forloved.
Nu er du dog ej en Mand uden Hat,
Om ogsaa Du er en Mand uden Hoved.

Et Negerbarn, Skrigedukke. (Ploug.)

Du kan faa Dig et skrigende Barn, — lad saa være,
Kan hænde, Du ogsaa gerne vil —
Men faar Du en Negerunge, min Kære,
Saa gaar det s'gu ikke naturligt til.

En Sprællemand.

Den Mand kan sprælle og være kaad,
En sjælden Lykke ham Skæbnen har givet,
En Andens Liv hænger tidt i en Traad,
Men han har Traaden hængende i Livet.

„Om det Skønne“, af Høedt. (Ploug.)

Som Hamlet hans Sejrsløb er begyndt
Med en straalende Glans som Nygaards fordølger,
Nu handler han med kristelig Modepynt
Som Kierkegaards Efterfølger.

(Nygaard H. H. Overretssagfører og Literat.)

En Tyrk, der æder Russer. (Valløe.)

Det er Rasmus Niensens kæreste Mad,
 Thi det er Russer, der ædes.
 Det kommer ej an paa Stoffets „Hvad“,
 Men kun paa dets „Hvorledes“.

(Rasmus Nielsen, Professor i Filosofi, var haard mod Russerne
 til 2den Eksamen.)

En Sprællemænd. (Ploug.)

En Træmand, hvis Liv gaar efter en Snor,
 Som efter Kommando kan bruge Armene,
 Men ikke mærker til Sult i Tarmene
 Og aldrig mukker et eneste Ord,
 Som ride paa Paradokserne kan,
 Og blæse paa Loven og Instrukserne,
 Men ikke slide det mindste paa Bukserne
 — Det er Tschernings Ideal af en Embedsmand.

En Mand, der snurrer rundt.

Hver Gang Du trækker ej altfor blødt
 i Snoren — saa snurrer sig rundt Personen.
 Og saa kan du tænke Dig, Du er Høedt,
 Og han Direktionen.

En Sparebøsse. (Helms.)

Her har Du en Sparebøsse min Ven,
 Moralen heraf skal være den:
 En Penny kan blive til 1000 Pund Sterling,
 Tænk, hvad kan der saa ikke blive af Berling!

En Pose Rosiner og Mandler. (Ploug.)

Rosiner og Mandler! Herlige Ting!
 Men ser Du, Ven, her er Ugler i Mosen!
 For nu skal Rosinerne hives omkring,
 Og saa kan Du — — i Posen!

Med Lorias Buste. (Ploug.)

Han var Fader til Brandernes Flok, som fo'r
 Gennem Staden med Røg og med Flamme!
 Men Haanden paa Hjertet — sig mig min Bror,
 Var Du aldrig hans Smaabørns Amme?

En Almanak, *privat Present fra Rundetaarn til Regensen og
 Kommunitetet.* (Valløe).

Rap Dig Regens og ryk ud med Pengene.
 Hjælp paa mig gamle brøstfældige Taarn.
 Tænk om tilsidst, jeg blev saa trængende,
 At jeg gik ned i Gaarden.

Livet i Foreningen gik til daglig meget roligt. Om Formiddagen mødte nogle for at læse Aviser, ved Middagstid kom de Medlemmer, som spiste deres Middag dér, og om Aftenen samledes et større Antal, der spillede Skak, læste eller behandlede Flygelet i Musikstuen — ikke altid lige delikat. Her sad mangan Aften Ernst Bruun og akkompagnerede sig til sine jyske Viser, som han sang fortræffeligt. En mindre Kres af gode Venner sad da i Sofaen og hørte til.

Ernst Bruun var samtidig med Hostrup paa Regensen og hørte til hans ældste og bedste Venner. Han var Polytekniker, musikalsk begavet og var i Besiddelse af et lille Kompositionstalent. I Studenterkomedierne spillede han altid Madammerne med stort Bifald. Hostrup skrev Visen: „Hvor Studenterne forlyster sig paa tapper Krigsmaner“ paa Bruuns Opfordring; den blev af denne første Gang sunget ved Opførelsen af Plougs „*Kontubernaler*“ paa Madam

Schæfers Teater i Kannikestræde, ved hvilken Lejlighed ogsaa Hostrups „*Intrigerne*“ opførtes første Gang.

Da jeg blev Student, færdedes Carl Ploug ikke mere daglig i Foreningen, men de Styrende i Foreningen, der alle var opdragte i de Traditioner, han havde grundlagt, tilkaldte ham altid, naar der var noget paa Færde. Han var Lederen af alle vanskelige Generalforsamlinger — og dem var der i Fyrerne ikke faa af — han skrev de alvorlige Sange ved festlige Lejligheder, paa samme Tid som han skrev djærve og vittige Juletræ-Deviser og leverede dramatiske Smaating til Karnevalerne, i hvis Komité han altid havde Sæde.

Blandt Plougs Karnevalskomedier husker jeg en romantisk Folkekomedie i 5 Tableauer *Mariane*; 1ste Tableau foregik paa en Kasino-Maskerade, 2det paa Havet, 3die i Havet, 4de i en Helleflynder og 5te i Thisted. Jeg mindes, at jeg spillede en Guldgraver, en Neger ved Navn Jackson, der bortførte 2 Karnevalsdamer og efter utrolige Eventyr, særlig i Helleflynderens Indre, med Damerne blev fisket op i Thisted.

Til Karnevalet i 1855 skrev Ploug: *Ægirs Gilde*, Gudedigt i 24 Sange af Poul Rytter. Personerne vare: Loke, Kjøbenhavnsposten (Grüne), Odin, Berlingske Tidende (Nathanson), Frigga, en Giordemoder, Baldur (Goldschmidt), Sif (Sille Beyer, Forfatterinde), Frejr (Kommunalbestyrelsen, in specie Etatsr. With), Freja, en Skoletøs, Brage (Fredr. Barfod), Ydun, en Amager-

kone (sigter til Blade, udgivne af W. Holst, tidligere Møller), Hejmdal (Levin), Thor (Tscherning).

Loke møder uindbuden til Ægirs Gilde i Valhal og spotter Guderne og Gudinderne. Saa kommer Thor fra Norge, tiltaler Loke haardt og tilføjer i sit fra Rigsdagen bekendte Sprog:

Lad os overlade Menneskene Ordet,
 Deres Rigsdag, Stænder og Fællesforfatning;
 Lad dem vrøvle om Dyrtidstillæg og Beskatning,
 Men lad os heroppe ha' Fred ved Bordet.
 Skal engang her i Himlen gøres Spektakler,
 Som ikke saa sjældent jeg selv har voldt,
 Ih nu, saa vil jeg ha' mig det forbeholdt
 Tillige med alt, hvad der hedder Mirakler.
 Jeg er Smed, Bager, kort alt, hvad I vil,
 Derfor er det mig, I skal holde Jer til.
 Ved Siden af mig er I andre kun Stakler.
 Gaa nu, Loke, din Vei, hvis ej, faar Du Hug;
 Det svær jeg ved Gert Winther, min bedste Buk.

Odin:

Kald Ejnherierne ind, lad Os faa et Kor;
 Jeg foreslaar en Toast til Ære for Thor.

Kor af Ejnherier:

Hild Dig, stærke Tordner,
 Store Bondeven!
 Det var Mers og Spænd,
 At Du kom igen.
 I en Fart Du ordner
 Hver en knudret Sag
 Med et Tordenbrag,
 Som i Dag.

Videnskab og Kunst
 Er en kostbar Dunst;
 Men dit Snilles Gunst

Nyde vi omsomst.
 Hil Dig, stærke Tordner!
 At Dit Kraftgeni
 Er saa godt som ti,
 Det véd vi.

Ægirs Gilde fremstilledes som Beriderforestilling med Helms som Direktør, der reciterede Teksten.

For Folk, der ikke kendte Ploug, var der noget Frastødende og Barskt i hans Væsen, men bagved dette skjulte der sig en indtagende Elskværdighed og et varmt Hjerte, ligesom vi, der holdt af ham, ikke kunde finde en mere trofast Ven end han. Ved hans 25 Aars Studenterjubilæum 1857 skrev Hostrup:

Tak Brøder, som af Aandens Røst
 Saa gavmild os beværtet!
 For Ordets Kraft, for Sangens Lyst,
 Men først og sidst for Hjertet!

Ploug havde stor Sans for det Komiske, og ingen kunde le hjerteligere af en Vittighed end han. Naar vi holdt Prøve paa et eller andet af hans Stykker, f. Eks. *Et Besøg* eller *Hr. Sørensen paa Eventyr*, gik han frem og tilbage og hørte til; og hver Gang en Replik faldt godt og morsomt, kunde han skøggerle og gnide sig i Hænderne af Henrykkelse.

Ved hans 50 Aars Studenterjubilæum tegnede Joh. Helms ham saaledes:

Carl Ploug er høj og til Maade drøj,
 Og godt ser han ud i sit pæne Tøj.
 Hans Gang er fast; har han først begyndt,
 Saa gaar han frem gennem tykt og tyndt.
 Han slaar endnu med den gamle Kraft,
 Og Næven sidder løs paa sit Skaft.

Blandt de mange, med hvem jeg i Aarenes Løb sluttede Venskab i Studenterverdenen, maa jeg nævne F. L. Liebenberg, almindelig kaldet „Gamle Liebenberg“. Som Biblioteksassistent i Studenterforeningen havde han Lejlighed til at lære Medlemmerne at kende og kunde vælge dem, som han syntes om at omgaas.

Hans Sind var som en ung Students, og han besad en sjælden Evne til at fængsle de Unge og aabne deres Øjne for alt, hvad der var godt og skønt. Hostrup, Heise, Gotfr. Rode, Voltelen, Ad. Knudsen, O. Borchsenius o. fl. a. hørte til den Kres, som sluttede sig om ham og som gik under Navnet *Kyllingerne*. Han

F. L. Liebenberg.

har upaatvivlelig haft Betydning for flere af sine unge Venners senere Udvikling, saaledes blandt andre paa Hostrup, der 1837, nogle Maaneder før han blev Student, skrev et Digt til ham, hvis Begyndelse lød saaledes:

Vildsom vanked jeg i Lunde,
 Plukked' Frugter, som jeg fandt;
 Endnu ej jeg skelne kunde
 Gift fra Næring, Stort fra Tant.
 Men Du leded' mine Fjed
 Til det Skønne, til det Høje,
 Styrkede mit svage Øje
 Til at se dets Herlighed.

I en Rundsang, som vi sang ved et Gilde hos en af *Kyllingerne*, skrev Hostrup:

Vidt om Liebenberg vi sjunge.
 Leve han, den Evigunge!
 Ja, hos ham at se vi faar
 Ungdom under Sølvhaar.
 Han studerer stadig hen
 Gamle Bøger — unge Mænd.

Ved hans 20aarige Studenterjubilæum 1848 gjorde vi et Gilde for ham, til hvilket Hostrup havde skrevet Feskantaten og Talen, som Mantzius holdt. I Kantaten hed det:

Unge Student med de graanende Lokker,
 Vennernes Skare omkring Dig sig flokker.
 Se dine Kyllinger
 Bringer Dig Hyldninger.
 Ak de er simple og uden Forgyldninger.
 Men Herre Gud!

Talen sluttede med følgende Ord:

Fritz Ludvig Liebenberg, vil Du behage at træde herhen. — Tør Du love, at Du vil blive din Ungdom og Umiddelbarhed tro, som Du hidtil har tjent?

(Liebenberg: Ja!)

Saa udnævner jeg Dig herved til Professor i Umiddelbarheden. Denne Disciplin, hvortil vor Tid allermest trænger, har hidtil ikke haft nogen ordineret Docent, men Trangen dertil er vaagnet, og den vil aldrig kunne falde i bedre Hænder end i dine. Hr. Professor, maa jeg omfavne Dig?

Ved samme Lejlighed havde Voltelen og jeg lavet en Epistel til ham, hvori stod:

Du gamle Liebenberg, ung i Sind!
 Skønt Haaret graaner om Kinden,
 Du er af Hjerte saa blød og lind;
 Bevægeligt er det som Vinden.
 Den Unge, Du favner med kærligt Mod,
 Bli'er aldrig vred i Kalotten;
 Ak, hvis Du paa Penge lidt mer Dig forstod,
 Du kom ej saa ofte paa Potten.

Liebenberg vedblev at være Pebersvend til sin Død.

Da jeg besøgte ham første Gang 1846 boede han hos sin Broder Højesteretsadvokaten i Raadhusstræde. Han færdedes daglig i Foreningen, hvor han spiste til Middag og var en sikker Mand ved Sold, Foredrag og Fester. Han var en blød, kærlig Natur, svag af Karakter, men saa god, som Dagen var lang. Til Trods for hans Jernflid stod det sig kun smaat med hans økonomiske Forfatning; han maatte ofte arbejde haardt for det Nødvendigste. Da han 1848 intet literært Arbejde havde for og ikke kunde leve af de 200 Rdl., som han fik som Bibliotekassistent, oversatte han Hostrup saa bearbejdede og forsynede med Sange. Stykket gik paa Hofteatret 3 Aftner i Træk som Studenterforenings-forestilling den 13de, 17de og 30de Marts 1849. Liebenberg spillede selv Kammerherre Klingen, Voltelen Kammerherreinden, G. Rode Grev Liliendal, P. Plum Bygmester Bagge, Lipke Stuepigen Lise, Mantzius Juveler Isaksen, P. Heise en gammel Bondekone, Collin-Lundh Hushovmester Palen, Th. Liebe Kronhjelm og jeg Tjeneren Henning

Vivet. „Glanspunktet i denne Forestilling,“ skriver Hostrup i et Brev til sin Ven Nicolaysen i Norge, „var nogle morsomme Børnescener, som blev spillede med stort Liv af Børn. De tilhørte Familien Price og syntes scenevante fra Fødslen. Den mindste af dem, en lille Knægt paa 3 Aar, der i Stykket var krøbet lige ud af Sengen, havde endog et Par Repliker, som han i sin bare Skjorte kom mærkeligt godt fra og vandt straks alle Damernes Hjerter. Zinck, som spillede deres Fader, tumlede disse Smaafolk med stor Gemytlighed.“ Af Overskudet tilstillede Senioriatet Liebenberg 300 Rdl. i et særdeles smukt og anerkendende Brev med Tak, fordi han havde virket saa betydeligt til at gøre Foreningen til et hyggeligt Samlingssted for de Yngre. — Liebenberg fik en sorgfri Alderdom. Trofast var han som faa: han forsømte aldrig, selv i sin høje Alder, at komme til mig 1ste Juledag, min Fødselsdag.

Et andet af Studenterforeningens betydeligste og elskværdigste Medlemmer var Jacob Voltelen. Han vilde upaatvivlelig have erhvervet sig et Navn i Litteraturen, hvis ikke en snigende Brystsyge allerede i hans 29de Aar havde lammet hans Kræfter og bortrevet ham 1856. Han glimrede ved Vid og Ironi og skrev mange ypperlige og morsomme Smaating for Foreningen. Saa svag han end var, vilde han dog være med til alt. Hans Parodi paa de i den Tid for-gudede Duftvaudeviller, *En Sommerdag*, der stod som Føljeton i *Fædrelandet* 1854, gjorde megen Lykke. Den var bleven til paa følgende Maade. Vi udgjorde

en lille Kres, som i Kolerasommeren 1854³ spiste sammen. En Dag aftalte vi, at enhver af os næste Dag skulde medbringe en lille dramatisk Bagatel, og den, der vandt Prisen, skulde have fri Middag. Voltelen blev den Vindende. Ved et af Studenterkarnevalerne, det var 1859, blev Stykket opført i en lidt ændret Skikkelse paa Teatret i Kasinos store Sal under Navn af *Marens Kæreste*, Duftvau-deville-Ekstrakt, original Aftapning. En anden morsom Karnevalspejce af ham var *Leonora di Massa Carrara*, Tragedia lirica in quattro atti.

En Aften, da Voltelen, Hostrup og jeg var samlede oppe hos Mantzius paa Kvisten ved Nørrevold

Jacob Voltelen.

blev det tragiske Drama *Chateau Lafitte* eller *Hævnen* til ved fælles Bestræbelser og opførtes den paafølgende Fastelavns Mandag i Foreningen. Plakaten indeholdt 18 Personer foruden Statister, men kun 3 Agerende viste sig paa Scenen: Mantzius, Voltelen og jeg. Hele Spasen varede 10 Minutter.

Kr. Mantzius's Bidrag til den omtalte Digter-Vædekamp hed *Om tyve Aar*. Personerne var Præsten, hvorved var tænkt paa Fritz Olsen, en af Kresens Medlemmer, nu Provst i Brændekilde, og „Den

Tynde“, hvorved var ment Voltelen, og Skuespilleren, Mantzius selv.

Scenen forestiller et meget ordentligt og net Studereværelse i en Præstegaard. En lidt skaldet og meget fed Præst sidder med Kalot paa Hovedet i en Lænestol; lige over for ham sidder en meget tynd Herre med et gammelagtigt Ansigt og en gammel, i det rødlige faldende Paryk. Der er Udsigt til Gaarden, hvor et Par Perlehøns, en Paafugl og en hvid Gedebuk af og til vandrer forbi Vinduet og hilser Præsten med Glædeshyl, der besvares af ham med et venligt Nik og en svag Trommen paa Ruden; de er midt i en Samtale. Den Tynde har som Indledning til sit Svar paa Præstens Tale væltet sine magre Fingre med ustyrlig Vellyst i sin bløde Næse og spilet sine Øjne op i stum Efternydelse, da han udbryder, idet han tager en Pind af Udkradskassen: „Nej, har Du den endnu! Det er jo din Kløpind, som Else kaldte den.“ (Olsen havde som Student en Pind til at stoppe Tobaken ned i Pibehovederne med, som han vedblivende beholdt og bruger endnu paa sine gamle Dage; Vennerne gjorde altid Løjer med den. Else er nuværende Provst L. C. Hansen i Ramløse).

Præsten: Ja, jeg har den endnu, det var ikke godt andet. Det er ved den, at jeg har bevaret Mindet om vort Samliv paa Kalkbrænderiet — og saa er den af Tobakens hede Aske brændt op til det halve, men tro skal man være, tro mod sin Husrru, tro mod sin „Kløpind“. Husker Du den letsindige Skuespiller, vor Ven, som vilde spotte hermed?

Den Tynde: Hvor er han vel?

Præsten: Han er ikke langt fra nogen af os. Han er her

paa Egnen, og af en Plakat, der blev lagt herind, ser jeg, at han i Eftermiddag har holdt en Oplæsning paa Kroen for 1 Mark Billetten; han kommer maaske herhen.

Den Tynde: Det var prægtigt — det gamle Bæst. — Hvad Pokker er det for en Grinen og Støjen i Barnekammeret? Er Digteren ikke derinde?*)

Præsten: Ja han hopper som en Skade for mine uskyldige Børn. Det gør han hvert Aar, han kommer herud; det morer dem usigeligt. Ah, dér kommer Bibliotekaren over Gaarden.

Den Tynde: Ham har jeg ikke set hele Dagen.

Præsten: Nej, han har været ude med Skolelærerens Søn; han gør ham bekendt med Oehlenschläger.

(Skuespilleren kommer).

Skuespilleren: Goddag gamle Tværdriver.

Præsten: Goddag, min Ven. Sid ned. Hvordan gik Oplæsningen?

Skuespilleren: Jo, de var meget glade, og hør — det danser dem ogsaa. — Tror Du ikke?

Den Tynde: Sæt Dig nu ned og lad os tale gammelt. (Tager Parykken af og vil snyde Næsen i den, men griber sig i det. Tager Lommetørklædet op, snyder Næsen og lægger Lommetørklædet paa Hovedet og Parykken i Lommen. — Alt kommer igen paa rette Sted).

Skuespilleren: Nej, jeg maa hjem paa Kroen. Jeg er begyndt at læse Engelsk, og jeg maa holde mig varm, mens Lysten er der. Men noget at drikke kunde Du vel traktere med; holder Du ikke Kognak eller Portvin? Jeg er saa forbandet tør i Halsen af den Læsen.

Den Tynde: Ja du drikker nok ikke, uden at Du er tør i Halsen, men Du er nok gemenlig tør i Halsen.

Skuespilleren: Maa jeg bede mig fritagen for dine evige Hentydninger. Jeg drikker Fanden gale mig ikke. (Gaar vred bort, men kommer god igen næste Morgen).

Fra samme Tid skriver sig et Brudstykke af en Pjece, som Mantzius ved en given Lejlighed havde skrevet:

*) Ved Digteren menes Hostrup, ved Bibliotekaren Liebenberg.

Den Ekskommunicerede eller Omvendelsens Frugter.

Drama i 1 Optog.

Personerne:

Et Menneske.

Jeg.

En Drønnert (meget velklædt).

Scenen forestiller et Værelse hos Jeg, som sidder hensunken i lige saa dybe som mørke Tanker i Sofaen. Af og til høres Spurve kvidre udenfor Altanvinduet.

Jeg (alene): Hm! Altsaa saa vidt kom det. Kunstnersamfundet, som jeg saa op til i min tidligste Ungdom, som jeg tænkte mig optaget i i mine lykkeligste Drømme, det er jeg optaget i — det vil sige, jeg er tvunget ind i det imod deres Vilje. De anerkender mig ikke som Medbroder, de vil ikke spise med mig! Og det er jo ikke blot dem, det er jo næsten alle, jeg støder bort med mine aparte pretentionsfulde Domme. Hyad skal det til? Kan jeg ikke holde min Kæft saa godt som andre? Ja, jeg skal holde Kæft; men tier jeg nu pludselig stille, saa tror de, der er noget under det, saa tror de, at jeg taler mere med mine journalistiske og literære Bekendte og virker imod dem, saa faar jeg Skyld for alle Bladartikler. — Nej, tale maa jeg, dels derfor og dels fordi jeg kan vist ikke tie stille. Men det maa være paa en anden Maade, det maa organiseres. Lad mig se, naar han spørger mig om det, saa siger jeg: „Ja, det er ganske udmærket!“ Og naar han — ja, men det er sandt, han kan jo ikke lide det. — Nej, saa siger jeg — ja, men Død og Pine, hans Kone er nok begejstret for det — ja saa siger jeg, at det er Løgn, at jeg har sagt det, og til hende siger jeg — ja, men forleden Dag sagde jeg til ham, at hun — o, jeg ulykkelige, hvorledes skal jeg vinde mine Medborgeres Agtelse! (Kaster sig fortvivlet om i Sofaen).

Mennesket (kommer): Goddag, kære Ven! Hvad Pokker fejler Du? Du ser jo saa fortabt ud, som en umage Hanske.

Jeg (bliver liggende): Det er jeg ogsaa; men jeg har selv forskyldt det. Som Du ser mig her, ser Du mig udstødt af det menneskelige Samfund.

Mennesket: Føj for Satan! Det er ikke rart.

Jeg: Du saavel som andre har saa tidt bebrejdet mig min Fremfusenhed og mine altfor aabne Udtalelser.

Mennesket: Ja, Du er et skrækkeligt uforsigtigt Menneske; Du passer aldrig paa din Fandens Mund.

Jeg: Aa Du er sgu ikke et Haar bedre.

Mennesket: Men jeg er ikke afhængig af nogen eller noget. Jeg bryder mig Fanden om Folks Vrøvl, men Du, i din Stilling!

Jeg: Ja, det er Moralen! Ja, har jeg syndet, saa har jeg ogsaa bødet. Hør og beklag mig! Nielsen og Overskou har sat sig i Spidsen for et Middagsgilde ved Teatret — og jeg er udelukket!

Mennesket: Ja, det er da snarere af det umenneskelige Samfund.

Jeg: Maa jeg frabede mig slige Ytringer i min Stue. Overskou er en Mand, der ikke blot som Digter og forhenværende Skuespiller, ikke blot som objektiv, smagfuld begavet Selskabsbroder, men ogsaa ved sin Stilling, som min Øvrighed, og hvis Indflydelse paa min Stilling har Krav paa min gode Omtale.

Mennesket: Men maa jeg spørge —

Jeg: Og Nielsen er en Mand, som med sit mageløse Organ og aabne Karakter og mageløse Organ og Begejstring for al god Mad og mageløse Organ —

(Det banker).

Jeg: Kom ind!

En Drønnert (tænkt Hultmann): Undskyld, hvis jeg forstyrrer Dem! Ah, Hr. Menneske! Jeg kom for at bede Dem om en uhyre Tjeneste. Jeg vilde saa rasende gerne bede Dem laane mig *For 10 Aar siden*; det er et mageløst Stykke.

Jeg (afsides): Hold Dig nu stiv min Dreng. (Højt:) Ja, det er ypperligt, mesterligt.

Drønnerten: Jeg vilde saa uhyre gerne vide, hvem der har skrevet det; det er saa mageløs interessant at vide.

Mennesket: Ja, Død og Pine; det er det Allervigtigste ved et Kunstværk.

Drønnerten: Ja, De maa forlade mig, i de Krese, hvor jeg bevæger mig, tager vi os den Frihed at sætte Pris derpaa.

Mennesket: Jeg tror det gerne.

Jeg: De maa virkelig undskylde, men jeg kan ikke skaffe

Dem det, og hvem der har skrevet det, véd jeg ikke, men jeg skal se at faa det at vide; det vil ogsaa interessere mig. Det er meget interessant (tørrer Sveden af Panden).

Drønnerten: Tusind Tak. (Afsides:) Hvor han er elskværdig i Dag.

Mennesket: Jeg har for Resten ladet mig sige, at det er af Vægteren paa Amalienborg.

Drønnerten: Jeg véd ikke, hvad der giver Dem Anledning til, hver Gang vi er sammen, at komme med Deres Skoser og ironiske Uartigheder.

Mennesket: Jeg véd det saamænd heller ikke, uden at det skulde komme deraf, uden at vi aldrig er sammen, uden at De er med.

Drønnerten (dødbleg): Ja, De undskylder, at jeg forlader Dem, til De faar bedre Selskab.

Jeg (følger Drønnerten til Døren): Jeg beder Dem undskylde; det gør mig ondt.

Drønnerten (gaar med et højst foragteligt Blik til Mennesket).

Mennesket: Men er Du rasende! Beder Du det Bæst undskylde, at jeg er —

Voltelen var i Studenterkomedien en udmærket Kraft og ingen har i *Soldaterløjer*, selv da Stykket blev opført paa det kgl. Teater, kunnet maale sig med ham som Magister Glob; det var en helstøbt Fremstilling. Han skrev ypperlige Viser, sammen med mig blandt andre „Konferensraad Wegener den brave osv.“ og Begyndelsen til „Det er overmaade smukt osv.“ Imellem Vennerne gik han under Navnet „Grisen“. Grunden hertil var, at han ikke kunde se en Bog eller noget paa Tryk, uden at han skulde have fat i det og kigge i det, og da han var meget nærsynet, saa kom ofte f. Eks. i Læsestuen i Studenterforeningen hans Næse i for nær Berøring med de paa Læsestuebordet spredte Sager. Han havde

som Dreng i en Sygdom mistet alt sit Haar for stedse, og mødte til Eksamen artium med Paryk. Da han med Statsunderstøttelse skulde rejse til Syden for sit Helbreds Skyld, holdtes et Afskedsgilde for ham, og til dette havde Hostrup skrevet en Sang, hvori det hed:

I Rom vil man vurdere dit Værd,
De Skaldede regerer jo der.

I et Eksemplar af *En Spurv i Tranedans* skrev Hostrup til ham:

Til ham det fagre,
Krogede Væsen
Med Lokker, som flagre,
Med Kinder saa magre
Og den evige Kløe i Næsen.
Til ham, som troner
Paa Bogauktioner,
Og varsomt søger
I skimlede Bøger
Sin lækreste Spise.
Til ham, den eneste,
Den aller reneste
Af alle Grise.
Kort til min Ven,
Jacob Voltelen!

Billedet, søm her er givet af ham, var korrekt. Han var en lille mager, krumrygget, nærsynet, ung Mand med en stor Begavelse og et livfuldt Sind. Ved det Afskedsgilde 1852, som Vennerne gjorde for Hostrup, da han med Forchhammer skulde rejse til Italien, skrev Hostrup, idet han udmaledede alt, hvad

han dernede vilde faa at se og derved komme til at mindes Vennerne herhjemme:

Og naar jeg møder i Bondens Dør et Svin uden Børster,
Rørt jeg mindes da vil Dig, min skaldede Gris.

Side 60 Voltelen, der var elsket og afholdt som faa, døde 1857 i sin Velgører Fabrikant Nobels Hus. Ved hans Grav ude paa reformert Afdeling af Assistens Kirkegaard blev sunget en Sang af G. Rode, hvori det hed:

Ej blev han af Alder hvid.
Ak! Den Pryd fik ej vor Ven;
Men hans Sjæl har ingen Tid
Anden Farve haft end den.
Lys og ren den her tog Bo —
Lys og ren gik den til Ro.

Kristian Mantzius boede paa en Kvist ved Nørrevold, dér lærte jeg ham at kende. Altanværelset er blevet foreviget i et stemningsfuldt lille Billede af hans Ven, Maleren Carl Bloch, hvor Mantzius i Slobrok og med lang Pibe staar og ser ud over Volden. Til højre staar den perlemalede Pult, der havde tilhørt Poul Møller, og paa den en lille Gibsbuste af Dr. Ryge, medens Juels bekendte Kobberstik af Michael Rosing hænger paa Væggen over den. Ved Siden af Pulten stod en Bogreol og paa den modsatte Væg var der en grøntbetrukken Sofa med Bord. Foruden dette Værelse fandtes et Rum ved Siden under Taget, hvor Seng, Klædeskab m. m. fandtes. Heroppe samledes vi, en mindre Kres af Vennerne, hver Store-Bededagsaften, naar Klokkerne

ringede og Folk i deres bedste Puds spadserede paa Volden; vi nød vore medbragte Hvedetvebakker, medens Mantzius's frugale Madskab leverede Resten, og ved et højt Glas Punsch fik vi os en hyggelig Passiar og en Pibe Tobak; Cigarer var sjældne.

Vi, som havde sluttet os til ham og efterhaanden lært hans mange gode Sider at kende, som ogsaa hans svage, satte Pris paa ham. Hans Værd som Kammerat var prøvet af os alle, ligesom hans Trofasthed og Sandhedskærlighed. Den sidste bragte ham ikke sjældent til ubesindige Skridt, som i Reglen sved til ham selv. Han besad noget af Satirikerens Trang til at faa Latteren

Kr. Mantzius.

paa sin Side. Han var en farlig Modstander i Disput, da han ved sin slagfærdige Replik, sit Vid og Evnen til at parodiere som oftest beholdt Overtaget. Folk, som han havde faaet et Horn i Siden paa, kunde han ofte uden Anledning være slem imod. Af Hjerte var han Godheden selv, blød som et Barn og efter ringe Evne hjælpsom imod Fattigfolk. Havde han ingen Ting i sin egen Portemonnæ, undsaa han sig ikke for at henvende sig til andre om et Bidrag til en eller anden Trængende, og senere virkede han

ved sine Oplæsninger ikke saa lidt i Velgørenhedens Tjeneste. Han holdt af at nyde Livet, men kendte ikke til Økonomi. Han var en god Søn ligeoverfor sine hæderlige gamle Forældre og ligeoverfor sine Søsken og en god Broder.

Mantzius's nære Venskabsforhold til Hostrup — de havde allerede i Skolen været Venner og blev Studenter sammen — viste sig i dennes mange utrykte Viser og Sange til ham, ligesom han var en virksom Medarbejder i saa godt som alle Hostrups Stykker, der blev opførte i Studenterforeningen, og i hvilke han som Skuespiller virkede med Glans. I disse har han under Indstuderingen paa Prøverne i den gamle Sal i Boldhusgade ved sine mange komiske Indfald beriget Teksten i høj Grad; og hans Tilføjelser blev alle adopterede af Hostrup med Begejstring. I et Brev fra Fyrrerne skriver Hostrup til ham i Anledning af *Genboerne*: „Men *Genboerne* tilhører egentlig Dig mere end mig“. Paa et Eksemplar af sine samlede Skrifter, som Hostrup sendte ham paa hans Fødselsdag den 4de Nov. 1863, skrev han:

En Flok fremtræder
 Af mine Børn,
 I gule Klæder
 Og banker paa Døren
 Hos ham, der saa' dem
 I Vuggen ligge,
 Og snildt dem vasked'
 Og op dem flasked'
 Med stærke Drikke.

Gratulerer!

C. H.

Faa har virket saa meget for *Studenterforeningen* som Mantzius til Trods for hans hyppige Fraværelser fra København som Skuespiller og især som Oplæser saavel af alvorlige som humoristiske Ting. Da han i Efteraaret 1847 drog til Norge, samledes hans Venner en Aften ved et Gilde for ham hos Lars Mathiesen; Hostrup havde skrevet en Vise til den Aften, og i den hed det:

Og vi vil takke ham saa grumme pænt
 For al hans Dadera, :|: dadera, :|: dadada!
 Fordi han gjorde sig af os fortjent,
 Og sang for os — og for det tredie
 Hjalp os med vor Komædie.

Komædien, der sigtedes til, var *En Spurv i Tranedans*, hvori Mantzius havde spillet Konsul Varbjerg ganske fortræffeligt.

Hostrups Bekendtskab gjorde jeg ved Prøverne paa *En Spurv i Tranedans* i Begyndelsen af Aaret 1846; jeg spillede Skomager Tokkerup og varetog tillige Regissør-Forretningerne. Hostrup var meget tilbageholdende og genert af sig, især naar han var sammen med mange, og sad ved Soldene helst ubemærket i sin lille Kres. Han har næppe nogensinde holdt en Tale i Studenteforeningen, men i vor lille Kres kunde han være overgiven og kaad som en Dreng, og hans store, klare Øjne, der fuldstændig beherskede hans ungdommelige Ansigt, straaledede af Glæde. Som Student var han tidlig bleven forlovet med Kr. Mantzius's Søster Henriette, til hvem han

fra Regensen skrev flere af sine Ungdomsdigte, blandt andre *Frøkenens Pris*, Nytaarsvers i 2 Akter, der sluttede saaledes:

Min Mening med denne hele Kommers
 Er let at gætte,
 Det skulde agere et Nytaarsvers
 Til Jette.
 Men Tiden er knap paa mit lille Gemak
 Og Tankerne slette.
 Og derfor det blev kun en udtværet Snak
 Om Jette.
 Og dog kan maaske hvad jeg nedskrev med II
 (Skønt ikke med Rette)
 Fremkalde et øjeblikkeligt Smil
 Hos Jette.

5 Aar efter at han var bleven Kandidat, holdt han Bryllup med hende — de havde været forlovede henved en Snes Aar — og flyttede ind i en lille Stueetages-Lejlighed paa Blegdamsvejen, hvor jeg nogle Gange besøgte dem. Men Døden havde allerede mærket hende, Ægteskabet varede kun kort, og i dets første Aar blev hun bortrevet af den Sygdom, som længe havde tæret paa hendes Kræfter. Mantzius flyttede efter hendes Død ud til sin Ven og blev hos ham, til han drog bort derfra, for at bo sammen med sin Moder og sine to Søstre, først paa *Svanemosegaard*, saa paa *Rolighed* og derefter paa *Mariendal* og *Blaagaardsvejen*. Her samlede han, særlig paa de førstnævnte Steder, af og til en Kres af Venner og unge Veninder og arrangerede smaa Baller, hvortil han skrev Balvers, Kotillonsdeviser og

selv tog Del i Dansen som den ivrigste Balkavalier. Da Hostrup 1852 skulde tiltræde en Udenlandsrejse, havde Voltelen og jeg arrangeret et Afskedsgilde hos Restauratør Bechmann. Det indledes med en Festkantate af Voltelen, hvori flere af Figurerne fra Hostrups Stykker optraadte; den var holdt i komisk Parodistil og gjorde stor Lykke.

Sidste Gang jeg saa Hostrup var en Formiddag i 1892 paa Folke-teatret ved en Prøve paa hans Søns Helge Hostrups Stykke *En Storm i et Glas Vand*. Han var ledsaget af sin Hustru, og hans Syn var saa svagt, at han kun

C. Hostrup.

kendte mig igen paa min Stemme; han døde, inden Stykket naaede frem til Opførelse.

Christian Molt Wengel gik som Barn i Herlufsholms Skole sammen med mig, men forlod Skolen tidlig og blev Student fra Roskilde 1840; i Studenteraarene sluttede han et varmt Venskab med sin jævnaldrende Kontubernal Carl Frederik Høegh-Guldberg; de boede flere Aar sammen i Gothersgade 332. Hvor forskellige de end var i Ydre som i Indre, dannede de maaske netop ved at supplere hinanden en Enhed, som om de havde været et

Ægtepar. I deres fælles Husholdning var det Wengel, der var Manden, Guldberg, der var Konen; det var dog aabenlyst for os alle, at Manden stod under Tøflen. Wengel var allerede optraadt som Smedesvenden Lars, da *Genboerne* gik første Gang. 1847

C. Molt Wengel.

dukkede han først rigtig op ved at skrive den i sin Tid populære Gadevis *Toldbodrotten*, som han selv foredrog i Studenterforeningen. Han spillede ogsaa flere Roller i Studenterkomedierne og var navnlig flink i Bonderoller, f. Eks. Jørgen i *Feriegæsterne* Mads i *Soldaterløjer* o. fl. a. Han mødte til Stadhed i Foreningen, hvor

han følte sig som hjemme. Der var noget Roligt og Hyggeligt ved ham, som straks fængslede. Han besad et tørt Lune, som blandt andet kom frem, naar han ved den aarlige Auktion over Skuffedariet fungerede som Auktionarius. Forøvrigt var han meget lidt fremtrædende, og optraadte aldrig ved Gilderne som Taler, men i Foreningsanliggender var han altid et virksomt Medlem.

Hans første dramatiske Arbejde *Kusine Lotte* blev første Gang opført ved en Familiefest i hans Hjem paa Apoteket i Ringsted, hvor jeg spillede med;

senere kom det til Opførelse i Boldhusgades Sal og endte paa Privatteatrene. Foruden dette Stykke skrev han flere Smaating for Foreningen og et større Stykke, *Plader*, som blev opført af Studenterforeningens Aktører. Den egentlige Studenterkomedies Egen-skaber var saa godt som slet ikke repræsenterede i Wengels Stykker; den overgivne Kaadhed og de hensynsløse Hentydninger til Øjeblikkets Forhold og Personer var ikke de Midler, hvormed han virkede paa sit Publikum. Wengels personlige Elskværdighed var forbunden med saa megen Ærlighed, Paalidelighed og Sandhed, at hans Stykker uvilkaarligt fik et ligeligt Præg deraf. Han var Foreningens Arrangør fremfor nogen, og skulde noget sættes i Værk til Fordel for den nye Studenterforeningsbygning, lagde han Ryg til. Han vilde helst være fri for andres Besyv og Raad, men selv i Ro gaa og pusle med det altsammen.

En Dag i Mai 1854, da han og Høegh-Guldberg var tagne ud i Dyrehaven, opdagede de et lille Bondehus lige uden for Gærdet, ikke langt fra *Køngeskilden*. Det laa med tilliggende Jordlod paa Skraaningen ned imod Ordrup Mose, med fri Udsigt over Mosen til Ordrup Krat. Straks slog den Tanke ned i dem, at det vilde være noget for dem og, efter en kort Forhandling med Konen i Huset lejede de 3 Stuer i det med Haven for Sommeren. Konen hed Bolette, Manden var Arbejdsmand paa Mosen, forøvrigt Tækkemand om Vinteren. Wengel og Guldberg flyttede straks derud, og Haven blev i kort Tid un-

der Wengels kyndige Behandling ukendelig fra før. Han fandt ydermere et Kildevæld, som han med stor Omhu fik omdannet til en kølig rindende Kilde; det var hans bedste Glæde at pusle i den lille Have.

Den første Søndag mødte en Del af Vennerne derude, og vi døbte Huset *Krukken*. I Juni Maa-
ned stod her et solent Gilde for *Krukkens* Beboere, der imidlertid var blevne forøgede med Kancellist Winge, en fælles Ven, som dog kort efter blev ud-
nævnt til Byfoged i Kalundborg, og overlod sin Tre-
diepart af *Krukken* til en anden fælles Ven cand. jur.
C. F. Ricard, der hørte med til Kresen. Richardt
skrev en Kantate i Anledning af Festen, Heise kom-
ponerede Musiken: et Melodrama, en Duet og en
Romance, og jeg havde lavet et Indledningskor, hvori
det hed:

Det gælder dem, de kække Kolonister
Som gik i Skoven ud paa Eventyr,
Det gælder dem, de gæve Kancellister,
Som trodsed' Naboskab med vilde Dyr,
Som trodsed' „Bakken“s vilde Indianer,
Som trodsed' ham, der tørster efter Blaar,
Dem gælder det; for dem vi hejse Faner,
For dem vi Glædens store Tromme slaar.

Romance. (Mosekonen synger):

I Skovens Krans	Her er saa tyst,
Bo'r jeg og bygger,	Frøen kun klukker
I Maanens Glans	Med dæmpet Røst,
Engen jeg smykker	Sivet sig vugger,
Til Elverdans,	Fra Skovens Bryst
Mjøden jeg brygger.	Sagte det sukker.

I **Melodramet** siger Mosemanden:

I denne Hytte bygger trende Sværmere,
 Og jeg vil være deres tro Beskærmere,
 Og Eders Hytte vorde skal et Under
 Omkranset af en Hær af Moskedonner,
 Og Brombærranken skal i rige Folder
 Omvifte Eders Pander, naar I solder.

Derude mødtes vi om Søndagen i flere Somre og tilbragte mange fornøjelige Timer. Som oftest var der en Kvartet eller endog en dobbelt Kvartet med, som holdt ud til den lyse Morgen. I saa Fald lavede Bøllette Natteleje til os paa de utroligste Steder. Tækkemanden havde malet Stuerne med Okkerfarve, hvori de endnu præsentere sig, og Universalgeniet van Deurs, primo Bas i Kvartetten, havde ydermere dekoreret den store Hjørnestue med en Frise, der indeholdt Illustrationer til *Prins Ferdibrandts Vise*, som Helms skrev 1853 i Anledning af Arveprins Ferdinands Protest imod Fællesforfatningen og til Visen „Det er overmaade smukt“. *Krukken* har som saa mange andre nu faaet sig et andet Navn, nemlig *Studenterkilden*, men ser indvendig ud som for 50 Aar siden; jeg var derude paa dens 50-aarige Jubilæumsdag.

Wengel døde forholdsvis ung 1859 af Tyfus. Ved hans Jordefærd i Ringsted havde Vennerne givet Møde. En Dobbeltkvartet afsang en stemningsfuld Sang af Chr. Richardt, hvor han i sidste Vers sigtede til Wengels Yndlingsopholdssted med Ordene:

Kilden i det tavse Krat
 Den synger nu ved Dag og Nat
 Vemodelig Dit Minde.

Wengel har efterladt sig et synligt Minde i Studenterforeningen, nemlig *Grisen*. Han fik den lavet af brændt Ler hos en Pottemager i Ringsted, for ved den at gøre Indsamling til den nye Bygning, og ved Sold gik *Grisen* altid rundt. Senere blev den støbt i Bronze og anbragt i den nye Bygning paa den 1ste Trappeafsats. Efter Wengels Bortgang overtog Knud Valløe Bestillingen som *Grisefar*. Ved sin Død testamenterede Wengel Indtægten af sine efterladte Skrifter til Foreningen.

Carl Høegh-Guldberg, der var en Sønneson af den bekendte Statsminister, var et sjældent virksomt og trofast Medlem saavel af Studenterforeningen som af Studenter-Sangforeningen; i en Aarrække indtog han en meget fremskudt Stilling i dem begge og bidrog i høj Grad til at knytte de to Foreninger nærmere sammen. Stille i sin Optræden og rolig, men bestemt i sin Færd var han, skønt han aldrig optraadte som Taler, dog den, der, naar det kom til Stykket, ledede alt ved paakommende festlige Lejligheder, som Koncerter, Ture og lignende. I *Mindeblade for Studenter-Sangforeningen* er han omtalt paa følgende smukke Maade: „Er der, for at bruge et mytologisk Billede, nogen, der som Balder har været Baandet, der sammenknyttede Valhallas Krans, saa var det den stille, hvidhaarede, hyggelige Guldberg. Ud fra hele Skikkelsen lyste paa en Gang Hjertensgodheden, der uvilkaarlig skaffede ham alle til Venner, og det mest barnligglade Studenterlune, der holdt ham ung, trods nogen af de Yngste, og fik

ham til at blive det levende Bindeled mellem de to Slægter, han i sin lange Sangforeningsvirksomhed kom til at leve sammen med. Han kunde blive overgivet og kaad, men aldrig støjende eller raa.“

Efter Wengels Død flyttede han sammen med sin Søster Enkefru Munck, og her samledes vi regelmæssigt paa hans Fødselsdag. Der var hans gamle Skolekammerat Dr. Engelsted, Statsraads-Sekretær Kofoed, gift med hans Niece, Ploug, Vilhelm Rode, Christian Richardt, Kvartetten, jeg og flere. Mantzius havde døbt ham „den moralske Bismarck“, medens Richardt i en Vise til hans 70 Aars Fødselsdag træffende

Kvartetten.
(Chr. Lund, Tolderlund, Christopher Møller og Høegh-Guldberg.)

kaldte ham „Gehejmerraden“. Han var en stor Kraft i Studenterkomedierne og glimrede allerede 1846 som Konsulinde Varbjerg i *En Spurv i Tranedans*, ligeledes som Frøkenen i *Intrigerne* og særlig som Præstekonen Mad. Jensen i *Deklarationen*. Da dette Stykke skulde op paa det kgl. Teater ytrede Fru Sødring: „Jeg vilde ønske, at jeg kunde spille den Rolle som Guldberg.“ Han var min stadige Kompagnon, naar

vi Lørdag Aften sang vore Viser ved Soldene. Han døde 1886 som Underdirektør ved *Købstædernes Brandforsikring*.

Johannes Helms gik som Rus frivillig med i den første slesvigske Krig og vendte tilbage som Sergent og Dannebrogsmænd. Fra den Tid blev hans Navn kendt i Foreningen, og han opnaede snart en stor Popularitet ved sine fortræffelige Viser, mere eller mindre aktuelle og politiske, som: „Jeg har været til Middag hos Kongen idag“, „Kejseren sa' engang for Sjøv“, „Tolleristens Vise“, „En svensk Konstabel fra Sverig“, „Prins Ferdibrandts Vise“ o. fl. a. De var ofte skrevne i Bondedialekt, og blev foredragne mesterligt af ham selv. Han var ikke Taler *ex professo*, men en umiddelbar Friskhed gennemstrømmede hans Ord, og hans ofte pudsige Indfald fik hans Tilhørere til at le. Til Trods for hans hvide Haar satte hans ungdomsfriske Humør lige til det Sidste Liv i hans Omgivelser nede i Foreningen, som han elskede, og hvor han var afholdt som faa.

Vilhelm Rode, der var et Pragteksemplar af en Datidens Student, var i det Hele Legemliggørelsen af alle de gode Egenskaber, som kunde findes hos en ung dannet Mand. Helms gav ham en Gang følgende Skudsmaal: „Frisk som en Jomfru, varm i sit Hjerte, bly i sit Sind, med Ild paa sin Læbe.“ Hans Popularitet i Studenterforeningen er aldrig bleven overtruffet af nogen, og han besad en meget stor Indflydelse paa Medlemmerne, naar han optraadte. Han blev gentagne Gange valgt til Senior og ofte paa

vanskelige Tider, som f. Eks. da Frederik VII var død; samme Aar blev jeg hans Kollega i Senioratet. Han var selvskrevet Medlem, naar der nedattes en Komité for at forhandle vigtige og alvorlige Anliggender, som ogsaa naar lystige Foretagender forberedtes. Hostrup skrev til Vennen Nicolaysen i Norge; „Et nyt stort Lys har Foreningen faaet i Vilhelm Rode“. Som Taler rev han altid Tilhørerne med sig og var derfor en farlig Modstander paa Generalforsamlinger. Ogsaa som Visedigter var han nogle Aar meget produktiv; blandt hans Viser, der mindede meget om Helms's, husker jeg navnlig Visen om Landmandsmødet 1852: „Ja Kors i Jan det var en Herlighed paa det Lav o. fr.“, som han skrev Aaret efter, at han var bleven Student, Visen om Bonden som „hverken holder af Professorer eller Levebrøds mænd,“ saaledes som Bondevennernes Stikord dengang lød efter I. A. Hansens Recept. Tidt mødte han Lørdag Aften med en aktuel Vise, som han selv foredrog, medens Omkvædet blev istemt af alle Tilstedeværende. Han var den personlige Elskværdighed, frisk, aaben, naturlig og trofast mod sine Venner.

Christian Richardt var allerede i sit Rusaar en virksom Forenings-Poet og vandt snart Popularitet. Hans store musikalske Sans gjorde, at han i Studenter-Sangforeningen som Tekstforfatter indtog en fremragende Plads; alt fra hans Haand var sangbart og lagt til Rette for Sangerne. Han var en trofast Ven af Foreningen og har ikke blot ydet den

værdifulde Tjenester ved sine fortrinlige Viser og Kantater, men tilkaldtes altid som Raadgiver i enhver vigtig Sag. Naar vi andre da sad om Bordet i Senioratsværelset, gav han med en vis beskeden skælmsk Godmodighed sit Bidrag, spadserende frem og tilbage paa Gulvet. Til Trods for hans store Produktivitet arbejdede han meget langsomt, og ingen var strengere Dommer over hans Arbejder end han selv. Den eneste Studenterkomedie, han skrev, var *Deklara-tionen*, hvis Slutning Hostrup hjalp ham med. Da han skulde være Bestyrer af Folkehøjskolen i Greve, skrev Ploug i en Sang ved Gildet for ham i Foreningen:

Nu Tak for alt, hvad fra dig kom,
 Det Mindre med det Større,
 Dit Alvorsord, din modne Dom,
 Din Skæmt, den lette tørre,
 Din Trofasthed foruden Brist,
 Dit Brodersind mod mange,
 Men allerførst og allersidst
 Dog Tak for dine Sange.

Af andre Medlemmer, som hver i sin Tid har virket for Foreningslivet, maa nævnes nuværende Gehejmekonferensraad C. F. Ricard, der tillige var ivrigt Studenter-Sangforeningsmedlem, og nuværende Formand i Landstinget, Konferensraad H. N. Hansen. De var begge afbildede paa den berømte Frise af Flytningen fra Boldhusgade til Gammelholm, togaklædte med Lovens Tavler. Endvidere Schønheyder van Deurs, der døde som Landstingssekretær; han var en ypperlig Tegner og har blandt

andet tegnet med paa Frisen og leveret morsomme Karnevals billeder. Han var Medlem af Kvartetten. Peter Heise blev tidlig Dirigent i Sangforeningen, som skylder ham flere af sine populæreste Sange. Da han i 1858 drog til Sorø, holdtes der et Afskedsgilde for ham i Foreningen, og til dette havde Chr. Richardt skrevet en Sang, hvori det hed:

Og skriv os saa et Sangspil,
 Helt frydeligt,
 Thi saadant er der Trang til
 Betydeligt —
 Ja, slaa kun dine Streng
 Med Klem og Fynd,
 Men slaa ej dine Dreng,
 Thi det var Synd.

En anden betydelig Kraft i Studenterforeningen var Knud Valløe, som navnlig blandt de Unge var meget yndet. Han besad et ungdommeligt Lune og et glimrende Humør. Han var Taler, Visedigter og Foredragsholder, altid underholdende og morsom. Han var en Mester i at kopiere den Grundtvigianske Jargon.

Naar jeg tænker tilbage paa Aarene 1846—1868, det Tidsrum, hvor jeg færdedes som virksomt Medlem i Foreningen, maa jeg blandt dem, som tog Del i Livet deroppe, særlig nævne Christian Julius Hansen, almindeligvis kaldet *Kammermusiken*. Uden at være Student var han allerede paa Generalforsamlingen 1847 valgt til overordentligt Medlem af Studenterforeningen som Tak for den store Hjælp, han havde ydet Foreningen ved mange Lejligheder, og han virkede til sin Død 1875 med en enestaaende

Iver saavel i Sangforeningen som i Studenterforeningen. Han var en fordringsfri og velvillig Mand, en ægte Kunstnernatur, der ikke blot kunde skrive smukke Sange („Dejlige Øresund“), men ligesom rystede Musik ud af Ærmerne. Han arrangerede og komponerede Musik til Hostrups og de fleste andre Studenterkomedier, Karnevalsoperaer (*La Masacrata*, *Kong Rosmer*), Balletter osv., og skrev endnu kort før sin Død Musiken til *En Søndag paa Alperne*. Han besad et glimrende og smittende Humør („Ullen dullen dof“), og hans Ansigt var, naar han dirigerede, altid i levende Bevægelse og fuldt af Skælmeri. Det vilde have været vanskeligt at finde en Personlighed, der var i større Overensstemmelse med det Bedste i Studenterlivet end *Kammermusiken*, skønt han ikke selv var Student. Har Sangforeningen lagt Liv og Humør for Dagen i sin Sang, saa skyldtes det ham som Dirigent. Skønt „Kommers“ stod paa hans Dagsorden, kunde han holde streng Disciplin. Følgende lille Epistel til mig karakteriserer ham godt. Vi skulde høre Sangprøve paa *Soldaterløjer*, og i den Anledning skrev han mig følgende til:

Kære Ven!

Hvis Banden vil tørre Benene godt af, maa den have Lov til at komme hos mig imorgen Formiddag Kl. 12^{1/2}, saa skal jeg tyre dem igennem, saa godt jeg kan.

D. 10 Novbr. 1847.

Din C. Hansen.

Det var hans Stilling i Studenterforeningen, der bragte ham i Forbindelse med Frederik VII og Grevinde Danner. I Anledning af Kongens Fødselsdag

1848 havde Hostrup skrevet den lille Pjece *En Scene i Nyboder*, der paa Frederiksborg blev spillet af Kr. Mantzius og kgl. Skuespiller Peter Knudsen, og som Akkompagnatør til Sangene fik de Hansen med. Baade Frederik VII og Grevinden fandt Behag i hans livlige Væsen og knyttede ham til deres snævrere Hofkres.

Naar *Kammermusiken* paa Udflugter og større Ture, som Sangforeningen gjorde, førte Taktstokken, passede han paa som en Smed, og jo flere Bevægelser og Trækninger, han gjorde med sit Ansigt, desto sikrere var vi paa, at alt gik, som det skulde. Han kunde bruse op, naar „en eller anden Herre sang i P-Dur“, som han kaldte det, og kunde da uden Personsanseelse bruge grove Ord, men kort efter var disse glemte i lutter Gemytlighed. Han elskede Studenterne og har tidt fortalt mig, at han ansaa det for en stor Lykke, at han var kommen i Forbindelse med dem. Han var som en Følge af sit hele Væsen Dus med de fleste af os. Ved en Sangforenings-Skovtur, der endte paa Fortunen, blev han særlig hædret med en smuk og morsom Gave, der bestod i en Punschekande af Porcellæn, særdeles smagfuldt dekoreret af van Deurs med Portrætfigurer af Sangforeningsmedlemmer og Prospekt af Silkeborg, hvortil den sidste Tur var gaaet 1859. Paa en medfølgende Bakke var malet Frederiksborg Slot, et svensk Landskab, Svendborg, Kirsten Pils Kilde og et norsk Landskab. En morsom Vise af *nkl.* (Conrad Møller) endte med følgende Vers:

Ung og lystig ved Karaflen¹⁾
 Overalt parat med Gaffen²⁾
 Aldrig parat med Nej,
 Trofast som en Mand, auf Rütli,
 Og saa inderlig gemytlig,
 Det er dit Kontrafej.
 Modtag da dette Pant, oh!
 Paa vor Tak for god Kommando,
 Mens vi sjunge Lusingando³⁾,
 Leve Du!
 Men slaa ikke Kanden itu!

Studenterkomediernes rette Skaber var Ploug under Navnet Poul Rytter. De første skrev han, da han laa paa Regensen, og kaldte dem *Atellaner**). Den første af Poul Rytters Atellaner var *Den forvandlede Regensianer* 1839, derefter fulgte 1840 *Konturnalerne*, 1841 *Sylvesternat* og 1842 *Kærlighed under Karantæne*. Hovedpersonen i dem alle var Jens Grib, den staaende Studentertype, der blev spillet af Ploug selv. Stykkerne var bundne til Tid og Sted (Regensen), medens de efterfølgende Studenterkomedier af Hostrup havde et almengyldigt, mere poetisk Værd. Poul Rytters Studentertype, der havde et noget burschikost Anstrøg, blev af *Jens Kristrup* forædlet i Klint. I Diktionens Saft og Kraft staar de to første af Plougs Atellaner ubetinget højest af alle Studenterkomedier.

Jeg begyndte straks min Virksomhed i Studenteforeningen med at spille Komædie. Hostrup havde skrevet *En Spurv i Tranedans*, men kun de første

¹⁾ Ikke Vandkaraflen, ²⁾ Ikke Madgaffen, ³⁾ Med Skælmeri.

*) Denne Benævnelse var hentet fra Latinen; Oldtidens *Atellaner* var en Slags tilfæls improviserede Folkekomedier med staaende Masker.

Akter var helt færdige, da vi begyndte Prøverne, Resten blev efterhaanden fuldført under Prøverne, der holdtes sent om Aftenen oppe paa den store Sal i Boldhusgade. Nogen egentlig Sceneinstruktør havde vi ikke, vi hjalp alle til efter bedste Eyne. Vi savnede Kr. Mantzius, der dengang var borte fra Byen, men fik Erstatning i Adolf Steen. Stykket var efterhaanden færdigt, og kom en eller anden med et godt Indfald, akcepterede Hostrup det straks. Der var Liv og Humør i os alle, og det skortede ikke paa Punsch paa Komediens Regning.

Omsider løb Forestillingen den 23. Febr. 1846 af Stablen paa Hofteatret.

Paa Programmet saa Rollebesætningen saaledes ud:

Konsul Varbjerg	Hr. Steen.
Fruen	Mad. Guldberg.
Frøken Luise	Jfr. Amundsen.
Klint, Kandidat	Hr. Wilstrup jun.
Hutter	— Fangel.
Søren Kirk	— Knudsen
Baron v. Ebersdorf	— Rybsahm.
Kammerjunker Pilse	— Preetzmann.
og flere pæne Folk.	
Margrethe, Stuepige	Fru Bojesen.
En anden gammel Kone	Hr. Borgaard.
Rosén, Student	— Strøhm
Halling, Rus	— Winsløw jun.
Eller	— Liebenberg.
Lassen	— Rybsahm.
og flere Sangforeningsfolk	
Skomager Tokkerup	— Zinck.
Mimi, hans Datter	Jfr. Lipke.
Peter Ravn, Skræddersvend	Hr. E. Bruun.

Stykket opførtes kun for Studenterforeningens Medlemmer. Billetten kostede 3 Mark og „Hunde og Kritik maatte ikke medtages i Teatret“, stod der paa Programmet. Blandt de Indbudne var Overhofmarskal Lewetzau, Oehlschläger og den svenske Digter Almqvist. Stykket gjorde stor Lykke. Hostrup skrev

V. Lipke.

derom: „Ernst Bruun slog sig rigtig løs som Peter Ravn, Guldberg glimrede som den adelsbaarne Frue, Lipke var med sin bløde Tenorstemme den mest tiltalende unge Dame blandt Studenterne. Skomager Tokkerup blev spillet af en Rus, Otto Zinck, som straks her viste det Lune, der senere gjorde ham saa bekendt. Han var allerede dengang fra Skole-

komedierne paa Herlufsholm saa scenevant, at han tillige kunde gøre Tjeneste som Regissør. Russen i Stykket blev spillet af en virkelig Rus paa 18 Aar Wilhelm Winsløw, som kom meget kønt fra det.“ Stykket gennemgik en lille Censur, inden det 3 Dage senere opførtes for Studenterforeningsmedlemmer med Damer, ved hvilken Lejlighed *Intrigerne* sluttede Forestillingen.

Næste Aar kom jeg igen paa Brædderne. Der skulde arrangeres en Aftenunderholdning til Indtægt

for en trængende Kammerat, og Peter Faber gav os da Lov til at bruge hans morsomme Farce *Stegeskælden*. Da vi imidlertid maatte have noget mere paa Programmet, fik Hostrup pudset *Den gamle Elsker* op og sat nye Sange ind, og saaledes kom Forestillingen til at bestaa af disse to Stykker. Hostrup havde nogle Aar forud skrevet Stykket til en privat Fest i Anledning af gamle Major Mantzius's Sølvbryllup. Aftenunderholdningen gaves i Mad. Schäfers Teater (*Kalkeballen*) i November 1847. Jeg spillede Kvist i *Den gamle Elsker*. Det eneste, jeg mindes af Forestillingen, er Lipkes bedaarende Sang „Vær nu en god Jean Jensen“ i *Stegeskælden*.

Carl Borggaards daarlige økonomiske Forfatning var Anledning til, at han i Maj 1847 fik *Talismanen* opført som en Slags Studenterkomedie. Personlisten var paa en Snes Personer, hvorfor enkelte af os spillede 2 Roller; saaledes havde jeg en Forstraad Trægaard og en Brygger Spunds paa min Kappe. Den sidstnævnte sang en Vise, der gjorde stor Lykke, særlig paa Grund af Melodivalget: „Alt jeg i min tykke Vom kan rumme, rumme osv“. De mest fremtrædende af de Rollehavende var E. Bruun som Titus Brandstok og Lipke som Gaasepigen Gertrud.

I Anledning af det nordiske Naturforsker møde i Juli 1847 skulde af Studenterforeningen gives en Ekstra-Forestilling, hvortil *Genboerne* blev valgt. Det var ikke gaaet, siden det første Gang kom frem, og der var flere Huller i den oprindelige Rollebesætning. Jeg maatte saaledes atter i Tøjet og spille Sme-

demester Smidt, som oprindelig var spillet af Adolf Steen, der nu overtog Christian Madsens Rolle, da den tidligere Rollehavende, Schiødte, havde nedsat sig som Læge ude paa Landet. Stykket gik forøvrigt ypperligt. Hostrup havde skrevet en versificeret Prolog med Sang, der udførtes af Ad. Steen og Mantzius og Lipke som Aktører. Regissøren kommer forstyrret ind paa Scenen og fortæller, at der er opstaaet en Strid i Personalet, saa at den paatænkte Prolog desværre maa gaa ud. I det samme træder 1ste Skuespiller og 1ste Skuespillerinde ind hver fra sin Side i stærkt Klammeri og gør hver for sig Fordring paa at sige Prologen. Omsider enes de da om at hjælpes ad. Efter en morsom Dialog ender det Hele med en Sang, hvori det hed:

Han: Et Skuespil ville vi opføre her,
 Ja Tanken er dristig og Gerningen svær,
 Ej Kunstpræstationer vi yde Dem kan,
 Vi bare vil more, naar blot det gaar an,
 Thi Stykket er født af Studenternes Lyst,
 Med Ungdommens Fortrin og Ungdommens Brøst,
 Og vort Personale, vor Skuespillerflok,
 Det er Dilettanter, saa har De vel nok.

Hun: Ja og jeg kan ikke nægte
 Vi en større Mangel har,
 Vore Damer er ej ægte,
 Som De snart vil blive va'er.
 Deres Ansigt er markeret,
 Midien den er alt for trind,
 Elskerinden blev barberet,
 Dengang før jeg kom herind.

Hun: Naar De vil Han: Naar De vil

Hun: Høre til Han: Høre til

Hun: Forklarer jeg Dem det hele Skuespil.

Hun: Og hvis ej — Han: Og hvis ej —
 Hun: Naa lad mig. Han: Nej lad mig.
 Hun: Men Herregud, nu taler jeg.
 Han: Nu taler jeg.

Hun (rækker ham Haanden):

 Naa saa kom Han: Nu saa kom.
 Hun: Vi vil e- Han: nes derom.
 Hun: Det klæ'er bedst at være føjelig og from.
 Hun: Ikke sandt? Han: Aa jo.
 Hun: Nu saa tal! Han: Værs'god!
 Hun: Nej nu vil vi tale som En
 Han: Beggeto.

(De tager hinanden i Haanden.)

Hun: Er De nu Han: forberedt.
 Hun: Hvad De ser Han: og har set.
 Hun: Er som af sig selv skudt op af vort Gebet.
 Hun: Blot en Blomst Han: af vor Lyst,
 Hun: Blot en Sang Han: fra vort Bryst.
 Hun: Den flygtige Genlyd af Ungdommens Røst,
 Hun: Men ifald Han: i vort Spil
 Hun: Der er Frisk- Han: hed, saa vil
 Hun: Som strenge Censorer ej de træde til.
 Hun: Jag paa Dør Han: al Kritik
 Hun: Se med ven- Han: ligt Blik,
 Hun: Saa har De forstaaet vor Prolog
 Han: paa en Prik.

Samme Aar gik paa Salen i Foreningen H. C. Andersens *En Nat i Roskilde*, hvor jeg spillede Graah, og Wengels *Kusine Lotte*.

Det var ikke blot for mig, men i det Hele for Studenterforeningen en betydningsfuld Tid; Medlems-tallet var 1847 vokset til 700, og Lørdagssoldene var meget stærkt besøgte. Den 20de Januar 1848 døde Kong Christian VIII; jeg var meget optaget af de Begivenheder, der fulgte paa denne; jeg var med

paa Generalforsamlingen, hvor det blev besluttet, at Studenterne ved en Deputation skulde henvende sig næste Morgen til de Stænderdeputerede, og jeg deltog i de 400 Studenters Tog fra Boldhusgade til Prof. Clausens Bolig, ligesom jeg senere paa Dagen stillede paa Frue Plads for som Medlem af Studenterkorpset at aflægge Faneeden til Kong Frederik VII. Samme Dags Aften lyttede jeg spændt til Op-læsning af Clausens og Schouws Skrift *Ved Tron-skiftet 1848* i Foreningen, og den næste Dag deltog jeg i Hyldningstoget til de to Professorer. Det vil føre for vidt at opregne alle de Møder og Demonstrationer, jeg i disse bevægede Dage var en ivrig Deltager i, og jeg vil derfor blot nævne, at Studenterkorpset den 25de Februar, da Kong Christian VIIIs Lig førtes til Roskilde, stod opstillet i Frederiksgade. Det var den Aften en bidende Kulde. Røgen fra Begkransene slog os i Ansigtet og i de tyndslidte gamle Uniformer og hvide Permissioner tog vi os ynkelige ud. De fleste af os havde fornuftigvis forsynet sig med Feltflasker og Proviant for at holde Tørnen ud, men det kneb alligevel at udholde den lange Ventetid, vistnok et Par Timer.

De følgende Begivenheder i Martsdagene 1848 bragte en mærkværdig høj Stemning i alle Byens Lag og ikke mindst i Studenternes. Kun den, der selv oplevede disse Dage og blev revet med i den Stemning, der greb os alle, kan gøre sig noget Begreb om Virkningen af det Trylleslag, der i et Øjeblik forvandlede Gamle og Unge. Det er en Selvfølge,

at jeg, som daglig færdedes i Foreningen, var ivrig Deltager i alt. Jeg var saaledes med i det første store Kasinomøde den 11te Marts og i det bevægede Møde i Universitetets Solennitetssal, den Aften det store Kasinomøde fandt Sted, som besluttede Demonstrationen Dagen efter den 21de Marts — en Slags fredelig Revolution — da vi godt og vel 12,000 i Tal, med Overpræsident og Magistrat i Spidsen fra Raadhuset drog til Christiansborg Slot, og i hvilket Tog alle Samfundsklasser var repræsenterede.

Næste Morgen tidlig mødte jeg sammen med 24 andre Studenter paa Toldboden som Sikkerhedsvagt for den slesvig-holstenske Deputation, som skulde ankomme med Dampskibet *Skirner*, og som foreløbig skulde bo paa Hotel d'Angleterre. Pladsen foran dette var sort af Mennesker, og da Forholdene saa ud til at blive kritiske, maatte vi 25 Studenter ved Bud til Studenterforeningen rekvirere Assistance. Uden nogen større Overlast fra Mængdens Side fulgte vi senere paa Dagen de 5 Deputerede ad Gothersgade til Kronprinsessegade, hvor Alfred Hage havde sin Gaard, og hvor han havde tilbudt Deputationen Bolig under dens Ophold i København. Her opholdt vi Studenter os samtidig som Sikkerhedsvagt, alle i Studenteruniform og bevæbnede.

Da Oprøret i Holsten var udbrudt og Krigen stod for Døren, tilbød Studenterkorpset at gøre Vagttjeneste i København, og Tilbudet blev modtaget; jeg deltog flere Gange i Toldbodvagten og Slotsholmsvagten. Nogle Dage efter begyndte den saakaldte

Kommando-Skole i Eksercerhuset i Gothersgade under Ledelse af Kaptajn la Cour, hvor vi Studenter gennemgik Vaabenøvelser.

Begejstringen var slaet ud i lys Lue; Frivillige meldte sig i massevis ved Centralskolen, og efter et Kursus paa 3 Uger drog de afsted til Krigsskuepladsen, blandt dem ikke faa Studenter. Aftenen før — den 17de April — holdtes der en Afskedsfest for de frivillige Studenter i Foreningen, hvortil Ploug havde skrevet „Drikkesang før Slaget“ og Hostrup 2 Sange „Gamle Danmark, Freden har du mistet osv.“ og „I stille Musasønner, hvad vil I vel i Krig?“ Den sidste skrev han samme Eftermiddag i Senioratsværelset, hvor han var bleven lukket inde for det samme. Af min Bekendtskabskres drog Ad. Steen, Ernst Bruun, Thomsen (den senere Krigsminister) og Herlovianerne Ibsen, Sehested og Dichman afsted som Frivillige, Aaret efter Johannes Helms, Theodor Knudsen og Broderen Adolf Knudsen.

Studenterforeningen, der i Martsdagene havde været en aaben Børs for alle Studenter, fik efterhaanden igen sit gamle Udseende, skønt ikke faa af dens stadige Medlemmer var i Krig. Lørdagssoldene var stærkt besøgte, og der blev i Vinterens Løb spillet Komædie paa Salen; blandt andet to Smaastykker af Hostrup: *En Selvmorder*, hvori Mantzius havde Hovedrollen, og *Politikerne i Ølhuset*, hvis tre Personer udførtes af Kr. Mantzius (Snedkermester Hansen), Voltelen (Bager Jensen) og mig (Øltapper Larsen). Samme Vinter blev Wengels *Plader* opført;

Wengel spillede selv Støvlepudderen Frederik, Guldberg Mad. Sommer, Mantzius Ferdinand Jansen og jeg Urtekræmmersvenden Petersen. Mantzius havde faaet lavet sig en Paryk med en stor Pandelok, der stadig faldt ned over Øjnene, og som han med et Kast med Hovedet smed tilbage; det gjorde stor komisk Virkning.

1849 spillede vi *En Ødeland*, der, som ovenfor omtalt, var oversat af Liebenberg og spillede til Indtægt for ham. Jeg mindes, at jeg netop den Dag, da Generalprøven paa Stykket fandt Sted paa Hofteatret, ifølge September-Loven 1848 havde trukket mig til Soldat paa Sessionen, der blev afholdt paa Hotel du Nord. Sessionen trak længe ud, og paa Hofteatret sad Publikum og ventede — vore Generalprøver blev altid holdt for et Publikum, der bestod af de Spillendes Bekendte, Venner og Venners Venner — Stykket kunde ikke begynde, før jeg kom, da jeg aabnede 1ste Akt, og Utaalmodigheden var ikke ringe hos de Ventende. Da jeg saa endelig kom, havde jeg sat mit udtrukne Nummer — det var 101 — uden paa min Hat, og blev ved min Indtræden paa Scenen modtaget med en vældig og uforskyldt Bifaldsalve.

Jeg havde nok selv Lyst til at komme med, men min Fader, som var gammel og svag, kunde ikke forsone sig med Tanken om, at jeg skulde gaa i Krig. Ved et Gilde, som de Medvirkende i Komeden efter gammel Skik afholdt efter Første-Opførelsen, kom dette paa Tale, og alle som én lovede at ville

være med at give en Forestilling, hvis Indtægt skulde være til en Stillingsmand for mig. Manden blev fundet af Hansen (Kammermusiken), det var en Opvarter i Hotel d'Angleterre ved Navn Ferdinand Nielsen; han fik 300 Rdlr. og gjorde — uskadt — alle tre Felttog med.

Hostrup fortæller i sine Erindringer herom følgende: „Der var en Kammerat, som skulde hjælpes, og da jeg efter min Morgentur kom til Byen, var der nogle Venner, der opfordrede mig til at skrive en Komædie i den Anledning. Mantzius havde faaet Lyst til at udfylde Forestillingen ved selv at optræde som Forfatter. Naar jeg kunde give ham et løst Omrids til et Lystspil, der handlede om et rejsende Skuespillerselskab, vilde han ud af sine egne Erfaringer som Provinskuespiller lave et Maleri af disse Konturer. Han bragte mig et gammelt engelsk Stykke, Reynolds *Landsbyteatret*, der i Aarhundredets Begyndelse var gaaet paa det kgl. Teater. Jeg lavede saa ogsaa ved Hjælp af dette en meget simpel Ramme til en Komædie, og han tog fat paa Arbejdet, medens jeg syslede med mit eget. Mantzius's Stykke, som han kaldte *Kunstnerliv Nr. 2*, temmeligt originalt Lystspil — Overskou havde skrevet et *Kunstnerliv* — blev noget løjerligt noget, men der var mange morsomme Træk fra Skuespillernes private Omgængelse.“ Hostrups eget Stykke var *Soldaterløjer*.

Da Stykkerne var færdige, sendte Mantzius, der var den, som forestod det Hele, et Cirkulære rundt til alle Deltagerne i det omtalte Gilde, saalydende:

Jeg haaber, at de Herrer, ihukommende Deres Løfte hos Burmeisters hin minderige Aften, vil hjælpe til at spille vor brave Ven og Skuespiller Zinck fri, og til Tegn derpaa tegne Deres Navne herpaa og til ydermere Bevis paa Samme give Møde i Foreningen Onsdag Aften 8 slet, havende med og gen-nemlæst deres respektive Roller.

Med overordentlig megen Agtelse
K. Mantzius.

Listen blev underskrevet af Liebe, York, Vater, Liebenberg, G. Rode, Voltelen, A. Knudsen, Moldenhaver, C. Hansen (Kammermusiken), E. Ring, P. Heise, Krarup Vilstrup, Lipke og W. Goos. — Den 15de December 1849 gik begge Stykker paa Hof-teatret med følgende Plakat:

Kunstnerliv Nr. 2,

temmelig originalt Lystspil i 2 Akter.

Personerne:

Søholm, Direktør for et om-rejsende Skuespillerselskab	Hr. Mantzius.
Poulsen	— Liebe.
Stiman	— Zinck.
Brumle	— Bruun.
Knejs	— Rode.
Rosalie	Jfr. Lipke.
Klara	— Fabricius.
Mad. Balzer	Mad. Heise.
Balzer, Musikdirektør	Hr. Bentzon.
Valders, Adjunkt	— Liebenberg.
Øregaard, Snedker	— Collin-Lundh.
Bitel, Skomager	— Wengel.
En Skomagerdreng	— Voltelen.

Handlingen foregaar paa en Gæstgivergaard i en Provinsby.

Romance af Hr. Brumle	} synges af Hr. kgl. Skuespiller Hansen.
— Organist Hansen	
— Mad. Balzer	

Soldaterløjer,

Sangspil i 1 Akt af Jens Krstrup.

Lange, Gaardejer i Fyn	Hr. Zinck.
Emilie, hans Datter	Jfr. Lipke.
Barding, Prokurator	Hr. Bruun.
Magister Glob, hans Søstersøn, Historiker	— Voltelen.
Løjtnant Vilmer	— Liebe.
Landskabsmaler Anker, Menig	— Mantzius.
Mads, Karl hos Lange	— Wengel.

Handlingen foregaar paa Langes Gaard under Krigen.

Det første Stykke havde mange morsomme Enkeltheder og blev godt modtaget. *Soldaterløjer* gjorde stor Lykke; Mantzius var fortræffelig som Brown, den gale Mand, i Scenen med Barding og som Svenskeren; Glanspunktet var dog Voltelens uovertræffelige Fremstilling af den forlæste, nærsynede Magister Glob, en Rolle, der aldrig tilnærmelsesvis paa det kgl. Teater blev saa fuldendt spillet som af Voltelen.

I Foraaret 1850 spillede vi Holbergs *Ulysses von Ithacia* paa Hofteatret; Sangforeningen indledede Forestillingen med 4-stemmige Korsange. Plakaten til Stykket var denne:

Ulysses von Ithaciaeller **En tysk Komedie.**

Komedie i 5 Akter med en Prolog af Holberg.

Personer i Prologen:

Iris	Jfr. Fürste.	Venus	Jfr. Götsche.
Prins Paris	Hr. Liebenberg.	Pallas	Mad. Bache.
Juno	Fru Eckardt.		

Personer i Komædien:

Marcolfus	Hr. Brunn.	Mithridates	Hr. Pedersen.
Paris	„ Liebenberg.	Tiresius	„ Lind.
Helene	Jfr. C. Holten.	En Trojaner	„ Holten.
Øllegaard	Mad. Nielsen.	Dido	„ Voltelen.
Ulysses	Hr. Mantzius.	Elisa	Mad. Fürste.
Chilian	„ Zinck.	Rasmus	Hr. Wengel.
Rosimunda	Mad. Heise.	En af Ulysses'	
Penelope	„ Guldberg.	Stalbrødre	Hr. Schyth.
Kejser Asve-		En Bonde	„ York.
rus	Hr. Borggaard.	Første Jøde	„ Voltelen.
En Ridder	„ Collin-Lundh	Anden Jøde	„ Netloh (om-
En Hverver	„ Finsen.		vendt Holten).
Holophernes	„ Grove.		

Epilog

Mantzius var ypperlig, han gav Ulysses med tysk Akcent, noget i Smag med den Jacob von Tyboe, som han senere fremstillede paa det kgl. Teater. Rollebesætningen virkede for Enkeltes Vedkommende parodisk-komisk, saaledes var det et meget pudsigt Paafund, at Holofernes, som Ulysses siger „er 7 Alen lang“, blev spillet af Grove, den senere Højskoleforstander, et af de mindste Medlemmer i hele Banden.

Epilogen, der var forfattet af Hostrup og fremsagdes af Kr. Mantzius i Ulysses's Kostume, lød saaledes:

Før straaled jeg i Magtens Glans,
Nu ligger jeg i Støvet.
Min Herlighed, min Hæderskrans
Er skændigt mig berøvet.

Den Slutning tør mig vel til den
Bemærkning foranledige,
At samme Ende tager end
Saa mangan en Komædie.

Og som det her i Aften gik
 Den Helt, jeg forestiller,
 Saa gaar det ofte paa en Prik
 En stakkels Skuespiller.

Paa Scenen er han fuld af Mod,
 Hans Kraft besejrer alle;
 Men, skønt han mod Trojaner stod,
 For Jøder maa han falde.

Her staar han højt paa Lykkens Aas,
 Her Kampens Løn ham venter;
 Men nedenfor han siden flaaas
 Af grumme Recensenter.

Den Sammenligning ligger nær,
 Den fast sig selv paanøder,
 Thi al Kritik i Landet her
 Besørges jo af Jøder.

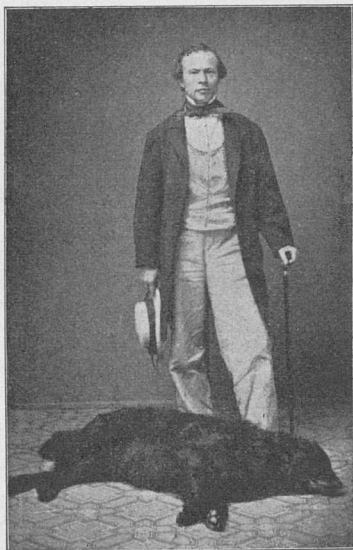
Med Flammesværd som Cherubim
 Ved Smagens Porte troner:
 Der kleine Jude Ephraim
 Med alle hans Dragoner.

Og Ingen kan ved Nat, ved Dag
 Nu smutte ind i Templet,
 Forinden de hans arme Bag
 Behørigen har stemplet.

Før de har flaaet — dog hvi skal jeg
 Det nærmere betegne?
 Thi Du mit Publikum vil ej,
 Saa jødisk mig begegne.

Nej, lad den Nød, hvori jeg kom,
 Dit haarde Hjerte smelte,
 Og vis en Smule Kristendom
 Mod denne Aftens Helte.

Dagen efter min 25aarige Fødselsdag havde nogle af Vennekresen slaaet sig sammen og holdt Julegilde med Juletræ. Gildet stod i en ledig Kælderlejlighed i Huset, hvor mine Forældre boede, og Indbyderne var Hostrup, Voltelen og jeg. Det møbeltomme Lokale var dekoreret og festlig oplyst. Vi tre var i Studenteruniform og modtog de andre Deltagere, som alle mødte i Kostyme og medbragte hver en Julegave til Træet. Vilh. Gram, der senere blev Adjunkt i Aarhus, var klædt som Malteserridder i en af ham selv lavet Dragt, Heise, Fritz Olsen og A. Knudsen mødte

Otto Zinck
(i Slutning af Tyverne).

som Bønderpiger, L. C. Hansen i Slobrok, Liebenberg som gammel Diplomat, Mantzius, der havde spillet paa det kgl. Teater i *Soldaterløjer*, som Greven af Monte Christo o. s. v. Schwartzbrem, der fra Hjemmet havde faaet tilsendt en Gaas, havde ofret den til Gildesbordet. Voltelen havde skrevet en meget morsom Vise, hvori han sammenlignede Schwartzbrem, Gaasegiveren, med Frederik VII, der ved Fe-

sten i Anledning af Troppernes Hjemkomst havde skænket en Okse. Alle Gaverne var ledsagede af Deviser. Jeg fik af Hostrup en lille Hat til Cigaraske med Devise:

I Gaar blev Du valgbar, i Gaar blev Du Mand,
 Otto Zinck.
 Snart lytter maaske det hele Land
 Til dit Vink.
 Nu raader Du frit over hele din Skat
 Og dit Bo.
 Du kan rask gøre Gæld, Du er Mand for din Hat.
 Vær saa god!

Gram forærede mig en ABC med morsomme Vers til hvert enkelt Bogstav; af disse anfører jeg:

- A* Ikke faa af dem paa Tinge
 ABC kan Nytte bringe.
- E* Embedsmanden, jeg befrygter,
 Snart betales som en Røgter.
- G* Grundtvig nu paa Labben suger
 Mellem pæredanske Fruer.
- J* De Jøder vise er — kun Davidsen jeg nævner.
 Er han ej Salomon? Har Davids Søn ej Evner?
- O* Oscar nu er oven Senge —
 Sover atter, svenske Dreng.
- R* Franske Dramer — hele Sække
 Vers og Viser gaar fra Recke.
- Z* Lad andre rose Sølv og Guld —
 Jeg bliver Zinck af Hjertet huld.

Da vore Tropper holdt deres Indtog her i København, var Jubelen uden Ende, og paa deres Marsch

igennem de flagsmykkede Gader blev de overøste med Blomster. Artilleriet drog fra Nørrebro ind gennem Nørreport og passerede netop det Sted, hvor mine Forældre boede. Vi havde den Gang en ældre Karl, Klemmen Christensen, som i sin Tid havde været Artillerist og Oppasser hos Batterichef, Kaptajn Jessen, der med sit Batteri oftere havde indlagt sig Berømmelse i Felttoget. Da denne i Spidsen for Tropperne kom ridende forbi vor Port, sprang Klemmen frem og hængte en vældig Krans om Halsen paa Jessens Hest. Jessen standsede, genkendte og takkede sin gamle Oppasser, der oven i Købet fik et Hurra af Mængden. Goldschmidt skrev i *Nord og Syd* følgende Ord, der træffer de Dages Stemning: „Med flyvende Faner og klingende Spil kommer vore Fodfolk, vore Ryttere, vore Kanoner, og omkring hele denne Soldatermarsch er Jubel; det er, som om der over hele Landet var hvælvet en Triumfbue!“ Under Indtogsdagene var der i Christiansborg Slots Ridehus dækket Borde, hvor Soldaterne blev bespiste, og en stor Del Studenter og andre Københavnere fungerede som Viceværter.

Blandt de mange Foretagender, som i København startedes til Fordel for de i Krigen Faldnes Efterladte, mindes jeg en stor Fest i Rosenborg Have, som stod paa i 3 Dage, fra den 30te August til den 1ste September 1850. Eksercerpladsen, belyst af Hundreder af Fakler, var forvandlet til en Hal for fædrelandske Minder, hvor der var opstillet 32 otte Alen høje Mindestøtter, prydede med Danebrogsflag og poetiske

Indskrifter i Transparent. Oven paa Støtterne var anbragt Blus. Mindestøtterne samlede sig om et Tempel for Erindringen, der begrænsedes paa begge Sider af to 18 Alen høje Pyramider, der bar Indskrifterne „Fredericia“ og „Isted“. Hele Haven var oplyst med Tusinder af kulørte Lamper og rundt omkring fandtes aabne Teatre, Gynger, Danseplads, Blomster og Frugtbutiker. Paa en stor Estrade ved Eksercerhuset udførtes saavel Korsang som Orkestermusik. I Eksercerhuset fremstilledes Tableauer, der var arrangerede af Bournonville. Den vellykkede Fest indbragte et meget stort Beløb. — Indskrifterne og Sangteksterne var forfattede af H. P. Holst.

Som en naturlig Følge af Begivenhederne var Tilslutningen til Svenske og Normænd bleven inderligere end nogen Sinde. Lundenserne havde gæstet København og danske Studenter Lund, og den 6te Juni 1851 afgik 258 danske og 90 lundensiske Studenter med Dampskibet *Slesvig* til det nordiske Studentermøde i Christiania.

Studenterforeningens økonomiske Stilling paa denne Tid var meget ugunstig; Medlemsantallet var sunket, og Laan var ikke til at faa. Man henvendte sig til Kommunitetet, men fik intet Svar. Imidlertid havde man igennem Forchhammer faaet at vide, at Kommunitetet ikke vilde fravige det Princip kun at laane Penge mod Prioritet i faste Ejendomme. Dette gav Anledning til, at der blev taget fat paa Realisering af Planen om en ny Studenterforenings Bygning; Pengene skulde tilvejebringes ved en Subskription, saaledes som det havde været Tilfældet i Lund og Chri-

stiania, og den 18de Februar 1852 udsendte et Udvalg af ældre og yngre akademiske Borgere en Opfordring om at yde Bidrag til Opførelsen af en ny Studenterforening. Allerede forinden havde vi til Indtægt for Byggefonden 16de Januar givet en Forestilling paa Salen, hvor *Kusine Lotte* opførtes med Wengel og mig i vore gamle Roller fra Stykkets første Opførelse i Ringsted. Ogsaa de følgende Aar gaves adskillige Salskomedier for Byggefonden, saaledes husker jeg fra December 1852 Spandets Vaudeville-spøg *En Student og en Jomfru* og lidt senere Wengels *Kærlighed paa Taget* og *Fra Ni til Fire*; i den sidstnævnte Fortælling med Tableau'er fremstillede jeg Urtekræmmeren og Livjægeren Petersen.

Den 16de Maj gaves paa Hofteatret ligeledes til Indtægt for den nye Bygning en Forestilling, der bestod af Chr. Richardts *Deklarationen* og Carl Plougs *Et Besøg* eller *En Studenterkomedie i det Grønne*.

Plakaten saa saaledes ud:

Deklarationen.

Vaudeville i 1 Akt.

Personerne:

Fru Sørensen	Mad. Møller.
Henriette, hendes Datter	Frk. Heise.
Jens Top	Hr. Rosing.
Klem, Forpagter og Gaardejer	„ Wengel.
Varning, hans Avlsforvalter	„ v. Deurs.
Sine, hans Broderdatter	Frk. Wedersø.
Stang, Adjunkt	Hr. Zinck.
Pastor Jensen	„ Mantzius.
Mad. Jensen, hans Kone	Fru Guldberg.
Ole, en Karl i Fruens Tjeneste	Hr. V. Rode.
Handlingen foregaar paa en Gaard i Jylland.	

Et Besøg

eller

En Studenterkomedie i det Grønne

og i 3 Akter af en dansk Regenspoet.

Personerne:

Kammerherre Vædderhorn, Godsejer i Fyn	Hr. Liebenberg
Hans Frue	Fru Guldberg.
Annette, hans Plejedatter	Frk. Frisch.
Rien, Kammerjunker	Hr. Mantzius.
Moses Meyer, rejsende Skønaand	„ Voltelen.
Emil Walter, polyteknisk Kandidat	„ Rosing.
Frederik Holst	„ Lipke.
Jens Friis	„ v. Deurs.
Vilhelm Møller	„ Møller.
Carl Møller	„ Bertelsen.
Hamlet	„ Zinck.

Handlingen foregaar dels i Vers, dels i Prosa, men altid i Fyn.
Tiden: en Dag i Sommerferien 1852.

Deklarationen morede, skønt løst og bredt i dramatisk Henseende, ved sin ungdommelige Lystighed, sine ypperlige Sange og sine stærkt markerede komiske Figurer. Den egoistiske, bornerte, salvesfulde Pastor Jensen blev spillet glimrende af Mantzius, Præstekonen havde i Guldberg en Fremstiller, der stod godt og vel ved Siden af ham. Guldbergs Foredrag af Visen „For man sidder og kukkelurer i sin Præstegaard“ vakte saaledes en ustandselig Jubel, der først lagde sig, da han sang den da capo, og endelig havde jeg faaet et godt Greb paa Adjunkten og skabt en Figur, der morede meget. Richardt indleverede senere *Deklarationen* til det kgl. Teater og

jeg mindes, at Guldberg og jeg en Formiddag fulgte ham ud til Fasangaarden i Frederiksberg Have, hvor Hauch, der da var Direktør for det kgl. Teater, boede. Medens Richardt gik ind til ham for at høre, om Stykket var antaget eller ej, ventede Guldberg og jeg hos Josty med Spænding hans Tilbagekomst, og da han omsider glædestraalende arriverede med den Tidende, at det var antaget, maatte den lykkelige Forfatter selvfølgelig traktere — med Chokolade.

I Plougs *Et Besøg* glimrede Guldberg atter som Kammerherreinden, Mantzius kopierede som Rien slaaende Baron Ivar Rosenkrantz i Maske og Diktion og tog Publikum med Storm, medens Voltelen som Moses Meyer virkede ved sit rolige og morsomme Spil uden at kopiere Goldschmidt, hvem der var sigtet til. Som Hamlet, der var en mystisk, fattig Skærsliber, havde jeg kun en lang Monolog med min Skærsliberbør og en lille Hund.

Da man underhaanden havde faaet at vide, at Frederik VII ønskede at se Forestillingen, blev han af Senioratet indbudt og gav Møde. Før Forestillingens Begyndelse rejste Publikum sig og sang en af Ploug forfattet Sang: „Velkommen Kong Frederik til Ungdommens Fest! Velkommen imellem Studenter!“ Efter Forsamlingens Hurraer rejste Kongen sig og takkede i hjertelige Ord Studenterne, der den Aften udelukkende udgjorde Publikum. — Ved Gentagelsen af Forestillingen, hvor Damer var til Stede, mødte Frederik VII atter og havde Grevinde Danner med. — Kongen morede sig kostetigt over Mantzius og klap-

pede ivrigt, da Rien fortalte, at der ikke eksisterede noget Hof længer, og at Rigsdagen 2 Gange aarlig blev foret af. — Ved Gildet i Haven opfordrede Rien en af Studenterne til at synge en Sang, hvorpaa C. Møller rejste sig og sang en Vise til Kongens Pris. Alle Tilskuerne istemmede Leveraabet, og da Hurraerne var forstummede, takkede Kongen atter for Opmærksomheden. Tilfældig lød den næste Replik fra Lipke (der var forklædt som Baronesse): „Bravo, min Dreng“, det vakte stor Munterhed i Publikum, og Kongen lo hjerteligt med. Efter Forestillingerne sendte Kongen 500 Rdl., som sit Bidrag til den nye Bygning.

I Efteraaret 1852 rejste Peter Heise udenlands for at studere Musik i Leipzig og en Maaned senere fulgte Hostrup og Forchhammer efter til Italien. Forinden deres Afrejse blev der den 29de September i Studenterforeningen holdt et meget livligt og morsomt Afskedsgilde for dem alle tre, og nogle Dage efter havde Voltelen og jeg samlet den snævrere Vennekres til en mindre Fest. Lokalet var dekoreret med Flag og udhulede oplyste Græskar. Voltelen havde i Dagens Anledning skrevet et Festsangspil. Scenen forestillede en Lund, i hvis Midte Venskabets Alter stod med Musikens og Digtekunstens Genier, sortklædte, men — som der stod i Programmet — „parvis paa begge Sider; Overskou ses ikke i Baggrunden“. Efter et Kor, afsunget af de Tilstedeværende, traadte „en gammel Muse“ (Mantzius) frem og reciterede med høj Patos følgende Digt:

Hil Eder, ædle Flok af unge Sønner!
 Kød af mit Ben og Ben af mine Kød'er.
 Sin klamme Finger Vintren strækker ud;
 Den kælne Fugl sin lette Vingehæver
 Og fly'er i dristig Cirkelflugt mod Syd.
 Giraffen selv, det slanke Ørknens Dyr,
 Af Længsel virrer skyldfrit med sin Hale,
 Til Hamborg vil den, til et varmt Lokale.
 O grumme Børn, som died' ved mit Bryst,
 Som gennem Sekler funkled, Nordens Lyst!
 Som hver med sit og dog med ét i alle
 Har vækket Dania til Moderfryd,
 Til himmelsk Lyst, til Gavn, til Daad, til Dyd!

Kasinos Muse (usynlig):

Du ej sørger blot,
 Selv hos os, der er ej Grin — o!
 Der er inte godt
 Ude hos os i Kasino!

Den gamle Muse:

Ti, lille Snottede, og lad mig tale ud! —
 I tvende, som — som — som — nu er det borte,
 Som Skæbnen river grumt — o! fra min Vorte!

Men Skæbnens Villie ske!

Jeg víger Pladsen da
 For Dig Germania.

Echo:
 ania.

Den gamle Muse:
 For Dig, Italia.

Echo:
 talia.

(Den gamle Muse synker grædende i Jorden).

Germania

(en mager Kvinde i Silkekjole og Guldur træder frem og synger til Heise):

O kom an des Elsters Ufer,
Dich ruft das Gewandthaus laut!
Hier tönt dir die schönste Musik,
Hier isst man nur Sauerkraut!

(Vender sig til Hostrup):

Und Du, der Du bist mein Verächter,
Du komst wohl zurück zu hier.
Du kennst ja die pommerchen Lächter,
Du kennst ja das bajersche Bier.

Italia

(en fed, nøgen Kvinde med Ørenringe og Pil i Haaret og grønt Forklæde; paa en Bakke bærer hun en Vandkøler af Terrakotta):

Con Capozzi di Sardina
Hermetico.

O prender tu Latrina
Con so.

O vieni figlio mio
Fidelin.

In Roma dansa Pio
Fidelin.

(Derefter træder Fantasmus i blaat Gevandt frem og afslører et Transparent, hvor man ser Vesuv i Udbrud. Koklokker klinger i det Fjerne. Boghandlere, Musikhandlere og Billetsjovere samler sig i Forgrunden).

Skriverhans

(med Lænke træder frem):

Din Kærlighed til Mennesker for sande,
Bliv aldrig mindre — heller større dog!
Læs Dydens Tegn i Lastens skumle Pande
Og skriv det op i Digtekunstens Bog!

(Efter at flere andre Figurer af Hostrups Komedier er fremtraadte paa lignende Maade, forvandles Scenen til Olympen.

Alle Guderne er grupperede paa rosenrøde Skyer; alle er synlig rørte. Vesuv bryder atter ud og varer ved under hele Festen).

Da Festsangspillet var til Ende, rejste Hostrup sig og oplæste følgende:

(Værelse hos Beckmann).

Poeten (alene; han staar op fra sin Stol og læser et Pergament, hvorpaa staar skrevet):

Altsaa skal jeg da nu forlade den hjemlige Arne,
Følge den smaa Filolog bort til den romerske Kyst.
Blaagaardsvejen jeg siger Farvel og de herlige Blaamænd;
Nørrebro' Sprøjten er fyldt — jeg siger med Straalen Farvel.
O, København, med Rummel og Stank og de sælgende Kvinders
Brøl! Magistratens Kløgt kvæger ej længer mit Sind,
Heller ej Gerson¹⁾ med din sødt idylliske Fløjte
Stiller brutalt for mit Blik Musen med Sut og med Ble.
Flyveposten — ak! Her mit Hjerte fyldes med Taarer,
Naar skal jeg atter med Lyst tørre — paa den.
Ak, naar jeg kommer igen, er Edvard Meyer²⁾ forsvunden,
Gør *eclat* i Paris, bliver vel Prins-Præsident.
Gennem utallige Tyskeres Ørk gaar Vejen til Velskland;
Dér ved det purpurne Hav stander paa Sletten mit Maal.
Dér skal jeg bo, hvor med Skæg og Dolk de trodsige Bønder
Skændes paa Torvet med Larm, løbe som Harer fra Strid.
Molbech³⁾ sniger sig lumsk forbi de støjende Klynger,
Stjæler af Ord og af Blik mangan yndig Sonnet.
Citheren klinger saa sødt i stjernefunklende Nætter;
Forchhammer⁴⁾ opstemmer fluks Piccolofløjten dertil.
Ak! Men hvad gavner det alt, naar jeg forlader det Bedste;
Liebenberg følger mig ej, Mantzius bliver jo her,
Rømer⁵⁾, Knudsen⁶⁾ og Zinck og Schwartzbrem⁷⁾, Olsen⁸⁾ og
Hansen⁹⁾,

¹⁾ Forfatteren Jul. Chr. G.

²⁾ Redaktør af Flyveposten.

³⁾ Molbech var paa den Tid i Italien.

⁴⁾ Filolog, blev senere Rektor paa Herlufsholm.

⁵⁾ Rømer, teol. Student, hørte til Kresen.

⁶⁾ Adolf Knudsen.

⁷⁾ Schwartzbrem, teol. Student, hørte til Kresen, død som Pastor eremit.

⁸⁾ Fritz Olsen, teol. Student, hørte til Kresen, Præst i Brændekilde.

⁹⁾ Kammermusikus C. I. Hansen.

Winløw¹⁾ og Bruun²⁾ og — o — hele den herlige Flok;
 De, som sang mine Kvad og kæled saa ømt for min Muse,
 Ak — og som ofte til Løn blev bombarderte med Skidt.
 Dem, jeg lader tilbage og tidt fra Hesperiens Have
 Vil mit smægtende Suk flyve mod Norden til dem.
 Tidt, naar i Kvæld jeg fylder mit Glas med ægte Falerner;
 Tidt, naar ved Dag jeg gaar under Cypressernes Tag,
 Og naar jeg hører paa Torv den dristige Improvisator,
 Klart vil da staa for mit Blik, Else³⁾, dit yndige Fjæs.
 Og naar jeg møder i Bondens Dør et Svin uden Børster,
 Rørt jeg mindes da vil Dig, min skaldede Gris⁴⁾.

De politiske Begivenheder saavel ude som herhjemme sysselsatte i Begyndelsen af Halvtredserne Studenterforeningen meget. Efter at Helstatspolitikken — som det hed „af evropæisk Nødvendighed“ — var fastslaaet, opstod Striden mellem Rigsdagen og Ministeriet. Studenterforeningen gav sin Sympati for Rigsdagen Udslag i Viser, der gjorde Nar af Ministerne, særlig maatte Krigsminister Hansen og Finansminister Grev Sponneck holde for. General Hansens Forbud, mod at Hunde maatte færdes paa de gamle dødsdømte Volde og hans Befaling til Slaverne fra Stokhuset at fange og dræbe alle Hunde, som de fandt deroppe, gav Anledning til et morsomt Optog i Foreningen Fastelavnsmandag den 7de Februar 1853. Der var indbudt til en Fest i Anledning af Kejser Napoleons Bryllup. Ved denne Fest mødte Slaverne for at hilse paa Kejseren og overbringe ham Krigsminister Hansens Lig. Den afdøde Krigs-

¹⁾ Wilhelm Winsløw hørte til Kresen, var forlovet med Hostrups Søster og døde som Præst i Amerika.

²⁾ Ernst Bruun.

³⁾ L. C. Hansen, Provst i Ramløse.

⁴⁾ ♂: Voltelen.

minister blev fremstillet af den senere Trafikminister Ingerslev. En Tale blev holdt af Vilh. Rode, før og efter blev af Slaverne afsunget en Kantate, første Del af Rode, anden Del af Helms; den endte med følgende til Melodien „Naar kommer den gode Tid“ afsungne

Kor af Gadedrenge:

Naar Krigsministeren, han er død,
 Og Bluhme gaar fallit,
 Naar Salicath kommer paa Vand og Brød,
 Og vi bliver Moltke kvit,
 Naar Ministeriet bli'r sprængt,
 Naar endt er Tschernings Id,
 Naar Baltazar Christensen bliver hængt —
 Saa kommer den gode Tid.

Rigsdagens Behandling af Arvefølgesagen fulgtes ogsaa med stor Interesse i Studenterforeningen. Den 23de Oktober 1852 nedsatte Rigsdagen et Udvalg, som skulde afgive Betænkning om det kgl. Budskab. 5 Dage efter udkom Gehejmearkivar Wegeners bekendte Skrift, og 14 Dage efter gav Ministeriet Bluhme Generalfiskalen Ordre til at lægge Sag an mod Wegener; han blev ved Højesterets Dom 10de Januar 1854 frikendt. Den nationalliberale Presse (*Fædrelandet* og *Dagbladet*) fordømte i stærke Udtryk Ministeriets Færd, og i Studenterforeningen var alle i stor Bevægelse. Paa et almindeligt Studentermøde den 8de Februar 1854 blev besluttet at gaa i Procession til Wegeners Bolig og bringe ham vor Hyldest. Politiet havde imidlertid faaet Nys om Sagen, og Politidirektør Bræstrup kaldte en af Seniorerne

op til sig og forbød Toget. Dette Forbud viste sig overflødig, da Wegener i Bladene frabad sig den tiltænkte Hyldest. Det Hele endte med en Anmodning fra Kultusministeren til Konsistorium om at give Studenterne en Formaning.

Allerede, før Konsistorium havde holdt Møde herom, blev der i Foreningen Fastelavnsmandag 27de Februar gjort Løjer med Professorerne. Programmet til disse Fastelavnsløjer bød paa: 1) *Den sidste Ligbærer*, Komædie af Helms; 2) Katten sloges af Tønden efter en Vise af V. Rode „Om at slaa Ministeriet af Tønden“; 3) Potter itusloges; 4) Biden til Bol-len; 5) Ordsprogsleg; 6) Konsistorium præsenteres paa Tribunen, anført af I. Levin; 7) Aktuelle Billeder med Sang af Zinck og 8) Seksa og Sold. Af de forskellige Viser, der behandlede den Wegenerske Affære, opnaaede ingen saa stor Popularitet som den, Voltelen og jeg forfattede, og som jeg endnu paa mine gamle Dage har maattet synge ved mangen Lejlighed.

Visen lød i sin Helhed saaledes:

Konferensraad Wegener, den brave
 Historiograf og Gehejmearkivar,
 Skrev en Bog om, hvem vi skulde have
 Til Regent, naar ingen mer vi har.
 Ministrene kaldte paa Fiskalen,
 For de blev gale i Kalotten:
 „Hr. Fiskal! Læg en Sag an mod Ka'len
 Og lad snart ham komme i Kachotten!“

Men Fiskalen var nu uheldig,
 Skønt hans Tale var overmaade net,
 Og Wegener var ham for vældig
 Og blev frikendt af Højesteret.

Men et Reskript lod Ministrene trykke,
 Det er nogle fiffige Ka'le!
 „Vi blæser dig alligevel et Stykke
 Og hvad det koster, skal Du selv betale!“

Men saa sa'e de unge Studenter:
 „Nu skal Wegener ha'e et Hurra!“
 Men Bræstrup Hr. Kandidat Holst¹⁾ henter:
 „Der bliver ikke noget a'!“
 Og Ministrene blev gale, knap tror I 'et,
 Hvor det syded og kogte dem i Blodet,
 Og saa skrev de straks til Konsistoriet:
 „Vil I ikke gi'e dem paa Ho'det?“

Konsistoriet sagde: „Jo, natyrligt,
 Vi gør alt, hvad Ministrene befale,
 De Studenter, de ha'e tet sig ustyrligt
 Og er i det Hele nogle brøsigte Ka'le.
 Vore Forelæsninger ej de høre,
 Hos somme af os kommer ej der en eneste.
 Hvis der ellers er mere, vi kan gøre,
 Er vi altid til Ministrenes Tjeneste.“

Og saa kaldte det de fem Krabater²⁾,
 Som var Formænd for Gade-Skandalen;
 Bang³⁾ og Otto³⁾ havde skrevet Kantater,
 Og Martensen³⁾ han holdt Talen:
 „I har slet ikke været rigtig nette,
 Dog for denne Gang vi bare vil skænde;
 Men anden Gang skal vi Jer s'gu lette
 Og Pedel Müller gi'e Jer Ris paa jer Ende.

Og hjælper dette ikke heller,
 Bli'er det Sidste værre end det Første;

¹⁾ Holst (den senere Stiftsfysikus i Ringkøbing) var det Senioratsmedlem, Bræstrup havde haft for.

²⁾ De fem Indbydere til Hyldningstoget til Wegener var: A. Hindenburg (den nuværende Højesteretsadvokat), Th. Nissen (der 1867 døde som Politimester paa St. Thomas), Chr. Richardt, Gottfred Rode og Knud Valløe.

³⁾ Professorerne Oluf L. Bang, H. L. Martensen og Th. Otto, der var Medlemmer af Konsistorium, ansaas for Ministeriet Ørstedes politiske Meningsfæller.

Saa sætter Bræstrup Jer ned i sin Kælder,
 Og la'er Jer af Betjentene børste;
 Dernæst Eders Borgerret I taber
 Og bli'er slettet ud af Protokollen.
 Ja tilsidst gør General Hansen Jer til Slaver
 Og la'er Jer fange Hundene paa Volden.“

Her I ser, I unge Studenter,
 Det er slemt med de Store at bid's,
 Man faar paa Snuden, før man det venter.
 Lad I kun Wegener og Ministrene strid's!
 Tag Jer Bog og læs Jeres Lekse;
 Tab ej Statens Tarv og Dyden af Syne,
 Saa kan ej Konsistoriet Jer korrekse,
 Og I bliver rost af Davidsen og Grüne.

Paa samme Tid forberedtes det første Studenter-Karneval i Kasino; det skulde gives til Fordel for den nye Bygning. Den nedsatte Komité bestod foruden Senioratet af Ploug, Hostrup, Mantzius, Wengel, Richard og mig. Politidirektør Bræstrup, der havde faaet et Vink om, at Grev Sponneck skulde holde for ved Løjerne, sendte Senioratet et Forbud mod at fremkomme med Optog eller anden Fremstilling, som havde politisk Tendens, eller hvorved enkelte Personer kunde blive Genstand for Spot og Kritik. For at klare disse uventede Skær, besluttede Komitéen at indbyde Frederik VII, saa meget mere som man havde hørt, at han havde ytret Lyst til at komme med. Seniorerne Chr. Bruun og Ricard blev sendte til Frederiksborg for at overbringe Kongen Indbydelsen; han tog meget venlig imod dem og takkede dem for Indbydelsen, som han paa Grund af forhaandenværende alvorlige Sager dog ikke kunde

tage imod. Vi maatte da lægge Hovederne i Blød for at finde paa en anden Udvej, og hvorledes vi alligevel fik gjort Løjer med Grev Sponneck, skal jeg fortælle længere fremme.

Dette første Studenterkarneval 1854 var i meget forskelligt fra de senere, idet der bødes Gæsterne saa mange Forlystelser, som Publikum nu til Dags vilde bede sig fritaget for af Utaalmodighed efter at komme til at danse. Lokalet var festligt dekoreret. I Forhallen var Bissens *Landsoldat* og Jerichaus *Panterjæger* opstillede. Basargangen var beklædt med rødt Tøj, hvor Emblemer for Kunst og Videnskab, malede paa blaa Grund, var anbragte. For Enden af Basargangen var ophængt et Draperi, og foran dette stod et kolossalt Minervahoved paa Fodstykke med Indskrift: „Hvor Sønnerne samles i talrig Flok, vil Moderen gerne med.“ Fire uniformerede Drabanter med Hellebarder bevogtede Opgangen til Pergolaen, der var pragtfuld dekoreret med Emblemer og Buster af Thorvaldsen, Holberg, Oehlen-schläger og H. C. Ørsted, ligesom der omkring Springvandet var anbragt en straalende Blomsterdekoration. I den lille Sal fandtes et Eau de Cologne Spring foran Spejlet, omgivet af Grønt; det tilstødende Kabinet var forvandlet til et elegant Dame-Toiletværelse. I den store Sal var Foreningens Fane anbragt oppe paa Balkonen.

Karnevalet indleddes med, at Guldberg, Adolf Rosenkilde og jeg, kostymerede som Spidsborgere, oppe fra Amfiteatret foredrog en Vekselsang, der be-

handlede Dagens brændende Spørgsmaal, Arvesagen; til denne var Melodien til Visen „Det er overmaade smukt“ benyttet. Denne Vise daterer sig fra Marts 1848; Voltelen og jeg havde da til et mindre Studenterkarneval lavet en lille dramatisk Bagatel. Det var en Scene imellem den bekendte Værtshusholder Lars Mathiesen og *Aftenbladets* servile Redaktør Trojel; den behandlede flere af Dagsbegivenhederne, deriblandt Kong Christian VIII's Bisættelse, og sluttede med en Vekselsang paa 2 Vers. Denne Vekselsang gjorde stor Lykke og blev i Foreningen brugt som en Slags Revyviser; den forøgedes stadig med aktuelle Vers, saa at den tilsidst talte ikke mindre end 52 Vers; de allerfleste havde dog kun Døgninteresse. Efter Voltelens Død traadte Guldberg (som Trojel) til, og vi to har mangan Lørdag Aften bragt Liv i Gemytterne ved „Det er overmaade smukt!“

Paa Teatret opførte Johs. Helms med sit „Beriderselskab“ en Travesti, der under parodisk Fremstilling af de nordiske Guder og Gudinder med indskudte Recitationer tog Sigte paa Samtidens politiske Personer. Efter at Deltagerne havde danset den første Dans, gik Tæppet atter op, og nu opførtes en Børnekomedie *Fristelsen*, som Hostrup havde skrevet i Dagens Anledning; denne, der senere under Titlen *En Børnekomedie* er givet paa Folketeatret, spillede den Aften af Kr. Mantzius (Julius), den senere Adjunkt Christopher Møller (Ida) og mig (Peter).

Umiddelbart derefter opmarscherede Studenter-

Sangforeningens Medlemmer iførte Matrosdragter og anførte af Hartmann (der var klædt som Baadsmand) med Dannebrog i Spidsen og udførte fra en Loge flere Sange, hvoriblandt Richardts „Vi er et lystigt Folkefærd“ blev sunget første Gang. Efter 2. Dans opførtes paa Teatret *Hjemmefra* af Wengel, spillet af ham selv og M. Rosing. Saa kom Balletten *Amors Triumf eller Vandmøllen i Apenninerne* og til Slutning *Chateau Lafitte eller Hævnen* tragisk Drama. Det var, som foran fortalt, blevet lavet en Aften oppe hos Mantzius ved Nørrevold og var gaaet ved Fastelavnsløjerne Aaret forud i Foreningen. Paa Grund af den store Lykke, det dengang gjorde, blev det optaget paa dette Karnevals Program. Den oprindelige Rollebesætning var:

Komtesse Herminie, forældreløs Pige	Frk. Voltelen
Greven af Montepin, hendes Formynder	Hr. Zinck
Chevalier Maurice, fransk Gardeofficer	Hr. Mantzius

Foruden disse Personer indeholdt Plakaten 15 stumme Personer. Ved Karnevalet udførte Guldberg Herminies Rolle. Karnevalets første Afdeling sluttede saa med en Sang af Richardt, der blev af-sunget af alle. Anden Afdeling var særlig helliget Dansen.

Der stod nu kun tilbage at realisere den Idé, som oprindelig var bleven undfanget med Hensyn til de Løjer, vi vilde gøre med Sponneck, og som Bræstrup havde faaet Nys om. Han havde i den Anledning beordret en rigelig Politistyrke ud paa Karnevalet — selvfølgelig klædt i Domino. Sponneck, der

siden 1848 var bleven siddende i alle de skiftende Ministerier til Trods for disses forskellige politiske Farve, var kun slet anset hos Publikum og ydermere en Genstand for Latter, da han havde udvirket, at Familien Sponneck var bleven optaget som rigsgrevelig i *Genealogisches Taschenbuch*. Man baade morede og forargede sig over, at en dansk Minister gjorde Fordring paa at være tysk Rigsgreve, idet man satte det i Forbindelse med en formodet tysk Tilbøjelighed hos Ministeriet. En Frøken Sponneck var 1676 bleven formælet med den sidste Hertug af Würtemberg-Mumpelgard. Man kastede sig nu med Forkærlighed over Ordet „Mumpelgard“, der blev heftet til Finansministerens Person, saa meget mere som dets Klang havde noget komisk ved sig, og snart hed Sponneck ikke andet end Mumpelgarderen. Karnevalskomiteén havde arrangeret et Optog af Greverne af Mumpelgard, fra hvilke Sponneck nedstammede, og midt i Karnevalets anden Afdeling rykkede det frem i lang Linie, den forreste meget høj, iført Dyrehuder, fremstillet af lange Plesner, der døde som Registrator i Geheimearkivet; de følgende, repræsenterende de næste Slægtled, i aftagende Højde indtil den sidste, der fremstilledes af den meget lille Chr. Køster, som i Maske og Dragt lignede Sponneck. Karnevalskomiteén havde snildelig faaet bænket hele Politistyrken nede i Restaurationen i Basargangen, forinden Mumpelgarden trak op. Saaledes forløb det mærkeligste af alle Studenterkarnevaler; det gav et Over-

skud paa 2200 Rdl. hvoraf de 1500 tilfaldt Byggefonden.

Samme Aar deltog jeg som Medlem af Studenter-Sangforeningen i dennes første egentlige større Tur, en Koncertturné til Ringsted, Sorø og Næstved i Juli Maaned. Jernbanen strakte sig kun til Roskilde, den øvrige Del af Turen gik derfor paa Vogn.

Molt Wengel, som var en trofast Ven af Sangforeningen, var Søn af Apotekeren i Ringsted, og dennes Hus var et af Byens mest ansete, gæstfrit og naturligvis studentervenligt i høj Grad; dér var vi 10 Mand indkvarterede.

Den egentlige Fest, som Ringsted By gav, stod i Klosterhaven, hvor vi blev modtagne med stor Hjertelighed, trykte Sange og et rigt besat Bord, der gav Anledning til stort Mandefald. Det var meget silde, da vi brød op, ikke destomindre gjorde en Kvartet, derimellem Chr. Møller og van Deurs, nogle Smaaavisitter omkring i Gaarde og Haver og sang for de glade Ringstedianere. Koncerten, der stod paa Raadhussalen næste Eftermiddag, var stærkt besøgt af Byens og Omegnens Beboere.

Dagen derefter kørte vi til Sorø, hvor Akademiet optraadte som Vært. Vi sang i Saxos Celle, ved Holbergs Grav i Kirken, og efter en Fællesspisning paa Akademiet gaves Koncert i Festsalen. Den følgende Dag gjorde Akademiet en Køretur til Tådse Mølle og Tjustrup Sø, som var meget fornøjelig; kun ikke for Richardt og Heise, der væltede, fik Koldfeber og maatte til Sengs i et nærliggende Hus. Det var en

glimrende Køretur nord om Sorø Sø, gennem Skovene ved Søens vestlige Bred. Tæt ved Tjustrup-Søens Nordside førte Vejen ind i Suserup Skov ved Næsbyaaens Udløb. Vi var i Næsbyholms prægtige Have, besaa den store Langdysse i Skoven og havde stadig van Deurs i Spidsen af Toget med sin Fløjte, som han trakterede med Virtuositet. En Kres af Herrer og Damer fulgte med for at høre og nyde vore Sangpræstationer. Her i Skoven forefaldt en Begivenhed, der let kunde have faaet slemme Følger, men løb heldigt af. En høj hvælvet Træbro, der førte over et bredt, men udtørret Vandløb, brast, og alle gik nedenom og hjem, kun van Deurs reddede sig paa en tilbagestaaende Planke og sendte sejerstolt sine Fløjtetoner ud over os andre, der kravlede om nedenunder ham. Et splendid Aftensbord i Skoven i den dejlige Sommeraften satte Kronen paa Festen. Ved samme Lejlighed holdt en af Sangforeningens ærgerrige Talere, den senere Højesteretsadvokat Hindenburg, en Tale for Damerne. Van Deurs, som fandt, at den varede lovlig længe, listede sig fra Bordet og begyndte omme bag nogle Buske at blæse paa sin Fløjte. Under almindelig Latter maatte Taleren opgive Ævret, og alle rejste sig for at søge vor Fløjtespiller op.

Næste Morgen fandt vi paa at bringe Ingemann en Serenade i hans Bolig ved Søen og valgte hans Morgensang „Nu titte til hinanden“. Men da det skulde gaa an, opdagede vi, at ganske vist kunde alle den første Linie af Teksten, men kun faa mere.

Vi fik da i en Fart Eleverne halede ud paa Gangen, og de lærte os Resten af de tre første Vers. Ingemann og hans Hustru modtog os med stor Hjertelighed; de var synlig bevægede og glade over dette lille Besøg. Fru Ingemann, der var temmelig original i sin Klædedragt, var meget ivrig for at vise os sine Malerier, som mest bestod af Altertavler.

Om Eftermiddagen var der atter Koncert i Festsalen og om Aftenen stor Seksa i Akademihaven.

Næste Dag kørte vi til Næstved, vandrede derfra til Fods til Herlufsholm og besaa med stor Interesse denne minderige Anstalt, særlig minderig for mig, der jo havde tilbragt nogle af mine Barndoms Aar dér. Vi blev med stor Velvilje vist om af Rektor Listov, der ligesom Rektor Bojesen i Sorø var gammelt Sangforeningsmedlem. Om Aftenen gav vi Koncert i Næstved, hvor der ligesom i Ringsted og Sorø blev gjort Stads af os. Efter Koncerten var der et animeret Bal i Skoven „Frederikslund“ ved Herlufsholm, hvor der blev sunget og pokuleret til langt ud paa den sommerlyse Nat.

Paa Hjemturen standsede vi blandt andre Steder ved Osted Kro imellem Ringsted og Roskilde. Jørgen Jørgensen, 2den Bas, og jeg, der kørte paa Vogn sammen, fik for gode Ord og 1 Mark i Kroen købt en gammel, pæn og ren Særk, som ved Bortkørselen blev fastgjort til en Stang, paa hvis Top en Flaske med Bunden i Vejret knejsede. Lidt før vi naaede Roskilde kom Særken ned, medens Flasken med en eventyrlig Skrivelse indeni blev kastet ind i en Have.

Denne nye Fane blev i flere Aar opbevaret i Sangforeningens Arkiv.

Efter denne Tur vandt Sangforeningens mindre Skovture forhøjet Liv og Interesse. Vi kørte i Reglen til Raavad eller Skodsborg, hvor da gamle Hartmann fra Nærum stødte til og tog Del i Aftensgildet. Her gik det løs med Kor og Kvartetsang, og naar Hartmanns Vogn kom for at hente ham hjem, blev han altid ved Bortkørslen hilset med sin egen Sang „Snart er Natten svunden“.

Aaret efter min gamle Faders Død 1850 flyttede min Moder tilligemed min yngste Broder Ludvig og mig fra det gamle Hjem paa Nørrebro ind i København til en mindre Lejlighed paa Vestergade; vi havde da boet derude siden 1829. Min anden Broder August var efter sin Konfirmation kommen ud at lære Landvæsnet hos en Slægtning, Arvefæster Johan Haae, paa Sludegaard paa Fyn; han var gift med vor Kusine Sanne født Laub, Datter af Pastor Laub i Frørup, som var gift med Faders Søster Louise.

Med mit teologiske Studium gik det kun smaat; Lysten manglede, og det var kun for at rette mig efter Faders Ønske, at jeg var bleven ved. Jeg havde dog drevet det saa vidt, at jeg gik paa Professor Scharlings Skriveøvelser og havde taget Eksamen i patristisk Latin, da Lysten til Teatret tog Overhaand, hvortil særlig min Optræden i Studenterkomedierne bidrog, og jeg forlod med Moders Samtykke efter Faders Død den studerende Vej. Blandt

dem, der særligt opfordrede mig til dette Skridt, var Ploug, Hostrup og Mantzius. Lige fra min Examen artium havde jeg levet af Informationer og husker endnu, at min første private Information var paa Gammel Torv hos en Mand, der var Tolk og Translator og hed Garlieb. Datteren, som jeg læste Fransk med, kom senere til det kongelige Teater og blev som Balletdanserinde gift med Danseren Ludvig Gade. Jeg fik nu Timer i Melchiors og Mariboës Skoler og var i en Aarrække Lærer i Mad. Buchs Pigeskole i Adelgade. I Tauber-Bondesens Forberedelsesskole i Store Kongensgade holdt jeg længst ud; det var med de mindste Dreng, jeg her havde at gøre. Jeg havde faaet et godt Greb paa at tumle disse Smaafolk. Jeg anvendte en Del af Timen til at fortælle Børnene Historier — særlig H. C. Andersens Eventyr — og illustrerede Fortællingen ved at tegne Billeder paa den sorte Tavle, hvad der især tiltalte mine smaa Tilhørere. Det gælder ved denne Slags Undervisning om at holde Børnene i Aande, og det lykkedes mig. Jeg har senere i Livet truffet paa mange af mine Smaafolk, der nu var blevne Familiefædre og selv havde Smaafolk. Blandt mine Elever kan jeg nævne Rigsarkivar Bricka, Skolebestyrer Johan Krohn, Murmester Lythans-Petersen, Admiral Caroc, Provst Schepelern, Professor Daniel Jacobson, Grosserer Dr. Arnold Gamél, Korpslæge Gordon Norrie og Instrumentmager Th. Knudsen. Af Lærere som virkede sammen med mig, mindes jeg, foruden mine nære Venner Hostrup og Voltelen, Nansen, der døde som

Præst, Fader til Forfatteren Peter Nansen, Handelsbogholder Neumann, Fader til Skuespiller Sophus Neumann, Listov, der var Lærer i Engelsk, Schwartzbreem, der underviste i Tysk, og Hummel, den senere Professor.

IV

SKUESPILLER-DEBUT-

I December 1854 henvendte jeg mig til Etatsraad J. L. Heiberg, der da var Direktør for det kgl. Teater; jeg forebragte ham mit Ønske om at faa Tilladelse til at aflægge Prøve for ham og eventuelt at debutere for Publikum. Min Ven Hostrup havde forinden sat ham ind i Forholdene og bedre, end jeg selv formaaede, fremhævet mine Kvalifikationer som vordende Skuespiller. Min Fader havde i en lang Aarrække arbejdet sammen med Heiberg ved Teatret, ligesaa fra 1825, da han arrangerede Musiken til hans første Vaudeville *Kong Salomon og Jørgen Hattemager* og derefter i Aarenes Løb til de fleste andre af Heibergs Stykker; han havde staaet i Venskabsforhold til ham, til sine Tider intimt, saa jeg havde ventet en mindre kølig Modtagelse, end den jeg fik. Jeg kom dog imidlertid til at aflægge den ønskede Prøve paa Teatret i Overværelse af Heiberg og Scene-Instruktøren Overskou d. 19. Januar 1855 og blev efter denne antaget til Debut.

Skuespilhuset havde da det Udseende, som det fik ved Udvidelsen af Tilskuerplads og Scene 1838 med de to Pavilloner paa hver sin Side af Hovedindgangsdøren til Underkørsel af Vogne, de 5 Rækker Jern-

lænker ud mod Torvet, Indkørselsporten for kongelige Vogne op imod Højskolen og den i Tyverne opførte lille to Etages-Bygning, der stødte op mod Teaterbygningens Bagside og vendte ud mod Torvet og Kanalen. Her var Indkørselsporten for Teaterpersonalet med en Dør til højre, der førte til Portneren i Stuen, og de smaa Paaklædningsværelser, der var fordelte i Bygningens Etager. Paa 1ste Sal — om man kan kalde den saa — var Regissørværelset over Porten med det halvrunde Vindue ud imod Torvet og Foyeren, det største Rum i Huset med 3 Vinduer ud til en diminutiv Gaard midt i Bygningen. I Væggen, som stødte op til Scenen, var et Par store Skodder, der kunde aabnes, naar Koret til sine Tider i Stykker anbragtes i Foyeren. Her hængte Portrætter af forhenværende Skuespillere og Skuespillerinder, ligesom alle Opslag vedrørende Teater-tjenesten fandtes her. Nytaarsaften var det gammel Skik at sætte Lys i alle Vinduerne, som i Bygningen vendte ud til den lille Gaard. Direktørens Værelse var i en Bygning, der vendte ud imod Højskolens Grund. Her var ogsaa Teaterkontoret og Syngeskolen. En anden Syngeskole, Bredals Kor-Skole, var i Endefløjen af den store Magasinbygning, som laa ovre paa Holmen og strakte sig med den gamle Slavekirke i Midten langs Holmens Kanal. En lille Bro førte fra Teatergaarden derover.

Jeg debuterede d. 11te Februar 1855 som Arv i *Henrik og Pernille* og ottende Dagen efter (19de Februar) som Per i *Rekruten*. Bladenes Kritik var

meget velvillig og anerkendende; i den sidstnævnte Rolle gjorde jeg særlig Lykke. Jeg mindes, da jeg efter Stykkets Slutning stod oppe i det lille Paa-klædningsværelse paa Kvisten og klædte mig om, kom Høedt og Michael Wiehe op til mig og takkede mig paa den mest smigrende Maade. Jeg hørte bagefter, at det kun var yderst sjældent, at Wiehe gjorde sligt.

Aldeles uforberedt gik jeg ikke til den Holbergske Arv. Phister, hos hvem jeg straks havde gjort Visit, og som tillige med sin Hustru havde modtaget mig overordentlig venligt, tilbød at gaa Arvs Rolle igennem med mig, hvilket var mig saa meget mere kærkomment, som baade han og hans Hustru skulde være mine Medspillende i *Henrik og Pernille*.

Phisters Interesse for mig var tildels en Følge af den Respekt og Hengivenhed, han havde næret for min Fader, og som han forøvrigt bevarede til sin Død. Fader havde været hans første Lærer i Sang og den, der opdagede hans store dramatiske Begavelse ved Siden af hans gode Sangstemme. Han var den, der havde skaffet Phister ind i Syngestykkerne, hvor han i en Række af Aar havde en fremskudt Plads.

Jeg gav Møde om Middagen paa Hofteatret, og Phister var altid præcis og meget ivrig. Jeg saa dog snart, at jeg ikke vilde høste stor Gavn af hans Elskværdighed. Han var en stor Skuespiller, men mindre stor som Instruktør. Hans Instruktion bestod i, at han sagde Replikerne, som jeg saa gentog; det

blev en Slags Dressur, der satte Instruktørens Præg paa Eleven, hvorved denne følte sig hæmmet, bunden og aldrig fri. Han følte det selv og sagde efter Debuten til mig: „Nej, spil De meget hellere Deres Roller uden al Instruktion, De behøver den ikke.“

Jeg gik derfor løs paa min næste Debutrolle, Per i *Rekruten*, paa egen Haand og fik derved Lejlighed til med Frihed at gøre mit Spil og slaa mig løs i Spillet; Virkningen udeblev heller ikke. Phister sagde til mig efter Forestillingen: „Der kan De se, at De faar meget mere ud af det, naar De arbejder paa egen Haand.“

Efter veloverstanden Debut forærede jeg Phister en Buste af Holberg og Fru Phister en Blomsterskaal, midt i hvilken stod en Biscuit-Figur: Amor med Bue; paa Skaalen havde jeg ladet sætte Arvs første Replik til Pernille, da han møder forklædt som Skytten Hasenskræk: „Servitør, velbaarne Mammeselle! Jeg véd ikke, om De kender mig?“

I Sæsonens sidste Maaned henvendte jeg mig til Heiberg med Anmodning om Ansættelse. Jeg modtog i den Anledning følgende Brev fra ham:

I Anledning af Deres Skrivelse af 17de dennes tager jeg ikke i Betænkning at sige Dem, at Teatret, at dømme efter de Roller, hvori De hidtil har faaet Lejlighed til at optræde, vil være meget vel tjent med at sikre sig Deres kunstneriske Medvirken. Men paa den anden Side, vil det endnu ikke være Tiden til nogen egentlig Ansættelse, før der i næste Sæson er givet Dem Lejlighed til at prøve Deres Evner i flere Roller og i flere Retninger. Denne Regel er hidtil ufravigelig bleven fulgt, og det vil saaledes ikke undre Dem, at den ogsaa i nær-

værende Tilfælde følges. Men en anden Regel, der ligeledes følges, nemlig, at Aspiranten, der endnu ikke nyder Gage, erholder et Honorar i Forhold til den præsterede Tjenestes Omfang og Vigtighed for Teatret vil heller ikke her blive til-sidesat.

København d. 20. Mai 1855.

J. L. Heiberg.

Til Hr. Otto Zinck.

Ifølge ovenstaaende fik jeg udbetalt 150 Rd. ved Sæsonens Slutning.

Det var et for mig uheldigt Tidspunkt, jeg var kommen til det kongelige Teater. Heiberg blev, da han 1849 udnævntes til Direktør for det kongelige Teater, af de Fleste betragtet som den Messias, ved hvem den dramatiske Kunst skulde genfødes her-hjemme. Han havde ved sin Udnævnelse vist sig som forsigtig General og betinget sig fuld Pension, hvis han fik eller tog Afsked, og Ret til selv at ind-stille den Scene-Instruktør og Regissør, som han ønskede. Vel var han en kundskabsrig Mand, besad Smag og havde i en Aarrække med afvekslende Held arbejdet for Scenen, men det var tvivlsomt, om han endnu besad den Aandskraft og Aandsfrisk-hed, det praktiske Blik, den Forretningsdygtighed og fremfor alt det forsonlige Sindelag, der var nødven-digt for den Mand, som skulde være Teaterdirektør. Hertil kom endnu en Omstændighed: den nemlig at Heiberg maaske mere, end nogen troede, havde haft Del i den afgaaede Teaterbestyrelses Virksomhed, ihvorvel han kun var Censor. Man kunde derfor næppe vente synderlig gennemgribende Reforme af

en Mand, i hvis Magt det havde staaet allerede tidligere at sætte saadanne i Værk.

Hvad man dog med Billighed kunde have ventet af ham, var en Teaterlov eller et Reglement, bygget paa en human og tidssvarende Grundvold; men han blev staaende ved at indskærpe og indtil Latterlighed overholde det gamle Reglement, som de Færreste kendte og Ingen respekterede. Følgerne udeblev ikke; Stridighederne mellem ham og Personalet hidrørte alle i mere eller mindre Grad fra det svævende Forhold, der herskede mellem Over- og Underordnede. En anden og ikke mindre Fejl fra Heibergs Side var, at han, naar han ansatte en Skuespiller, ikke afsluttede en ordentlig og bindende Kontrakt med ham, hvori de vigtigste Forpligtelser og Strafen for disses Overtrædelse var anført med tydelige Ord. Havde saadanne Kontrakter eksisteret, vilde Hamlet-Affæren maaske ikke have haft saa sørgelige Følger for Teatret. Dertil kom, at Heiberg var utilgængelig for sit Personale. Den formelle og fornemme Begyndelse med at give Audiens to Gange om Ugen var et Misgreb, der langtfra at bidrage til at haandhæve hans Værdighed og indgyde Respekt for hans Person, snarere gjorde ham til Genstand for vittige og spottende Bemærkninger. En Direktør skal være tilgængelig for Personalet om ikke til enhver Tid, saa idetmindste til en bestemt Tid hver Dag. Naar man véd, hvor mange Ting der ofte kan ligge en Skuespiller paa Hjerte, naar man véd, hvor gerne han modtager et godt Raad, et nyttigt Vink,

en opmuntrende Imødekommen, saa er det klart, at man bedre naar Maalet ad Fredens end ad Stridens Vej. Det var en fremtrædende Svaghed hos Heiberg, at han omhyggeligt holdt paa sin Værdighed overfor sit Personale. Naar nu dertil kom hans velbekendte Stivsind, saa maa man undres over, at Krisen ikke indtraadte straks det første Aar, han var Direktør. Havde Forholdet mellem ham og Skuespillerne været, som det burde være, vilde han rimeligvis have kunnet forebygge Hamlet-Affæren.

Overskou var hans Sceneinstruktør, men hans Virksomhed var indskrænket til paa Arrangementsprøverne at vise Skuespillerne, hvor de skulde gaa og staa, og Statisterne, hvorledes de paa den mest kejtede Maade kunde tage saa lidt som mulig Del i Handlingens Gang, hvortil de tværtimod saa meget som muligt skulde bidrage. En Sceneinstruktør maa selv kunne sige en Replik og selv have forstaaet at bevæge sig paa Scenen, men Overskou havde som Skuespiller aldrig forstaaet at sige en Replik, saa den havde vakt Opmærksomhed. Overskou spadserede i Reglen under Prøverne oppe i Baggrunden af Scenen i Passiar med En eller Anden, medens vi prøvede nede i Forgrunden. Ved en Prøve paa et Stykke, hvori der medvirkede baade Korister og Statister, havde han meget Besvær med at faa ordnet et stort Tableau; hans Vidtløftighed fik ingen Ende, og Opstillingen af Statisterne i Baggrunden maatte tages flere Gange om. Midt i Virvaret raabte Overskou saa i en meget bister Tone: „Jeg har sagt Dem, at

jeg vil ha' to paa Kassen!" — bag nogle Sætstykker var der stillet en Kasse — et almindeligt Latterudbrud hilste Overskous Kommando.

Det var under uheldige Auspicer, at Heiberg begyndte Sæsonen 1855—56, der var min første ved det kgl. Teater, han havde ikke blot mistet flere af Teatrets betydeligste Skuespillere, som Michael Wiehe, Høedt og Nielsen, men Kammerraad Lange, der af Kongen havde faaet overladt Hofteatret, havde her med de to førstnævnte som Stjerner samlet et godt Personale, og Hofteatret blev hurtigt en farlig Konkurrent til det kgl. Teater. I December 1855 modtog jeg fra Lange et meget fordelagtigt Tilbud om Engagement, men baade Hall, der da var Kultusminister, og Heiberg fraraadede mig at modtage det, da jeg snart, forsikrede de mig begge, vilde faa Repertoire og fast Ansættelse ved det kgl. Teater, og i Tillid til disse Løfter afslog jeg Langes Tilbud.

Hofteatret havde saa godt som hver Aften fuldt Hus, medens det Kongelige jævnlige spillede for tyndt Hus. En Aften, da *Elverhøj* gik, vakte gamle Rosenkilde, der spillede Bjørn, stor Latter med en ellers upaaagtet Replik, som han i Monologen i 2den Akt siger ud af Vinduet: „Nej — her er Ingen — her er slet Ingen!“ En senere Aften — det var Søndag den 17. Febr. 1856 — gik *Dina* for meget tyndt Hus. I en Mellemskue viste Heiberg sig i Selskabsdragt og hvidt Halstørklæde; efter Sigende kom han fra en Diner hos Etatsraad Suhr. Phister, der spillede den fordrukne Mursvend Paul Gebhard,

stod fuldt maskeret og kostymeret og kiggede ud igennem Fortæppet. Da han opdagede Heiberg, foer Drilleaanden i ham og med forceret Stemme udbrød han: „Nej, her er ingen! De er naturligvis i Hofteatret.“ Heiberg blev irriteret og i Stedet for at lade som Intet, indlod han sig i en højrøstet og ophidset Ordvekslen med Phister; den afbrødes dog heldigvis snart, da Tæppet skulde gaa op. Det Hele tog sig meget komisk ud, Phister med det røde, fordrukne Murerfjæs ligeoverfor Heiberg i fuld Galla.

Jeg blev paa Grund af min Omgang med Phister af det Heibergske Parti betragtet som Revolutionær, saa meget mere som jeg var kendt som et virksomt Medlem af *Studenteforeningen*, hvor Heiberg ved givne Lejligheder maatte holde for. Jeg har dog ikke Grund til at tro, at Heiberg egentlig nærede nogen Uvilje imod mig; han havde i de to Aar, han var min Direktør, ganske andre Ting at tænke paa. Derimod tror jeg, at hans Frue ikke var mig velvillig stemt. Nogen Skyld deri havde jeg selv fra Begyndelsen af; jeg burde maaske have gjort hende en Visit forinden min Debut, men ærlig talt tænkte jeg dengang ikke paa det. Dertil kom at Mantzius, der var en særlig god Ven af mig, ansaas for en ivrig Modstander af Heiberg, da jeg kom til Teatret. Tog han end ikke nogen aktiv Del i Intrigerne paa selve Teatret, var det en offentlig Hemmelighed, at han var Forfatter til flere polemiske Artikler i *Fædrelandet* og til en anonym Pjece imod Heiberg *Det kongelige Teater og J. L. Heiberg* (1853). Hans For-

hold til Fru Heiberg var loyalt og i de sidste Aar endogsaa meget venskabeligt.

Jeg har aldrig haft nogen egentlig Samtale med Fru Heiberg, ikke engang i hendes eget Hjem, hvortil jeg — jeg tror det var sammen med Liebe og Hultmann — havde den Ære at være indbudet et Par Gange mundtlig af Heiberg. Jeg mindes saaledes, at jeg den første Aften, jeg var derude i Søkvæsthuset paa Christianshavn, hvor Heibergs boede, første og sidste Gang i mit Liv saa Heibergs Moder, den yndige gamle Fru Gyllembourg. Blandt Gæsterne var Professor Hauch og Forfatteren Claudius Rosenhoff, og jeg følte mig meget beæret ved at Heiberg, der var en excellent Vært, havde taget mig til Bords.

Den første Sæson, jeg var ved Teatret, bragte mig i nærmere Berøring med gamle Rosenkilde, der paa Grund af mit Forhold til Phister i Begyndelsen viste sig kølig over for mig, uagtet han havde kendt mig fra Barn af og havde staaet i et meget nøje Venskabsforhold til mine Forældre. Men Rosenkilde holdt ikke af Phister og omvendt. Phister respekterede Rosenkilde som Skuespiller, ja satte ham meget højt, og jeg tror ikke, at der fra hans Side var nogen Jalousi tilstede, som foranledigede det spændte Forhold. Men Phister, der som Dreng havde betraadt Scenen første Gang 1819, da Rosenkilde allerede var Mand og en Snes Aar ældre, vedblev stadig at føle sig i Respekt-Afstand fra ham. Han sagde „De“ til Rosenkilde, medens denne vedblev at sige „Du“ til ham.

Poul Møllers *De opdigtede Historier* var bleven antaget til Opførelse, særlig for Rosenkildes Skyld, da han havde Lyst til at spille den gamle Magister Smith; jeg havde faaet tildelt Opvarteren Lars Espesens Rolle. Efter Arrangementsprøven kom gamle Rosenkilde hen til mig, gav mig et Slag paa Skulderen og sagde: „Lad mig snakke lidt med Dig!“ Jeg fulgte ham da op paa hans Paaklædningsværelse, hvor han saa foreslog mig, at vi skulde gaa vore Scener igennem hjemme hos ham, før de egentlige Prøver tog deres Begyndelse. Jeg blev naturligvis meget glad og takkede ham. Næste Formiddag mødte jeg saa i hans lille, yderst tarvelige Hjem i et Baghus i Gothersgade; Carl Blochs bekendte Maleri af Rosenkilde viser ham netop i dette Værelse, siddende med en Bog i Haanden i sin gamle hundredaarige Lænestol med Øreklapperne. Jeg var temmelig godt kendt med Poul Møllers Værker, og Formiddagen gik med at tale om dem, og Rosenkilde fortalte mange Smaa-historier fra sit Samliv med Poul Møller; *De opdigtede Historier* blev der ikke gjort stort ved. Stykket gik første Gang 29de September 1855; det fik i sin Helhed en ypperlig Udførelse og gjorde megen Lykke. Jeg havde den Tilfredsstillelse, at min Lars Espesen vandt Rosenkildes Bifald, ligesom den ogsaa blev vel omtalt i Pressen. I Rosenkildes sidste Aar besøgte jeg ham ikke saa sjældent; han boede da i Stormgade, i Hus sammen med sine trofaste Venner Kammerherre Sick og Kriminalretsassessor Holmblad. Jeg fandt ham da næsten altid læsende,

særlig gamle Bøger, saaledes husker jeg, at jeg mangan Gang har set Rasmus Møllers Oversættelse af *Livius* med den latinske Tekst ved Siden paa hans Bord.

Hvad der særlig bidrog til, at jeg snart var fortrolig med Teatret, var, at min Fader endnu ikke var glemt af de Ældre og altid havde været afholdt af Personalet. Der levede endnu ikke saa faa, der bevarede ham i venlig og taknemlig Erindring, saaledes Fru Nielsen, Phister, Rosenkilde, Schram, Chr. Hansen, Bournonville, Overskou, Madam Winsløw, Holst, Sufløerne Eisen og Boje, Koncertmestrene Paulli og Bredal samt mange af Kapellets Medlemmer og ikke at forglemme Teaterbudet Valsøe.

Jeg kom oftere i Professor Nielsens Hus. Han selv var dog kun sjældent tilstede; naar han ikke havde Teatertjeneste, var han „anderswo engagirt“, hyppigst til L'hombre paa Skydebanen. Undertiden havde han Spilleparti hjemme hos sig selv; i saa Fald serveredes Aftensmaden for ham og hans Selskab inde i hans Værelse af Jfr. Dorthe Lynge, Husets gamle tro Veninde. Vi andre, Liebe, Høedt, M. Wiehe, N. W. Gade, Vermehren, Frk. Lønborg og jeg, spiste saa inde i Spisestuen, hvor i Reglen Høedt førte Ordet. Naar Samtalen kom paa Heiberg, og Høedt blussede op, forstod Fru Nielsen at lægge en Dæmper paa ham; Michael Wiehe var altid tavs Tilhører. Fru Nielsen var ligesaa sand ligeoverfor sine Venner, som hun var sand i sin Kunst. Der var over hende udbredt en Ynde, Mildhed og Hygge, som virkede

velgørende. En af de største Nydelser for os, der kom til hende, var, naar hun læste op for os, særlig af de Stykker, som hun elskede og derimellem *Axel og Valborg*. En Aften, da hun saaledes mesterligt læste Afskedsscenen mellem Axel og Valborg, standsede hun pludselig og forlod dybt bevæget Værelset; det var den sidste Gang, jeg hørte hende læse.

Et Sted, hvor jeg kom meget ofte, og hvor man mødte den mest udstrakte Gæstfrihed, var hos Kammeranger Christian Hansen. Han havde holdt meget af min Fader og omtalte ham altid med stor Kærlighed og Hengivenhed; jeg var derfor straks en velset Gæst hos ham og hans elskværdige Hustru. Han ejede dengang *Carls gave*, en Villa paa Vesterbro, ude ad Sorte Hest til, med en betydelig Have. Her traf jeg ofte sammen med flere forskellige Teater-Mennesker, Liebe, Schram, Gundersen, Hultmann, Sufløren Boje, Schneider og flere af Kapellets Personale. Jeg mindes ogsaa Kammermusik Simonsen og hans Hustru, den bekendte dygtige Sangerinde; hun foragtede ikke at ryge sig en Cigar sammen med os andre efter Bordet. Paa Christian Hansens Fødselsdag arrangerede Liebe, Gundersen, Schram og jeg gerne en eller anden Overraskelse. Saaledes opførte vi 1854 en hel Kantate med Prolog, Recitativ, Duet, Terzet og Melodrama, hvori Christian „Mule“ — saaledes kaldtes han af os — blev hyldet. Da Chr. Hansen 28de Maj 1864 holdt sit 25 Aars Jubilæum som *Don Juan*, forærede vi ham en stor sleben Pokal, der stod paa Bordet paa Scenen ved

2den Akts Begyndelse; med den fulgte et Vers, der endte saaledes:

Fyld denne Pokal og tøm den til Bunden,
Saa er al Din Benaueelse overvunden,
Du glemmer al Verdens Kalamiteter,
Men glemmer aldrig Boje, Gunder, Liebe, Zinck og din Peter.

Jeg havde i min første Sæson foruden Lars Espesen i *De opdigtede Historier* faaet tildelt et Par Gammelmands-Roller, som begge var blevne spillede til Fuldkommenhed af den 1850 afdøde, dygtige Skuespiller Foersom. Skønt jeg ikke havde været ved Teatret sammen med ham, var han mig langtfra ubekendt, dels var han en god Ven af Fader, og jeg havde som Barn og Voksen ofte set og talt med ham, dels havde jeg mange Gange beundret ham i flere af hans bedste Roller og saaledes ogsaa som Geronte i *Scapins Skalkestykker*, der nu blev tildelt mig. Jeg mindes hans typiske Vaudeville-Figurer og det hele Galleri af københavnske Spidsborgere, som han havde fremstillet paa Scenen. Foersom havde fremfor nogen ved Teatret en stor Færdighed i Maskering og kunde omskabe sit meget bevægelige Ansigt til, hvad det skulde være; dertil kom, at han var en ypperlig Mimiker. Gerrighed, Dumhed og Fortvivlelse stod malet paa hans Ansigt, naar han som Geronte med sin dybe, brede Stemme udraabte den bekendte Replik: „Men hvad Fanden vilde han paa den Galej!“

Det var et Misgreb *instar omniun*, at Bestyrelsen tildelte en ung Begynder som jeg en saa vanskelig

Gammelmands-Rolle, og jeg kunde selvfølgelig ikke udfylde den; jeg havde en Fornemmelse, naar jeg spillede den, som hængte den om mig ligesom Sækken, hvori Scapin putter Geronte. Derimod lykkedes Kakkadue i *Capriciosa*, ogsaa en af Foersoms typiske Spidsborgerfigurer, mig saa godt, at jeg vandt Publikums og Kritikens udelte Bifald.

I disse Aar husede Fredensborg om Sommeren en hel Kunstnerkoloni: Bournonville ejede et lille Hus derude; Michael Wiehe, Paulli og N. W. Gade boede til Leje rundt omkring i Byen, Høedt var indkvarteret hos Kantoren i en af de smaa Slots-pavilloner; i Skipperalléen boede Carl Helsted, Paludan-Møller i en af Slotsfløjene ud imod Vagtstuen. I en Villa lidt Syd for Byen boede Nielsen, og her døde Fru Anna Nielsen 20. Juli 1856 af den smertefulde Sygdom (Kræft i Underlivet), hun i en Aarrække havde baaret paa. Hun var i Ordets bedste Betydning en af sin Tids stolteste Kvinder, ligesom hun ogsaa paa Scenen kunde optræde med imponerende Højhed. Hendes sidste nye Rolle var Marie Schumacher, en lille og ubetydelig, fladt tegnet Rolle paa to Scener i et tarveligt Skuespil *Prinsessen af Taranto*; den blev en af hendes mesterligste Frembringelser. Hun havde ved sin Fantasi fyldt Figuren med et saadant Liv og en saadan Følelse, at en Røpelse, hvori hun for sin Søn appellerede til Kongens Naade og Mildhed: „Naade! Naade! Eders Majestæt!“ gennemisnede og samtidig gennemvarmede Tilhørerne ved sit simple Sandhedsudtryk for en Moders store

Fortvivelse. Hendes Afsked med Sønnen, der spillede af Michael Wiehe, var om muligt endnu mere betagende og storstilet. Hun var upaatvivlelig den største Kunstnerinde, Teatret har ejet i det sidste Aarhundrede. En rigt begavet Natur, en varm kvindelig Følelse, sund og klar Opfattelse, alvorlig Stræben efter Troskab, det var i faa Ord hendes Personlighed og hendes Kunst. Ved hendes Død skrev Ploug i sit Mindedigt om hende:

Fordi hun var en Dronning af Guds Naade
I Følelsernes vide dunkle Land,
Derfor hun kunde Kunstens Runer raade,
Derfor hun gjorde Illusionen sand.

I Juni 1856 tog Heiberg sin Afsked, og Professor N. V. Dorph blev konstitueret som Direktør med Kancellist i Kultusministeriet Christensen som „Kommitteret“. Nielsen, Wiehe og Høedt kom tilbage, Adolf Rosenkilde og hans Hustru blev engagerede; Bournonville, der havde været i Wien, blev atter knyttet til Teatret, og en ny Æra skulde begynde for det kgl. Teater, men der gik ikke en Maaned, før Klagerne i Pressen begyndte paa ny. Dorph, der ikke længe kunde finde sig i Forholdet til den Kommitterede, forlod ved Sæsonens Slutning Direktørpladsen; Forholdene ved Teatret blev efterhaanden endnu mere indviklede, og Utilfredsheden saavel indenfor som udenfor Teatret tog til. Jeg havde imidlertid faaet nogle Roller: Jens i *Jacob von Thybo*, Mikkel Madsen i *Ungdom og Galskab*, Jakob i *Erasmus Montanus* og et Par Smaaroller, som jeg af

Kritiken fik Ros for, men i de følgende 5 Sæsoner fik jeg ialt kun 4 Roller, der havde nogen Betydning: Peter i *Et Eventyr i Rosenborg Have*, Arv i *Kilderejsen*, Per i *Jacob von Thybo* og Stang i *Deklarationen*. Jeg havde nu tilbragt 8 Sæsoner ved det kgl. Teater og var ikke naaet et eneste Skridt videre frem; jeg begyndte at tabe Lysten og Humøret, og enhver ny Rolle, som jeg i Ny og Næ fik, gik jeg til som til en Debut: i Spænding og Mangel paa Tillid til mig selv. Jeg henvendte mig gentagne Gange til de respektive Direktører og fik altid Løfter og gode Ord. En Ulykke, ikke blot for mig, men ogsaa for Teatret, var de mange Direktør-Skifter og Minister-Skifter, som indtraf i denne urolige Teaterperiode. I de 13 Aar jeg var ved Teatret, havde dette Heiberg, Dorph, Christensen, Hauch, Tillisch, Kranold og Linde til Direktører, den ene efter den anden, medens Bang, Simoni, Ørsted, Hall, Rosenørn-Teilmann, Kierkegaard og Aleth Hansen var Kultusministre; hvad den ene gav Tilsagn og Løfte om, blev ikke godkendt af Efterfølgeren.

STUDENTERFORENINGSLIV

MIN Virksomhed ved Teatret var saaledes ikke stor; jeg kunde godt ved Siden af den besørge nogle af mine Informationer og medvirke i *Studenterforeningen*, som stadig arbejdede for den nye Bygning. Jeg var saaledes Medlem af Komitéen for det 2det Studenter-Karneval i Marts 1855, som med stort Held blev afholdt i Kasino til Indtægt for den nye Bygning, og som indbragte 2000 Rdlr. til Byggefondet.

Paa Teatret opførtes *Leonora di Massa Carrara*, italiensk Opera; Tekst af Voltelen, Musik af Kammermusikus C. I. Hansen. Plakaten lød saaledes:

Leonora di Massa Carrara

Tragedia lirica in quattro atti, musica del Maestro

Signor Giovanni.

Personaggi:

Orlanduccio XII, duca di Massa Carrara (Primo Basso assoluto):

Signore Adolfo Rosafonte.

Leonora, sua sposa (Primadonna assoluta, passée):

Signora Carlotta Falcorni-Cromonti.

Corradino, condottiere (Primo tenore assoluto):

Signore Theodore Amorini.

Pettivoce, amico di Corradino (Comprimario):

Signore Odoardo Cinchi.

(I dansk Oversættelse: Adolf Rosenkilde, Carl Høegh-Guldberg, Theodor Liebe, Otto Zinck). Guerrieri, dame.

(l'azione fingesi in Massa-Carrara.)

Hele Operaen med fuldstændig tragisk Apparat af Duel, Fængsel, Vanvid, Dødsdom og en Tilgivelse, der selvfølgelig kom for silde, varede et Kvarter. Den gjorde megen Lykke og blev senere hen oftere opført.

I den lille Sal opførtes en Marionetkomedie *Mester Jakels Viderværdigheder*, der var myntet paa det kgl. Teater og specielt paa Heiberg; den var af Poul Rytter. Til Slutning opførtes paa Teatret i den store Sal Balletten *Amors Triumf eller Vandmøllen i Apenninerne*.

Med Sangforeningen deltog jeg om Sommeren i en vellykket Tur til Frederiksborg, hvor vi efter at have sunget nogle Sange i Slotsgaarden og i Kirken, gav en Koncert i Riddersalen; den var stærkt besøgt og blev overværet af Kong Frederik VII. med Gemalinde; bagefter var vi Kongens Gæster ved en meget animeret Seksa.

Hostrup havde i Vinterens Løb skrevet Sangspillet *Feriegæsterne*; han havde indleveret det til det kgl. Teater, som ogsaa havde antaget det, men da han trængte til Penge, fik han af Heiberg Tilladelse til at lade det spille af *Studenteforeningen*. Professor Tusgaards Rolle havde Hostrup skrevet med Kr. Mantzius for Øje, og han henvendte sig derfor til Heiberg for at faa dennes Tilladelse til, at Mantzius spillede med, men Heiberg sagde nej, og i denne Vaande skrev Hostrup følgende Brev til mig:

Kære Ven!

Som Du maaske véd, har Heiberg erklæret, at Teaterpersonalet ikke maatte spille ved nogen privat Forestilling, hvortil

Adgang betaales. Altsaa tør vi ikke bruge Mantzius. Hvorvidt Du vil tage Dig af det, overlader jeg til Dig selv at afgøre, men jeg vilde dog gerne snarest muligt have Besked. Tror Du at kunne spille i begge Stykker, saa var det bedst. Vil Du blot paatage Dig Doktoren i *Feriegæsterne*, kunde vi maaske faa Adolf Rosenkilde til Ramler, skønt jeg hellere vil have Dig dertil. Tør Du Intet love, saa er det bedst straks at finde en anden i begge Stykker, men det er naturligvis et haardt Stød for os. Imidlertid se baade paa din Tarv og vores og lad mig snart høre fra Dig.

Din

C. Hostrup.

Mantzius fik imidlertid, til Trods for Heibergs Afslag, igennem Ministeriet Tilladelse til at optræde, og hen paa Foraaret blev *Feriegæsterne* opført af Forningens Medlemmer paa Hofteatret sammen med Vaudevillen *Familietvist*, som Hostrup havde haft liggende fra 1848 og nu til denne Lejlighed forøgede med Sange.

Plakaten saa saaledes ud:

Feriegæsterne.

Sangspil i een lang Akt.

Personer:

Kammerraad Randbøl	Hr. Wengel.
Hans Frue	Fru Borch.
Inger, deres Datter	Frk. Chr. Møller.
Knud Salling, deres Plejesøn	Hr. Lauritsen.
Doktor Ask	— Zinck.
Professor Tusgaard	— Mantzius.
Frk. Tusgaard	Frk. Guldberg.
Jørgen, Tjener	Hr. Plum.

Handlingen foregaar paa Kammerraadens bekendte dejlige Landejendom i Sydsjælland.

Tiden: Sommerferien.

Familietvist eller **Det mærkværdige Aar.**

Borgerlig Tragedie i een glædelig Akt.

Personer:

Vosborg, Urmager	Hr. Mantzius.
Madam Vosborg	Mad. E. Bruun.
Sofie	Jfr. Borch.
Henriette } deres Døtre	— E. Koch.
Sandrup	Hr. Wengel.
Ramler, Isenkræmmer	— Zinck
Madam Ramler	Md. Wengel, f. Guldberg
Mathias	Hr. Plum.
Palm, Tømmermester i Holbæk	— V. Rode.
Karen, Opvartningspige	Jfr. Glæser.

Handlingen foregaar i et Tevandshus paa Frederiksberg i Begyndelsen af Efteraaret 1848.

Begge Stykker gjorde megen Lykke. Mantzius var fortræffelig som Professor Tusgaard og Guldberg ikke mindre som Frøkenen. I begge Stykkerne udmærkede en ung medicinsk Student Plum (den nuværende Dr. og Professor) sig særlig, saa at han endog fik Tilbud fra Heiberg om at prøve paa det kgl. Teater; men han sagde klogelig Nej Tak.

Gennem mit Bekendtskab med Ad. Rosenkilde, Høedt og Paulli blev jeg Medlem af *Det gode Sindelag*, der var stiftet Aaret, før jeg kom til Teatret af Chievitz, A. Recke og Ad. Rosenkilde. Man samledes Lørdag Aften hos Mad. Vincent, der havde Restaurationslokale paa Kongens Nytorv. Foruden Kunstnere af Fag omfattede det Folk, som havde et „godt Sindelag“ og varm Interesse for Kunstens Ve og Vel. Blandt Medlemmerne maa nævnes fra det kgl. Teater: Høedt, Holst, Hultmann, Peter Schram, Gundersen, Liebe, Schwartzen, Phister, Bournonville og

Steenberg; fra Kasino: Chr. Schmidt, Hagen og Orlamundt; fra Kapellet: Noack, Paulli, F. Schram, Kellermann, Zeuthen og Tofte; endvidere Musikerne Josef Glæser og Siboni, Malerne Ranch, Const. Hansen, Heinrich Hansen, Monies, Lehmann, Raadsig, Kjer-skou og Sørensen, desuden Billedhuggeren Jerichau, Peter Faber, Konsul C. K. Hansen, Kammerraad Rist, Justitsraad Sally og Overretssagfører H. H. Nygaard.

Ved Foredrag af æstetiske Arbejder, Viser, Udstilling af Malerier og Tegninger samt særlig ved Musik, Sang og lignende Præstationer skabtes her en dannet og selskabelig Underholdning. Mødeaf-terne endte med et lille Punschegilde, hvor Taler og Sange i al Gemytlighed vekslede med hinanden. Særlige Fester holdtes i Juleen, ved Fastelavn og efter Sæsonens Slutning. Om Sommeren fandt i Reglen en Skovtur Sted af de Medlemmer, som ikke var borte fra København.

Ligesom det særlig var Musiken, der i alle For-mer blomstrede og oplivede Sammenkomsterne, saa-ledes indførtes nu og da fremmede musikalske Gæ-ster og udenlandske Notabiliteter, der glædede Sel-skabet ved deres Præstationer, som f. Eks. Violin-virtuoserne Leenders fra Bryssel og Laub fra Berlin. Viserne trivedes frodigt i *Det gode Sindelag*, og en lille Skare Visedigtere oplivede vore Møder og Gil-der. Iblandt disse skal særlig nævnes Erik Bøgh, Ad. Recke og fremmest i Linien Peter Faber, der skrev en Mængde fortræffelige Viser til *Sindelaget*,

iblandt hvilke hans bekendte „O, hvor Fisken dog er sund, hvor den smelter i min Mund“, med Slutningsstrofen „Fisk er dog en herlig Ret“, er bleven den populæreste.

Det gode Sindelag var i sin Tid Mødestedet og Tumblepladsen for Byens gode Hoveder, og Københavnerhumøret slog her ret ud i drastisk Spøg og burleske Arrangementer, der særlig kulminerede ved Jule- og Fastelavnsgilderne. Ved Julegildet 1856 var der saaledes opstillet en vældig stor Bolle paa et Stillads midt i den store Sal. Derpaa slukkedes alle Lysene, og Medlemmerne, forsynede med Fakler, begav sig derefter i Procession ind i Salen, hvor Bollen derpaa blev tændt an. Derefter udførtes en Fakkeldans omkring den brændende Bolle, Lysene tændtes atter, og efter at Medlemmerne havde taget Plads, udførtes et Slags Intermezzo af Recke med flere i Kostyme.

Arrangementet af Julegildet Aaret efter var endnu opfindsommere. Paa Julebordet var fremlagt Gaver med Deviser, deriblandt et Oksehoved Punsch fra Grosserer, Konsul C. K. Hansen til Selskabet, en levende Høne fra Justitsraad Sally til Peter Faber osv. Da vi med Bestyrelsen i Spidsen gik tilbords, blev der spillet en Marsch af et Musikkorps, efter Bordet udførtes Ouverturen til *Trylleflojten* for tolv Sangstemmer med underlagt Tekst, der væsentlig bestod af de Medlemmers Navne, der var cantabile. Derpaa forevistes de 12 Himmeltegn med improviseret Tekst af Rosenkilde, blandt disse udmærkede sig især *Vandmandens Tegn*, der blev fremstillet af

Justitsraad Sally, kun iført et Par røde Svømmebukser og en lille Hue paa Hovedet; hans fyldige Former var af stor Virkning. Efterat Billederne havde passeret Revy, fremsagde Skuespiller Chr. Schmidt som Fantasmus en Prolog, der dannede Overgangen til Festens næste Afsnit, og som endte med, at han kastede en Mængde Maskeradeklæder ud blandt Tilskuerne, der derpaa kostymerede sig. Saaledes udklædte begav Medlemmerne sig ind i den store Sal, der af Teatermaler Christensen var omdannet til Kirsten Pils Kilde i Maaneskin. Kirsten Pil fremstilledes af Grosserer C. K. Hansen, der med et Par groteske Kildenympfer udkænkede Punsch til Publikum. Til Slutning opførtes i den store Sal ud imod Gaden en Ballet *Ved Møllen* eller *Had og Kærlighed*, efter at Rosenkilde først havde oplæst Balletprogrammet, der vakte megen Latter. Peter Faber, der var Skurken Bruno, udfoldede en stor Virtuositet.

Selskabet kulminerede i Slutningen af Halvtredserne og havde dengang det lovbealede Medlemstal: 99. Kortspil tog efterhaanden Livet af Selskabet, der vegeterede i Treserne og omsider gik ud som et udbrændt Lys 1870—71. Det havde sin egen Visebog under Navnet *Det gode Sindelag*, Manuskript for Venner, og trykt hos S. Trier 1864. Den indeholder ialt 57 Viser, de bedste af Faber.

Det store nordiske Studentermøde i Upsala i Sommeren 1856, hvor jeg desværre ikke var med, havde et Par Eftervirkninger herhjemme, hvori jeg deltog. Da i September den svenske Kronprins (den senere

Carl XV) besøgte sin Ven Kong Frederik VII bragte 600 Studenter ham et Fakkeltog paa Christiansborg Slots Ridebane. Og i November samme Aar afholdt Studentersangforeningen sin første Fælleskoncert med Lundenserne i Kasino til Indtægt for Bygningen; med den indleledes en lang Række lignende Fællesmøder. Festen efter Koncerten blev afholdt paa Skydebanen; den norske Student Bjørnstjerne Bjørnson var med som Gæst og holdt en Tale; han havde i Anledningen skrevet en Sang „Hilsen fra Norge“. Professor Nielsen reciterede under Gildet „Fostbroderlaget“ og Runebergs „Sven Dufva“ under en ustandselig Jubel fra Gæsterne.

Foreningen holdt Karneval hvert 2det Aar, stadig til Fordel for den nye Bygning, og de indbragte mindst 2000 Rigsdaler, der henlagdes til Byggefondet. Ved Karnevalet i Marts 1857 opførtes første Gang *Kong Rosmer*, „romantisk nationalt Karnevals-drama i 3 Akter, med Sang, Dans og Mord; Handlingen foregaar i Hedenold i Overgangen fra Jern- til Broncealderen“. Mantzius spillede Søkongen Rosmer fortræffeligt. Stykket, der tog Sigte paa de daværende politiske Forhold og særlig paa Striden med de slesvigholstenske Medlemmer af Rigsraadet, var skrevet med stort Lune af Chr. Richardt; „Kammermusikken“ havde komponeret en Musik, der ypperlig samstemmede med Tekstens parodiske Tone, særlig var Sangen til Ridderdansen „Ullen, dullen dof“ af stor Virkning, og gik over i Sangforeningens faste Repertoire.

Peter Heise, som havde været et virksomt Med-

lem af Foreningen, endnu virksommere af Sangforeningen, hvor han 1854—58 var Dirigent, blev i Begyndelsen af 1858 udnævnt til Sanglærer og Organist i Sorø. Naar han ikke fik saa stor Betydning i Sangforeningen som Dirigent, saaledes som Hartmann og Hansen, var det fordi han besad en vis Ulyst til at træde frem og være Anfører. Han holdt mest af det hyggelige, kammeratlige Samliv i smaa Krese. Han blev derved yderligere knyttet til de Enkelte, men noget fremmed for den store Mængde. Heise var Student med Liv og Sjæl og hørte allerede som Rus med til Liebenbergs Kyllingeflok. Før hans Afreise til Sorø, blev der i Foreningen afholdt en meget vellykket Afskedsfest for ham, hvortil der var skrevet flere, ypperlige Viser af Otto, Vilh. og Gotfr. Rode og en Kantate af Richardt: *Om, af og til P. Heise*, med Musik dels af „Kammermusiken“ og dels af Heise selv. I denne, der i sin Slags var noget af det Bedste, Richardt har skrevet, forekom i Indledningskoret følgende:

Syngende Studenterflok,
 Med og uden Brillen,
 Med og uden Smørelse,
 Med og uden Triller,
 Styrter Jer i Taarebad;
 Han, hvis Stok I lystred' glad,
 Han vil til at reise!
 I kan gaa
 Til Nød til h —
 Men ikke mer til Heise!

I Marts 1859 holdt Studenterforeningen atter Karneval i Kasino til Indtægt for Byggefondet. Program-

met lød paa *Stort Naturalie- og Vokskabinet for Genstande og Mekaniker for og af alle Køn*. Paa Teatret opførtes *Marens Kæreste*, „Duftvaudeville-Eks-trakt, original Aftapning“; det var en Omarbejdelse af Voltelens *En Sommerdag* fra 1854. En Ko, hvor-paa Elskerinden kom ridende ind, var opført paa Personlisten og havde en Replik: „Buh!“ Karnevals-Forestillingen sluttede med *Heinrich von Schwerin*, „sittlich-germanisch-historisches Ballet“, hvortil jeg havde skrevet Programmet, hvis Titelblad var trykt med sorte, røde og forgyldte Bogstaver. Kort forinden var i Leipzig blevet opført et Stykke af samme Navn, forfattet af Gustav v. Meyern, en af Hertug Ernst af Coburgs Hofembedsmand, og som svulmede af Fraser om Tyskland, Undertrykkelse af al dansk og holstensk Selvstændighedsfølelse; Ouverturen, komponeret af Hansen, endte med „Schleswig-Holstein meerumschlungen“. I Balletprogrammets Sprog havde jeg søgt at karikere den germanske Svulst. Mantzius udførte Grev Heinrichs Parti; de tyske Krigere udførtes af de højeste Medlemmer, vi kunde finde, de danske Kæmper udførtes af Børn, anførte af Arthur Abrahams, der selv gav Valdemar Sejr. Balletten gjorde stor Lykke.

Samme Aar i Juni afgik Studentersangforeningen over Korsør med Damper til Aarhus, hvortil vi var indbudne, og hvor vi modtoges af vore Værter nede ved Havnen. Efter den egentlige festlige Modtagelse paa Raadhuset var vi i Dagens Løb samlede med vore Værter i deres Hjem og om Aftenen i Klubben *Po-*

lyhymnias Lokaler, hvor der var arrangeret en meget flot og festlig Sammenkomst. Dagen efter blev Domkirken beset, og Kl. 4 kørte vi i et langt Vogntog til Marselisborg Skov og derfra til Ris Skov, hvor om Aftenen den egentlige Hovedfest fandt Sted. En Mængde Aarhusianere havde givet Møde for at høre Sangforeningen, der heller ikke gjorde sig kostbar, men gav en hel Koncert, som modtoges med Jubel. Iblandt andet blev en Sang „Til Jylland“ afsunget, som Chr. Richardt havde skrevet og „Kammermusiken“ komponeret ombord paa Damperen fra Korsør, indstuderet paa Stedet og straks trykt i Aarhus; den slog selvfølgelig svært an.

Næste Dag kørte vi til Silkeborg paa Aarhusianernes Vogne. Ved Høver Kro skiftede vi Vogne og besteg Silkeborgernes, som ventede os dér. Foruden de nye Vogne fik vi ogsaa en ny Fane. Cand. med. Driebein, der kørte paa Vogn med mig, havde som jeg været Gæst i Aarhus hos en fælles gammel Ven Apoteker Meyer, hvor vi før Afrejsen blandt andet var blevne forsynede med Lakrids. I en Bondegård, der laa tæt ved Landevejen, fik vi for 2 Rdl. en splinterny og ren Særk, paa hvis Forside vi med vor Lakrids malede en dejlig stor Lyre. Fanen vajeede fra vor Vogn paa hele Turen, indtil vi var tæt ved Silkeborg. Den var en Slags Affødning af Jørgensens og min Fane paa Ringstedturen 1854 og opbevaredes i lang Tid i Sangforeningens Sanctuarium. Da vi kom til Linaa, holdt Hostrup med sin Vogn ved Kirken og tog Richardt og mig op hos sig;

sammen med Guldberg og Forchhammer boede vi hos ham og hans Hustru under Opholdet i Silkeborg. Ved Ankomsten til Byen blev vi paa Torvet modtagne med stor Jubel af Beboerne med Fabrik-ejer Drewsen, Borgmester Drechsel og Postmester Bindesbøll i Spidsen. Om Aftenen gav Drewsen en meget flot Seksa i sit elegante Hjem, hvor alle var med. Da vi gik hjem, samledes hele Skaren paa Torvet, hvor Lystigheden kulminerede, da vi dansede „Skade“ Torvet rundt under Latter og Sang med Birkedom-meren i Spidsen.

Formiddagen derefter bragte Sangforeningen Hostrup en „Hilsen fra gamle Venner“, forfattet af Vilh. Rode til Melodien „Dejlige Øresund“. Samme Dag kørte vi i Vogntog til Nordskov, hvor Festen stod i Naaege, med Bal og Koncert, og hvor der blandt andre Sange blev sunget en af Hostrup, skrevet i Dagens Anledning, hvori det hed:

Travle Jyder, sværmende Studenter,
 Kan de søbe ret af samme Fad?
 — Kære Fugle, som saa liflig sjunge,
 Husk I gæste Danmarks yngste By,
 Jyder er vi nok, men vi er unge,
 Ogsaa vi kan svinge os mod Sky,
 Ja de lyse Timer, som os samle,
 Tonerne, som Ild i os har tændt,
 Har med eet gjort Unge af de Gamle,
 Gjort hver ærlig Jyde til Student.

I den dejlige Sommernat drog vi i Pramme med Fakler ad Gudenaen hjem fra den vellykkede Fest. Hvor sent vi end ankom til Silkeborg, var vi dog

saa aarvaagne og spillevende, at vi i Maaneskin paa Torvet under min Anførsel opførte Mozarts bekendte Ouverture „Meine Herschaften darf ich bitten, die erste Geige sie fängh also ein“ osv. Fra Silkeborg gik Turen til Himmelbjerget, hvor der holdtes en Slags Folkefest, til hvilken Ploug havde skrevet en god Sang. Vogne med Folk var mødt alle Vegne fra, Mad og Drikkevarer var i Vognene, og Drewsens var ikke de ringeste. Hjemrejsen gik over Skanderborg, hvor Turens mange Festligheder endte.

De gamle Minder fra denne Tur opfriskedes ved en Skovtur, der begyndte med en Koncert paa Klampenborg, en Gentagelse af Programmet fra de jyske Byer, og endte med et Gilde paa Fortunen, ved hvilken Lejlighed der blev overrakt Sangforeningens utrættelige Dirigent og trofaste Ven Kammermusikus C. I. Hansen en Hædersgave, nemlig den tidligere omtalte Punschekande af Porcelæn.

Studenterforeningens Medlemmer gjorde hver Sommer en Skovtur, der begyndte om Eftermiddagen og i Reglen gik til Raavad og Skodsborg. En af disse, som jeg ikke mindes mere, er ifjor bleven frisket op i min Erindring af en af Deltagerne, nuværende Højesteretssagfører Michael Lunn, ved et Brev, hvoraf jeg anfører følgende:

— — — — —
 Naar De skriver Deres Erindringer, maa De ikke paa nogen Maade glemme *Studenterforeningens* Skovtur til Raavad. Det regnede, da vi kørte bort fra Byen, og værre blev det, da vi kom ud i Skoven, saa at vi, istedetfor at færdes i det Grønne,

maatte klumpe os sammen i Salen og slaa Tiden ihjel med at lege Ordsprogsleg. Om det var „Hat“ eller „Tell“, der skulde fremstilles ad mimisk Vej, husker jeg ikke mere, men tydeligt, som om det var hændet igaar, husker jeg at „lange Plesner“, ogsaa kaldet „Pepita-Plesner“, var en Stang og havde faaet et bekendt Studenterforeningsmedlems bekendte Hat anbragt — det vil sige — hængt op paa sit bekendte Hoved. Efter at „Mænd og Kvinder af Folket“ havde vist Hatten Ærbødighed, fremtraadte Wilhem Tell (O. Zinck) med Sønnen Gemmy (lille Clausen) ved Haanden og Flitsbuen paa Skulderen. Udstafferingen var meget primitiv: Skjorteærmer, opsmøgede Benklæder og nedslaaet graa Bulehat. Flitsbuen var dannet af en Spasere-stok, bundet korsvis paa en Paraply, og den vældige Knebelsbart af Avispapir var sat fast ved at stoppes op i Næsen. Men aldrig i mit Liv har jeg set fuldkommere eller mere illuderende Skuespilkunst end den, som blev præsteret, da Wilhelm Tell overfor „Hatten“ demonstrerede den frie Schweitzers patriotiske Trods. Salen bragede da ogsaa af vild Jubel. Den Forestilling maa De absolut ikke glemme paa Leporellolisten over Deres Triumfer.

Deres hengivne

M. Lunn.

Studenterforeningens Byggefond slugte imidlertid ikke blot hvad Komedier, Koncerter og Karnevaler indbragte, men ogsaa Indtægten af de „Markeder“, som i Slutningen af Halvtredserne og Begyndelsen af Treserne gentagne Gange afholdtes i Foreningen og som var arrangerede af Guldberg, Helms, K. Valløe og mig. Efter flere forgæves Forsøg paa at faa en Grund til den nye Bygning og megen Debat angaaende Valget — der havde været Tale om Hjørnegården af Kejsergade, Skindergade og Graabrødretorv, ligeledes om Professorgården i Store Kannikestræde — henvendte Komitéen sig til Finansministeriet og

købte Pavillonbygningen, den saakaldte „Slavekirke“, der laa ud imod Holmens Kanal for 10 Rdlr. pr. □ Alen, ialt 28,420 Rdl., foruden 7500 Rdl. for den paa Grunden staaende Bygning. Der manglede endnu adskillige Tusinder i Købesummen, og, da det atter gjaldt om at skaffe Penge, afleverede Ploug, som i længere Tid havde lovet at skrive en Komædie til Fordel for Byggefondet, sit sidste Stykke *Hr. Sørensen paa Eventyr*, ny original Studenterkomædie i 4 Akter med Sange og Kor. Den opførtes paa Folke-teatret 7., 8. og 10. Juni 1861 med følgende Rollebesætning:

Sørensen, Brandkaptajn og Brændevinsbrænder paa Christianshavn	Hr. Mantzius.
Fru Sørensen	Frk. Guldberg.
Laura, deres Datter	Hr. Boye.
Julius Møller, Student	— C. Heering.
Poppe, Frisør	— Emil Poulsen.
Skrøder, af de sorte Brandfolk	— Zinck.
Bjørn Haldorsen, Amagerbonde	— Ploug.
Leif, hans Søn	— E. F. Koch.
Hakon	— Larpent.
Popovitz } hans Huskarle	— Mazar d. l. Garde.
Peter den 33te, Hertug af Codanien	— Liebenberg.
Fidelia, Politidirektør	— Guldberg.
Lydia, Barber og Redaktør	Frk. E. F. Koch.
En Kludesamler	Hr. A. Abrahams.

Handlingen foregaar i Nutid, Fortid og Fremtid, „men for det Meste paa Christianshavn“.

Brændevinsbrænder Sørensen har med Familie været i Kasino og set *Kalifen paa Eventyr* og sidder nu ved Aftensbordet med sit Glas Punsch. Ko-

medien, han har set, synes han var noget Vrøvl, men han kunde nok have Lyst til at vide, hvordan der saa ud her paa Christianshavn om 1000 Aar. Han priser den gode gamle Tid og er en Hader af alt det Nye. Studenten Julius, der hylder den nye Tid, er ham en Torn i Øjet, ligesom i det Hele taget alle Studenter med deres Friheds-Sludder. Julius holder af Datteren Laura, men Sørensen vil have, at hun skal tage den affekterede Frisør Poppe. Pludselig skræmmes alle op af Vægterpiber og Brandalarm. Skrøder møder for at hente sin Kaptajn. Under Branden, som er i et Baghus i Aabenraa, finder Skrøder i Forhuset en Flaske Banko, som de begge, efter at Ilden er slukket, drikker af og derpaa falder i Søvn. „Bankos-Aand“ viser sig og undsiger dem begge: Skrøder, fordi han har stjaalet en Flaske af hans ædle Saft, og Sørensen, fordi han er en Filister, der laster sin egen Tid og nægter en brav Student sin Datter.

Scenen flyttes nu tilbage 1000 Aar i Tiden, til Gorm den Gamles Tid. Sørensen og Skrøder kommer gaaende og møder Hakon, hvem de antager for en af Kunstnerne paa Dyrehavsbakken. De forstaar ikke hans opstyltede, norske Sprog, og efter en hel Del morsomme Misforstaaelser føres de til Bjørn Haldurons Bjælkehal, hvor Bjørn og hans Huskarle sidder ved Davrebordet og bliver forbavsede ved de to Christianshavneres aparte Dragt og Udseende. Paa Spørgsmaalet om, hvor de er fra, svarer Sørensen „Ih fra Christianshavn, Deres Velbyrdighed.“

Bjørn.

Hm! Christianshavn, det lugter mig af Christendom.
Har I da troløst svigtet Nordens Guder
For en Dryp Vand paa Isse og paa Pande?
Har tyske Klerke døbt Jer?

Sørensen.

Nej, ikke i tysk Kirke, Deres Velbyrdighed, men i Frelsers er
jeg døbt, for mine Forældre boede ogsaa paa Christianshavn.

Bjørn.

Vidt har jeg faret paa Heimkringlas Flade,
Jeg var i Bretland, Saksland og i Særkland,
Men aldrig nogensteds jeg ymtes
Om noget Land, der nævntes Christianshavn.

Sørensen.

Ja, det er heller ikke saa forunderligt, for det er jo heller
ikke noget Land, men kun en Del af København, den, der lig-
ger paa Amager.

Bjørn.

Af København? Men hvad er det for noget?

Sørensen.

Ih Gud bevares, véd De ikke det. Saa maa De virkelig ha'
lært daarlig Geografi, da De gik i Skole, for hvert Barn véd jo,
at det er Hovedstaden i Danmark.

Bjørn.

I Danmark! Ti! Vil Du indbilde mig,
At Du har hjemme her i Landet selv!

Sørensen.

Ja, hvor Pokker skulde jeg ellers høre hjemme. Jeg véd da,
jeg er saa dansk i Sind og Skind, som nogen kan være. Des-
uden taler jeg jo det samme Sprog som De. Det vil sige, De
taler saadan noget højtravende, saadan som man taler i Teatret,
og jeg taler borgerligt og jævnt som paa Christianshavn, men
det er da ogsaa hele Forskellen.

Bjørn.

Ja ganske vist dit Maal mig tykkes klinger,
Som om det var engang den danske Tunge,
Men blødnet, slappet, vrænget og fordærvet
Ved fremmed Spildevand og Fejeskarn.
Jeg kan vel fatte det, men væmmes ved det,
Sig mig endnu, hvad nævner Du dig selv?

Sørensen.

Mit Navn er Søren Sørensen. Det, véd jeg da, ogsaa er saa dansk som noget.

Bjørn.

Da lød det aldrig før dog for mit Øre.

Sørensen.

Ikke det? Det kan jeg s'gu ikke forstaa, thi for det første er mit Navn meget almindeligt, og for det andet er det Familienavn for en talrig og berømt Slægt. — Hvad skulde der blive af Danmark uden Sørensenene?

Bjørn.

Da maatte det staa daarligt til med Landet,
Ifald dets Skæbne nogen Tid blev lagt
Paa Dig og dine Liges Skuldre —
Nej det skal staa ved Valhals stærke Guder,
Ved Folkets egen Kraft og egen Vilje,
Ved Gorm den Gamle og hans vise Dronning.

Sørensen.

Ja de to skal da fedt hjælpe. De har jo været døde i mange Herrens Aar og ligger begravne et Stedovre i Jylland.

Bjørn.

Der løjst Du: Gorm, han sidder graa men stærk
Endnu paa Jellingegaard og raader Landet
Og Thyra, hvem vi nævne Danmarks Bod,
Hun drager ned i denne Vaar til Sli
At bøde Gøtriks Vold og lukke Landet
For Saksernes rovgerrige Besøg,

Og jeg, Bjørn Haldorsen, Amagers Bonde,
 Vil hjælpe Dronningen med hendes Gærning.
 Nu Mænd, saml Eders Vaaben, snart vi drager.

(Huskarlene drager derefter afsted under Sangen:
 „Vikingemoder, Dronning paa Havet osv.“)

Skrøder har imidlertid benyttet Lejligheden til at tænde en Cigarstump, som han havde i Lommen; da Huskarlene opdager det, tilraabe de Bjørn, at det er en Sejdmand, der æder Ild, og Bjørn tager baade Skrøder og Sørensen med for at kaste dem over Bord i Køge Bugt. I tredje Akt vaagner Sørensen og Skrøder op under Svømmebevægelser, og først efter nogen Tids Forløb gaar det op for dem, at de har drømt, men, da de trænger til en lille Hjertestyrkning ovenpaa den Forskrækkelse, tømmer de Bankoflasken og falder atter i Søvn. Da de vaagner op er de flyttet 1000 Aar frem i Tiden og møder en Kludesamler, der giver dem en Forklaring over, hvorledes det staar til for Tiden i Landet.

Stykket gjorde megen Lykke; Sangene deri var mesterligt skrevet, og Korsangene blev ofte i Aarenes Løb hørt paa Koncerter. Det blev den sidste Studenterkomedie, Ploug skrev; allerede én Gang tidligere havde han taget Afsked med Studenterkomedien som det hed i Slutningssången:

Ni Aar er gaaet, siden *Et Besøg*
 Autor paa Scenens Bræt at gøre voved,
 Det var til Afsked, loved han — men føj
 Han kun daarlig har holdt, hvad han loved.
 Vor nye Bygning er saa dyr;
 Den drev ham ud paa Eventyr.

Ved Studenterkarnevalet 1862 i Kasino blev paa Teatret givet den foran omtalte romantiske Folkekomedie *Mariane* af Ploug; den foregik i Kasino, paa Landet, i Vandet, i Flynderen og i Thisted og Handlingen var som Plakaten viser mere end eventyrlig men meget kort. Stykket blev spillet af Mantzius, Guldberg, Koch og mig. Til Slutning blev givet *Op og ned*, ethnografisk Ballet i 2 Akter; den foregik 1) i København, 2) i Rude 3) paa en Planet Mikmak og 4) i Afrika. Balletprogrammet var forfattet af mig, med særlig Bistand af C. St. A. Bille, Hovedpersonerne „den gamle Militær“ (o: Tscherning), Dr. Geertsen (o: Dr. Gert Winther) og Søren Jensen i Rude var af Bille udstyrede med en Del af de mærkeligste Udtalelser af Vedkommende i Rigsdagen.

I Juni blev det nordiske Studentermøde afholdt i København. Da de 3 Dampskibe med Upsalensere, Normænd og Lundensere nærmede sig Havnen lød et Jubelraab fra Land af den forsamlede Menneskemasse, som sagde Gæsterne, at de var velkomne. Hurraraabene fulgte dem gennem hele Havnen op til Kvæsthusbroen, hvor Landgangen fandt Sted under en vældig Blomsterregn. Toget op igennem Byen var en sand Triumfmarsch, som vi, der var Deltagere i det, aldrig vil kunne glemme. Københavnerne lige fra de Højeststillede til Almuesfolkene jubeled Normændene og Svenskerne i Møde, og de sorte og hvide Huer var stadig i Bevægelse, medens der fra Vinduerne viftedes med Flag og Lommetørklæder.

Paa Frue Plads modtoges Gæsterne af Overpræsidenten og Universitetets Rektor. Vilh. Rode talte til dem som de danske Studenters Ordfører: „Et Pust af den friske Luftning, der kommer med Eder“, sagde han blandt andet, „skal naa over hele vort Land. Vi har længtes efter at mødes med Eder for at tale med hverandre om Nordens Enhed og Nordens Lykke, og vi vil ikke frygte den Tale, der kalder vor Sammenkomst Poesiens Værk, thi vi vil ønske, at Poesien maa følge vor Gærning.“

Da Toget opløste sig, fulgte Gæsterne hjem med deres Værter. Jeg boede dengang paa Vestergade sammen med min Moder og min Broder Ludvig, og vi havde to Gæster, en norsk stud. jur. Poul Holmsen og en Upsalenser stud. philos. Daniel Klockhoff, indkvarterede hos os.

Næste Dag overrakte Professor Clausen i Univergaarden 4 Bannere til Upsalas, Lunds, Christianias og Københavns Studenter, Gaver fra Københavns Damer. Paa Bannerne var Billeder af Odin, Thor, Freja og Hejmdal broderede; Hejmdal-Banneret tilfaldt de danske Studenter. Aftenen tilbragtes i det kgl. Teater, der gav en Festforestilling for Deltagerne i Mødet; den overværedes af daværende Tronfølger Prins Christian med Familie, for hvem der udbragtes et af kraftige Hurraraab ledsaget Leve, der af Prinsen blev besvaret med et Leve for Kong Carl XV. Efter Ouverturen til *Elverhøj* fremsagde Michael Wiehe en Prolog af Paludan-Müller. Derpaa fulgte de 3 første Akter af *Jeppe paa Bjerget* og *Nej*, hvori Phister

og Fru Heiberg fejrede store Triumfer. I Begejstringen fandt et helt Bombardement af Buketter Sted, midt under dette kastede Normanden, den medicinske Student Daniel Schjøtz, sin Duskehue op paa Scenen; han stillede sig i 1864 frivillig under Danmarks Fane og faldt ved Dybbøl.

Næste Dag var der Udflugt til Roskilde og om Aftenen stor Fest i Rosenborg Have, hvor henved 3000 Mænd og Kvinder var mødt; desværre forstyrrede Regnvêjr for en Del Festen. Den 2 Dages Udflugt til Nordsjælland (14. og 15. Juni) var meget vellykket. Vi sejlede med Dampskib til Rungsted og spadserede derfra over Hørsholm til Frederiksborg. I Hørsholm blev Deltagerne gæstfrit modtagne og bevertede i Slotshaven, og som Eksempel paa det lille Hillerøds storartede Gæstfrihed kan anføres, at dets Beboere gav os — ialt 930 Mand — Husly om Natten, efter at vi havde svunget os paa et uhyre livligt Bal lige til Klokken tre. Dagen derpaa spadserede vi til Fredensborg for at bringe Kong Frederik vor Hyldest. Da det store Tog med Gardens Musikkorps i Spidsen var kommet ind i Fredssalen, istemtes unisono den danske Nationalsang, hvorefter Kongen fra Balkonen hilste os med følgende Ord: „Velkommen svenske, norske og danske Studenter i denne Hal! Jeg vil ønske at De maa more Dem godt hos mig. Gaa ned i min Have og se, hvorledes Kong Frederik modtager sine Gæster; jeg skal senere komme ned til Dem.“

I Normandsdalen, der var festlig smykket med

skandinaviske Flag og Masser af Blomster, stod dækkede Borde i 2 Rækker og for Enden af disse et lille Bord til Kongen. Bagved det var oprejst en Slags Trofæ med Kranse og Flag. Bordene var forsynede med alt, hvad der hører til et komfortabelt koldt Bord, og ved hver Kuvert laa et Cigarfederal med 3 Cigarer; paa Foderalet var et Billede af Fredensborg Slot. Vi havde netop begyndt at tage for os af Retterne, da et formeligt Skybrud overrumplede os og tvang os til at søge Ly under Bordene. Skønt det kun stod paa 5 Minutter, havde det dog anrettet en voldsom Ødelæggelse paa de gode Retter; men det gode Humør raadede Bod paa Ødelæggelsen, og sultne, som vi var, gav vi os under lystig Sang i Færd med de gennemblødte Retter. Kort efter brød Solen frem, og med den kom Kongen, ledsaget af Prinserne Ferdinand og Christian. Kongen blev modtaget med stor Jubel. Kong Frederik fandt med sit joviale Humør netop de Ord, der passede til Lejligheden; han sagde, at det glædede ham, at han saa hastigt havde faaet alle sine Gæster under Bordet, en Ytring, der naturligvis vakte stormende Latter hos de gennemblødte Studenter. Under Opholdet i Normandsdalen telegraferede Kongen fra et bagved hans Plads oprettet Telegrafapparat til Kong Carl XV. og sendte ham en Hilsen; kort efter indløb Svar med Tak og Genhilsen.

Fra Fredensborg blev alle Studenterne af Bønder fra Nordsjælland befordrede til Helsingør. Turen gik hurtig under Munterhed og Sang. Jeg kørte sammen

med den senere bekendte Skuespiller fra Kristiania Johannes Brun og en Upsalenser Bengt Lillieblad, der begge under Køreturen udfoldede et glimrende Humør. Lillieblad mistede under Kommersen sin Hue, der blæste af ham; han sprang af, medens Vognen var i fuldt Fart, og faldt paa Hovedet lige ned i en Bunke Skærver, saa han saa noget makuleret ud i Ansigtet, da vi fik ham op paa Vognen igen. Paa Marienlyst havde Helsingør By arrangeret en flot Fest, hvorfra Deltagerne trætte og medtagne af Dagens Besværligheder sejlede med Dampskib til København. Anden Dagen derefter fandt Afskeden Sted, ligesaa varm og begejstret, som Modtagelsen havde været.

En Maaned senere var *Studentersangforeningen* blevet opfordret til at assistere ved Festen paa Flensborg Kirkegaard den 25de Juli i Anledning af Løve-monumentets Afløsning. Samtidig var der modtaget Indbydelse fra gamle Studentervenner derovre, saaledes Joh. Helms, der da var Kollaborator ved Domskolen i Slesvig, Tryde, der havde nedsat sig som Læge i Slesvig By, og Borgmester Knudsen om at gæste Slesvig By forinden Festen i Flensborg. Vi besluttede at modtage Indbydelsen og at tage med Dampskib til Kiel og derfra over Neumünster pr. Jernbane til Slesvig.

Ved Middagstid den 21de Juli afgik Størstedelen af Sangerne med Dampskibet *Arcturus*, medens et Mindretal af Frygt for Søsøge lagde Vejen over Korsør og Fyn. Søen var meget urolig, og Ofre for

Søsyge fandtes baade paa Dækket og i Kahytterne i rigeligt Tal, medens Skibets Forstavn var fyldt med nogle og fyrretyve Svin, der aabenbart ogsaa havde ondt ved at døje Søen; de skreg og hylede i al Fald under hele Turen. Sang under Søturen kunde der ikke være Tale om; Hartmann var meget søsyg, Ploug, som fulgte med, ligesaa, og vore bedste Stemmer havde opgivet Ævret. Kun et Par Stykker holdt Tørnen ud tilligemed mig og fik arrangeret en lille L'hombre nede i Salonen, hvis Gulv var belagt med søsyge Patienter. Henad Daggy faldt en Replik fra mig, der slog svært an og senere blev foreviget. Da vi 4 L'hombrespillere forlod Salonen for at komme op paa Dækket og faa Kaffe, faldt de Ord mig ud af Munden: „Naa! Op med Jer, nu er vi lige i Morgenbrækningen!“ Den satte Liv i den triste Stemning.

Omsider naaede vi Kiel, hvor de, der var tagne over Land, sluttede sig til os, og vi drog fra Havnen samlede til Banegaarden, hvor en Flok Kielerstuderter stod og begloede os med alt andet end venlige Øjne. Da Toget omsider var draget forbi, fik deres Forbitrelse Luft i Raabene: „Hannemann, verfluchte Dänen“, som af os blev besvaret mimisk med Tungen rakt ud af Munden.

Stemningen i Neumünster var om mulig endnu mere fjendtlig, men paa Rendsborg Banegaard blev vi modtagne med en Jubel og Hurraraaben, som rungede i Perronen. Det var Soldaterne fra Kongeriget, som da var garnisonerede i Rendsborg, der med deres

Officerer var samlede for at tage imod os. Officererne havde om Aftenen arrangeret et Punschesold for os, hvor Taler og Sange afløste hinanden, medens alle „Jenserne“, der stod i Kres, gav os det ene Hurra efter det andet. Der herskede en brillant Stemning ved dette vort desværre for korte Møde med de danske Soldater, og det bragte Humøret til Vejrs igen.

I Slesvig By blev vi modtagne af vore gamle Kammerater og den dansksindede Del af Byens Befolkning med Senator Peschke i Spidsen. Flere af de danske Officerer, som laa i Garnison paa Gottorp Slot og i Slesvig By, sluttede sig straks kammeratligt til os og blev vore Værter. Iblandt dem kan nævnes Oberstløjtnant Falkenberg og Løjtnant ved Dragonerne Allan Dahl, hvis Gæst jeg var under vort Ophold i Slesvig. De tysksindede Familier saa vi ikke noget til under vort Ophold, deres Rullegardiner var alle nedrullede, men det gjorde ikke noget Skaar i Glæden og Lystigheden.

Da jeg vaagnede i min pragtfulde Paradeseng næste Morgen, stod Allan Dahl foran den og gjorde Kavalierihug i bar Skjorte; det kaldte han sin Morgentur.

Om Formiddagen besaa vi Domkirken og gav om Eftermiddagen en Koncert i Stændersalen; udenfor Programmet blev Plougs Hilsen til Slesvig „Land, som har adlydt Fædrene's Love“ afsunget første Gang. Sent om Aftenen mødte en Del af os med vore Værter hos den navnkundige Madam Esselbach, hvis

Beværningslokale var Samlingssted for Officererne og de Dansksindede. Næste Dag gjorde vi til Fods en Udflugt til Dannevirke; vi havde vor nye Fane med, som Allan Dahl under hele vort Ophold i Slesvig bar i Spidsen af Toget; han havde ydermere faaet Studenterhue paa. Vi spiste Frokost paa Tyraborg, hvor Stemningen var stærkt animeret, og hvor Sange og Taler fulgte ovenpaa hinanden. Om Eftermiddagen kørte vi til Ascheffel, hvortil sønderjyske Bønder fra 8 Sogne havde leveret Vogne. Der blev holdt Rast i en velstaaende Bondes Gaard, hvis Diele kunde rumme hele Selskabet, og hvor der blev trakteret med Kaffe. Senere arrangerede den utrættelige Allan Dahl en hel gymnastisk-ekvilibrisk Forestilling paa en Eng udenfor Dielen, hvor en Dreng, Ernst v. d. Recke, den senere Forfatter af *Bertrand de Born*, som i Ferien var hjemme hos Faderen, der var Artilleriofficer, særlig udmærkede sig. Den plattyske Landbefolkning modtog Studenterne med overstrømmende Venlighed, og det var et fornøjeligt Syn at se Officerer, General Wilster, Oberst Falkenberg, og flere yngre, slesvigske Bønderfolk og Studenterne blandede imellem hverandre, alle grebne af samme Følelse og opfyldte af samme Tanke, Tanken paa Fædrelandet. Da vi omsider kørte derfra, kastede Bønderpigerne Blomster og modne Ribsklaser op i Vognene til os. Om Aftenen stod et animeret Bal paa „Stampemøllen“, og her blev en fortræffelig Sang af Johs. Helms afsunget; dens 3die Vers lød saaledes:

Husk under Nattens det taagede Dække
 Hviler Thyras Vold som en slumrende Helt.
 Skanser, som rejste sig Række ved Række,
 Vaager som Drabanter om Feltherrens Telt.
 Sold kun Studenter! Idag er det Tid,
 Kryst kun den evig foryngende Ranke,
 Kæk, naar imorgen du vækkes til Slid,
 Som en ungdommelig Tanke!

Næste Morgen førte Toget os til Flensborg, hvor der vrimlede af Officerer, og i Løbet af Dagen kom flere og flere Festdeltagere til. Kl. 12 samledes alle ved Krigergraven, den mægtige stensatte Gravhøj med sine mange Mindetavler, og det store tilhullede Mindesmærke.

Efter en Sang af Fr. Hammerich til Melodien „Vor Gud han er saa fast en Borg“, holdt Professor H. N. Clausen Talen, efter hvilken Dækket under Kanonsalut og Tusinders Jubelraab faldt for Bissens stolte, mod Syd spejdende Løve. Derpaa blev Plougs Sang paa Melodien „Danmarks dejligst Vang og Vænge“ afsunget og til Slutning istemtes af alle „Slumrer sødt i Slesvigs Jord“, denne Hartmanns mesterlige Mindesang, hvis Toner intet Sted har lydt mere gribende end her ved Krigergraven. En højtidelig Tavshed lagde sig uvilkaarligt en kort Stund over Forsamlingen, efter at Sangen var endt; den afbrødes af „Den tapre Landsoldat“, som modtoges med Jubel og Hurraer og istemtes af hele den store Forsamling. Om Eftermiddagen drog vi alle i Procession med et Musikkorps i Spidsen ud til Festen i Marieskov, Allan Dahl med Sangforeningsfanen og Studenterhue paa allerforrest.

Dagen efter gav Flensborg Borgerforening en storartet Fest paa Graasten, hvortil Rejsen gik pr. Vogn og pr. Dampskib. Festen blev afholdt i et kæmpe-mæssigt Telt, der kunde rumme alle Deltagerne. Blandt Sangene, mellem hvilke der ogsaa var en

Et Karnevals-Billed fra 1863 (Jarl Sævar ∴ Prins Ferdinand drager til Julegilde)

paa Tysk til Frederik VII, havde Edv. Lembke skrevet en, hvori det i første Vers hed:

Kongen raader for Danmarks Rige,
 Han bærer Kronen af Guld,
 Hver ærlig Mand i Danmark
 Er Kongen tro og huld.

Den holdt i tusind Aar, saa stolt og fri er Danmarks Krone!

Næste Dag stævnede Sangforeningen tilbage til København med de rigeste Minder, som den endnu havde medbragt fra nogen Tur. Som Efterslet af Turen afholdt Sangforeningen en Aftenunderholdning i Kasino i December, hvor *Leonora di Massa Carrara* og Balletten *Op og ned* genopførtes.

Efter Karnevalet i Marts 1863 i Kasino, hvor Knud Valløe leverede sin *I Karrière*, Kødfyld*) i 7 store og gode Handlinger, kom i April Flytningen fra den gamle Gaard i Boldhusgade til vor nye Bygning paa Gammelholm. Om Aftenen den 11. April blev der sidste Gang holdt Lørdags-Sold i det gamle Lokale, hvor Foreningen havde boet siden 1824, og man var alt andet end sønderknust ved at skulle skilles fra Ejeren af Gaarden Grosserer Heymann, med hvem Foreningen havde haft mangen en Dyst. Ved Rusgildet samme Aar havde Rode i en Ballade skildret de huslige Forhold saaledes:

Sorte vare Lofte og sort var Gulv;
 Mangen Mand saa have de skrækket.
 Støvets Tæppe kendte hverken Rift eller Hul,
 Ak, det gjorde Sofabetrækket,
 Thi Heymann raaded' for Borgen.

Spejlene de glinsed' af Fedtelse kuns,
 Af Fedtelse glinsed' alt andet;
 Bordene de blev ikkun vasked' med Punsch,
 Men Suppen blev vasket med Vandet,
 Thi Heymann raaded for Borgen.

Til Soldet havde 350 Medlemmer indfundet sig; alle, som siden 1848 paa fremtrædende Maade havde deltaget i Foreningens Liv, havde givet Møde den Aften. Til Soldet havde Foreningens Tegnere malet den berømte Frise, der forestillede Foreningens Udvandring fra Boldhusgade til Gammelholm og som tid-

*) For Farce havde vi i parodisk Overensstemmelse med Selmers dansk-jægende Ordbog dannet Ordet „Kødfyld“.

ligere er omtalt i disse Erindringer. I en Vise af Vilhelm Rode *Til den gamle Bygning* hed det:

Du gamle Knægt, det er forbi,
 Og Herligheden ude.
 Men hold Dig kæk, og stik ej i
 Forfærdelig at tude;
 Endnu Du staar bag vores Skjold,
 Først naar Du gaar fra dette Sold,
 Du gaar i Politiets Vold*),
 Saa er det Tid at tude!

Den 17de April Kl. 1 Formiddag drog et stort Tog ud fra den gamle Gaard i Boldhusgade med flyvende Faner og klingende Spil til den nye Bygning paa Gammelholm. Det bestod af Studenterforeningens og Studentersangforeningens Medlemmer samt Deputationer fra Broderuniversiteterne, nemlig 30 Studenter fra Lund, 5 fra Kristiania og 3 fra Upsala — ialt omtrent 300 Deltagere.

Den nye Bygning var selvfølgelig monteret med Nyt i alle Lokaler. I nederste Etage var af Arkitekten Prof. Herholdt Hvælvingerne bevarede i Sangforeningens i pompejansk Stil dekorerede Lokale og i den ligeledes smukt dekorerede Spisestue. Festsalen paa 2den Sal kunde rumme alle de ankomne Fstedtagere. Her var som Gaver fra Damer op-hængt broderede Klædesgardiner i alle Vinduer samt et med en stor broderet Bøgegren og Fugle prydet Klædestæppe bag Talerstolen. Endelig var som Gaver fra Orla Lehmann, Professor Bissen og nogle

*) Første Sal var bleven lejet af Politiet til Stationslokale.

velhavende Medlemmer opstillet Marmorbuster af Tegnér, I. F. Schouw, H. N. Clausen og H. C. Ørsted.

Professor H. N. Clausen, der holdt Festtalen, pegede paa den nye Tid, der var ved at oprinde for Studenterne, som bragte større aandeligt Klarsyn og Højsind, Fædrelandskærlighed og Almensans, han saa i saa Henseende en Lære i det nye Studenterhjemms Omgivelser: Slottet, Regeringsbygningerne, Børsen, Marinen, Industriforeningen og Teatret og fra Altanen den rige Udsigt til Orlogshavnen, Sundet og Genbohøjskolen i Lund. Kantaten med Richardts hyggelige, jævne Udtryk og dybe Følelse, men ogsaa med et lidt skalkagtigt Lune til Understrøm og støttet af Hartmanns med denne Tekst inderligt beslægtede Musik, gjorde en stor Virkning og blev modtaget med stor Jubel. I Richardts Kantate hed det med Hentydning til Bygningens Fortid (den havde været Marinens Modelkammer):

Du har af mangen en dansk Fregat
 Gemt Mønstret trolig og vel,
 Sank af os Studenter
 Nu mangen kæk Model.
 Stolt og frisk af Rejsning
 Med nagelfast Kompas,
 Uden Slinger i Søen,
 Selv ved et lille Glas.

Om Aftenen var der staaende Seksa, hvor Taler og Sange, saavel danske som norske og svenske, vekslede med hverandre.

Søndag den 19de gaves et elegant Bal i den nye Festsal. Det aabnedes med en Polonæse med A. F. Krieger og Finansminister Fengers Frue som første Par, Ploug med Fru Heiberg som andet og den ledende Senior N. Madvig med Bispinde Martensen som tredje.

I Maj samme Aar blev jeg valgt til Senior i Studenterforeningen sammen med Vilh. Rode, H. Zeuthen, Octavius Hansen og Faartoft. Paa Grundlovsdagen afslørede vi Frederik VII's Buste i Festsalen. Vilh. Rode foretog Afsløringen og fremhævede i sin Tale, „at denne Dag netop var den smukkeste, som kunde vælges, fordi den mindede os Studenter om, hvad Kong Frederik var, og hvad vi ejede i ham.“ Da vi senere paa Eftermiddagen i Procession svingede ind paa Christiansborg Slots Ridebane, fik vi Øje paa den græske Deputation, der under Kanaris's Anførsel var kommen hertil for at tilbyde Prins Vilhelm den græske Trone. Det var sidste Gang, at vi hørte Kongen fra Kolonnaden i faa, hjertelige Ord takke sit Folk for den Kærlighed, det viste ham. Maaneden efter traadte den nye Lov om Politiets Ordning i Kraft, og adskillige Medlemmer saa med en vis Vemod Vægterne, disse Ordenens natlige Opretholdere, forsvinde. De Lørdagssold, som tog deres Begyndelse i den fine, nye Festsal, var daarlige, kedelige og støjende; vi Ældre savnede Gemytligheden fra Boldhusgade.

Den 15de November 1863 døde Frederik VII paa Glücksborg, og der forestod Foreningen og Senioratet

bevægede Tider efter Tronskiftet. Foruroligende Telegrammer var i Omløb hele Eftermiddagen, og man tvivlede ikke om, at Kongens Sygdom vilde ende med Døden. Kongen var død Kl. 2^{3/4}, men først Kl. 7^{1/2} fik man i København Vished derom. En halv Time forinden var en Del Medlemmer fra Foreningen gaaet til det kgl. Teater, hvor de havde taget Billetter til 2det Parket. Her oplæste de Bulletinerne om Kongens Sygdom og henstillede til Publikum at forlade Teatret. Skuespillerne blev enige om ikke at spille, hvilket Phister meddelte fra Scenen.

I Foreningen gik der om Aftenen vilde Rygter, at Ministrene var samlede hos Prins Christian, og at han haardnakket vægrede sig ved at underskrive det nylig vedtagne Forfatningsudkast, der forberedte Ejderstaten og Holstens Udsondring. Straks vilde en Skare ud til Amaliegade og demonstrere foran det gule Palæ, hvor Prins Christian boede, men heldigvis fik Senioratet det forpurret, og Aftenen endte i Ro; man enedes om at møde næste Morgen Kl. 9. Til den fastsatte Tid mødte Medlemmerne fuldtallige og begav sig over paa Slotspladsen for at høre Prinsen blive udraabt til Konge. De forholdt sig dog ikke tavse her, idet mange, da den nye Konge viste sig, raabte Leve for den nye Grundlov og for „Danmark til Ejderen“. Den offentlige Mening i København var dengang ikke Kong Christian gunstig, da man frygtede for, at han ikke vilde fortsætte Kong Frederiks nationale og folkelige Politik.

Dagene den 16de og 17de November var meget

bevægede i København; Kongen havde paa Kommunalbestyrelsens Adresse svaret den samlede Magistrat og Borgerrepræsentation, der overbragte den, at han forbeholdt sig Betænkningstid, inden han tog sin endelige Beslutning. C. Brix, der havde været med ved Audiensen, kom straks over i Studenterforeningen og aflagde Beretning. Stemningen blev meget bitter og heftig, dog som Vilh. Rode i alle saadanne Tilfælde med Varme og Kraft vidste at berolige de varmlodige Gemytter, saaledes ogsaa her. Rygter om Oprør i Holsten udbredtes i Byen, men viste sig at være usande, og flere yngre Medlemmer gik omkring paa Gaderne for at berolige Folk og slaa Rygtet ned.

Et Medlem af Borgerrepræsentationen, Agent H. A. Clausen, havde gjort Kongen bekendt med Folkestemningen, og Ministeriet havde bedt ham om at betænke sig vel, fordi Underskriften maatte indeholde et Brud med Fortiden, Holstens Udskillelse fra Riget o. s. v. Da der indløb Underretning om, at en vild Sværm havde samlet sig uden for det gule Palæ i Amaliegade, lykkedes det en Flok Studenter at faa adspredt Sværmen, der imidlertid atter samlede sig uden for Studenterforeningen for at høre, hvad Studenterne vilde; Raabet „Ildløs paa Vesterbro“ fik lokket Mængden derud. Dagen efter, den 18de, underskrev Kongen Udkastet i et Statsraadsmøde paa Christiansborg.

Studenterforeningen vedblev stadig at have det store Flag paa halv Stang. Da Marineminister St.

Bille om Eftermiddagen i fuld Uniform fra Slottet kom forbi Foreningen, stod et Par af Medlemmerne i Haven inden for Jerngitteret, deriblandt Mantzius: „Nu kan de Herrer godt hejse Flaget, Hans Majestæt har underskrevet“, udbrød Bille. „Ja, men vi sørger, Deres Ekscellence“, svarede Mantzius. Bille: „Ja, men Kongen har underskrevet.“ Mantzius: „Men vi sørger alligevel!“ Hvorpaa Bille gik sin Vej. Bestemmelsen om Flaget vakte megen Opsigt baade indenfor og udenfor Foreningen, idet den blev opfattet som en Demonstration mod Kongen. Dagen efter henstilledes paa en Generalforsamling til Senioratet, om det nu ikke kunde være passende at tage Flaget helt ned. Vilh. Rode svarede paa Senioratets Vegne, at vi mente, at den afdøde Konge havde staaet i et saa sjældent varmt og hjerteligt Forhold til Studenterforeningen, at det var passende for den at vise en særlig stor Sorg: saa længe Kongen laa Lig, burde Sorgens Tegn vaje fra Genboens Hus. Denne Erklæring blev sendt til Københavns Blade.

I de nærmeste Dage herefter ankom til København en Del sønderjyske Borgere og Bønder, der vilde hilse paa Kongen. Senioratet indbød dem til en lille Fest, hvor Sangforeningen fik Lejlighed til at hilse paa den elskværdige Senator Peschke fra Slesvig, som Aaret i Forvejen havde været dens Vært og Fører under Sangforeningens Ophold i Slesvig By.

Dagene var meget bevægede i Foreningen, og vi

Seniorer maatte skiftevis være til Stede i Foreningen.

Den 17de December førtes Kongens Lig til Roskilde. Da Processionen skulde fra Slottet passere Studenterforeningen, havde vi ladet Bygningen smykke med Granguirlander og Kranse, saa at det Hele gjorde en smuk Virkning. Paa Altanen stod 4 store, grønne Træer, fra Vinduerne vajede lange Dannebrogflag, og langs med Jernstakittet var plantet 23 Flag paa halv Stang med Festons af sort Flor. Næste Morgen tidlig tog Senioratet til Roskilde, hvor der i Domkirken var anvist os Plads. H. P. Holst's og Hartmanns smukke og gribende Kantate udførtes af Sangforeningen; Koret, der var forstærket med Musikforeningens og en Del af det kgl. Teaters Herrekor, talte 150 Stemmer. Efter Bisættelsen var der af Overhofmarskallatet arrangeret en splendid Frokost i Stændersalen.

Dagen efter holdt vi Sørgefest i Studenterforeningens Festsal, til hvilken Kultusminister Monrad, Krieger, Hofmarskal Løvenskjold, Forchhammer, Høyen, Hartmann, Worsaae, Schiern, Malerne Constantin Hansen og Skovgaard samt Billedhuggeren Bissen var indbudne. Vinduerne i Salen var blændede, Gaskroernerne behængte med sorte Flors-Festons og to sortbeklædte Kandelabre, hver med 17 Lys, opstillede foran Frederik VII's Marmorbuste, omkring hvilken de Indbudne havde Plads. Richardt havde skrevet Kantaten og Kammermusikus Hansen sat Musik til den; af Kantaten vil jeg anføre følgende stemningsfulde Vers:

Fra Dannevirke til Roskilde Kirke
 Gik Toget hen,
 Fra Roskilde Kirke til Dannevirke
 Det gaar igen!
 Fra stakket Hvile til Kamp paany,
 Fra Sjælemesse til Vaabengny.

Ploug, der stod foran Busten og de Indbudne, holdt en fortræffelig Tale. Efter at han i denne havde talt om Kongens Holdning efter det store Kasino-møde i 1848 og det nye Ministeriums Dannelselse, mindede han om den Dag, den 27de Marts, da Kongen for at tage Afsked med de første Tropper, der afgik til Slesvig, første Gang efter Ministerskiftet offentlig viste sig. Da han red tilbage, var Gothersgade og Kongens Nytorv opfyldte med Mennesker, mellem hvilke hans Hest med Møje kunde bane sig frem. Der red han alene i Stimmelen, skilt fra sit Følge: han var dødbleg, da han følte Øjeblikkets Alvor, Kronens og Ansvarets Vægt; men omkring ham lød en Jubel saa overvældende, som han aldrig havde hørt før, og fra Vinduerne viftede Tusinder med Tørklæder og Flag. Det var Kong Frederik VII's Hylding to Maaneder, efter at han havde besteget Tronen. Fra den Dag maatte han føle, at for dette Folk var han skikket til at være Konge, og vi, at Kongen var med os og ikke kunde skilles fra os.

Krigen stod for Døren, og Stemningen i Byen var bevæget, hvad der ikke mindst gjaldt Studenterforeningen. Vilhelm Rode, der var taget hjem til Vallø i Julen, korresponderede daglig med mig og bad mig saavidt mulig at faa Studenterforeningens Med-

lemmer til at forholde sig rolige og afventende, skønt vor Kollega i Senioratet Octavius Hansen ikke var af samme Mening.

3 Aargange Forstærkningsmænd blev indkaldte, og Foreningen som Grundejer fik 27 Mand i Indkvartering; Sengklæder og Penge indsamledes af og imellem Medlemmerne, og Jensenne befandt sig udmærket nede i den daværende Gymnastiksal, (det nuværende Bibliothekskab), hvor der var redt Senge til dem. De kaldtes „Forglemmigejer“, fordi de af Mangel paa Uniformer maatte nøjes med islandske Trøjer og lyseblaa Feltkapper. De afgik i 2 Hold til Arméen, og blev ved Afrejsen trakterede med varm Mad og Punsch oppe paa Salen, hvor Medlemmer havde dem til Bords. Stemningen var høj, og Taler og Sange vekslede uafbrudt. Før de rejste, blev de alle forsynede med Piber, Spillekort, Visebøger, Tobak og Uldtøj. I Bladene lod de indrykke en Taksigelse til Studenterforeningen for den udmærkede Behandling, de her havde nydt. Den endte med disse Ord:

Vi takker endnu engang saavel paa vore egne som paa vore Koners Vegne. Farvel!

Det andet Hold, som vi havde i Indkvartering, sendte før Afrejsen ved en Deputation som Gave en Gibsbuste af Frederik VII og et Digt, der havde sin særegne Historie. Nogle Dage, før de tog afsted, havde de spurgt Foreningens Tjener Jens, hvor der boede en Digter, som skrev Vers for Betaling. Han viste dem saa til Otto og Richardt. Da

de kom til den sidste, bad de ham om at lave et Vers, han skulde nok faa Betaling for det. Richardt trykkede sig ved det og raadførte sig med Senioratet, og det mente, han burde lave et Vers saa jævnt som muligt, selvfølgelig uden at tage Betaling derfor. Saaledes gik det til, at Verset blev trykt med de 11 Forstærkningsmænds Navne under. — Verset lød saaledes:

I unge Studenter ved Holmens Kanal
 Vi sige saa mange Tak,
 For der er ikke en eneste Ka'l
 Som ikke har sovet i Jeres Sal
 Søm i den luneste Stak.
 Vi siger Jer Tak for godt Logis,
 For Trøjen og for Tobak.
 Og det er nok vist, at aldrig vi
 Skal glemme saa let, hvor lystigt I
 Med os Forstærkningsmænd drak;
 Nu maa vi over og se, om vi kan
 Faa Tyskerne ud i en Ruf.
 Det bliver for kvalmt for Danmarks Land,
 Og aldrig roligt vi sove kan,
 Skal Preusserne være vor Slof.
 Men naar nu snart vores Regiment
 Er kommet i Lejr og Bivuak,
 Saa træffe vi mangan en brav Student,
 Og dem skal vi hilse fra Jer saa pænt,
 Og sige dem, I har ærlig fortjent
 Forstærkningsmændenes Tak!

Da Hæren kort efter Mysundeslaget den 6te Februar opgav Dannevirkestillingen, vakte dette Tilbagetog stor Forbitrelse i København. Man] ventede Gadeoptøjer, og de udeblev heller ikke. Store Skarer stimlede sammen, og det kom til Kamp med

Politiet, som varede ved til ud paa Natten, og hvor Brosten tjente til Kastevaaben. I Studenterforeningen prøvede Senioratet at sende Medlemmer ud for at berolige Folk, men de opgav Forsøget, da de var lige ved at faa Prygl. Spektaklerne paa Gaderne gættog sig næste Aften, dog ikke saa stærkt som den første Aften; Politiet maatte ved Hjælp af Sprøjter holde Kvarteret omkring Amalienborg ryddeligt. Andre Sværme drog til Christianshavn og vækkede Minister Monrad med Spektakel og Raabene „Landsforræder“ og „Til Helvede med din sorte Sjæl“.

Da Efterretningen om 1ste og 11te Regiments heltemodige Kamp ved Sankelmark indløb hertil, dannedes i Foreningen en Komité, der indsamlede Penge til 1ste Regiment, som talte mange af Foreningens Venner og Medlemmer. Som Formand for Komitéen telegraferede jeg til Regimentets Chef, Oberstløjtnant Charles Beck, følgende:

„Opfyldt af Beundring og inderlig Taknemlighed over 1ste Regiments Mod og Opofrelse har Studenterforeningen begyndt en Indsamling til dets brave Soldater. Vi udbeder os Hr. Oberstløjtnantens Meddelelse om, hvilke Genstande, til Nytte eller Opmuntring, der maatte være mest velkomne.“

Beck svarede ved Telegram:

„1ste Infanteri-Regiments varme Taksigelse til Studenterforeningen! Vi har kun opfyldt vor Pligt mod Fædrelandet. Genstande, der ønskes, er Støvler og Skjorter.“

Jeg, der var Foreningens Økonomisenior, sendte straks paa dennes Vegne 300 Rdl. til Børskomitéen,

der havde et større Oplag af disse Sager, og den 21de Februar saa vi os i Stand til at sende 3 store Sække med Støvler, Skjorter og Uldtøj til 1ste Regiment; den 8de Marts afgik 4 Sække med lignende Indhold til 18de Regiment. Nordslesvigerne, der var i 21de Regiment og afskaarne fra at faa Hjælp hjemmefra, blev ligeledes betænkt med Skjorter, Saa-ler og Flikker, Uldstrømper og Underbenklæder, Støvler og Uldtrøjer. Den 7de Marts tilskrev Ritmester Sommer paa Als mig og bad om mulig Hjælp for den slesvigske Vognpark, som nu efter Dannevirkes Rømning befandt sig paa Als, blottet for Klæder og Linned. En Del af disse Stakler havde kørt for Studenter-Sangerne, da de paa Vej til Løvefesten i Flensborg gjorde Udflugten fra Slesvig By til Ascheffel. Jeg afsendte straks de Strømper og Skjorter, som vi havde, og foreløbig 40 Rdl.

Derpaa blev der udstedt et Opraab om Hjælp, der indkom noget over 1000 Rdl., for hvilket Beløb Guldberg og jeg indkøbte Skjorter, Støvler og Strømper, samt et Pund Skraatobak, som vi i 6 store Sække førte med os til Als. Krigsministeriet gav os fri Rejse til Hørup Hav paa Als, hvor Vognparken var stationeret. Her uddelte vi straks Gaverne og havde Glæden af at se, hvor velkomne de var. Vi gjorde en Tur til Sønderborg, hvor en gammel Bekendt og forhenværende Senior i Foreningen, H. Finsen, var Borgmester. Ved Middagsbordet hos ham, hvor flere Officerer var sammen med os, hørte vi Tyskerne indskyde deres Batterikanoner ovre paa

Broager. Næste Dag gjorde vi Besøg hos Ritmester Sommer, der med sine Dragoner laa i Kvarter 1 Mil fra Sønderborg. Dagen efter rejste vi tilbage med et af Regeringens Skibe til Korsør og derfra med Toget til København.

Ved Indsamlingen til Soldaterne indkom i Foreningen halvsjette Tusind Rdl. foruden Varer, dertil kom 1300 Rdl., som Røde og jeg efter Dybbøls Fald indsamlede, og som skulde danne et Fond til Understøttelse af faldne Officerers Sønner. De fleste Penge indkom som Gaver, men adskillige Aftenunderholdninger, som Guldberg og jeg arrangerede med Sangforeningens Assistance, forøgede Udbyttet. Fra 25de til 29de Februar 1864 afholdt en Damekomité i Foreningens Festsal en Basar til Fordel for de Udkommanderede; den gav et glimrende Udbytte, og efter dens Slutning modtog jeg, der paa Senioratets Vegne havde staaet Damerne bi med Raad og Daad, en kaligraferet Tak-Adresse med Billede af Studenterforeningens Bygning foran og underskrevet af Komitéens 16 Damer. Sangforeningen virkede ogsaa selvstændigt ved Koncerter til Fordel for Soldaterne; saaledes indbragte en Koncert til Fordel for Sønderborgs brandlidte Befolkning 1300 Rdl. I Juni og Juli gav vi paa en Turné Aftenunderholdninger, hvori jeg medvirkede ved humoristiske Oplæsninger i København, Frederiksborg, Helsingør, Roskilde og Klampenborg.

Ikke faa af Studenterforeningens Medlemmer meldte sig til Tjeneste, ja selv Foreningens ledende Senior

Vilh. Rode ansaa det for sin Pligt at trække i Trøjen og drage afsted til Arméen, hvor han ansattes ved 1ste Regiment. Ved Afskedsgildet for ham havde Otto, Helms, Ploug og Richardt skrevet Sange. I Helms's Vise hed det:

Da Fjenden brød ind i vort Hjem,
 En Flok Studenter mødte,
 Vi mindes Navnene paa dem,
 Der først i Kampen blødte.
 Det Bedste gemte vi tilsidst,
 Men tør ej spare længer,
 Vor Garde sender vi, thi vist
 Til hver en Arm vi trænger.
 I Kugler og Granater! Spar
 Jert Anslag mod hans Ho'de,
 Han er den eneste vi, har,
 Der hedder Vilhelm Rode.

Da den ulykkelige Krig var endt, og den nationale Politik havde lidt et Nederlag, fremkom naturligvis en Reaktion, der affødte *Augustforeningen*, og ved Generalforsamlingen gik jeg tilligemed mine 4 Kolleger af som Senior, og jeg færdedes som Følge heraf ikke saa hyppigt i Foreningen som tidligere, men jeg var dog fast Deltager i de Gilder, hvor forhenværende Seniorer mødtes med deres nyvalgte Eftermænd i Anledning af Indvielsen af en ny Generalforsamlings-Protokol. Det var til et saadant Gilde, at Alfr. Schmidt og Axel Thiess tegnede den Parodi paa Constantin Hansens Gruppebillede af „Den grundlovgivende Rigsdag“, hvoraf her (paa næste Side) bringes en Gengivelse.

1866 blev jeg Medlem af Studentersangforeningens

Bestyrelse og ledede som saadan den storartede Tur til Bornholm. Det var et af Sangforeningens gamle Medlemmer, Emil Wulff, Præst i Clemensker, som særlig virkede for, at Sangforeningen skulde gæste Bornholm.

Den 18de Juni gik vi med Dampskib over Malmø

Ældre og yngre Seniorer i Studenterforeningen,
tegnede af Alfred Schmidt og Axel Thiess.

(Motivet efter Constantin Hansen „Den grundlovgivende Rigsdag“).

Paa Billedet ses fra venstre til højre bl. a.: Hostrup, Zinck, Vilhelm Rode, Chr. Bruun, Holten, Collin-Lundh, Conrad Møller, Peter Hansen, Arthur Abrahams, Rasmus Strøm, S. Nellemann, Johannes Helms, Høegh-Guldberg og Ploug.

og Ystad til Rønne. I Eslöf havde Svenskerne med sædvanlig Gæstfrihed arrangeret en flot Frokost. Turen over Hammervandet var haard, og Søsygen rasede rigeligt; først Kl. 10 Aften laa Damperen for-tøjet i Rønne Havn. Modtagelsen var storartet af de mange Rønneboere, som var mødte for at hente deres Gæster; jeg kom til at bo hos Festkomitéens Formand, den mageløs elskværdige Postmester Henningsen, der havde budt os Velkommen.

Næste Morgen gik Vogntoget med Henningsen og mig i Spidsen ad Hasle til og voksede stadig under Turen, saa at vi talte tilsidst nogle og tresindstve Vogne. I Hasle, som overhovedet overalt, hvor vi kom frem, blev vi modtagne med storartet Gæstfrihed. Herfra gik Turen over Jons Kapel, Højegaard, Allinge og Sandvig til Hammershus's mægtige Ruiner. Her gjordes Holdt og holdtes Maaltid; Clemensker'erne havde dækket med Duge paa den bare Jord og leverede Maden, Sandvigerne og Allingerne Drikkevarerne. Taler og Sange krydrede Maaltidet og bragte en meget animeret Stemning til Veje. Efter at Solen var gaaet ned, brød et voldsomt Tordenvejr løs og under de stærke og vedholdende Lyn naaede vi vore respektive Nattekarterer.

Den næste Dag gik Turen videre til Rundkirken i Olker, hvor en gammel god Ven fra Foreningen L. C. Hansen var Præst, Helligdommen med den henrivende Udsigt, Randkløvsgaarden, Amtmandens Sten og endte i Svaneke, hvor jeg fik en gammel Skolekammerat Uldal fra Herlufsholm, som var Byfoged dér, til Vært. Her traf vi paa en af Sangforeningen velkendt Mand, Skolelærer Jørgensen, som vi havde været sammen med i Slesvig ved Istedløvens Afsløring i Flensborg, og som i en stemningsfuld bevæget Tale mindede om de Dage for faa Aar siden, da Forholdene var lykkelige for os alle.

Hovedfesten holdtes i Almindingen den næste Dag ved Christianshøj, hvor henved 4000 Bornholmere havde givet Møde, og det blev en stor Folkefest. Den

sidste Dag blev der om Formiddagen givet en Kirkekoncert i Rønne. Nogle Timer efter gaves Koncert i Teatret, hvor en elskværdig ung Mand Frederik Philipsen i Damekostyme gjorde enorm Lykke som Signora Falsetta. Om Eftermiddagen var der Fest paa Sommerlyst, hvor der udførtes en Del Studenterløjer og til stor Moro for Værterne en Ouverture for Fantasiinstrumenter under min Anførsel, den samme, som var udført paa Silkeborg-Turen.

Ved Afskedsfesten i Pavillonen udbragte gamle Hartmann det officielle Farvel, som blev efterfulgt af en Mængde andre Taler for Værterne og specielt for den utrættelige Postmester Henningsen. I en Fart ryddedes derpaa Spisesalen, og et animeret Bal sluttede Kl. 2 den sidste glade Dag paa Bornholm. Kl. 5 kom vi ombord paa *Merkur*, en større Del af Medlemmerne mer eller mindre omtagede.

I Ystad ventede os endnu en hjertelig Modtagelse af Byens Beboere, som havde arrangeret en splendid Frokost for os. Stemningen var høj baade paa svensk og paa dansk Side. Ved Slutningen af Frokosten begyndte jeg en Tale med Ordene: „Det ligger nær“ —, men efter tilsyneladende Famlen stoppede jeg op og henvendte mig til Christopher Møller om at fortsætte. Han gjorde det ogsaa, men bar sig ad ligesom jeg, gik i Staa og opfordrede Collin-Lundh til at fortsætte. Han sluttede saa med at udbringe en Skaal for Ystad og dets gæstfrie Beboere. Fra Ystad tog vi over Land tilbage til København, som vi under Sangen „Der er et yndigt Land“ naaede ved Aftenstid.

VI

SIDSTE AAR VED DET KGL. TEATER

MEDENS jeg levede dette glade og muntre Studenterliv, var jeg ved at fortvivle over min Stilling ved det kgl. Teater.

I Sæsonerne 1861—62 og 1862—63 fik jeg kun Repliker, ikke en eneste ordentlig Rolle. For ikke at miste mit ellers gode Humør og for at faa Klarhed indgav jeg Ansøgning til Ministeriet om Afsked fra det kgl. Teater, paa hvilken jeg igennem Chefen for Teatret, Kranold, fik følgende Svar:

Chefen for det kgl. Teater og Kapel,

D. 2. Septbr. 1863.

Efter at have forelagt Ministeriet Hr. Skuespiller Zincks Andragende af 8de f. M. har Ministeriet med Skrivelse af 11te d. M. bemyndiget mig til at tilkendegive Dem, at De, naar der bliver Spørgsmaal om at gøre Indstilling til kgl. Ansættelse blandt Teaterpersonalet, dertil vil komme i Betragtning, idet samme tillige har bifaldet, at Deres ureglementerede Lønning forøges med 100 Rd., og at De fra Sæsonen 1865—66 rykker op i 2den Feuklasse.

Hvilket jeg herved gør mig den Fornøjelse at bringe til Deres Kundskab.

Kranold.

Efter at der forskellige Gange tidligere af Teatrets Bestyrelser var givet mig mundtligt Tilsagn om fast Ansættelse, ligesom man havde sagt mig, at man nødigt vilde undvære min kunstneriske Medvirkning, havde

jeg nu faaet skriftlig Tilsagn fra selve Ministeriet og maatte i Tro paa og Tillid til dette slaa mig til Taals og tage min Afskedsbegæring tilbage.

Jeg havde i Sæsonen 1863—64 faaet et Par større Roller, hvoraf den ene var Titelrollen i *Michel Perin*, den anden Baadh i *Jeg er min Broder*, begge hørte til gamle Rosenkildes bedste Roller. Hans mesterlige Fremstilling af den første stod endnu saa frisk og klar i alles Erindring, at det var et stort Vove-stykke at spille den efter ham; jeg kom dog, naar alle Omstændigheder billigvis tages i Betragtning, godt fra det og blev saavel af Bestyrelsen som af mine Medspillende og i Pressen rost med Anerkendelse af min Flid og Tænksomhed i Opfattelse og Spil. Den anden Rolle, som var stærk farceagtig, faldt lettere for mig, da det i den kun gjaldt at slaa Gækken rigtig løs.

D. 17. Sept. 1866 blev Jfr. Anna Andersen og Mad. Riise fast ansatte som kongelige Skuespillerinder, og da jeg saaledes, trods ministerielt Tilsagn, var forbigaaget, indgav jeg Ansøgning til Kongen om fast Ansættelse ved det kgl. Teater efter 12 Aars tilfredsstillende Virksomhed og med et ministerielt skriftligt Tilsagn. Paa denne Ansøgning fik jeg aldrig Svar. Derimod modtog jeg i Begyndelsen af 1867 en paa et Oktavark udateret privat Skrivelse fra den nye Teaterchef Linde saalydende:

Højstærede Hr. Skuespiller Zinck.

Da det ikke lader sig undgaa at foretage en Del Entledigelser blandt det kgl. Teaters sceniske Personale, ser jeg mig i den

beklagelige Nødvendighed at maatte meddele Dem, at Teaterbestyrelsen, saaledes som De er stillet, efter at kgl. Ansættelse stadig er bleven Dem nægtet, nødes til at medtage Dem blandt dem af Personalet, som i Øjeblikket kunne foreslaas entledigede. Der er, saa vidt jeg efter en nøje Undersøgelse og Overvejelse kan se, intet Haab om, at Deres Stilling ved Teatret kan forbedres, og skal Slaget ramme Dem, er det visselig bedst, at det sker, medens De endnu er i den Alder, at De kan søge andet Engagement eller slaa ind paa en anden Vej. Jeg haaber at kunne sætte igennem, at De beholder Deres Lønning som Skuespiller indtil Nytaar, og at De altsaa indtil den Tid forbliver ved Teatret. Muligvis vil De i Mellemtiden finde Middel til paa anden Maade at faa Anvendelse for Deres Kræfter. Modtag Forsikringen om, at denne Meddelelse har været mig mere end pinlig, men jeg staar for en haard Nødvendighed, samme Nødvendighed, som jeg allerede oftere i min nuværende Stilling har voldet mig haarde Tryk.

Deres med Agtelse forbundne

A. Linde.

I Septbr. Maaned s. A. modtog jeg følgende officielle Skrivelse:

D. 27. Septbr.

Efter at jeg tidligere under Haanden har gjort Dem bekendt med, at Nødvendigheden af at foretage Indskrænkninger blandt Teaterpersonalet vilde bevirke, at Teatret vilde være ude af Stand til, trods Deres lange og tilfredsstillende Virksomhed i dets Tjeneste, fremdeles at benytte Deres Kræfter, undlader jeg ikke herved at meddele Dem, at Ministeriet d. 26de d. M. har bifaldet, at De med indeværende Kalendaraars Udgang udtræder af Deres Stilling som Skuespiller ved det kgl. Teater.

A. Linde.

Efter denne store Skuffelse og inhumane og uretfærdige Behandling var der for mig kun ét at gøre: at indstille min Sag til Rigsdagen. 12 af mine bedste Aar var spildte, jeg var afskediget midt i Sæsonen,

skønt mit Engagement ved Teatret var sæsonsvis, jeg stod uden Erhverv og kunde paa dette Tidspunkt ikke søge noget fordelagtigt Engagement ved noget af de 2 andre Teatre, Folketeateret og Kasino. Jeg henvendte mig personlig til Medlemmerne af Folketingets Finansudvalg, som alle var mig meget velvillig stemte. Under Forhandlingerne i Rigsdagen var det navnlig Chr. Rimestad, A. Steen, Schjørning (Formand) og Winther, som talte min Sag og satte igennem, at der tilstodes mig en Godtgørelse for den ublide Medfart, jeg havde lidt.

Den 16de Juli 1868 modtog jeg følgende Skrivelse fra Kultusministeriet:

Hr. Skuespiller O. Zinck.

Efter at Ministeriet i Anledning af Deres til Folketinget indgivne, her til Os sendte Andragende om at forundes en Sum én Gang for alle, som Erstatning for det Dem ved Deres Entledigelse i Løbet af Sæsonen 1867/68 paaførte Tab, har brevslet med den konstituerede Chef for det kgl. Teater og Kapel, skal man herved tilmelde Dem, at man efter nærmere Overvejelse af samtlige Sagens Omstændigheder ikke længer finder noget at erindre imod, at der udbetales Dem Tillæg efter Sædomskrivning for den Tid, i hvilken der er udbetalt Dem Lønning eller for Tiden indtil 31. Decbr. 1867: 90 Rdlr., hvilket Beløb herhos forhøjes til 250 Rdlr. i alt, til hvis Udbetaling af Teatrets Kasse der Dags Dato er givet den fornødne Bemyndigelse.

København 10. Juli 1868.

Aleth Hansen.

Schwartzkopf.

Til Trods for alt, hvad der var overgaaet mig, var min Lyst og Interesse for Teatret ikke bleven helt

kølnet, og om end mit gode Humør var blevet stækket, opgav jeg dog ikke Troen paa mig selv. Jeg havde i de 12 forløbne Aar lært en Del ved at være og virke sammen med den Tids betydeligste Skuespillere og Skuespillerinder, blandt hvilke jeg var kommen i nærmere Berøring med flere. Ryge, Frydendahl, Lindgreen, Carl Winsløw, Jfr. Jørgensen og Chr. Foersom, som nu var borte, havde jeg set i min Ungdom og huskede endnu i ikke faa Roller.

Frydendahls Geronte i *Skatten*, der efter Phisters Sigende var en af hans Mesterroller, mindes jeg saaledes særligt, ligeledes husker jeg ham som Officeren i 4de Akt af *Barselstuen*. Han havde et meget distingveret Væsen og holdt nok af at give den fornemme Mand; han havde blandt sine Kolleger Øgenavnet „Greven“. Naar han som anstandsfuld Kavalier og finsleben Verdensmand staar uovertruffen paa den danske Scene, er det ikke uberettiget at søge Aarsagen hertil i det Adelsblod, der flød i hans Aarer: han var nemlig en uægte Søn af den bekendte Teaterchef, Kammerherre Warnstedt. Man fortalte om Frydendahl, at han hele Dagen var i den Rolles Karakter, som han skulde spille om Aftenen.

Dr. Ryges store Personlighed og begejstrede Aand var Baggrund for alle hans Roller i Tragedien. Ligesom han ved sin Skikkelse ragede op over alle, saaledes dominerede han ogsaa ved sin storstilede mægtige Røst. Naar han udtordnede Hakon Jarls Slutningsreplik i 3die Akt: „Ha Thor skal splintre Korset med sin Hammer!“, gik der som en Gysen

igennem Tilhørerne, som efterfulgtes af en vældig Bifaldsstorm. I sine Fædreroller i Lystspillet ydede han den fineste Kunst, og jeg har hørt Fru Nielsen sige, at det at spille Datter sammen med Rygø som Fader var for hende en stor kunstnerisk Nydelse. Han holdt sine Holbergske Jeronimusser i en jævn Husfadertone, men vidste forøvrigt at variere dem stærkt: i *Maskeraden* var han den strenge, velfornemme rige Borger, i *Jean de France* den varmblodige, opfarende gamle Mand, i *Abracadabra* den ængstelige og lettroende og i *Julestuen* trippede han enfoldigt om. Hans mesterlige Per Degn i *Erasmus Montanus*, hvor han virkede med mageløs naturtro Ro og sjældnen Komik, var en komplet Degneskikkelse saavel i Ydre som i Tale; hans runde gemytlige Saft i *Sovedrikken* var og blev enestaende og uovertruffen, og i sine groteske Jødefigurer lagde han et stort Herredømme over sin Talestemme for Dagen og forstod, hvor Situationen fordrede det, at gøre Overgangen i Stemmen saa kraftfuld, at han frembragte den største komiske Virkning. Der boede i ham en voldsom Herskernatur, der baade kunde være af det Onde og af det Gode og tidt gav sig ubehagelige Udslag for dem, der stod i underordnet Forhold til ham.

Skønt Lindgreen i sine sidste Aar kun spillede i Ny og Næ, mindes jeg dog at have set ham i hans Mesterrolle Jeppe paa Bjerget. Phister har ogsaa fortalt mig om hans Spil, han fremhævede altid hans livfulde, naturlige Fremstilling af Bønder, gamle som

unge. Dumhed, Fiffighed, Godmodighed og elskværdig Uerfarenhed var de Karakterstrengene, paa hvilke han med sit rige Lune spillede.

Christen Foersom, som jeg fra mit Hjem personlig godt kendte, saa jeg i flere af hans Glansroller. Hans Rollefag var ganske vist begrænset, men han var en stor Mester paa sit Omraade. Spidsborgerne i Heibergs, Hertz's og Hostrups nationale Stykker udførte han med en slaaende Sandhed og Troværdighed, som gjorde Figurerne klassiske. Hans Ledermann i *Recensenten* og *Dyret*, hans Skaarup i *Sparekassen*, hans Tommerup i *Debatten i Politivennen* var grebne ud af det københavnske Folkeliv og hørte til noget af det Bedste, som vor danske Skueplads har fremvist.

Foersom havde i sit store Ansigt et bevægeligt Minespil, og det var modtageligt for de mest forskellige Udtryk, som yderligere forstærkedes ved hans mesterlige Maskering. Stemmen havde i Tale og Sang en decideret Basklang, ved Siden heraf besad den en saadan Smidighed, at den en hel Aften kunde lægges op i et højere Leje uden at tabe sin Egalitet og Nuanceringssevne. Hans Diktion var klar og tydelig med et lille Stænk af fynsk Dialekt. Han var en Mester i at fortælle Historier, ofte ekstravagante Løgnehistorier, som han med sin levende Fantasi kunde opfinde paa staaende Fod og derpaa afleverede med det tørreste Lune og den usvigeligste Troværdighed. En af hans Tilhørere søgte engang at gribe ham ved efter Slutningen af en af hans Fortællinger at

spørge ham „Ja men, hvad blev der af Moppen, Foersom?“ (der havde slet ikke været talt om nogen Moppe). Foersom lod sig slet ikke forbløffe, men svarede med knusende Ro: „Moppen — den døde.“ Fantasien var den bærende, aandelige Kraft i Foersoms Kunst; den opfandt de pudsigste Enkeltheder og udstyrede Figuren med de mest karakteristiske og af dyb Natursandhed prægede Træk.

Hans sidste nye Rolle, Munken Fra Severino i *Tonietta*, var et Mesterværk af kraftig, naturtro komisk Karaktertegning; han gav til mindste Fingerbevægelse konsekvent den dovne, uvidende og nydelsesgriske Tiggermunk. Han døde pludselig 1850 i sin kraftigste Alder.

Jfr. Henriette Jørgensen var en gennemdannet Personlighed, en velbegavet Natur med et klart Hoved; hendes høje Skikkelse havde et nobelt Præg over sig, hendes Ansigt var intelligent, om ikke smukt, hendes Holdning rank, høj og elegant og særlig skikket til Verdensdamer. Hendes Organ var kraftigt og tydeligt, og tillige meget bøjeligt, ligesom hendes Diktion var fortrinlig. I Tragedien og det alvorlige Skuespil gjorde hendes store Intelligens og mesterlige Versfremsigelse stor Virkning, og hendes alsidige Talent lod hende den ene Aften spille en stolt og statelig Dronning og den næste en stærk komisk Borgermadamme.

Iblandt de Roller som jeg har set hende udføre staar Dronning Bera i *Hagbart og Signe*, Madam Rust i *Sparekassen*, Morgiane i *Aladdin* og Tante

Debora i *Tordenskjold* tydeligst i min Erindring. Som Bera var der en Højhed, Energi og Varme over hendes Spil, der i Forbindelse med hendes ædle og majestætiske Holdning forenede sig til et Billede af den stolte, højhjertede Dronning og kærlige Moder. Som Madam Rust naaede hun Højdepunktet af drastisk Effekt, der ligefrem frembragte en Eksplosion af komisk Virkning. Et Billede af ægte Humor var hendes Morgiane: hun udfoldede her en Hjertensgodhed og inderlig Moderkærlighed, der i Forening med en eventyrlig Naivitet gjorde Figuren baade komisk og rørende. Jeg saa hende sidste Gang som Debora i *Tordenskjold*, en fin komisk Fremstilling af den fornemme og gravitetiske, men samtidig godmodige og følelsesfulde Dame. Samme Aften — det blev den sidste Gang, hun spillede den Rolle — blev hun midt i en Replik afbrudt af et Par brutale Tilhørere i Parterret med Raabet: „Højere!“ Afbrydelsen krænkede hende i den Grad, at hun besluttede at forlade Scenen for ikke at blive til Ynk, naar hun havde overlevet sig selv. Hun var kun 54 Aar, da hun savnet af Publikum og Kammerater tog sin Afsked. Nogle Aar efter døde hun i Ølsebymagles Præstegaard hos sine trofaste Venner Provst Møhl og Hustru.

Carl Winsløw mindes jeg kun fra mine Drengear i to saa forskellige Roller som Arthur i *Køge Huskors* og Ludvig XI i Delavignes Skuespil. Jeg var kun 9 Aar dengang, men jeg husker endnu det stærke og rystende Indtryk, som hans Spil i den

sidste Rolle gjorde paa mig. Uagtet han allerede i nogen Tid havde baaret paa den Sygdom (Kræft), der blev hans Død, blussede Livskræfterne den Aften ligesom op hos ham ved Glæden over at komme til at spille Ludvig XI, og det er sandsynligt, at Overanstrengelsen ved Indstuderingen og Opførelsen fremskyndede hans Død. Hans Hustru Gali, f. Schalz, virkede i mange Aar ved Teatret, og jeg kan endnu huske hende som Karen i *Elverhøj*: der var en Hygge og Ro over hende, naar hun stod og skurede sit Kobbertøj, medens hun sang Kuhlaus stemningsfulde Romance. Hun var af ringe Herkomst: Faderen var Mursvend og Moderen Budkone ved *Berlingske Tidende*; hun har selv fortalt mig følgende Træk af hendes Mand, der viser hans store Fordomsfrihed og gode Hjerte. Han stod en Dag paa Hjørnet af Kongens Nytorv og talte med Teaterchefen, Konferensraad Collin. I det samme kommer hans gamle Svigermoder med Kappe paa Hovedet og en Bunke Aviser under Armen fra Strandstræde, men da hun ser Winsløw og Collin, generer hun sig og vil smutte om ad Nyhavn. Winsløw som opdager det, attraperer hende og fører hende hen til Collin med de Ord: „Maa jeg forestille min gamle, brave Svigermoder for Konferensraaden!“

Blandt de betydelige Skuespillere, som jeg ved det kgl. Teater virkede sammen med, maa jeg nævne Phister, C. N. Rosenkilde, Kr. Mantzius, Vilhelm Holst, Fru Holst, Michael Wiehe og Fru Heiberg.

Phister, som jeg særlig beundrede, og hvem jeg

havde omgaaedes en Del før min Debut, stod dengang endnu i sin fulde Skaberkraft. Jeg maatte beundre hans stærke Aandsevner, hans store Hukommelse, hans energiske Flid og enestaaende Korrekthed og Sikkerhed i Repliken. Vor elskværdige og almindelig afholdte Suflør, Christian Boje, har fortalt mig, at han aldrig havde hørt Phister snuble eller fejle i en Replik, naar Talen var om hans Holbergske og andre klassiske Roller, og at Betoning og Nuancering var den ene Aften som den anden. Heiberg sagde en Aften til ham efter *Nej*, at hans Diktion som Klokker Link fortjente at sættes paa Noder, saa ens var hans Betoning af Replikerne. Han var en Mester i Forvandlingskunst, saavel hvad Maske som Mæle angik, og kunde tale Bondedialekt saavel fra Jylland som fra Fyn og Sjælland og var inde i disse Dialekters forskellige Nuancer. Han havde aldrig lært Hollandsk eller Engelsk, men hvor fortræffelig var ikke hans hollandske Matros i *Det lykkelige Skibbrud* og hans engelske Lord Howard i *Slægtingene*, to mesterlige Figurer. Naar han fik en Rolle, gik han fuldstændig op i den og forstod at tilegne sig vedkommende Persons Ejendommeligheder saavel i Diktion som i Ydre. Oldfux i *Den Stundesløse* var uden Tvivl Kulminationen af hans store Forvandlingstalent. Man forbavsedes ved at tænke, at det samme Menneske i Løbet af en halv Time formaaede at optræde i 4 saa komplet forskellige Skikkelser og at holde hver Figur med dens ejendommelige Særpræg fast og sikkert ude fra de

andre. Naar saa hertil kommer hans glimrende Lune og den uimodstaaelige Komik, han under hele Aktionen udfoldede, forstaar man, at han henrev Tilskuerne til Beundring og Begejstring.

Efter min Debut kom jeg i en Aarrække i hans Hus og fulgte ofte med ham hjem i Rosenborggade, hvor det da efter Aftensbordet interesserede ham at tale om den Rolle, han havde spillet. Ved saadanne Lejligheder kom han ofte ind paa at omtale sine store Forgængere: Frydendahl, Lindgreen og Ryge, og paa den Maade fik jeg gennem ham en livlig og træffende Karakteristik af disse Kunstnere i deres Glansroller. Hans af Lindgreen indpodede store Respekt for Kunsten og de kunstneriske Opgaver forlod ham aldrig; han hadede „Grin“ paa Scenen., hvad han ogsaa i Breve til sin geniale Elev Olaf Poulsen særlig indprentede ham. Naar vi saaledes efter Forestillingen om Aftenen sad ved en Cigar og et Glas af „Madam Phisters berømte Punsch“, kunde Tiden løbe fra os, uden at vi anede det. Hans Hustru, Fru Louise Phister, der var en elskværdig Værtinde, havde ogsaa sin meget væsenlige Andel i, at Tiden gik saa hurtigt og behageligt. Omgangskresen i Phisters Hus laa udenfor Teaterverdenen. Jeg saa i den Række Aar, jeg med Mellemrum kom dér, ingen af hans Kunstbrødre med Undtagelse af Høedt.

Skønt gamle Rosenkilde havde kendt mig fra Barn og var en god Ven af min Fader, kom jeg under min Virksomhed ved det kgl. Teater ikke i saa nøje et Forhold til ham som til Phister. Jeg mindes navn-

lig hans mesterlige Spil i *Den Stundesløse*. Hans Vielseschrei var fra det Øjeblik, han viste sig, en ulykkelig stundesløs Mand, der af lutter Travlhed med ingen Ting ikke faar Tid til nogen Ting; og hans Ord, Blik, Miner og Gebærder gjorde det saa haandgribeligt, at Ingen tvivlede derom, skønt man saa Rosenkilde og kendte hans Stemme. Alle Figurens fineste Afskygninger kom ved ham til deres Ret: hans embedsmandsvigtige Travlhed i de første Scener, hans selvbehagelige Dikteren af Brevet til Skriverkarlene og endelig hans til det Højeste drevne Fortvivlelse og Forfjamskelse, da han i Ekstase svingede Stolen og raabte: „Jeg er Alexander Magnus osv.“ Rosenkilde levede sig altid fuldstændig ind i den Karakter, han fremstillede og sagde hver Replik efter den Stemning Rollen havde givet ham. Deraf kom den store Frihed, som udmærkede ham paa Scenen. Han spillede ikke den ene Gang nøjagtig som den anden og var meget tilbøjelig til at lægge til og trække fra. Den simple usminkede Sandhed var Grundtrækket i hans Kunst; han anvendte sparsomt de udvortes Midler, der hjælper til Illusionen og var en Hader af stærk Maskering; han forandrede heller ikke sin Talestemme og var dog forskellig i de forskellige Roller.

Rosenkilde besad en sjælden Kraft og et enestaaende Lune, saa sprudlende, at det næppe er overtruffet af nogen af den danske Skueplads' store Kunstnere. To Figurer, som hans levende Fantasi skabte, Trop i *Recensenten* og *Dyret* og Hummer i *De Uad-*

skillelige, er paa det Nøjeste knyttede til Mindet om hans Personlighed og Kunst. TROP er en Skikkelse, som tilhører Nationens komiske Billedgalleri; Traditionen, som har udviklet sig ved Samarbejde mellem Skuespilleren og Publikum, forlanger at Karikaturerne i Vaudevillen netop skal se ud som Rosenkildes TROP og HUMMER; skifter de HAM, er Illusionen tabt, men til at bære en Dragt som den, Rosenkilde havde opfundet, hører det FOND af HUMØR og LUNE, som han besad. Der kræves en overlegen Kunstner, som staar i saadan Rapport til sit Publikum, at han som Rosenkilde kan driste sig til Pudsigheder, Improvisationer og Ekstravagancer, der uden at overskride Skønhedslinien fremkalder en uimodstaaelig Virkning hos Publikum. Som Eksempel paa, hvad han kunde tillade sig i Retning af Improvisationer, vil jeg blot nævne følgende. I Anledning af Fru Heibergs Genoptræden fandt der en Festmiddag Sted paa Skydebanen, hvori blandt andre Rosenkilde, der var en af hendes varmeste Beundrere, deltog. Han skulde om Aftenen spille i *Recensenten og Dyret* og kom i udmærket Humør paa Teatret; han gjorde sin Entré paa Scenen med at lade sin Hat flyve foran sig, selv kom han løbende bagefter med de Ord: „Det er den værste Storm, jeg har været ude i!“ Da han saa opdagede Kong Frederik VII i Kongelogen, stillede han sig op ad Prosceniumspillen tilhøjre og slog om sig med sit Lommetørklæde: „De Fandens Oldenborre!“ sagde han, „de sværmer om mig! Der sidder en stor En der-

oppe, som jeg ikke kan faa fat i!“ Kongen morede sig kosteligt over denne Improvisation.

Hos Rosenkilde var altid Hjertet med i hans Rolle. I flere af hans Roller fremskimtede den milde elskværdige Natur, som ogsaa sporedes i hans mest komiske, og lagde et sympatetisk Skær over Figuren. Dette var fremfor alt Tilfældet i to af hans Mesterroller, i *Den Ældste* og i *Michel Perrin*. Det er utroligt med hvor faa Midler, han i *Michel Perrin* frembragte den mægtige Virkning som Præsten, dette gamle Barn, der ved sit enfoldige Hjertelag udretter mere end alle de andre. Den lille Scene, hvor Michel paa sin milde, indtrængende Maade foreholder de tre S sammensvorne deres Uret og Skyld, var noget af det Skønneste og Sandeste, der er set paa et Teater.

Kristian Mantzius havde jeg kendt flere Aar, før jeg kom til Teatret; det var Studenterforeningen og Komedierne, der udgik derfra, som havde ført os sammen. Han var en ægte Kunstnersjæl og havde længe før sin Debut paa det kgl. Teater aflagt umiskendelige Beviser paa, at han sad inde med mange og store Betingelser for at blive en betydelig Skuespiller. Naar jeg tilbagekalder i Erindringen de Roller, som jeg saa ham spille i Studenterkomedien, saa staar de saa godt som alle som noget af det Bedste, han har præsteret: Figurerne var genialt opfundne og sikkert og bestemt fremstillede. Naar man véd, hvordan Studenterkomedierne dengang blev færdige til Opførelse, hvor kort Tid, der forundtes til at lære Rollerne, der som oftest forandredes og revideredes paa

Prøverne, som ikke var overdrevent mange, saa at der ikke var Tale om nogen egentlig Indstudering, saa maa man forbavses over, hvad Mantzius, der samtidig havde andet og nok saa vigtigt Arbejde for, fik ud af de som oftest store Hovedroller, han spillede. Hans geniale von Buddinge, et Mesterstykke af Komedienspil, har fra først af ikke kostet ham mere Ulejlighed end at lære Rollen, og det gik vistnok for sig paa Prøverne. Hans Konsul Varbjerg, denne bornerte Skvadronør af en spidsborgerlig Embedsmand, hans fortræffelige Ulysses von Ithacia, hans Professor Tusgaard i *Feriegæsterne*, hans gale Mand i *Soldaterløjer*, hans Pastor Jensen i *Deklarationen*, hans Ferdinand Jansen i *Plader*, hans Kammerjunker Rien i *Et Besøg*, en tro Kopi af den røde Baron, og for at slutte, hans fortræffelige Brændevinsbrænder og Brandkaptajn i *Hr. Sørensen paa Eventyr*, det var et Galleri af glimrende Figurer, som mangen anset Skuespiller kunde være stolt af at fremvise. Det var ham en stor Fryd at virke med i Studenterkomedierne, og han indrømmede, at alt gik lettere og fornøjeligere for ham dér end paa det rigtige Teater.

Hans Stilling ved det kgl. Teater blev ikke synderlig stabil; hans medfødte urolige Gemyt og Vanskelighed ved at underordne sig Disciplin og Respekt for Autoriteter bragte ham 1858 i Konflikt med Balletmester Bournonville, og, da han ikke vilde give Køb overfor Bestyrelsen Hauch og Christensen, der dømte partisk i Sagen og optraadte ubillig ligeoverfor ham,

som tilmed ikke havde stor Veneration for disse 2 Direktører, forlod han det kgl. Teater og gik til Folketeatret.

Han virkede her i 2 Sæsoner og bidrog væsentlig til, at Teatret i de Aar fik et stort og glimrende Repertoire, hvis Stykker han delvis satte i Scene. Ved Opførelsen af *Mester og Lærling* kopierede han som Grønholt i Maske fuldkomment Redaktør Bille. Denne havde i *Dagbladet* med særlig Animositet stadig forfulgt Mantzius, der tog til Genmæle i *Fædrelandet*. Da *Mester og Lærling* gik første Gang paa Folketeatret, var Bille i Teatret; efter første Akt sendte han sit Visitkort op paa Scenen til Mantzius med følgende Paaskrift: „Meget godt, men Eet for lidt og Eet for meget. — De glemmer, at jeg er døv, men jeg skeler ikke.“ (Mantzius kunde til sine Tider have et noget skelende Blik.) I Anledning af *Dagbladets* Kritik over Mantzius's Spil som Dr. Hagen i *Arresten* kom det saaledes til en Polemik, da Bladet klagede over Mantzius's Memorering af Rollen, ved hvilken Lejlighed Mantzius i *Fædrelandet* gav *Dagbladets* Kritiker (Bille) en slem Ladning og kaldte ham „Agent for det Hus, Hr. Justitsraad Christensen og Hr. Høedt holdt i det kgl. Teater.“

Mantzius havde en vanskelig Stilling ved det kgl. Teater mellem to saa udmærkede Skuespillere som C. N. Rosenkilde og Phister. Skønt han havde et stort literært Kendskab til Holberg, blev flere af hans holbergske Figurer ikke saa helstøbte og fulde af Lune som hans øvrige Figurer i Lystspillet og

Vaudevillen. Hans Erasmus Montanus og hans politiske Kandestøber ansaas for i alle Maader dygtige Præstationer, men manglede den fornødne *vis comica*. Derimod glimrede han i Roller, hvor Bornerthed og opblæst Dumhed og Selvbehagelighed skulde fremstilles, og han forstod at fremstille Spidsborgerligheden i alle dens forskellige Nuancer og havde et eget Greb paa Filistre og Embedsidioter i alle deres Varieteter.

Vilhelm Holst var mit Sværmeri som Dreng og Halvvoksen. Hans smukke Ydre, velklingende Talestemme og frejdige, søfriske Væsen virkede stærkt paa alle Unge. Til de lidenskabelige Elskere, og fyrrige, frejdige Vovehalse var Holst i en lang Aarrække selvskreven; hans elskværdige Personlighed passede fortræffeligt til dem, det Forcerede i Rollen moderedede han, det Noble og Godmodige trak han frem. Medens han endnu besad Humør og Spændstighed, maatte han forlade Elskernes og de unge Vovehalses Roller og gaa over i Karakterrollerne. Holst gjorde god Fyldest i mange ældre Roller. Han spillede ogsaa Hakon Jarl, men, skønt han sad inde med den gamle gode Tradition og besad Varme og Begejstring, magtede han dog ikke Rollen. Holst var og blev til sin Død en af de mest ridderlige Personligheder, som i forrige Aarhundrede virkede ved Teatret, og han var Retskaffenheden og Trofastheden selv. Han var en varm og hengiven Ven af Heiberg og Fru Heiberg.

Hans Hustru Fru Elise Holst, født Heger, var allerede ude over Ungdommen, da jeg lærte hende at

kende. Jeg har set og beundret hendes Ingeborg i *Dronning Margareta*, hvor hun var den skønneste Legemliggørelse af den blide, blonde, nordiske Kvinde, ligesom ogsaa hendes fortryllende Gulnare i *Aladdin* staar tydelig for min Erindring. Hendes imponerende Fedronning Coronata i *Alferne* og hendes Regisse i *Svend Dyrings Hus*, hvor hendes lyse Uskyld stod i virkningsfuld Kontrast til Fru Heibergs dæmonisk mørke Ragnhild, var Mesterroller fra hendes yngre Periode. I det ældre Rollefag, som hun efterhaanden gled over i, bevarede hun den ædle, rene Kvindelighed, det næsten Himmelske i sin Fremtræden, der fra først af havde hvilet over hendes Person og Kunst, og forenede med sine skønne, ædle Ansigtstræk og plastiske Holdning noget Patetisk. Holbergs Leonora fik en særlig Charme af Skønhed og Sandhed ved hendes Udførelse. Fru Holst var — hvilket er en Sjældenhed ved et Teater — elsket og afholdt af alle.

Da jeg kom til Teatret, stod Michael Wiehe paa Højdepunktet af sin Kunst. Jeg havde set ham bryde igennem i Fyrerne; jeg mindes ham endnu fra den Tid som *Aladdin*, som Holst tidligere havde spillet. I den første Del af Rollen, hvor det Aabne, Friske og Frejdige kommer til Udbrud, stod Holst over ham, men i Rollens sidste Del, hvor Kærligheden vaagner, hvor Lidenskab, Tungsindet og Vanviddet betager *Aladdin*, overtraf Wiehe langt Holst. Fru Heiberg har haft stor Indflydelse paa ham og medvirket til, at han kom mere og mere ind i Repertoiret, og

Sammenspillet mellem ham og hende var, som hun med Rette siger, „lykkeligt for ham, for mig, for Digteren, for Teatret og for Publikum“. Michael Wiehe var uden Tvivl en af de største Kunstnere i sit Fag, baade som lyrisk Elsker og som Karakterskuespiller, det kongelige Teater har ejet. Han var et stille, dybt Gemyt, som ofte blev mistydet af Folk, der ikke kendte ham. Han var elskværdig, imødekommende og opmuntrende lige over for os Yngre. En yderst sjælden Gang kunde han slaa Gækken løs, saaledes ved en Middag paa Skydebanen, som Høedt gav for Teaterfolk og Venner. Aftnen endte selvfølgelig med Dans, men ingen af Herrerne var ihærdigere Danser end Wiehe, og jeg ser ham endnu fare Salen rundt med Fru Holst, som han særlig beundrede. Klokken 3 om Morgenen sad han, Høedt og jeg paa en tarvelig Beværtning og drak Kaffe.

Om denne Middag havde Rygtet fortalt, at ved den vilde Høedts Forlovelse med en af Teatrets talentfuldeste og mest feterede Kunstnerinder blive deklareret, men dette skete ikke; H. P. Holst havde i en Sang sigtet til denne forventede Begivenhed paa følgende Maade:

Ja dit Held er urimelig stort,
 Derfor husk, (at ej Himlen skal vredes,)
 At ej selv ved dit Held du skal kedes,
 Hvad Polykrates fordum har gjort.
 Tag din Ring af din Finger, o Høedt,
 Du skal ikke den kaste i Vandet —
 Du kan ogsaa den bruge til andet,
 Men opsæt det blot ikke, o Høedt!

Fra samme Middag husker jeg Professor Nielsen; han havde ikke opnaaet at faa den Borddame, han havde ønsket, var i den Anledning misfornøjet og gnaven og sagde ikke mange Ord. Ved Slutningen af Middagen, da Ordet var frit, blev han af Høedt opfordret til at give noget til Bedste, men vægrede sig haardnakket under Foregivende, at han ikke var vel, men, da en Deputation af unge Damer kom hen og bestormede ham, blev han som elektriseret. Han sprang op paa sin Stol og fremsagde Runebergs *Sven Dufva* med en ungdommelig Begejstring og en saadan Kraft, at hele Salen genlød af Jubel og Bifald, og alle strømmede hen til ham for at takke ham; herefter blev han i udmærket Humør.

Wiehe, som igennem sin Bedstemoder Mad. Rosing havde stiftet Bekendtskab med Niensens, holdt dette højt i Ære. Det var særlig Fru Nielsen, som han omfattede med en Søns begejstrede Hengivenhed. Et lille Nytaarskort fra 1847 betegner paa en smuk Maade Forholdet.

Nytaarsaften 1847.

Kære Madam Nielsen!

Tak for alt det Gode, jeg skylder Dem! Tak fordi De lever og virker forædlende paa mig! Tak fordi De holder af os og giver os Lov til at holde af Dem! Lev længe! Helst glad! Men kommer der Sorger, da ville vi, som elske Dem, hjælpe Dem at bære dem.

Deres hengivne

Michael.

Høedt og Wiehe dannede som et Kompagniskab, man kunde ikke nævne den ene, uden at man kom til at tænke paa den anden. Det ubrødelige Venskab, som havde knyttet dem sammen i deres unge Dage, varede ved, til Døden skilte dem ad, og det skønt de havde højst forskellige Karakterer. Det er en fejl Mening, som i sin Tid deltes af de Fleste, at Wiehe underordnede sig Høedt, eller at denne paa tvang Wiehe sine Anskuelser. Wiehe stod tværtimod i saa Henseende upaavirket og fast paa sin Anskuelse og Opfattelse og det undertiden med en vis Stædighed. Høedts dæmoniske Indvirkning paa sine Omgivelser er en Myte, men han besad en stor Evne til at fængsle alle, selv sine Modstandere. Han var aandrig, kundskabsrig og meget veltalende; han havde læst meget og havde en Jernhukommelse. Høedts Kunstnerbane var kun kort. Han præsterede store og mesterlige Ting som Hamlet, men han slog som Skuespiller aldrig fuldt ud igennem. Hans Spil var den fuldtudviklede, gennemdannede Kunstners, men han illuderede ikke. Høedt vilde Reformation ved Teatret, men langtfra Revolution. Faa havde saa sikkert et Blik for Komædie som han, og han var en udmærket Elevinstruktør. Han hadede Unatur og lærte sine Elever at tale Dansk rent og smukt. Det var dog særlig som Sceneinstruktør, at han var fremragende dygtig. Jeg har set ham baade paa det kongelige Teater og især paa Folketeatret sætte Stykker i Scene og været Vidne til hans forbavsende Evne og Kunst. Stykker som *Revyen*, *De Forlovede*

og *Hverdagsfolk* skyldte hovedsagelig ham den Lykke, de gjorde. Der var altid en eller anden Rolle i Stykket, han forelskede sig i, og som han med en Masse Enkeltheder pyntede paa, saaledes Oberstløjtnant Kraft i *Revyen*, der paa en Maade var hans Opfindelse, men saa igen blev saa mesterlig udført af Kolling. Ét manglede Høedt: Udholdenhed; naar man vil fremtræde som Reformator i sin Kunst, da er det en Forsyndelse at afbryde, om saa Kampen skulde bryde nok saa haard. Dommen over ham bliver dog uvilkaarlig mildere, naar man betænker, at han henlevede sine sidste Aar i Vanviddets Taager. Dette Vanvid, der var at bestemme som en Hamletsk Mangel paa Vilje, var allerede til Stede i hans første Manddoms Tid. I et Brev fra 1849, som han skrev til en fortrolig Ven angaaende Genstanden for sin Ungdomskærlighed, taler han selv om denne Svaghed, som uafbrudt forfulgte ham: „Jeg ser det, Skatten er paa en Maade min, og dog er den død for mig, thi det Ord, som hæver den, kan jeg ikke udtale. Det er nu en Gang min Skæbne i denne Verden; jeg er en Millionær, som dør af Sult.“

Fru Heibergs Ungdom var længst forbi, da jeg første Gang saa hende spille. Jeg mindes hende dunkelt som Maria i *Alferne*, men tydeligt som Sofie i *Nej*, en Rolle, hvori jeg vist har set hende 20 Gange. Det bedste Bevis paa hendes glimrende Spil var, at Tilskuerne uvilkaarligt trods deres bedre Vidende ikke kunde andet end dele Klokkes Links Forbavselse: det lille Ord *Nej* blev nuanceret

med en saadan Virtuositet og et saadant Skælmeri, at det hver Gang antog Karakteren af en ny Replik, der lod den samme Stemning forme sig paa højst forskellig Maade. Sofie var i Grunden hendes, man kunde godt sige, mest klassiske Rolle. Digteren Hertz's store Beundring for hende affødte et Galleri rigt varierede Kvindeskikkelser, som hun gav Liv og Blod, og som dannede Kærnen i hans dramatiske Digtning. Den skælmske, livlige Lotte i *Amors Genstreger*, Antonie i *Sparekassen*, Ragnhild i *Svend Dyrings Hus*, Titelrollen i *Ninon* og Jolanthe i *Kong Renés Datter* var Mesterværker. Hendes Udførelse af *Dina* blev en enestaaende Triumf, og hendes Lucretia i Holbergs *Den Vægelsindede* var en kunstnerisk Begivenhed i Teatrets Historie. Stykket havde hvilet siden 1817 og aldrig gjort sig. Hendes Lucretia var interessant og overraskende morsom, den bares oppe af et Lune, eller som Goldschmidt skrev, „af en saa sund Glæde og nervestærk Lystighed, som om hun havde været opfødt med lutter Holberg.“

Da jeg kom til Teatret var Fru Heiberg bleven Direktørens Frue og kom derved til at staa i et vanskeligt Forhold til sine daværende ældre og yngre Kammerater. Hun besad heller ikke Styrke nok til at undgaa Skærene eller Resignation nok til udelukkende at tænke paa sin Kunst. Følgen heraf blev, at hun fik en mindre heldig Stilling ved Teatret. Et Par Smaatræk belyser dette nærmere. Fru Nielsen og Fru Heiberg var fælles om det saakaldte „Skuespillerindeværelse“; det var ikke blot betydelig

større end de andre smaa Paaklædningsværelser, men ogsaa finere udstyret; i det havde ogsaa Teatrets tidligere Primadonnaer klædt sig. Kort efter at Heiberg var bleven Direktør, blev Fru Nielsen uden Varsel en Dag flyttet ind i et af de mindre Kamre. En Dag viste hun Fru Heiberg, hvorledes hun havde faaet indrettet sig derinde og ytrede, at hun savnede et stort Spejl. „Ja det har Teatret vist ikke Raad til at anskaffe,“ svarede Fru Heiberg. Heiberg fik underhaanden Fru Nielsens Ønske at vide, og Spejlet blev anskaffet. Et andet og lignende Træk er følgende: *Christian den 4des Dom* af Søtoft skulde genoptages; Fru Nielsen, som skulde spille Katharina Juul, henvendte sig til Maleren Vermehren, der var en god Ven af det Nielsenske Hus, om. at hjælpe hende med Kostymet. Han tog en Tegning af et Portræt paa Frederiksborg Slot og komponerede efter hollandske Billeder en Fløjls Nederdel til Dragten. En Aften, da Fru Nielsen traf sammen med Fru Heiberg paa Teatret, fortalte hun denne om sin nye Dragt. „Fløjl!“ udbrød Fru Heiberg, „nej, det har Teatret vist ikke Raad til at koste; der maa jo findes en meget brugelig Dragt i Teater-Garderoben“.

Naar jeg mindes dem, jeg stod i særlig venskabeligt og kammeratligt Forhold til, medens jeg var ved det kongelige Teater, saa maa jeg navnlig fremhæve Chr. Hansen, Peter Schram og Theodor Liebe. De to Førstnævnte var højtfortjente Kræfter ved Operaen og havde forlængst tjent deres Sporer, da jeg lærte dem at kende. Liebe var min Skolekammerat fra Her-

lufsholm og Barndomsven, og vort Venkab holdt, indtil Døden tog ham. Han var gift med en fortræffelig Dame, Emilie, født Egense; hendes Margrethe i Operaen *Faust* var noget af det Skønneste og mest Kvindelige, man kunde tænke sig. Jeg kom

Teaterfrisør Hoppensach.

meget i deres hyggelige Hjem. Som Enkemand kom han til at bo i Hus sammen med Hultmann i en Række af Aar. Et Par andre af Vennerne derovre fra maa jeg ogsaa nævne. Skuespilleren Gundersen, Axel Fredstrup, der i mange Aar var en udmærket Mimiker ved Balletten og senere blev en dygtig Regissør, og Sufløren

Chr. Boje. Denne sidste, der virkede over 50 Aar som Suflør, var en sjælden Dygtighed i sit Fag, og de Allerstørste af Personalet skyldte ham Tak for mangen Hjælpsomhed i en snæver Vending; Kr. Mantzius kunde næsten ikke spille, naar ikke Boje sad i Suflørkassen.

En anden Funktionær ved Teatret, som ydede Skuespillerne en stor Hjælp, var Teaterfrisør Hoppensach. Han var en fuldendt Kunstner i sit Fag: en udmærket Parykmager og en Mester i Maskering.

En i min Tid gammel anset og afholdt Embedsmand

ved Teatret var Garderobeforvalter Chr. Thorup, der havde været ansat siden 1812. Alle de Ældre ved Teatret var Dus med ham. Han var meget interessant at faa en Passiar med og kunde med sin store Hukommelse fortælle om Teaterfolk og Teaterforhold lige fra Aarhundredes Begyndelse; i saa Henseende var han et levende Teaterleksikon. Paa hans 50-aarige Jubilæumsdag, 1. Maj 1862, gjorde Personalet en Fest for ham, og Kongen udnævnte ham samtidigt til Kammerassessor. Til Festen havde jeg skrevet en Vise, hvori det blandt andet hed:

Og det var i Aaret — hint mærkværdige Aar,
Som findes i Historiens Annaler,
Da Moskou blev til Aske, som der i Kofod staar,
Og et Par Bukser kosted' hundrede Rigsdaler.
Da Holstein (vide Overskou i 4de Del) han sa'e,
„De skal vor Herre Død alle Dyrtidstillæg ha“

Fluks den Gamle gik
Op til Kong Frederik,
Sagde: Her er Nød!
De Folk de mangler Brød,

Og Smør og Kød og Ost, ja de gør vor Herre død.
Og saa — saa fik Alle Gratiale.

Forvalter Ipsen var en gammel og meget sindig Fyr,
Han havde trende Mopper, der var røde.
Det var forresten nogle af de nydeligste Dyr —
Men saa gik han og Mopperne hen og døde.
Saa blev da Christian Thorup — thi dertil stod hans Hu,
Forvalter ved Teatret — han er det da endnu!

Tænk blot al den Tid!
Og tænk blot alt det Slid!
Daglig Aar for Aar
Han stadig endnu gaar

Og efterser os Alle i Sømmene! Ja hvor,
Hvor finder man en saadan Forvalter!

Endnu maa jeg nævne Ole Valsøe, det gamle Teaterbud, der havde været ved Teatret fra Aarhundredets Begyndelse. Han stod i et fortroligt Forhold til de Yngre af Personalet og var en Slags Bankier for flere af dem. Jeg mindes en Dag i den gamle Foyer, hvor Nielsen og Overskou stod i den ene Ende og Mantzius og jeg i den anden. Valsøe kom for at gaa igennem ud til Regissørværelset; Mantzius attraperede ham og bad ham laane sig 5 Rdl. Da Valsøe var gaaet, hævdede Nielsen faderlig Haanden med de Ord: „Aldrig laane af Budet!“ Han havde 5 Minutter før selv laant 10 Rdl. af ham. Valsøe gik som en levende Tradition og var ubetalelig for de mange skiftende Bestyrelser. Han var maaske et af de bedste Hoveder ved Teatret, snu og ved Haanden med Raad, naar der kom Sygemelding, og Forestillingen maatte forandres. Han kendte Personalet og vidste, hvad han kunde faa det til. Mantzius skrev i et Brev til Fru Heiberg: „Valsøe gaar smilende og vittig om i dette Menageri og beroliger Dyrene“.

I Maj 1867 blev jeg valgt til Medlem af Bestyrelsesraadet i Foreningen *Fremtiden*, og jeg virkede med Iver i mit nye Hverv. Ved særlig Hjælp af Knud Valløe, 20 Gymnastikere fra Studenterforeningen og Fabrikanterne Frederik og Conrad Møller fik jeg en dramatisk Aftenunderholdning i Stand. Den indeholdt blandt andet en Farce, tidligere udgivet af den bekendte Valdemar Corfitzen, nu omarbejdet af Conrad Møller i en brugeligere Form og udstyret med

fortræffelige Sange. Den gaves den Aften under Navnet *Columbines Træskhed* eller *De 3 Friere*. Senere blev den optaget paa Folketeatrets Repertoire og blev dér døbt *Jokum*. Dialogen havde gode Pointer, men det var særlig Hovedfiguren Jokum, den plagede Kunstdirektør, hvis eneste Suk gælder „Have, Keglebane og Beværtning“, som gaar og tridser om hele Aftenen i sit Panoptikon, hvor han har sin Flaske med Bitter staaende, det var særlig ham, som med sin deliristiske Passiar morede. Jeg spillede Rollen og gjorde Lykke i den ogsaa senere, da Stykket gik paa Folketeatret, hvor jeg assisteredes glimrende af Fru Julie Lange-Hansen, der spillede „Lykkens Fe“ med et Par store Vinger.

Fremtiden gav Forestillingen den 8de Februar 1868 og gentog den 8 Dage efter.

Med Kalenderaaret 1867 havde jeg forladt det kongelige Teater, hvor jeg var optraadt sidste Gang 28. December som Notaren i *Fruentimmer-skolen*.

Om Sommeren drog Kr. Mantzius og jeg paa Turné, og af en Plakat, som jeg endnu har i mit Eje, ser jeg, at vi i Odense gav en hel Forestilling den 21de Juli bestaaende af *Falstaffske Scener*, oplæste af Mantzius, *Bellmanske Sange*, *Det er ganske vist* af H. C. Andersen, oplæst, af Mantzius, *Scener af Deklarationen* (Jensen, Præst: Mantzius; Stang, Adjunkt: Otto Zinck; Jens Top: Aug. Rasmussen) og til Slutning *En Scene i Nyboder* af C. Hostrup. (Thomas, Matros: Mantzius; Mads, Soldat: Otto Zinck).

VII

FOLKETEATRET UNDER LANGE

Kammerraad Lange.

VED Begyndelsen af Sæsonen 1868-69 tiltraadte jeg et fordelagtigt Engagement ved Folketeatret, hvor jeg optraadte første Gang 3die Septb. 1868 som Massepin i Offenbachs Operette-Farce *En Ødeland*.

Kammerraad H.V. Lange, der da styrede Folketeateret, var et sandt Mønster paa en Teaterdirektør: han vidste, hvad han vilde, og forstod

at sætte sin Vilje igennem. Han besad et skarpt Blik for hvad, der kunde tage sig ud og slaa an, og forstod at vælge sit Personale. Han holdt streng Disciplin uden at være haard eller umedgørlig. Han var Leder i Ordets egentlige Betydning, satte selv Stykkerne i Scene, styrede Belysningsvæsnet, der jo kun var smaat og enkelt imod nu, og var i Reglen altid om Aftenen paa Teatret. Var det et Stykke, som interesserede ham, sad han altid i forreste Kulisse til venstre og kunde derfra ofte animere Masserne i

Offenbachiaderne og Folkekomedierne. Han var sin egen Bogholder og Kasserer og betalte selv Lønninger og Gager ud. At Personalet saa at sige saa ham hver Aften i sin Midte, virkede selvfølgelig gavnligt paa Forestillingens Gang.

Repertoiret bestod hovedsagelig af Lystspil, Vaudeviller og Farcer, de sidstnævnte favoriseredes særlig af Lange og har næppe paa nogen dansk Scene faaet saa ypperlig en Udførelse som paa Folketeatret i hans Tid.

Personalet var, da jeg kom til Folketeatret blevet noget fortyndet ved flere dygtige Kræfters Afgang — hans egen Datter Agnes (den senere

Frk. Agnes Lange.

Fru Nyrop) havde allerede flere Aar forud ombyttet Folketeatret med det kgl. Teater — men besad dog ypperlige Medlemmer som Fru Lange, født Lumbye, Fru Holst, Frederik Madsen og Harald Kolling.

Fru Lange, senere Fru Julie Hansen, havde arvet sin Faders, gamle Lumbyes, musikalske Sans og havde en fyldig og klangfuld Altstemme, der var bleven uddannet af Carl Helsted. Hun kom som ung Pige til Kasino og fulgte med sin Fader til Hofteatret og derfra til Folketeatret, hvor hun udviklede

sig til en betydelig Kunstnerinde. I Lystspillet, Farcen og Sangspillet skabte hun ved sin frodige, drastiske Komik en Række af fortrinlige Figurer, der alle gennemsyredes af det naturligste og elskværdigste Lune. Hun spillede næsten udelukkende paa

Fru Julie Hansen.

Inspiration og paa sit uforlignelige gode Humør; hun støttedes af en medfødt god Smag, der aldrig lod hende blive uskøn og grel. Hun var populær som faa Teatermennesker, fordi hun med alt var sympatetisk; Folk maatte holde af hende. Hendes uimodstaaelige Pudsighed og Komik bevirkede ofte, at hun blot behøvede at vise sig for at faa Folk til at le.

Dette var hun sig fuldt bevidst, og da hun en Gang blev spurgt, hvorfor hun ikke var gaaet med til sin Broders Bryllup, svarede hun: „Det gjorde jeg ikke for hans Skyld! Folk griner jo, naar de bare ser mig, og jeg vilde dog ikke udsætte ham for den Tort i Kirken.“

Farcen og det hjemlige Lystspil besad i hende en Kunstnerinde af første Rang, og det var i disse, at hun til største Fornøjelse for Publikum som for sig

selv med sit saftige burleske Spil, der dog aldrig overskred Skønhedslinjen, bedst kunde tumle sig. Ingen kan bedre end jeg, som mere end nogen anden har samspillet med hende, dømme om hendes store Evne til at være med i Sammenspil. Hendes Sikkerhed, Slagfærdighed i Replikerne, og hendes smitende Lune kunde ikke

andet end paavirke hendes Medspillende, og jeg har efter hendes Bortgang savnet hende stærkt i mange

Fru Julie Hansen som Madam Krøyer i
Store Bededagsaften.

Stykker.

Fru Louise Holst, født Carpentier, der næppe 16 Aar gammel havde begyndt sin Teaterbane i Aarhus under Müllers Direktion, blev af Lange straks knyttet til Folke-teatret og optraadte ved dettes Aabningsforestilling som Louison i *En lille Heks*. 1861 ægtede hun daværende Løjtnant Frits Holst, den senere

Fru Holst.

Frits Holst. (Ungdomsportræt.)

villen og Farcen gennem store Melodrama-Roller, som Rithra i *Svantevits Datter*, over i det højere Lystspil og Dramaet; navnlig i de nyere franske Skuespil (Sardou og Dumas fils) havde hun nogle af sine bedste Roller. Hun var en flittig Elev af Høedt, hvis udmærkede Instruktion var hende til stor Nytte. Fru Holst besad et ikke ringe Lune og har skabt mange komiske Figurer;

bekendte dramatiske Forfatter, som uden Tvivl fik betydelig Indflydelse paa hendes hele Uddannelse. Hun besad et sjældent smukt Udvortes, en hurtig Intelligens, et godt Organ og arbejdede sig ved sin Flid efter nogle Aars Forløb op til en af Teatrets bedste Kræfter. Hun begyndte med de mindre Elskerinderoller og gled fra Vaude-

Fru Holst som Rithra i *Svantevits Datter*.

hun kunde uden Tvivl være bleven en ypperlig Pernille. Hun var en sympatetisk Personlighed og god Kammerat. Hendes Død var et stort Tab for Teatret.

Frederik Madsen var en Søn af Værten i den gamle Beværtning *Christian 4-Tal* paa Amagertorv og Broder til den i den første slesvigske Krig bekendte forvovne Soldat af 1ste

Frederik Madsen.

Fr. Madsen som Tamerlan i *Den svage Side*.

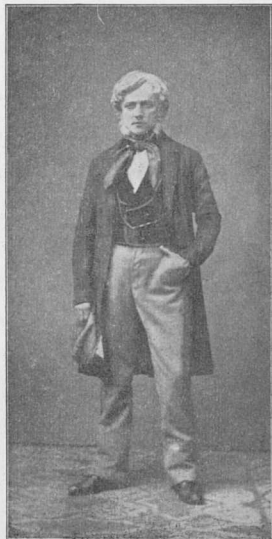
Regiment, der gik under Navnet *Blodhunden*. Madsens Debut paa Folketeatret 1859 som Julian i *Marmorkvinderne* var alt andet end lovent. Hans Organ var hæst og klangløst, og hans Optræden manglede Elegance. Han brød dog allerede Aaret efter igennem som Svenden Eiderup i *En Oldgesell*, og det følgende Aar havde han en stor Sukces som

Hans Styx i *Orpheus i Underverdenen*, en Rolle, han havde indstuderet under Høedts Instruktion.

Den danske Haandværkssvend har ikke haft nogen bedre og mere karakteristisk Fremsteller end Fr. Madsen; mesterlig var hans Peter Ravn i *En Spurv i*

Frederik Madsen som Tamerlan i
Den svage Side.

Frederik Madsen som Beck i
Store Bededagsaften.

Tranedans og hans Bagersvend Beck i *Store Bededags-Aften* for blot at nævne et Par; ypperlig var han ogsaa som Tamerlan i *Den svage Side*, Bondekønsen Sylvain i *Grisen*, Alidor i *Rejsen til Kina* og mange andre Roller.

Han optraadte 31te Maj 1870 sidste Gang paa Folketeatret som Beck i *De Forlovede*, en Rolle, som han spillede fortræffeligt. Uenighed med Lange,

der var imod hans Ægteskab med Fru Recke, en Søster til Fru Julie Lange (Madsen havde første Gang været gift med Langes Datter Louise), gav Anledning til et Brud, der endte med, at Madsen og hans Kone forlod Folketeatret og gik til Kasino.

Madsen var en højt begavet Kunstner, som ved et nogenlunde regelret Liv vilde have naaet meget højt. Han lærte sine Roller om Dagen paa Teatret, paa Scenen, naar der ingen Prøver var. Lige saa letsindig som han var, lige saa elskværdig og brav en Kammerat var han.

Harald Kolling, der var født i København 1835, blev som Dreng af sin Fader sat i Tobak-

Harald Kolling. (Ungdomsportræt.)

spinderlære, men Teatret var hans stadige Tanke og, da Lange aabnede Folketeatret med *En lille Heks*, stod hans Navn paa Plakaten ud for Bonden Nicolas. Var Begyndelsen end saaledes højst beskeden, varede det dog ikke mange Aar inden han blev en af Teatrets paalideligste Kræfter og populæreste Skuespillere. Den dybere Grund i hans Egenskaber som Skuespiller var maaske den, at han var udgaaet fra

den jævne Middelstand. Mange af hans bedst skildrede Figurer bar Spor deraf, saaledes Sivertsen i *Sivertsens Døtre*, Benjamin Strut i *Hvedebrød og Rugbrød*, Bruse i *En Børsbaron*, Palle Blok i *Pak*, Jesper Stolpe i *Østergade og Vestergade* — for ikke

Kolling og Halberg som de to Ajax'er
i *Den skønne Helene*.

at tale om Jappe i *De Forlovede*. Det var Figurer tegnede efter Naturen og udførte med en sjælden Troskab og Sikkerhed. Hvad der i høj Grad støttede Kolling som Skuespiller var hans store Evne til at maskere sig og vælge Kostyme altid korrekt efter Rollerne, noget der stod i Forbindelse med hans Lyst til og Sans for Malerkunsten. Han var Korrektheden selv i sine Roller, næsten for samvittighedsfuld, hvad der

gjorde, at han vanskelig kunde gaa med til en lille Improvisation. Han havde kun faa Interesser ud over at spille Komædie; han havde ikke Spor af Sans for anden Læsning end den, hans Roller bød paa; han havde altid sin Rolle med paa Teatret om Aftenen, og selv om han havde spillet den 50, ja 100 Gange, læste han over paa den imellem Akterne.

Kolling var meget modtagelig for Raad og Instruk-

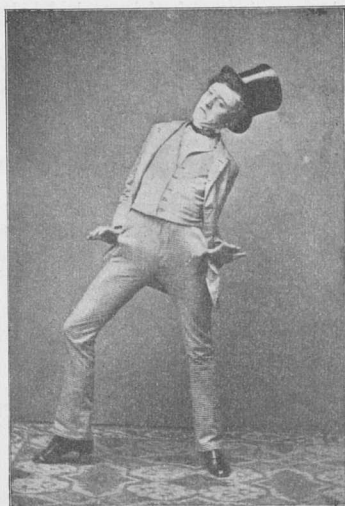
tion, og det var Høedt, hvem han skyldte sit Held i flere Roller, saaledes Oberstløjtnant Kraft i *Revyen*, Jappe i *De Forlovede* o. fl. a. Ligesom hans morsomme Svensker i *Skodsborg-Vedbæk-København* skyldtes Peter Hansens Vejledning i Svensk. Han

forstod at tilegne sig Alt, hvad han saaledes modtog af andre. Da Farcerne i hans unge Dage beherskede Repertoiret, var han en af Bærerne. Han var saaledes uhyre morsom i *Grisen*, *Han er gruelig gal*, *Den svage Side*, *En italiensk Straahat* og *Redaktionssekretæren*. Kolling besad den sjældne Egen-

Kolling som Jappe og Zinck
som Justitsraad Dahl i *De Forlovede*.

skab som Skuespiller — baade i det komiske og i det alvorlige Fag — at han aldrig gik over Skønhedslinien. Som Farcør vidste han at træffe det Rette uden at blive smagløs, og i de alvorlige og undertiden rørende Roller blev han aldrig usmagelig; hans gamle Skolelærer i *Verdens Herkules*, Mads Ringer i Forspillet til *Nøddebo Præstegaard* er Eksempler herpaa. I de sidste 5 à 6 Aar af sin Skuespillervirksomhed blev han lidt efter lidt sat ud af Repertoiret, skønt han

Kolling som Califourchon i *Den svage Side*.

endnu fuldtud formaadede at hævde sin gamle Plads; han følte sig dybt krænket og lagde ikke Skjul derpaa lige over for sine Kammerater, men spagfærdig, som han altid var, tav han stille til den uretfærdige Tilsidesættelse, hvor meget han saa end led under den: han blev bitter og pirrelig, tabte efterhaanden Troen paa sig selv og tilsidst end-

og Interessen for sin Kunst. Han optraadte sidste Gang 14de September 1901 i sin Glansrolle som Oberstløjtnant Kraft i *Revyen*.

Kolling var en stille Mand, en grundhæderlig Karakter og en brav Kammerat med et varmt Hjerte.

Min Debutrolle paa Folketeatret var, som ovenfor nævnt, Notaren Massepin i Offenbachs *Baron Ødeland*. Der

Kolling som Redaktør Bassing (forklædt som Lydia Badutski) i *Redaktionssekretæren*.

havde længe i en vis Del af Pressen hersket en stærk Modvilje mod de Offenbach'ske Operetter og de franske Farcer, og Lange, der i Begyndelsen havde ladet haant om denne begyndende Strømkæntning, var efterhaanden bleven overbevist, eller dog omstemt: *Baron Ødeland* blev derfor den sidste Offenbach-*hiade*, han opførte, og han vendte sig derefter til Vaudevillen og det københavnske Lystspil af Forfattere som Hostrup, Erik Bøgh, Frits Holst, William Faber og Carl Møller, William Bloch og Nicolaj Bøgh.

Jeg var ikke nogen Rekrut, da jeg betraadte Folketeatrets Scene; jeg havde gaaet en lang og god Skole igennem i de 13 Aar, jeg havde været ved det kgl. Teater. Jeg havde mere end nogen set og hørt god Komædie og spillet sammen med Danmarks bedste Kunstnere. Jeg havde mangfoldige Gange set gamle Rosenkilde og Phister i deres forskellige Roller, det Fag jeg jo var henvist til, og kunde Replikker, Betoninger, Pavser og Nuancer af mange af dem. Jeg havde paa det kgl. Teater lært, at naturligt Spil var det Principale, og at man skulde tale som almindelige Mennesker, at man, hvis man ellers besad Lune, skulde lade det trænge igennem Spillet, men ikke lade det løbe løbsk, og jeg fik Brug for

Harald Kolling.
(Portræt fra hans senere Aar.)

alt, hvad jeg havde lært. Jeg kom straks ved min Ankomst til Folketeatret saa at sige paa Hovedet ind i Lystspil, Vaudeviller, Farcer og Operetter, saa at den Rutine, jeg hidtil havde savnet, fik jeg nu rigelig Lejlighed at erhverve mig. Da jeg kom til at spille nogle af Rosenkildes og Phisters Roller, til-

Forfatteren Carl Møller med Kolling og Zinck.

staar jeg, at det til Dels var Kopier af, hvad jeg havde hørt og set af dem. Jeg kunde mindes Phisters *Jeppe*, ja bestemt erindre Betoningerne i den lange Monolog i *Baronens Sang*; jeg kunde mindes hans Minke i *En Valgdag*, Desaunais i *Michel Perrin*, ligesom gamle Rosenkildes Iversen i *Abe-katten*. Og naar jeg senere hen fik Roller

som f. Eks. Pastor Blicher i *Nøddebo Præstegaard* eller Etatsraaden *I den anden Verden*, stod i Tanken gamle Rosenkilde altid for mig.

Jeg kom snart ind i Repertoiret og spillede allerede i den første Sæson 14 Roller, deriblandt Thirion i *Et farligt Brev*, Jupiter i *Orpheus i Underverdenen*, Callesen i *Revyen*, Sønnen Patrokles i *Fa'r og Søn paa Rejse* og *Jokum*. Jeg fik i de følgende Aar stadig nye Roller, saa at jeg ved Lan-

ges Død i Januar 1873 havde spillet 59 Roller over 1100 Gange, deriblandt Notaren i *Rejsen til Kina*, Brandt i *Hr. Volmer i Sorø*, Top i *Naar Katten er ude*, Bertelsen i *En sand Demokrat*, Justitsraad Dahl i *De Forlovede*, Wørle i *Den Tredje*, Söhle i *Paa Kontoret*, Brink i *Kanariefuglen*, Tsing-Sing i *Theblomst*, Naalemagerdrengen i *Den Trekantede*, Eidrup i *Landliv*, Justitsraaden i *Hverdagsfolk*, Jørgen i *Feriegæsterne*, Obersten i *Oberstens Døtre* og Hr. Fik i *Hr. Fiks Gardinprækener*.

Mine økonomiske Forhold havde efter min Ansættelse ved Folke-teatret forbedret sig saa meget, at jeg 28de Maj

1869 kunde holde Bryllup med min Forlovede Frk. Petrine Sørensen; Hostrup forrettede efter et gammelt Løfte Vielsen i Frederiksborg Slotskirke.

Straks, da jeg var kommen til Folketeatret, oversatte jeg en fransk Farce med Sange: *Bryllup i Udsigt* og i de følgende Aar under Lange flere andre Stykker, deriblandt *En forfulgt Uskyldighed*, *Hr. Fiks Gardinprækener* og *Oberstens Døtre* efter Hedberg. Min Oversættelsesvirksomhed fortsatte jeg i de paafølgende Aar indtil 1886, da jeg sluttede med

Fru Betty Smidth.

Carl Hagen.

Farcen *Mefistofeles*, der slog særdeles godt an. Iblandt mine andre Oversættelser kan nævnes Hedbergs *Gräsenklinger*, som jeg lokaliserede under Navnet *Vedbæk-Skodborg-København*, og som i Løbet af en halv Snes Aar oplevede over 150 Opførelser.

Af de mange Kunstnere, jeg paa min snart 40-aari-

ge Virksomhed ved Folketeatret har spillet sammen med, vil jeg i det Følgende nævne en Del, først og fremmest Fru Betty Smidth. Hun besad et klangfuldt Organ og et smukt Teaterydre; dertil havde hun en ypperlig Diktion, der bar Præg af Dannelsen. Hendes Mødre-roller spillede hun med Sympati, og der var altid udbredt en vis Hyggelighed over hendes Optræden i disse. Af Roller som hun udførte paa Folketeatret kan fremhæves Fru Petersen i *En sand Demokrat*, Fru

Frk. Betty Guldbrandsen
(senere: Fru Borchsenius).

Abel i *Hverdagsfolk*, Fru Falk i *Min Svigermoder*, Fru Chopin i *Ude og hjemme*. Faa Kunstnerinder har ført saa omflakkende og uroligt et Liv som Fru Smidth; ikke mindre end 13 Gange skiftede hun Skueplads.

Carl Hagen, der havde gjort megen Lykke baade i Kristiania og paa Kasino-Teatret i København, kom 1869 til Folketeatret, hvor han virkede næppe 2 Sæsoner til sin Død 1871. Hans Virksomhed her var ikke stor, han var skønt kun 54 Aar faldet meget af, ikke alene hvad Sikkerhed men ogsaa hvad Fantasi og Lune angik.

Sammen med Hagen kom Frk. Betty Guldbrandsen 1869 til Folketeatret, hvor hun straks som Julie i *En fiks Idé* gjorde stor Lykke saavel ved sit vindende Ydre som ved en livlig Opfattelse og et fint Lune, der i Forening udbredte Ynde og Inderlighed over hendes Spil, Hun fik snart et betydeligt Repertoire i Ingenufaget. Til hendes bedste Roller hørte Titelrollen i *Et Vajsenhusbarn*, Johanne i *Oberstens Døtre* og Antoinette i *Gamle Ungkarle*.

Fra det kgl. Teater kom 1870 Dorph-Petersen og Aaret efter Severin Abrahams.

Fru Borchsenius som Metella i
Pariserliv.

Dorph-Petersen. (Ungdomsportræt.)

er han² og Grev Corniski i *Niniche* særlig har gjort stor og fortjent Lykke.

Abrahams, der til Trods for sin Dannelse ikke havde slået igennem paa det kgl. Teater, gik 1871 efter Høedts Raad til Folketeatret, og her fik han straks dels ved sit gode Ydre, dels ved sit velskoledede Organ en frem-skudt Plads som Elsker og Ræsonnør og virkede samtidig heldigt i Sangspil og Vaudeviller ved sin smukke Syngestemme. Blandt hans bedste Roller maa fremhæves Grev

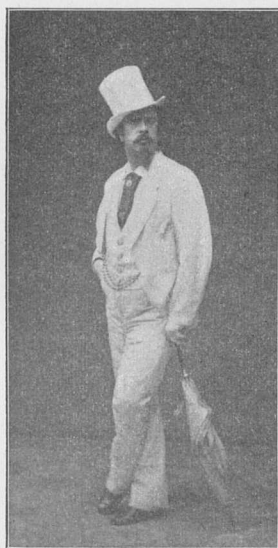

Severin Abrahams. (Ungdomsportræt.)

Dorph-Petersen kom straks ind i det Repertoire, som ved Frederik Madsens Bortgang var blevet ledigt. Han debuterede som Dithmer i *Paa Kontoret* og arbejdede sig i Aarene op i yngre og ældre Karakterroller, af hvilke Sergent Thim i *Alt for Damerne*, hans udmærkede Forbrydertype Jackson i *Hvem*

Baudelot i *Den sidste Nat*, Mortimer i *Gamle Ungkarle*, Greven i *Forhus og Baghus* og Uruguai del Paraguai i *Pariserliv*.

Endnu maa jeg af de mange dygtige Kræfter,

Abrahams som Uruguai del Paraguai
i *Pariserliv*.

Sophus Neumann.
(Ungdomsportræt.)

Lange knyttede til Folketeatret under sin Direktion, nævne Fru Caroline Recke, der efter sit Giftermaal med Frederik Madsen forlod Teatret 1870, og Sophus Neumann, der efter Helsingreens Bortgang 1867 gjorde god Fyldest i hans Repertoire.

Kammerraad Lange døde 29de Januar 1873 ganske pludselig uden foregaaende Sygdom af et Hjerteslag. Han besad den Myndighed som hans Person og

Fru Recke som Den offentlige Mening
i Orfevs i Underverdenen.

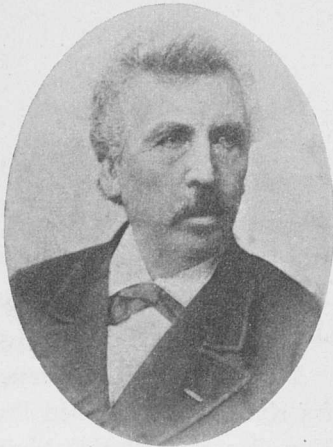
Væsen bar Præget af; den forledte ham undertiden til en vis Haardhed overfor sine Underordnede, men han erkendte det selv bagefter og undskyldte sig ved en given Lejlighed med de Ord: „Naar man i 25 Aar har været Direktør for en Galeanstalt, ender man enten selv som gal eller som Tyran — jeg er nu bleven det sidste.“

Efter Ansøgning fra Langes Bo's Kurator gav Justitsministeriet Tilladelse til, at Teatrets Bestyrelse blev ledet af Intendant M. V. Brun. Man mærkede snart paa Teatret, at Lange var borte; den nye Direktør besad hverken hans Myndighed lige over for Personalet eller hans Smag og praktiske Dygtighed. Hans Valg af Stykker faldt meget uheldigt ud straks i den første Sæson, og til Trods for hans Ihærdighed og Flid fik han heller ikke senere

F. A. Helsingreen. („Gamle Gren“.)

Held med sig. Teatret gik under hans Styrelse mere og mere tilbage, hvad der mærkedes baade af Pressens Udtalelser og af Publikums Besøg. Det lykkedes ham heller ikke at knytte dygtige Kræfter til Teatret, og flere af de Forfattere, som tidligere havde arbejdet for dette, trak sig tilbage. Hertil kom at

M. V. Brun.

der var noget Haardt i hans Væsen, der stødte Folk fra ham og undertiden gav Anledning til Sammenstød med Personalet. Et af disse bevirkede at Fru Lange forlod Teatret 1874, og at Musikdirektør Ramsøe efter en smuk 11-aarig Virksomhed Aaret efter fulgte hendes Eksempel.

VIII

DET NORDISKE STUDENTERMØDE

1875

I Sommeren 1875 deltog jeg i det nordiske Studentermøde i Upsala, det sidste i Rækken.

Torsdag 1ste Juni afsejlede vi Danske, 177 i Tal, fra Kvæsthusbroen med Dampskibet *Malmö*, medens Tusinder af Tilskuere tilviftede os et Farvel beseglet med rungende Hurraer. Nuværende Nationalbank-Direktør, Etatsraad Rasmus Strøm var Togets Fører.

Ved Ankomsten til Malmö blev vi modtagne med Jubel og Hurra af den ved Havnen talrige Forsamling af Malmöboere og budt Velkommen. Efter en ualmindelig flot Seksa paa Banegaarden, hvor vor Fører bragte en Tak for den første Gæstfrihed, vi modtog paa svensk Grund, drog vi med Iltog og i høj Stemning af Sted til Lund, hvor Modtagelsen var straalende. Om Aftenen var der Koncert i Akademisk Forenings Festsal, hvor 1200 Tilhørere var samlede. Efter Koncerten var der Seksa i *Botaniska trädgården* til Klokken 3 Morgen. Det var en anstrengende Dag, og som der staar i Visen af (*—nkl.*):

Med en Dunder til Sengs vi drev,
Med et Dunder vi vækket blev.

Vi blev nemlig vækkede ved Kanonsalut Kl. 4.

Kl. 5 gik det af Sted nordpaa med Toget trukket af et Lokomotiv, hvis to forreste Puffer var dekorerede med svenske og danske Studenterhuer; henad Aften ankom vi til Norrköping. En gammel Bekendt fra Studentermødet i København, Bengt Lilieblad, modtog os med Velkomsttalen paa Torvet. Han var bleven Provst i Norrköping og stod i Ornat paa Trappen foran sin Kirke, da Processionen drog forbi. — Om Aftenen var der en glimrende og livlig Fest paa Strömsholmen, en yndig lille Ø, beliggende i Motalastrømmen, hvor vi første Gang var sammen med Studenterne fra Norge; den Dag sluttede med et animeret improviseret Bal.

Vi var paa hele Jernbaneturen 6 faste Rejsefæller: nemlig Historikeren Frederik Barfod, Vandmester Vigfus Poulsen, Redaktionssekretær Bjerring, Direktør C. St. A. Bille, Redaktør Peter Hansen og jeg; vi gik under Navnet *Pickwick-Klubben*: Barfod var gamle Pickwick, P. Hansen Joe, jeg Sam Weller o. s. v. Vi holdt et evigt Styr paa hele Rejsen, saa at Barfod, der blev træt af Løjerne og i det Hele tog alt mere *au serieux* end vi andre, paa en Station forlod vor Kupé og flyttede ind i en anden sammen med Borgmester Scholten fra Hillerød.

Næste Dag gik Turen til Upsala, over Stockholm, hvor vi kun standsede for at tage de finske Studenter med i Toget. Modtagelsen i Upsala var storartet, da vi Kl. 7 under Kanonsalut og Hurraer kørte ind paa Stationen. Efter at have fundet vore Værter drog vi med dem af Sted til de forskellige

Hjem, hvor vi modtoges med hjertelig Gæstfrihed. Dagen efter gaves en storartet Banket i *Botaniska trädgården*, hvor 1600 Mennesker deltog i Middagen; Eftermiddagsfesten ude i Haven talte over 4000 Deltagere. At Stemningen ved Festen var høj, kan ses af, at denne sluttede med en Runddans paa *Stora torget*.

Dagen efter drog vi til „Gamla Upsala“, hvor Taler blev holdte paa Ættehøjene af Ploug og Docent Holmgren; de gamle Mjødhorn fyldtes og tømtes paa Nordens Fremtid, og alle Sangforeningerne afsang „Længe var Nordens herlige Stamme“; den gjorde en betagende Virkning. Fra Upsala dampede Toget af Sted med os til Dannemora, hvor vi blev modtagne af Friherre Baron Tamm, Medejer af Gruberne, der med stor Forekommenhed viste os om og derefter regalerede os med en overdaadig Frokost i sin fortryllende Have; han blev til Tak af sine begejstrede Gæster baaret i Guldstol.

Et af Glanspunkterne under Mødet var Festen om Eftermiddagen og Aftenen paa Laxøen midt i Elfkarleby Vandfald, der er nok saa imponerende som Trollhättan. Granerne hang fulde af glødende Oranger, stensatte, mosgroede Kilder sprang med „gulldropa“, serveret af Dalkullar i Nationaldragt. Først tidlig paa Morgenen Kl. 3 naaede de sidste tilbage til Upsala fra denne eventyrlig-fortryllende Festaften.

Næste Dag besaas Upsalas gamle Domkirke, hvor Hartmann spillede paa Orgel, og Kl. 2 afholdtes

Hovedkoncerten i Carolinasalen; om Aftenen var der Bal i *Trägårdens* Kæmpehal.

Dagen derpaa var Afskedens Dag. Paa 6 smaa Dampere afgik vi ad Fyrisaen og ankom efter 1½ Times Sejlads til det dejligt beliggende mindeværdige Skokloster, hvis mange sjældne Herligheder vi besaa, og i hvis Slotsgaard Normændene med gribende Virkning sang „Olaf Trygvason“.

Vi ankom til Stockholm om Aftenen, og det Indtryk, vi modtog ved Indtoget i Sveriges Hovedstad var i høj Grad imponerende og storartet: i en uoverskuelig Række Vogne rullede vi — Værter og Gæster — langsomt gennem de tæfyldte Gader, hvor alle Husenes Vinduer var fyldte med glade og smukke Damer, der kastede Blomster ned over Toget. Aftenen tilbragte vi dels hos de Familier, hvor vi var indkvarterede, dels paa de talrige Restaurationer som Blanch's Kafé og Berns Salon, der stod aabne til langt over Midnat. Jeg boede paa Grand Hotel, hvor jeg var indkvarteret af min Vært, den danske Generalkonsul Davidson, en Broder til *Hasselbackens* Ejer.

Paa Grand Hotel boede jeg sammen med Forfatteren Sophus Bauditz, den nuværende Skoledirektør i København; her oplevede vi en lille munter Episode, hvorom han har mindet mig i et elskværdigt Brev, som jeg tillader mig at meddele:

Kære Zinck!

Den sidste Maj 1875 fik jeg juridisk Embedseksamen med et (knebent!) Laud, og Dagen efter, altsaa 1. Juni,

drog jeg af Sted til Studentermødet — det var jo en Overgang!

Ved Ankomsten til Stockholm modtoges vi — Du og jeg — af vor daværende (danske) Generalkonsul Davidson, hvis Gæster vi skulde være, og han beklagede, at vi ikke kunde bo i hans Hjem, da han laa paa Landet, men bad os „tage til Takke“ paa „Grand Hôtel“, hvor vi fik en stor Salon og et rummeligt Soveværelse, saa vi boede som Prinser. Du viste mig den Ære at drikke Dus med mig — hvad jeg naturligvis ikke blot var glad over, men ogsaa meget stolt af — og da vi nu var rystede sammen, sagde jeg: „Jeg maa have et koldt Bad!“ hvortil Du sagde: „Og jeg vil have et varmt, men det maa vi kunne faa her i Hotellet!“ Du tog Affære, og, ganske rigtigt, nede i Hotellets Kælderetage var der en meget fin Badeindretning med forskellige Baase med Gardiner for. Et yngre kvindeligt Væsen viste os derind, og i min Uskyldighed troede jeg naturligvis, at hun havde trukket sig tilbage, men da jeg var færdig til at gaa ud og faa min kolde Douche, opdagede jeg, at Ungmøen holdt Vagt udenfor min Baas. Saa siger jeg over Skillerrummet ind til dig: „Zinck! Hun er derude endnu, vil Du ikke sige til hende, at hun skal gaa!“ Jo, Du var meget villig og stikker Hovedet ud mellem Gardinerne og siger: „Ja, Tak, Mamsell, nu kan De godt gaa, nu kan vi klare os selv!“ ,men hun, der rimeligvis ikke havde forstaaet et Ord af, hvad Du sagde, svarede blot med den ikke ukendte svenske Talemaade: „Ja—ha!“ og forblev paa sin Post som en brav Soldat. — „Du kan lige saa godt springe i det, som krybe i det, Sophus,“ sagde Du, „saa staar jeg imens og griner af Dig!“ Og det gjorde Du saamænd ogsaa troligt, for da jeg som en bly Yngling traadte ud til den ventende Donna

in puris naturalibus, saa jeg Dit i høj Grad oplivende Satyransigt stikke ud mellem Gardinerne og nikke opmuntrende til mig. „Frisk Mod, Antonius!“ raabte Du, og da Badepigen gav mig min Douche paa den ret ejendommelige Maade, at hun som en anden Straalemester „spulede“ mig af med Vand fra en Slange, trøstede Du mig med Tilraabet: „Det skal Du ikke bryde Dig om, det er svensk Skik!“ Omsider var jeg da færdig og slap ind i mit Aflukke, og nu var det jo min Tur at nyde Situationen. Du traadte ud — scenevant som altid — men jeg havde den Fornøjelse at se Pigebarnet hjælpe Dig op i Badekarret som et andet Pattebarn, og da hun derefter begyndte at skruppe Dig af, og du, maaske ved en lidt for ublid Berøring, udbrod: „Hej, De maa sgu ikke fingerere ved de udstillede Kunstgenstande, lille Mamsell!“, saa var det min Tur at sige: „Det skal Du ikke bryde Dig om, Zinck, det er svensk Skik!“ — Ja, saadan gik vi i Vandet sammen i Stockholm. Siden er jeg gaaet mange Gange i Vandet, men aldrig med Dig. Men vil Du nu, baade naar du fortæller Historien og ellers, huske, at jeg er

Din hengivne

Sophus Bauditz.

Mødet afsluttedes med 2 storartet arrangerede Fester: d. 8de hos Kong Oscar paa Drottningholm og d. 9de paa Hasselbacken. Ved førstnævnte Lejlighed bød Grev Hamilton, som Universitetets Kansler paa Kongens Vegne os Velkommen. En kongelig Souper var anrettet i 6 Sale, hvor de nordiske Kongers Skaal blev drukket med Begejstring, og Taler afvekselede med Sange. Om Aftenen var der Festforestil-

linger for os i Teatrene. Jeg gjorde under mit Ophold i Stockholm Bekendtskab med en Del dramatiske Kunstnere, saaledes Knut Almlöf, en meget sympatetisk Mand, der gjaldt for Sveriges første Karakter-skuespiller, Gustaf Frederickson, Nils Personne, Frk. Olga Björkegren og Kunstnerparret Hartmann.

Festen, som Stockholm gav til Ære for os paa Hasselbacken, var stærkt besøgt, der var dækket 36 Borde, og Stemningen meget oprømt, som jeg skrev i min Vise ved et lille Gilde, *Pickwickianerne* holdt i København nogle Dage efter Hjemkomsten:

Saa rejste vi med Iltog i et Køre væk,
 Hos Cramer udi Malmø vi fik vort sidste Knæk.
 Klokken var vel Et
 — Dog det er lige fedt —
 Da vi atter stod
 I Danmark paa vor Fod.
 Men vi var blevne yngre i Sind og i Blod
 I Mødets uforglemmelige Dage.

Til samme Lejlighed havde Peter Hansen skrevet et *Alvors-Kvad* til *Pickwick-Klubben*, hvoraf skal meddeles følgende to Vers:

Ve Jer, I, Vinens
 Virkløse Trælle!
 Ve Dig, Du Vandets
 Mester*) især!
 „Pickwick“ I kaldes —
 Kender ham ikke; —
 Sandelig Saxo
 Savner hans Navn.

*) Vigfus Poulsen.

Derfor, naar sent i
Tidernes Aften
Valfader samler
Slægter til Doms,
Faar jeg med Scholten,
Hillerøds Høvding,
Adskilt fra Jer
Min egen Kupé.

IX
SENERE AAR VED FOLKETEATRET

Robert Watt.

JEG havde besluttet at søge Direktørpladsen ved Folketeatret, naar Bruns Kontrakt udløb i 1875, og jeg havde erhvervet mig glimrende anbefalinger, men efter mine Venners Raad trak jeg mig tilbage til Fordel for Robert Watt, imod at min fremtidige Stilling blev forbedret og konsolideret. Min Ven

Overretssagfører Vilh. Rode opsatte Kontrakten mellem mig og Watt, der godkendtes af denne i alle Punkter: jeg skulde være Skuespiller og Sceneinstruktør, Direktørens højre Haand og foruden Gage og Tantième have en garanteret Benefice.

Nogen særlig Betingelse for at være Teaterdirektør besad Watt i Grunden ikke. Han var en sympatisk Personlighed, havde set sig meget om i Verden og var en dygtig Skribent. Han havde et udbredt Bekendtskab, ogsaa i den literære Verden, var af

en livlig Natur og tog straks fat med Iver og Lyst paa Teaterdriften. Aaben lige over for sit Personale kunde han lytte til de Ældres Raad og stod paa en god og kammeratlig Fod med os alle. Sammenholdet i Personalet voksede og med det ogsaa S sammenspillet.

Watt aabnede sin første Sæson med Dramaet *Familien Danicheff*, der i Paris havde gjort stor Lykke, men, til Trods for den af Frits Holst foretagne gode Bearbejdelse og den for fleres Vedkommende ypperlige Udførelse, slog det ikke rigtig an her hjemme. I dette Stykke optraadte for første Gang to nyerhvervede Kræfter; den ene var Frk. Dorthea Olsen, som

Carl Wulff. (Ungdomsportræt.)

lagde en velgørende Kvindelighed og tækkelig Ynde for Dagen, der senere altid prægede hendes Spil; den anden var Carl Wulff, der som Roger de Taldé udviklede den lette Elegance og elskværdige Flothed, som særlig gjorde ham til en af Publikums Yndlinge. Han havde uden Held forsøgt sig paa det kongelige Teater som Michael Wiehes Arvtager; senere havde paa Kasino hans kløgtige og letløbende Forstandskomik skaffet ham mangen Sejr og Publikums Yndest som Erstatning for det Nederlag, han

Carl Wulff. (Portræt fra hans senere Aar.)

havde lidt i den romantiske Erotik. Paa Folketeatret blev hans Force de ræsonnerende Bonvivanter; der var en vis Magelighed og stærk Ironi udbredt over hans Fremtræden. Han skabte paa Folketeatret mange ypperlige Figurer i Skuespillet, Lystspillet og Operetten, saaledes Clavieres i *Gamle Ungkarle*, Flemming i *Hverdagsfolk*, Dumesnil i *De røde Dominoer*, Rasmussen i *Han gaar paa Komers*, Alidor i *Rejsen til Kina*, Gregoire i *Ni-niche*. Han forlod Folketeatret 1884 og døde af Brystsyge 1888.

Af tidligere Folketeater-Kunstnere vandt Watt straks Fru Julie Hansen tilbage og et Par Aar efter tillige Lauritz Stigaard. Denne sidste havde allerede under Lange spillet flere større Operette-Roller som

Stigaard.

Pluto i *Orfevs i Underverdenen* og Paris i *Den skønne Helene*; han var for en stor Del af Publikum, særlig Mellemklassen, Idealet af en Skuespiller, navnlig i store Folkekomedieroller, som Titelrollen i *Greven af Monte-Christo*, Lorden i *Et Vajsenhusbarn* og den ædle Maxime Odier i *En fattig ung Mands Eventyr*. Stigaard aabenbarede i sit Spil Varme og Trofasthed, Elskværdighed og en romantisk Begejstring, der fandt saa smukt et Udtryk som Aage i *Mester og Lærling*, som med Rette regnedes for en af hans bedste Roller.

Megen Betydning fik det, at det lykkedes Watt atter at vække Høedts Interesse for Folketeatret til Live, og det skyldtes hans ledende Haand, at Sardous fine Lystspil *Gamle Ungkarle* gik over Scenen som en sjælden vellykket harmonisk Helhed. Ligesom det var en af de betydeligste Opgaver, der var stillet Folketeatret, saaledes blev det ogsaa en af dets største Sukceser; blandt de Rollehavende vandt Fru Borchsenius uimodsagt første Pris, navnlig var hun mesterlig i Klaverscenen.

Blandt de nye Kræfter, der i Watts Tid søgte til

Stigaard som Paris i
Den skønne Helene.

Hellemann som Pilegaard i
En Børsbaron.

Folketeatret, vil jeg særlig nævne Carl Hellemann, Frk. Julie Lund og Elith Reumert. Den første debuterede ganske stilfærdigt i Slutningen af Sæsonen 1878—79 som Elskeren i *Et Kys*; han har i den lange Række af Aar, han senere har været uafbrudt ved Folketeatret, arbejdet sig op til en dygtig Skuespiller og kan

navnlig i det ældre Rollefag opvise ikke faa Sukceser saaledes som Titelfiguren i *En Børsbaron*.

De to andre kom fra det kongelige Teater, hvor de i nogle Aar forgæves havde søgt at vinde frem til en Plads i Repertoiret; paa Folketeatret slog de straks igennem. Frk. Julie Lund (den senere Fru Secher) fik hurtigt et stort Repertoire; blandt hvilket navnlig kan nævnes Ilka i *Krig i Fredstid*, men hun forlod snart Folketeatret, vendte ganske vist et Par Aar

Frk. Julie Lund.

efter tilbage, men kun for atter efter et Par Aar at forlade det; hun fik derfor ingen varig Betydning for Folke-teatret. Anderledes med Elith Reumert: han ikke alene viste straks i sin Debutrolle paa Folketeatret, hvad han duede til, men blev Teatret til stor Nytte, ikke blot som Skuespiller, men ogsaa som habil Oversætter og fiks Lejligheds-poet. Hans smukke og vindende Ydre gjorde ham i en Aarrække selvskreven til Repertoirets Elskerroller, efterhaanden uddannede han sig til en elskværdig og vittig Fremstiller af Bonvivant- og Ræsonnør-Roller.

Der fandt i Watts Tid adskillige selskabelige Sammenkomster Sted, hvor Personalet og Direktøren samledes. Saaledes mindes jeg et morsomt Gilde, som Personalet 1876 gjorde for Frisør Julius Hansen, en Broder til Kammersanger Christian og Skuespiller Edvard Hansen, i Anledning af hans 25-aarige Jubilæum som Teaterfrisør. Han var kommen til Kasino under Lange 1851 og fulgt med ham til Hofteatret og Folke-teatret. Han var en elskværdig, stille, ensom Mand

Elith Reumert som Vilhelm i
Flyttedagen.

og en udmærket Parykmager. Jeg skrev til Lejligheden en Kantate, hvoraf jeg mindes noget af et Recitativ, der lød saaledes:

Hvad var hans Lyst? Ej blev han kaaret
 Til Drot, end ej saa meget som til Ridder,
 Dog har han rusket manges Drot i Haaret.
 Hans Hovedsag, hans Færd,
 Hans Virken og hans Tankegang,
 Hans Higen var kun rettet paa Parykken,
 Det Maalet var, som lokked' ham
 Med Lokker, Saks, med Krøllejern og Kam —
 Og han har Maalet naaet!
 Saalænge som Kasino har bestaaet,
 Saalænge *Templets* Tag paa Nørregade
 Forgæves kæmpet har mod Regnens Magt
 Til Tæppers og Kulissers Brøst og Skade,
 Stod Hansen uforsagt,
 Og undrende man raaber nu som før:
Der findes ikke Mage til Frisør.
Hansen er mageløs!

Lystspillet havde i Watts første Sæson Overtaget, idet der opførtes 173 Gange Stykker af denne Kunst-
 art. Af Stykker, som i de paafølgende Aar slog an, skal nævnes *I den nye Verden*, et Lystspil af Sardou, som E. Bøgh havde bearbejdet fortræffeligt, og *Et Vajsenhusbarn*, som genoptoges i Anledning af Stigaards Tilbagekomst til Folketeatret efter 12 Aars Fraværelse. Det var særlig ham i hans gamle Rolle Lord Rochester og Fru Borchsenius i Titelrollen, som gjorde stor Lykke. Ligeledes gjorde Legouvés lille Lystspil *Han bestiller ingenting*, som Schandorph havde oversat paa rimede Vers, fortjent Lykke, ikke mindst ved Abrahams's og Fru Borchsenius's

Spil. *Hvem er han?* var en fortræffelig og spændende Folkekomedie, der gik godt, og hvor Dorph-Petersen som Skipper Thompson skabte en ypperlig karakteristisk Figur. Den 14de November 1879 fejrede Folketeatret Oehlenschlägers hundredaarige Fødselsdag med en stemningsfuld Festforestilling, der sluttede med en Tableau-Cyklus *Mindekrans for Danmarks store Digter*, komponeret og arrangeret af Bournonville; det blev hans sidste sceniske Arbejde. Et Par Maaneder efter opførtes Bjørnsons *Leonarda* paa Folketeatret. Det var af det kgl. Teater bleven forkastet, og Spændingen i Publikum var, med Hensyn til Udfaldet af Opførelsen hos os, stor. Meningskampen mellem Klappere og Hyssere vedvarede under hele Forestillingen, og steg ved Tæppets Fald til en vældig Pibe-Koncert, som Gongonen 2 Gange søgte at standse. Fru Holst var fortræffelig i Titelrollen.

Frisør Julius Hansen.

Den 11te Februar samme Aar havde jeg været Skuespiller i 25 Aar og holdt Jubilæums-Benefice samme Aften. Jeg optraadte som Per i *Rekruten*, min anden Debutrolle paa det kgl. Teater og som Callesen i *Revyen*. I Dagens Anledning havde min gamle Ven Hostrup skrevet en Epilog, der lød saaledes:

Vi har ikke mere — nu er De fri!
 Det er kun Værten, som gerne, førend
 Huset bli'er lukket forsvarligt i,
 Vil følge sine ærede Gæster til Døren.
 Maa han sige et Ord — ja *et* var vel nok,
 Et eneste lille, de forud kender,
 Men om han hellere bruger en Skok —
 Saa ta'es det vel ej saa nøje blandt Venner.

Jeg er, som De véd, idag Jubilar;
 Dét bliver vi alle i vore Dage,
 Naar blot vi Tid til at vente har
 Og ikke glemmer at se tilbage.
 Man vokser dertil som til Skæg og Rynker
 Hvad enten man stiger eller synker.
 Tiden arbejder uafbrudt,
 Og før man har tænkt det, fyldes Kresen;
 Og saadan gik Aarene — fem over Snesen —
 Fra den Tid, jeg kom ind som Rekrut.

Ja, jeg kom som Rekrut til den gamle Gaard
 paa Kongens Nytorv — før dens Forvandling,
 Og da den Sag paa Dagsordenen staar,
 Saa maa jeg dog sige, saa klart jeg formaar,
 Jeg klager ej over Rekrutbehandling,
 Jeg fandt ikke Skolen var af de strenge;
 Den tyktes mig snarere lidt for magelig.
 Men varer Skolegangen for længe,
 Bli'er den stundom mindre behagelig.
 Er man bleven Soldat, vil man gerne med
 Til mer end at pudse Geværer og Knapper,
 Og synes, man kommer ikke afsted
 Ved stadig at slide Kasernens Trapper.
 Jeg sled dem længe, op og ned,
 Mens Sommeren gik og Vinteren skred
 Og følte mit Mod begyndte at lude,
 Jeg saa hver Dag paa Støtten derude,
 Paa Hesten, der synes ifærd med at dejse,
 Paa Rytteren, der har glemt at knejse,

Hvis Hoved alt har mistet sin Hals
 Og synker nu langsomt ned i Brystet.
 Var det et Symbol? — Nu allenfals
 Det var just ikke af dem, der trøsted'.

Saa gik jeg da bort til Nørregade;
 Og finder man, det er et lavere Stade,
 At det er at stryges af Linien ud
 Og ind i en Borgervæbning sættes —
 Jeg ænser det ikke — jeg staar for Skud
 Og vil ej derom med nogen trættes,
 Men siger kun: Jeg har ikke fortrudt det,
 For her fik jeg Lov til at lugte Krudtet,
 Ja her kom jeg med — og det gør godt —
 Her fik jeg ogsaa min Part i Valsen.
 Det var, som jeg slap ud af en Kachot,
 Som Hovedet kom af Skuldrene flot
 Og atter løfted' sig op af Halsen.
 Nu var jeg Soldat, og Trommen klang
 Og muntert gik jeg paa gennem Føret,
 Mens trøsteligt det i mit Hjerte sang
 Og stundom ogsaa lød mig for Øret,
 At jeg i min lange Skolegang
 Dog ikke rent havde tabt Humøret.
 Thi det er jo Sagen, naar vi følger vor Fane,
 At Intet faar Lov til vort Mod at rane,
 At altid vi faa det med paany,
 Om det gaar til Slag eller blot til Revy.
 Dog det maa vel være nok for i Dag.
 At dømme om mig — er Deres Sag.
 Og hvor jeg greb fejl, vil jeg ej forsvare det,
 Men havde som sagt et Ord i Gem
 Og skynder mig nu at aabenbare det,
 Og det er en Tak — min Tak til Dem,
 Som hjalp mig at faa Humøret frem
 Og indtil i Aften at bevare det.

Efter Sæsonen 1879—80, som havde været ualmindelig indbringende for Folketeatret: der var solgt

for nogle og tyve Tusend Kroner mere end det fore-gaaende Aar, indbød Watt Stigaard, Kolling og mig til at være hans Gæster paa en Rejse til Paris; det blev en i alle Henseender fornøjelig Tur. Vi tog over Hamborg og Köln til Paris; i Hamborg blev vi en Dag, hvor vi traf Cirkus Renz, hvis Svigersøn Berideren Hager var en nøje Bekendt af Watt, og med hvem vi spiste Frokost i Cirkushaven, hvor vi fik den bedste Bøf, vi nogensinde havde smagt. I Köln, hvor vi ogsaa holdt Rast en Dag, besaa vi den pragtfulde Domkirke og var blandt andet inde paa en Ølkneipe *Zur Himmelsleiter*, der var et Samlingssted for Kunstnere og Studenter; hver Stamgæst havde sit Ølkrus staaende paa en lang Hylde langs med Væggen.

I Paris boede vi alle fire i *Hotel d'Anglais*, hver i sit komfortable Værelse med Dør ud til en lang med Huset løbende Altan, der vendte ud til en Have. Vi var tidlig paa Benene hver Dag og fik efterhaanden beset de vigtigste Seværdigheder, saasom Notre-Dame Kirken, Madeleine Kirken, Invalide-Hotellet, Napoleons Grav o. s. v. Vi spiste i Reglen Frokost paa Boulevarden i en af Duval-Restauranterne, Middag hvor det kunde falde. Watt var en flot Vært, og det Bedste var ikke for godt. En Formiddag var vi i Versailles og St. Cloud og besaa de pragtfulde Slotte og Haver.

Et Par Aftner besøgte vi Teatrene *Français* og *Palais-Royal*. Paa det første saa vi *Slottet i Poitou*; Samson var Markien af Seiglières, men manglede gan-

ske den elskværdige Jovialitet, hvormed jeg havde set Nielsen spille Rollen. I Stykket medvirkede Skuespilleren Delaunay, og han bar efter min Mening Prisen blandt alle de Rollehavende. Paa *Palais-Royal* saa vi *La cagnotte (Grisen)*, en Farce, vi godt kendte hjemmefra, og hvori vi 3 Skuespillere havde spillet mange Gange. Vi maatte beundre det sprudlende Humør, hvormed de franske Skuespillere spillede deres Roller; Stykket var ikke til at kende igen. Det var for mig en af Pariserturens bedste Nydelser.

Den 15. Maj 1882 sluttede Folketeatret Sæsonen med en Slags Afskedsforestilling, der havde samlet mange af Teatrets gamle Venner og Velyndere og ydermere blev bæret med Kongehusets Nærværelse En Overture *Gamle Minder* af C. C. Møller indledede Forestillingen og bestod i et Potpourri af de mest yndede Melodier fra Teatrets ældste til dets nyeste Tid. I en Epilog af William Faber sagde Fru Holst paa Personalets Vegne Farvel til det gamle Folketeater. I Løbet af Sommeren blev Teatret underkastet en grundig Ombygning under Ledelse af Prof. V. Dahlerup. Den følgende Sæson aabnedes med en Festforestilling, bestaaende af Festmarsch af C. C. Møller, Prolog af William Faber, fremsagt af Fru Holst, Lystspillet *Gjæd bare* og en Lejligheds-pjece *Folketeatret rundt i 25 Aar*, der var en hurtig Revy over de mest spillede Stykker fra de forløbne 25 Aar.

Snart efter begyndte der ogsaa at gaa Rygter om, at Watt vilde opgive Teatret og trække sig tilbage

med hvad han havde tjent. Rygtet fik Ret, og ved en flot Middag paa Skydebanen tog Watt Afsked med sit Personale. Det var i Ordets egentlige Forstand en af de flotteste Middage, som man kunde tænke sig. Gæsterne modtog ved Indgangen et Program, der var i Størrelse og Udstyrelse som Teatrets Gadeplakater; det lød saaledes:

Festen paa Skydebanen

d. 24. Mai 1884.

Motto: Have, Keglebane og
Beværtning.

I Venteværelserne underneden:

Konversation og Intrige.

I den store Sal ovenpaa:

Fællesspisning.

Ægte Skildpaddesuppe.

Kyllinger.

Asparges.

Knas.

Kognak — Rødvin — Sherry — Champagne.

I Haven:

Kaffe — Likører — Cigarer.

Paa Keglebanen

optræder hele Selskabet.

Paa den anden Side af Programmet stod:

Folketeatret

hver Aften

Vedbæk—Skodsborg—København,

Lystspil i 3 Akter af Fr. Hedberg og Otto Zinck.

Foran hver Kuvert stod et Fotografi af den flotte Vært. Deltagerne udgjorde et Antal af godt og vel

150. Taler afvekslede med Sange, og Stemningen var animeret og livlig. Carl Wulff havde skrevet en morsom Vise, hvori det hed:

Snart han paa sin rette Bov er,
 Faar af *Monte Christo* Navn.
 Til Paris gaar Vejen over
Vedbæk, Skodsborg, København.
 Mellem *Hverdagsfolk* dernede
 Skal han leve paa *Pension*,
 Og med *Rugbrød*, ej med *Hvede*
 Skal han fede sin Person.

Husk de mange smaa Sonnetter,
 Som han skrev i otte Aar,
 Hvor hans Poesi sig retter
 Efter Stykkerne, som gaar,
 Hvor han fint med Ironien
 Publikum tilfange ta'er.
 Ja med Watt gaar Poesien
 Væk fra Nørre-Boulevard.

Watt opgav Teatret længe, før hans Privilegium var udløbet, og med Penge i Lommen. Hans 8 Sæsoner havde givet en overordentlig god Indtægt, han havde haft Vind i Sejlene, og Folketeatret var efter Bruns mindre heldige Styrelse kommet godt i Vejret igen. Hvorfor han opgav Teatret er ikke godt at vide. Nogle mente, at han var ked af det og vilde trække sig tilbage i god Tid, saa at han kunde gøre en Forretning ud af at overdrage Privilegiet til en eller anden Lysthavende. Andre mente, at en af Grundene skulde have været, at Carl Wulff havde op sagt sin Kontrakt for at gaa til Dagmar-Teatret. Vist er det, at der ved Mellemmænd fra Watts Side blev

gjort flere Forsøg for at faa Wulff til at blive, men forgæves, skønt han fortrød, at han havde ladet sig binde til Dagmar-Teatret. Det gik for Resten Watt paa lignende Maade; han fortrød ogsaa senere, at han havde givet Slip paa Folketeatret. Han tilbød først mig

Scene af *Nøddebo Præstegaard*: III Akt.
(Elith Reumert som Nicolaj, Ring som „Corpus juris“, Benj. Pedersen som „Gamle“ og Zinck som Pastor Blicher.)

at overtage Stillingen som Direktør, men efter nøjere Overvejelse og Samraad med mine Venner opgav jeg nu ligesom ved Bruns Bortgang Tanken. Det var voveligt i min Alder — jeg havde fyldt de 60 — at indlade mig paa dette Foretagende, der tilmed fordrede 80,000 Kroner, som Watt forlangte. Jeg fik kort efter Brev fra Abrahams, der siden sin Bortgang fra Folke-teatret med Familie havde boet i Paris, at han kunde

have Lyst til at af-
finde sig med mig
om Fortrinsretten til
at faa Teatrets Drift
i Forpagtning. Efter
at min Ven Over-
retssagfører Vilhelm
Rode paa mine Veg-
ne havde ordnet Sa-
gen med Højeste-
retssagfører Shaw,
Abrahams's Konsu-
lent, lejede Abra-
hams Teatret af Watt
for de Aar, der var

Zinck som Jeppe paa Bjerget.

tilbage, inden dennes Pri-
vilegium udløb.

Min Virksomhed ved
Folketeatret var under Watt
vokset betydelig, idet jeg
ikke blot som Skuespiller
var meget med i Reper-
toiret, men tillige satte de
fleste Stykker i Scene. Ved
Siden heraf oversatte og
bearbejdede jeg flere Styk-
ker for Teatret, dels sven-
ske, dels tyske og franske,
hvoraf de fleste gav god
Indtægt. Min Stilling under

Fru Julie Møller.

Fru Maria Müller med sin Datter Betty (nu Fru Nansen) paa Skødet.

Abrahams blev kontraktmæssig foreløbig den samme som under Watt, og Alt gik fremdeles i det gamle Spor. Sæsonen begyndte med en Bagatel af Schandorph *I Gæstgivergaarden*; forøvrigt var det de kurante gamle Stykker fra Watts Tid, som udgjorde Størsteparten af Repertoiret. Paa 200-Aarsdagen for Holbergs Fødsel 1684 blev der paa Folketeatret den 3. December

givet en Festforestilling, sat i Scene og indstuderet af mig. Den aabnedes med Plautus's Komædie *Spøgelset* (Mostellaria) efter Guldbergs Oversættelse i Udtog, Molières *Den indbildt Syge* og Holbergs *Julestue*. Forestillingen gaves for fuldt Hus og gjorde megen Lykke. Jeg spillede Slaven Tranio, Argan og Skole-

Fru Maria Müller som Stina i *Haneben*.

mesteren i de respektive 3 Stykker.

I de paafølgende Sæsoner spillede jeg flere af mine bedste Roller som Jørgen Sivertsen i *Nye Tider*, Kakkadue i *Capriciosa*, Olmerdug i *Flyttedagen*, Etatsraaden i *Den anden Verden*, Jeppe i *Jeppe paa Bjerget*, Præsten Blicher i *Nøddebo Præstegaard* og Mikkel Stolpe i *Østergade* og *Vestergade*.

Af de nye Kræfter, Abra-

hams engagerede, fik navnlig Fru Julie Møller, Fru Maria Müller (nu Fru Ring) Frk. Olga Meyer og Johannes Ring Betydning for Folketeatret.

Fru Julie Møller er for Tiden en af Københavns bedste Karakter-skuespillerinder og har saavel i alvorlige som i komiske Roller haft manges Sukces.

Fru Maria Müller kom i 1885 til Folketeatret, hvor hun debuterede

Frk. Olga Meyer.

Johannes Ring. (Ungdomsportrait.)

Ring som Skrædderungen i
Den dramatiske Skrædder.

det noget ældre Karakterfag.

Frøken Olga Meyer kom fra det kgl. Teater til Folketeatret, hvor hun 1888 debuterede som Ilka i *Krig i Fredstid*, og hvor hun senere har faaet et ikke ringe Repertoire.

Ligeledes fra det kgl. Teater kom Johannes Ring til Folketeatret, hvor han snart vandt sig

som Julie Parsbjerg i *Gøngehøvdingen*. Hun var ved sit smukke Ydre og sit kvindelige Væsen i Begyndelsen selvskreven til Repertoirets mange Vaudeville- og Lystspil-Elskerinderoller, hvor hun snart kom til at indtage en fremragende Plads; senere er hun med Held gaaet over i Mødre-Rollerne og

Fru Rosenbaum som Babette i
Babettes Mand.

en fremtrædende Plads i Elsker- og unge Ræsonnør-Roller. Hans urbane, sympatiske Væsen, dannede Diktion og med Flid udarbejdede Spil gjorde ham hurtigt til en af Publikums Yndlinge; senere har han i ældre Karakterroller vist sig som en paalidelig Dygtighed, ligesom han ogsaa i adskillige Roller har aabenbaret komiske Evner.

Til Folketeatrets gamle faste Stok hører Fru Rosenbaun; hun debuterede (som Frk. Kruse) allerede i Langes sidste Aar (30te August 1872) som Ellen i *Det gør ikke noget*. Hun var i mange Aar en meget flink Soubrette og er senere gaaet over i det ældre burlesk-komiske Rollefag som Arvtagerske efter Fru Julie Hansen.

TIL NORDKAP OG AMERIKA

AARET 1890 blev for mig et Mærkeaar ved Folke-teatret, men ikke af de behageligste. Ifølge min Kontrakt skulde min Gage fra 1891—95 forhøjes med 2000 Kroner aarlig. I Tilfælde af Tvistigheder mellem Direktøren og mig skulde 2 Voldgiftsmænd afgøre Striden og i sidste Instans en Opmand, som Kammerherre Fallesen, det kgl. Teaters Chef, godhedsfuld havde paataget sig at være. I November 1890 fremkom Direktør Abrahams ved sin Sagfører med et Indlæg, der gik ud paa at forringe min Betydning for Folketeatret og krævede derfor en betydelig Nedsættelse af min Gage. Jeg vil ikke her komme nærmere ind paa denne for mig meget pinlige Sag. Resultatet blev, takket være min afdøde Ven Overretssagfører Carl Meyers grundige Indlæg, at Direktør Abrahams lod Sagen falde, inden der blev Tale om Voldgift eller Opmand.

Dette ubehagelige Mellemværende havde selvfølgelig berørt mig meget stærkt og i følelig Grad angrebet mine Nerver. Jeg søgte at bøde noget derpaa ved at melde mig som Deltager i en Tur til Nordkap i Juli Maaned med Dampskibet *Nidaros*. Vi var henved 30 Deltagere, blandt hvilke jeg traf flere Be-

kendte, Fru Etatsraadinde Meldahl med Moder og Datter, Fru Oberstinde Ræder, Borgmester Borup, Overretsassessor Wassard, Rektor Krarup fra Jylland, Overretsassessor Viese, cand. jur. F. Holstein og Overretssagfører Lund.

Turen var overordentlig vellykket. I straalende Vejr styrede vi til Kristiania og besøgte de betydeligste af Norges Fjordbyer. Vi dvælede saaledes i Kristianssand ved Fællesgraven over de ved Helgoland faldne danske Søfolk. Vi var i Land i Bergen og saa os om dér; vi besaa ligeledes den store Domkirke i Trondhjem. Vi passerede Hammerfest, som stod i lys Lue, da vi sejlede forbi, og ankom omsider til Nordkap, hvor Damperen kastede Anker.

Vi gik i Land paa Nordspidsen af Fastlandet: Nordkyn (Nordkap ligger udfor Nordkyn paa Øen Magerø), og vi lejrede os paa det tarvelige Græs, omringede af de Indfødte, som falbød deres forskellige Husflidsgenstande. Her iagttog vi det store Naturfænomen, da Solen paa sin Nedgang blev staaende i Horizonten. Den lignede en meget stor rød Maane uden Skær, endsige Varme; Belysningen var ejendommelig imponerende.

Hjemrejsen gik fornøjeligt; vi var paa Oprejsen efterhaanden blevne rystede sammen, saa vi paa en Maade følte os som én Familie. Om Aftenen var der selskabelig Sammenkomst, som oplivedes ved Musik og Oplæsning, hvilket sidste jeg besørgede. Paa Nordkap havde vi besluttet paa Hjemturen at stoppe op i Bergen og give en Oplæsning til Bedste for de

stakkels Brandlidte i Hammerfest. Vi kom dertil Søndag den 3. August. Skønt Bergenserne er et strengt Kirkefolk og vaager over Søndagens Helligholdelse, mødte de dog mandstærke i Logens Festsal, særlig maaske paa Grund af Øjemedet, og fordi jeg læste de 3 første Akter af deres berømte Landsmand Holbergs *Jeppe paa Bjerget* op. Indtægten, henimod 700 Kr., afsendtes til Indsamlingen for de Brandlidte i Hammerfest.

For yderligere at styrke mine medtagne Nerver, gjorde jeg i den følgende Sommer (1891) en Sviptur til Amerika med en af *Thingvallaselskabets* Dampere, *Thingvalla*. Hvad der særlig bevægede mig dertil var, at jeg ved Imødekommenhed fra Selskabets Side og i dette Tilfælde fra selve Etatsraad Tietgen fik Tilbud om fri Rejse paa 1ste Plads Tur og Retur. En stor Behagelighed for mig var det, at min Nevø, Kaptajn Laub, var Fører af Skibet.

Den 23de Juni kastede vi los fra Bolværket ved Larsens Plads og forlod København den skønneste Sommeraften. Solen var endnu ikke gaaet ned, saa at vi fik den sjællandske Kyst at se i al dens Glans og Herlighed. Fra Ellekilde blev kippet til os med Flaget fra gode Venner dér; det var den sidste danske Hilsen, vi fik. Det var St. Hans Aften, men, da det endnu var lyst, fik vi ikke Blussene med.

Jeg havde under Rejsen min Morskab af at iagttage Livet paa Mellemdækket, hvor 185 Emigranter fra Danmark, Sverig og Finland opholdt sig, Mandfolk for sig, ugifte Kvinder for sig og Familier med Børn

for sig. Her havde de deres Køjpladser, som de selv maatte forsyne med Køjklæder, ligesom de ogsaa selv maatte medføre Alt, hvad man kan benævne Spiseværktøj. Maaltiderne faldt Kl. 7 Morgen, Kl. 12 Middag og Kl. 6 Aften. Til Morgen serveredes Grød, Spegesild, Brød, Smør, Kaffe og Snaps; til Middag fik de Kødsuppe, Klipfisk med Kartoffler 2 Gange ugentlig, Ærter med Flæsk og Kød ligeledes 2 Gange, Kaal med Flæsk og Kød 2 Gange og Suppe med Kød 1 Gang; Kl. 6 uddeltes Brød, Smør, Ost, Pølse, varm Labskaus, Te og Sukker, desuden varm Havresuppe Kl. 10 og Kl. 3. Der spistes staaende, siddende og liggende, dels oppe, dels nede, og de forskelligste Grupper med deres ligesaa forskellige Servicer vilde kunne have afgivet ypperligt Stof til et Genrebillede.

Søsygen, der ved Rejsens Begyndelse var en ondartet Epidem, tabte sig efterhaanden og antog en blidere Karakter, saa den ikke forhindrede Humøret og Lystigheden i at komme frem. Det er et mærkeligt Faktum, at den er større hos Emigranter paa Overreisen end hos dem, der om Sommeren rejser tilbage til Europa for at besøge Slægt og Venner. Vi havde hele Tiden et meget livligt Mellemdæk. Hver Aften, naar Vejret tillod det, var der Dans til Violin eller Harmonika; andre udførte Sange til obligat Fløjte og Guitar. Det var især blandt Svenskerne, at der fandtes ypperlige Fruentimmer-Stemmer. Spillepartier saas ogsaa hyppigt placerede paa Storlugen.

Blandt Mellemdækkets kvindelige Passagerer var en gammel Kone fra Hitterdalen, som i sin hjemme-

gjorte Vadmels-Nationaldragt altid gik omkring med sin lille Shagpipe i Munden; hun skulde over til en Søn, der var velstaaende Farmer i Minnesota; en ung, kvik Jente fra Telemarken, ogsaa i Nationaldragt, dannede et Modstykke til hende.

Det er just ikke den blideste Søvn, man faar paa et Udvandrerskib den første Nat. Stødene fra Maskinen, Skibets Rullen, den irriterende Knagen og Knirken i Lukafets Panel og Træværk skal nok holde En vaagen. Kommer saa hertil den uhyggelige Tuden af Dampfløjten, der i taaget Vejr lyder hvert halve Minut, saa er Ævret opgivet. Taagen er Skibets værste Modstander: Maskinen arbejder, naar Taagen lægger sig klam og uigennemsigtig om Skibet, kun med halv Kraft, al Støj og Lystighed forstummer af sig selv, og der hviler en trykkende Følelse over alle Ombordværende. Man faar en klar Følelse af Situationens Alvor, især i Farvande, hvor der findes Isbjerge; heldigvis mødte vi ingen af dem.

I Frederikshavn, hvortil vi ankom Morgenen efter vor Afrejse, fik vi 17 Passagerer og nogle brillante Rødspætter om Bord, derpaa dampede vi videre mod Kristiania. Her opholdt vi os kun saa længe, indtil Damperen havde indtaget sin Ladning; vi benyttede Tiden til en Tur til Holmenkollen og Frognersæteren. Turen derop tog med Vogn halvanden Time. Vejen havde faaet Navn af *Kejser Wilhelms Vej* efter det Besøg, Kejseren Aaret i Forvejen havde aflagt Kong Oscar i Kristiania; hans Navneciffer fandtes indhugget i Klippen ved Siden af Kong Oscars.

Efter en kort Sejlads ankom vi til Kristianssand, hvor jeg benyttede det korte Ophold til en Tur hen paa Kirkegaarden, der til liden Ære for Byen var i en uhyggelig forsømt Tilstand. Graven over vore ved Helgoland faldne Søfolk dannede en hæderlig Undtagelse og stod med sin Granitobelisk og 12 smykkede Grave som en Oase i Ørkenen. Jeg fornyede Kransen paa Graven, som var bleven prydet med 2 senere opstillede Mindesmærker, det ene fra Korvetten *Heimdals* Besætning, det andet fra „Danske Brødre“, som overvintrede i Kristiania 1881.

Klokken var 2, da vi lettede og stod ud efter. Klokken 5 passerede vi Kap Lindesnæs, Klokken 7 Lister Fyr og næste Morgen havde vi Skotland i Sigte; den paafølgende Dag, den 27de Juni, fik vi et vældigt Tordenvejr; Skraldene lød som Kanonsalver. Det var ledsaget af en stærk Plaskregn og meget tæt Taage. Regnbygen havde sat Søen i Bevægelse, den tog mere og mere til og endte med en lille Storm. Skibets Slingren og Rullen blev stærkere og stærkere, saa at „Slingre-Ribberne“ maatte sættes paa Spisebordet, et Apparat, som forhindrer Alt, hvad der staar paa Bordet fra at ryge paa Gulvet eller i Skødet paa En. Vore Damer holdt sig usynlige, og Søsnyen var paa sit Højeste. Temperaturen sank ned til 8° R. En vældig Hval morede sig med at løbe paa Siden af os og sende Vandstraaler til Vejrs.

Jeg gik tidlig til Køjs; jeg laa som i en Rulle, der kørte frem og tilbage, og samtidig ramlede Alt, hvad der var i Lukafet lystigt om paa Gulvet; det

var en livlig Nat. Jeg vovede mig næste Morgen op paa Kommandobroen, men maatte hurtigst ned igen, og min Morgenkaffe, som jeg vilde nyde i den fri Luft, var jeg saa heldig at hælde ned i mit venstre Frakkeærme. Skibet skød 4 danske Mil i Timen, og Søerne brød uafbrudt over Dækket. Den næste Dag stillede Stormen af.

Af Skibe mødte vi kun faa, men Masser af Maager, Stormsvaler, Delfiner, ikke faa Hvaler og Flyvefisk og en enkelt Haj. Ved New-Foundlandsbankerne tog Taagen til, og Termometret sank til 5 Grader R. Om Aftnen ved Mørkets Frembrud viste der sig Morild i Vandet, der kunde antage betydelige Dimensioner, saa at Havet saa ud, som det var oversaaet med Ildgnister. Et Par Delfiner kom en saadan Aften paa Siden af os og tog sig i Forbifarten ud som Raketter. Stjernehimlen viste sig flere Aftner og Nætter i sin fulde straalende Glans, baade rigere og fyldigere end hjemme. Vandet havde en ganske ejendommelig, stærk blaa Farve og var i Golfstrømmen fuld af det fine, smukke Golfgrønt. Vi prøvede Lodkastning i Nærheden af Bankerne, men fandt ikke Bund paa 20 Favne.

Endelig nærmede vi os New-York, flere Dampere passerede os Øst-efter. En af disse havde den græske Prins Georg om Bord; han var fra det stille Hav ad Pacifikbanen rejst til New-York og begav sig nu til Europa. Et stærkt Lysskær i Horisonten viste os hvor New-York laa, og Kl. 2 kastede vi Anker ved Karantænehuset.

Næste Morgen fik vi vore Ønskers Maal Amerika at se. Vejret var glimrende og fremhævede end mere Panoramaet. Vi passerede Fyret *Liberty*, der er rejst paa *Bedloes Island* syd for Hovedindløbet. Det er en kolossal Frihedsgudinde af Bronze med Fakkelt i højre Haand; elektrisk Lys straalte fra Faklen ud i Mørket. Statuen, der rager flere Hundrede Fod i Vejret, er udført af Franskmanden Bartholdy og skænket Amerika af Frankrig. Man kan gøre sig en Forestilling om dens Størrelse, naar man hører, at et voksent Menneske kan tage Plads i Figurens Tømmefinger. Igennem Frihedsgudindens to Øjne har man et Par fortrinlige Udsigtshuller.

Vi passerede *Fort Hamilton* paa venstre og *Fort Clinton* paa højre Side, medens der foran os myldrede af Dampere i alle Størrelser, og utallige Skibe laa fortojede paa begge Sider af Hudson River, som vi nu dampede op ad. Paa den østlige Bred ligger Hoboken, en By paa 2 à 300,000 Indbyggere, hvor de forskellige Dampskibsliniers Dokker og Kontorer findes; her foregaar al Ladning og Losning af Skibene; dette Arbejde besørger udelukkende af Irlændere. Det vilde være et lærerigt Syn for vore Arbejdere at se den Ro og Ihærdighed, hvormed disse Kraftkarle gaar paa og det tidt i en Temperatur af 30° Varme. Nøgne til Bæltet, sorte af Kulstøv og gennemblødt af Sved hænger de i uden Ophold eller Pusterum, til Arbejdstiden er forbi. Men det forstaar sig, en saadan Arbejder tjener i Akkordarbejde sine 15 Kroner om Dagen.

Vil man fra Hoboken over til New-York gaar man med en af de mange Færger for 3 Cents o: 12 Øre over til Øen Manhattan, paa hvis Sydspids Byen ligger. Ved Ankomsten forbavses — for ikke at sige svimler — man ved Synet af det Liv, Røre og Mylder, der hersker i Gaderne. I Broadway, Byens længste Gade — 8 engelske Mil lang — er der en saadan Hær af alle Slags Vogne, at man hvert Øjeblik venter et Sammenstød, men det sker saa godt som aldrig, takket være Politibetjentene, fødte Irlændere, der med Ro og Myndighed leder Færdslen.

I nogle Gader er opført Jernstativer i Højde med Husenes 2den Etage, hvorpaa de saakaldte *Elevated Railways* (Luftjernbaner) er anbragte. Paa disse, som i New-York, Brooklyn og Hoboken strækker sig flere Mil, befordres daglig mindst 600,000 Passagerer. Husene er som bekendt meget høje; jeg saa et i Brooklyn paa 13 Etager. Naar en Husejer vil udvide sin Ejendom, kan det i Reglen kun ske ved at gøre Huset højere; ikke sjældent ser man en saadan Bygning, hvor hele Stueetagen er fjernet, medens de øvrige Etager hviler paa et Bjælkeværk, som ved Dunkraft skrues saa højt i Vejret, at Tilbygningen kan puttes ind.

Huslejen i New-York er betydelig dyrere end hos os. En Lejlighed, som i København koster 1000 Kr., faas i New-York ikke billigere end 5000 Dollars. I det Hele taget er alt godt og vel 4 à 5 Gange dyrere end hos os. Enkelte Ting faas dog billigt, saaledes Kød; det er en Vare, hvori vi ikke kan konkurrere

med New-York, det faas dér baade billigere og tilmed langt bedre.

Gaar man ind i en af de mange Drikke- eller Øl-saloner, som det vrimler af, faar man et Glas Øl med Skumtop for 5 Cents og har i Tilgift Lov til at tage for sig saa meget, man vil af alle de Retter, som staa serverede paa Disken, lige fra Pølse, Grisetæer, stegte Sager og ned til flere Sorter Ost; men Alt nydes staaende, der er ikke Tale om at sidde ned. Foruden Øl drikkes meget Whisky med Vand; vor Kommen-Akvavit nydes af Amerikanerne som Likør. De fleste Restaurationer staa ikke højt, de er rene Spiseanstalter og ikke andet. Selvfølgelig findes elegante Restauranter, saaledes *Delmonicos* i Nærheden af Kornbørsen, hvor Alt er indrettet efter Parisermønster. Her indtager de store Forretningsmænd deres Frokost, og der fattes ikke paa Raffinementer. Køkkenerne er i øverste Etage for at holde al Madlugt borte fra Lokalerne. Af Vin drikkes der næsten udelukkende Champagne.

Amerikaneren er født med Aviser i Haanden, og disses Tal er ogsaa legio. Paa Færgerne, i Jernbanevognene, Sporvognene, overalt ser man Folk med en Avis i Haanden, lige fra den simpleste Skopudser til Matadoren i Fifth Avenue eller Wall Street. Saaledes udgaar *World, Herald, Tribune, Times, Sun* osv. i kæmpestore Oplag. De amerikanske Bladreportere er begavede med en levende og rig Fantasi og kan sætte glimrende Kulør paa selv den trivielleste Begivenhed. Saaledes var der blandt *Thing-*

vallas Passagerer en Dame fra Danmark, som var forlovet med en Landsmand, der havde etableret sig som Arkitekt i San Francisko. Ved Ankomsten til New-York blev hun modtaget af ham, samme Dag blev de borgerlig viede af Borgmesteren paa Raadhuset i Hoboken, og om Eftermiddagen afrejste de til San Francisko. Denne Begivenhed blev af *World* og et Par andre Blade sat stort i Scene med behørig Romantik. Det hed sig, at de som Passagerer paa *Thingvalla* havde truffet hinanden første Gang, at Forlovelsen var med stor Højtidelighed blevet deklareret om Bord, og at der paa Skibet havde staaet et glimrende Gilde i Anledning af det forestaaende Bryllup. Det manglede end ikke paa Lykønskingsdigte til det unge Par i *Herald*. De fleste Blade har deres egen Bygning, hvor Trykkeriet tillige findes. Saaledes er *Worlds'* et pompøst taarnhøjt Palads med forgyldt Kuppel, der rager op i Højde med Kirke-taarnene.

En af New-Yorks fortrinligste Institutioner er Brandvæsenet. En stor Mængde Stationer findes spredte rundt omkring i Byen, alle med Portene aabne ud imod Gaderne. Her holder et Par Dampsprøjter med Dampen oppe. Hestenes Seletøj hænger foran Sprøjten i Loftet, saaledes at Hestene ved Signalet af sig selv fra Stalden gaar ind under Selen, som løsnes fra Loftet ved en Fjeder og slutter sig om Hestens Krop, saa at al Tidsspilde spares. Brandvæsenet er New-Yorks Stolthed, og det anses for en Ære at være Brandmand.

Greenwood Cemetery, saaledes kaldes Kirkegaarden i Brooklyn, et Sted som hører til Seværdighederne i New-York. Naar man tager en af de mange Drosker, som holder ved Indgangen, slipper man dels for at gaa den lange Tur (4 eng. Mil), dels faar man i Kusken en udmærket Cicerone, der som en levende Katalog véd Besked om Alt. Drosketakst kendes ikke, saa Kuskene skruer Prisen op til det højst mulige, men slaar til sidst af til mindre end Halvdelen. Kirkegaarden ligger højt paa et af Klipper og Høje kuperet Terræn, hvor der findes smagfulde Blomstergrupper og store, stolte Træer, deriblandt Pragteksemplarer af Cypresser. En Plakat ved Indgangen forbyder al Tobaksrygning paa Kirkegaarden, og talrige patruillerende Politibetjente varetager Ordenen. Det er en Kirkegaard, der sikkert er enestaaende i hele Verden, og der haves det mest straalende Fugleperspektiv over Brooklyn, New-York og Hudsonfloden. Det Hele er tillige en Slags Udstilling af Monumenter, dels i Granit, dels i italiensk eller algiersk Marmor og flere andre Stenarter; mange Monumenter repræsenterer store Kapitaler; saaledes har et Monument over Sukkerfabrikant N. Y. Haemayer kostet 125,000 Dollars. Et andet kolossalt Mindesmærke er sat over de frivillige Brandfolk, som omkom ved den store Brand 1798. Det kostbareste siges at være det, som Ejeren af Bladet *Herald* har ladet sætte over sine Forældre. Dette er kun Eksempler paa maa og faa, der findes flere Hundrede, som mindst har kostet 90,000 Dollars

hvert. Der afholdes aarlig en Fest paa Kirkegaarden, hvor alle Krigergrave dekorerer med Blomster og Flag.

Fra Kirkegaarden tog jeg med Luftjernbanen til Brooklyn-Broen, der fører over East-River til New-York og under hvilken de største Skibe kan sejle. Den var dengang Amerikas største Mærkelighed paa Arkitekturens Omraade; den er bygget af Tyskeren Nordeling. De fire, kæmpestærke Jerntove, som bærer Broen og er spændte over Granitpillerne, er 16 Tommer tykke, og foruden dem findes der et helt Net Jerntove paa et Haandlets Tykkelse. De 4 Granitpiller er 40 Alen brede. Det Hele var under Arbejde i 14 Aar fra 1869—83. En lignende er, efter at jeg var i New York, bygget over Hudson River fra New York til Hoboken og er dobbelt saa lang. Paa Tilbagevejen besaa jeg Posthuset og det ligeoverfor liggende Raadhus, der har kostet 7 Millioner Dollars, hvoraf Bygmesteren sagdes at have puttet de 5 i sin egen Lomme.

Iblandt New Yorks Parkanlæg er Centralparken en af de smukkeste. Den er ved Kunst anlagt paa et Klippeterræn og har kostet 25 Millioner Dollars. Her findes prægtige Grupper af Træer, der repræsenterer Størstedelen af Amerikas Flora. En Mængde Broncestatuer og Buster er opstillede rundt omkring i Parken, i hvis Udkant Obeliskens *Kleopatras Naal* staar; den blev med uhyre Besvær og Bekostning ført derover fra Ægypten. Dens større Søster staar opstillet i London, men ingen af dem har kunnet

taale Forandringen af Klimaet, de forvitres Aar for Aar. I Parken findes den zoologiske Have, der ejer en rig Samling af amerikanske Dyr.

New York havde netop samme Aar, jeg kom der, faaet sit *Tivoli — Eldorado* — som, skønt det var blevet aabnet 22de Juni, endnu langtfra var færdigt, da jeg kom dertil. Det kalder sig selv „The most complete amusement ressort in the world“. Det er anlagt Nord for Hoboken paa et Klippeterræn, de saakaldte Pallisades, der falder stejlt af mod Hudsonflodens østlige Bred. Man kører i Sporvogn dertil. Terrænet, 50 Acres Land, har en storslaaet Beliggenhed med glimrende Udsigter og er velbevokset med flere store Træer. Masser af Penge er anvendte, men uden Smag. Blandt andre Ekstravagancer findes her et enormt stort Amfiteater med Siddepladser til 6000 Personer, hvor jeg saa en bibelhistorisk Forestilling, *Kong Salomon og Jerusalems Ødelæggelse*, der var et *mixtum compositum* af Pantomime, Opera, Ballet og Gymnastik, ganske à la Barnum. Til Trods for den store Pragt, der udfoldedes i Dragter og Dekorationer — der var 700 Agerende med Heste og Elefanter — saa virkede det Hele trættende og til sine Tider parodisk; det lod heller ikke til smage New-Yorkerne. Størst Lykke gjorde 12 Akrobater, som Dronningen af Saba var saa galant at præsentere for Kong Salomon. En Restauration som en Kongeborg med 4 Taarne fandtes, men var slet besøgt. Koncertsal var der ikke noget af, derimod Hornmusik fra aaben Estrade. Gasbelysningen var

virkningsløs, derimod var et Fyrværkeri, der blev afbrændt, brillant og gjorde stor Lykke.

En af de smukkeste Udflugter fra New-York er en Tur op ad Hudsonfloden. Vi var henved 1000 Passagerer om Bord paa en af de store Paladسدampere, hvor den største Komfort og Elegance hersker, Intet savnes, ikke engang den almindelige Plakat, som ses overalt, „*Beware of Pick Pockets*“ (Pas paa Lommetyvene)! Maalet for Turen var New-Burgh, en af de største Byer, som ligger ved Floden. Den ligger paa flere Plateau'er, der stiger fra 130 til 300 Fod. Den gør et smukt og velhavende Indtryk, har et stort Seminarium og flere Biblioteker og kaldes „den lærde By“. Her findes flere interessante Minder om Washington og hans Tid. I den sydlige By staar en Flagstang ved et gammelt Hus, hvor Generalen under Frihedskrigen havde sit Kvarter, og hvor alt det Indvendige staar uforandret. Ved Flagstangen findes en Grav, hvor den sidste af Veteranerne, en af hans Gardister, blev begravet 1856.

Jeg var paa Hjemturen inde i en Agenturforretning, hvor der var udstillet Prøver af alle Slags Produkter lige fra Stenkul og guldholdige Ertser til Korn og Træsarter. Her saa jeg Tværsnit af et Par Kæmpetræer, den ene Skive var $8\frac{1}{2}$ Fod i Tværmaal, den anden 8 Fod. De tilsvarende 2 Træer havde været 197 og 295 Fod høje med den respektable Alder cirka 280 og 660 Aar.

En af de sidste Dage benyttede jeg til med Ekspres-tog om Aftenen Kl. 7 at tage til Buffalo for derfra

at rejse til Niagara. Det var en Tur paa 410 engelske Mile, som med 48 Miles Fart i Timen blev tilbage-lagt paa mindre end 12 Timer. Paa Grund af Togets stærke Fart og de mange Kurver paa Banerne er alle Jernbanevognene paa særegne Fjedre, som bevirker, at Passagererne ikke let bliver søsyge ved Vognenes Rullen og Gyngen. Hver Vogn udgør en stor elegant udstyret Salon med Fløjlssofaer paa begge Sider, mellem hvilke en Gang løber fra Vognens ene Ende til den anden. Kl. 7 om Morgenen kom vi til Buffalo, en By med 250,000 Indb. og tog derfra med Omnibus til den Banegaard, hvorfra Togene afgaar til Niagara. De amerikanske Haver ligger aabne uden Indhegning paa Siderne, og naar Togene i mindsket Fart passerer Byerne, maa Folk selv passe paa; kun ved Tværgaderne staar en Vogter med en rød Klud i Haanden og varskoer. Efter at være bleven barberet i en stor Barberstue i Niagara af en Neger, med en Fluevifter kresende rundt over mit Hoved, tog jeg i Droske over til Faldene.

Niagara-Faldene overgaar Ens allerdristigste Forestillinger og Forventninger. Det er det mest stor-slaaede og imponerende Naturfænomen, man kan tænke sig og maa med Rette kaldes „Amerikas Vidunder“. Efter at have besøgt det største Fald, „Hesteskofaldet“, hvor man har en uendelig vid Udsigt over Ontariesøens spejklare Flade og ser Vandet styrte ned de 150 Fod med et Fald paa 2,200 Fods Bredde, var jeg ved Hængebroen, der fører over til Kanada, og kørte med Kabel-Tandhjulsbanen, der

fører stejlt ned igennem Klippen til Faldets nederste Del. Da jeg steg ind i den lille Jernbanevogn, som skulde bringe mig af Sted, udbød jeg uvilkaarligt ved mig selv: „Bare den gaar!“ — Konduktøren, som havde hørt det, svarede beroligende paa Dansk: „Jo, De kan være ganske rolig, Hr. Zinck, den gaar brillant.“ Det var en Københavner, som her havde faaet Ansættelse og som kendte mig fra tidligere Tid. Jeg endte med et Besøg under Faldet, hvor man stod som i en uhyre stor Glaskuppel, medens Vandet af og til sprøjtede over en, hvorfor jeg ved Indgangen var bleven forsynet med en Oliekappe. Næste Morgen tog jeg Afsked med Niagara, der dannede en værdig Afslutning paa Alt, hvad jeg havde set og oplevet i Amerika.

Straks ved min Ankomst til New York, der forøvrigt bebudedes i Bladene, blev jeg opfordret til at give noget til Bedste. Det var Redaktør Volk af det danske Blad *Nordlyset*, der, under mit hele amerikanske Ophold, var min elskværdige Cicerone, som særlig gik i Spidsen for Opfordrerne. Jeg fortalte ham, at min Tur til Amerika var udelukkende foretaget af Helbredshensyn, og at jeg ikke havde haft Tanke for at give Aftenunderholdning eller sligt, saa meget mere som jeg var uforberedt og ikke engang havde en Bog med til eventuelt Brug ved en Op-læsning. Da han til sidst mødte som Ordfører for en Deputation Danske, maatte jeg neje mig, hvor nødvendig jeg i Grunden vilde. Det nødvendige Materiale og Rekvisiter skaffede Volk mig i en Fart, og en af

de sidste Dage af mit Ophold blev en Aftenunderholdning averteret i danske og andre Blade; den skulde finde Sted i et stort Teaterlokale Pokker i Vold et Sted ude i New Yorks Udkant; Volk havde trolig reklameret, saa at det store Lokale var udsolgt til sidste Plads, da jeg ad Luftbane arriverede derud. Programmet bød paa Scener af *Jeppe paa Bjerget*, Oplæsning af nogle Andersenske Eventyr, der lod til at falde i god Jord, nogle humoristiske Smaating og Vaudevillemonologen *Jokum i Kostyme*. En dansk Violinist, Hr. Otto Lund, ydede mig en udmærket Assistance. Jeg flovede mig i Grunden lidt over denne primitive Aftenunderholdning, men Publikum var ellevild af Glæde.

Nogle faa Dage efter foriod jeg Amerika; jeg havde forøget min Bagage med en Del Indkøb og med godt og vel 1000 Kroner, som jeg med min Familie havde godt af under et Ophold i Snekkersten.

SLUTNING

ENDNU en Gang paa mine gamle Dage var jeg ung med de Unge. Det var paa Studentersangforeningens Jubilæumstur til Næstved.

Sangforeningen gæstede som før fortalt denne By 1854; da der var forløbet 50 Aar efter dette Besøg, fik nogle elskværdige Næstvedianere den Idé at holde Fest og indbød Sangforeningen til at komme ned til dem og fejre dette Jubilæum. Jeg, som den Eneste, der endnu levede af dem, som den Gang var med, blev indbudt særlig som Æresgæst saavel af Næstved By som af Sangforeningen.

Et Ekstratog førte os den 25de Juni derved, 70 Deltagere i Tal. Paa Banegaarden i Næstved blev vi modtagne med Jubel af Næstvedianerne og af vore Værter og Værtinder førte til de forskellige elskværdige Hjem; om Aftenen gav vi en stærkt besøgt Koncert i St. Pederskirken. Paa *Hotel Vinhuset* var der arrangeret en splendid Seksa efter Koncerten, hvor Skaaler, Taler og Sange vekslede.

Programmet for den følgende Dag, der var en Søndag, lød paa Møde paa Torvet 9 $\frac{1}{2}$ for at køre til Gaunø og Lønnede. I et lidt ustadigt Vejr afgik et Vogntog paa 33 Landauere og Charabanc'er fra

Torvet og kom i et smilende Solskinsvejr til Gaunø gamle Slot, hvorfra Flag hilste os velkommen. Alt var her forberedt paa vort Komme. Gemakkerne med de sjældne gamle Møbler og den storartede Malerisamling stod os aabne. Desværre var Baron og Baronesse Reedtz-Thott fraværende, saa vi kun pr. Telegraf kunde takke dem for deres sjældne Opmærksomhed.

Efter et kort Ophold i den store og udmærket vedligeholdte Have og Park, steg vi til Vogns og kørte til Lønnede Skov, hvor vi holdt vort Indtog i straalende Solskin. Her var foran Fasanhuset rejst to lange Borde med Bænke, hvorfra en lukullisk Frokost tilsmilede os; med brillant Humør og glimrende Appetit bænkede vi os med vore Damer, i alt over 200 Deltagere. Frokosten var fortræffelig og Stemningen forhøjedes yderligere ved Sangforeningens prægtige Sange. Senere paa Dagen fandt i Næstved en Koncert Sted i det militære Ridehus, der var smykket med Flag og Bøgegrene; Huset var fuldt af Tilhørere og viste sig at være et i akustisk Henseende udmærket Koncertlokale.

Umiddelbart efter Koncerten fandt Festmiddagen Sted i Industriforeningens store Lokale. Teatrets Tilskuerplads var rigt dekoreret og store Bøgegrene skjulte fuldstændigt Logerækkerne fra Gulv til Loft. Under en Marsch udført af Regimentsmusikken førte Herrerne Damerne til Bords. Bordet var dækket til over 200 Personer og prydet med en Mængde Roser, der var sendte fra Gaunø. En Mængde Taler og

Sange afløste hinanden, iblandt de sidste maa særlig nævnes en Kantate, der udførtes af Studentersangforeningen, i denne hed det:

Skaal for Jer, som started' denne Svip,
 Skaal for Jeres Fædre, Mødre, Bedste, Olde, Tip,
 Hver en Tur, som vi var Gæst ved,
 Kan vi takke Dig for Næstved.
 Derfor Næstveds Skaal!

Efter Bordet og Kaffen aabnedes Ballet af Amtmand Tillisch, en gammel Herlovianer, og det varede ved til den lyse Morgen.

Den næste Morgen rejste Sangforeningen tilbage til København, medens jeg spadserede ad den gamle kendte Skovsti igennem Lammehaven til Herlufsholm. Her blev jeg vel modtaget af alle, gensaa gamle kendte Steder og spiste til Middag ved Skolens Bord med Lærere og Disciple. Jeg saa, at Traditionen var bevaret, hvad Spisereglementet angik; vi fik Grynsuppe og Lammesteg — hvad vi ogsaa for 65 Aar siden i min Skoletid fik hver Mandag. Jeg gjorde Besøg hos Rektor Bache, der viste mig om i den gamle Klosterkirke og fulgte mig et Stykke paa Vej igennem Raadmandshaven til Næstved, hvorfra jeg henad Aften tog til København.

Min 80-aarige Fødselsdag, den 25de December 1904, blev en sand Festdag for mig. Om Formiddagen fik jeg Besøg af mange gamle Venner og Bekendte og modtog en Mængde Blomster, Breve og Telegrammer alle Vegne fra, deriblandt igennem Kammerherre Bull Hilsen og Lykønskning fra Kron-

prins Frederik, vor nuværende Konge. Da Klokken blev tre. trak jeg mig tilbage for at hvile lidt ud. En Kres af Venner havde arrangeret en Festmiddag i Hotel Phønix, som blev Festdagens Clou. Da jeg sammen med min Datter kom derud Kl. 6, blev vi modtagne af det samlede Selskab med rnuvende Hurraer. Jeg anslog straks den gemytlige Tone, som prægede hele Festen, ved ligesom i sin Tid Frederik VII at hilse de Tilstedeværende med et „Tak Børn!“, der ogsaa slog stærkt an.

Med min Direktørs Hustru, Fru Dorph-Petersen til Borddame, marscherede jeg saa i Spidsen for Selskabet til „Riberhusmarschens“ Toner ind i den festligt oplyste og dekorerede Spisesal, hvor et i Hesteskøform dækket Bord stod. Det bugnede af Blomster, og som noget nyt stod foran hver Kuvert en Figur af Pap, der forestillede Otto Zinck i alle Teatrets muligste Roller. Det var flere Ark Kustymbilleder, som var udklippede og klæbede paa Pap, og alle bar de mit Hoved med Portræt, ogsaa udklippet og klistret paa Underkroppen; Idéen var morsom og gjorde fortjent Lykke. Sagfører Ludv. Koch bød Velkommen, og sagde blandt andet, at Festen blev afholdt „for at more Zinck, der saa tidt havde moret os“. Derpaa blev afsunget en Kantate af Oscar Lehmann, hvori Fru Sigrid Wulf-Schöller udførte Solopartiet. Recitativet fremsagdes af Direktør Dorph-Petersen, der som Mindets Genius blandt andet udtalte:

Igennem Porte, mørke og trange,
Igennem skumle Korridorer og Gange

Man naaed' fordum til den Borg, hvor Lange
 For Styret stod,
 Hvor ædelt Blod
 I Baasen havde stampet,
 Og Hippodromens Savsmuld havde trampet
 — Man mærker det den Dag i Dag paa Dunsten —
 Dér rejste sig et mægtigt Slot for Kunsten,
 Dér fik han Bolig,
 Vilter og urolig
 Som Hestene, han løste af,
 Men Lunets rige Skat han øste af.
 Og slog han stundom ogsaa lidt til Skaglerne,
 Saa Hippodromen rystede i Naglerne,
 Og var hans Indfald end lidt sære,
 Han gjorde dog sin Scene Ære.
 Han gjorde al Tid, hvad han skulde,
 Og trak med Kolling og med Julle
 Sit stærke Læs — og Folk til Huse.

Og ej Du nævne kan den Rang og Stand,
 Han ej blandt sine Typer tælle kan:
 Justitsraad, Kammerraad, Major, Kaptajn,
 Ja selv for Præster gik han ej af Vejen,
 Og Arv faldt for hans Stemme li'saa godt,
 Som Guders høje Drot.

Derefter holdt jeg min Takketale. Jeg lignede mig
 ved Jeppe, der vaagner i Baronens Seng og forbav-
 ses over al den Herlighed, der omgiver ham, og
 som et Øjeblik faar ham til at tro, at han er hen-
 sat til Himmerige; men straks efter ræsonnerer han
 med Beviser, at det ikke kan være Himmerige.
 Derfra henvendte jeg mig til den Kres af gamle
 Venner og Veninder, som jeg saa for mig rundt om
 Bordet, og som mindede mig om, hvor jeg var.
 Med et Par Ord til nogle enkelte, fremdrog jeg

Minder, vi havde fælles, enten Barndomsminder fra Herlufsholm eller Minder fra senere Tider. Jeg sagde, at alle mine kære Minder havde lyst op for mig igennem de 80 Aar, og sluttede med Plougs:

Og naar man først faar Hjem og Hus
 Og Embed, Viv og Poder smaa,
 Saa kommer en Begejstringsrus
 Ej tidt og banker paa.
 Brugt er dog ej Glædens hele Skat,
 Den i Mindets Sparebank er sat.
 Vi kan ta'e op dera' og derfor købe ind
 Friskt Mod og muntert Sind.

Efter flere Taler af Direktør Dorph Petersen, Generallæge Hj. Laub, Redaktør C. Carstensen og Oberst Frits Holst blev en anden Kantate af Dr. Louis Bramson afsunget, hvor Récitativet fremsagdes af Skuespiller Ring; i dette hed det blandt andet:

Men Du vor kære, gamle Kammerat,
 Som vi i Aften glædes ved at „feste“,
 Af Minder ejer dog vel nok de bedste,
 Blandt os i Hippodromens Staldetat.
 Du, som „red til“ de viltre unge Heste,
 Da Du var selv en lystig ung Krabat.
 Naar Chievitz, Recke, Holst slap løs Pegaserne,
 Dit Lunes Piskesmæld fik lettet Haserne.
 Alt har Du spillet: *Rasmus* — spillet *Tam* —
 I *Pak* en *Vagtel* — i *Eventyret Svale*, —
 Som *Fik* Du fik ej Lov til megen Tale,
 Som *Jeppe* knap en sølle ussel Dram,
 Som *Zeus* Du fra Olympens høje Sale,
 For ned til Hades — var det mon en Skam,
 Fra den Gang Zeus jeg til min Guddom kaared;
 Thi mig — som Orpheus's Frue — Du bedaared.

I „*Sportsmænd*: Kommandør, i *Nitouche*: Major,
 Mens i *Niniche* med Held Du spilled fransk Laps,
 Som *Jokum* skænkede Du os ægte dansk Snaps.
 I Aften vi dog alle helst vil ha'e
 Den Glæde at se Dig en Rolle spille,
 En, som ej gi'er Dig meget at bestille,
 Din „gamle Ungdom“, vor Vaucourtois.
 Den Ungdom, som de firs, vi kunde ta',
 Som vi os alle gerne ønske vilde.
 En Tak for den — en Tak fra dit Teater
 Til Kammeraten fra hans Kammerater.

Soloen i Kantaten sang Kammersanger Herold med stor Virkning.

Festen kulminerede og sluttede med en improviseret, særdeles animeret lille Dans, i hvilken jeg end ikke kunde bare mig for at tage Del.

Til Trods for min høje Alder er jeg endnu i mit 82de Aar aktiv Skuespiller ved Folketeatret, takket være min gamle Ven, Direktør Dorph-Petersens store Elskværdighed. Jeg spiller i Ny og Næ Roller af mit gamle Repertoire og bliver ikke overanstrengt i det nye. Jeg gaar som en Slags levende Tradition og glæder mig, naar jeg ser god Skuespilkunst paa min gamle Scene, hvad ikke saa sjældent er Tilfældet. Teatret har faaet de faa af den gamle Stok, der endnu er tilbage, rekrutteret med en Stab af lovende Ungdom, og under Johannes Niensens fortræffelige Instruktion har Teatret gentagne Gange haft Sukcesser, der har vundet baade Kritikens og Publikums Bifald.

Det er mig en Glæde, at Publikum endnu er med mig paa mine gamle Dage, hvad jeg særlig følte, da

jeg havde mit 50 Aars Jubilæum som Skuespiller i Februar 1905. Jeg modtog da en storartet Hyldest ikke blot fra det store Publikum, men ogsaa fra Kongehusets Medlemmer, der bærede mig med deres Nærværelse. Jeg kan uden at være ubeskeden sige, at jeg i mit lange Teaterliv altid har staaet mig

Zincks Paaklædningsværelse: i Kostymer fra *Prinsen og Skuespilleren* (Kean) sidder Ring (Prinsen af Wales), Dorph-Petersen (Lord Hamptoncourt) og Zinck (Bardolf) og spiller Kort.

godt med Kongehuset. Mine Beneficer bærede dets Medlemmer som oftest med deres Nærværelse, og jeg mindes en Gang, det var vist i 1892, hvor jeg Dagen før min Benefice kom gaaende over Amalienborg Plads, at vor nu afdøde gamle Konge kom ridende fra Grønningen; da han saa mig, holdt han sin Hest an, vinkede til mig og raabte: „Vi ses i Morgen ved Deres Benefice!“ I øvrigt endte min 50 Aars Jubilæumsaften med en fornøjelig Fest efter Forestillingen, som min Direktør og mine Kamme-

rater, Herrer og Damer, havde foranstaltet for mig, og ved hvilken jeg holdt ud til Kl. 4 om Morgenen.

Aaret forud havde Kong Christian IX i November udnævnt mig til Ridder af Dannebrog, en Hæders-

bevisning, der var saa meget større, som jeg er den første og eneste Skuespiller udenfor det kgl. Teater, der i aktiv Tjeneste har modtaget denne Udmærkelse.

Jeg fører paa mine gamle Dage et temmelig stille Liv og bor sammen med min ældste Datter, Kamma, der styrer Huset for mig; jeg har nemlig i de sidste fire Aar maattet savne min Hustru, da en heftig Nerve-

Fru Ingeborg Zinck-Juncker som Brynhilde i *Nibelungs Ringen*.

lidelse har nødvendiggjort et Hospitalsophold fjernt fra Hjemmet, hvor hendes Fraværelse har fremkaldt et Savn og en Tomhed, som jeg daglig føler.

Min anden og yngste Datter Ingeborg har fulgt Slægtens Traditioner og er for Tiden kgl. Hofopera-sangerinde i Stuttgart. Hun, der er i Besiddelse af en stor klangfuld Stemme og et betydeligt dramatisk

Talent, har i faa Aar skabt sig en anset Stilling og et kendt Navn blandt Tysklands Operasangerinder, navnlig som Brynhilde i Wagner-Trilogien, *Valkyrien*, *Siegfried*, *Ragnarok*. Hun er gift med en Landsmand, Forlagsboghandler Axel Juncker, i Berlin.

TILLÆG

ZINCKS REPERTOIRE

EN STATISTISK OVERSIGT VED JOHANNES RING

I SKOLEKOMEDIER PAA HERLUFSHOLM

1836. *Kong Salomon og Jørgen Hattemager*: Villing. — *Den Sandseløse*: Majoren.
1837. *Julestue*: Skolemesteren.
1838. *Jeppe paa Bjerget*: Jeppe.

I STUDENTERKOMEDIER

1846. *En Spurv i Tranedans*: Tokkerup.
1847. *Talismanen*: Spunds. — *En Nat i Roskilde*: Graah. — *Kusine Lotte*: Jens. — *Gjenboerne*: Smidt.
1848. *En Ødeland*: Henning Vivet. — *En Selvmorder* (Monolog). *Politikerne i Ølhuset*: Lassen. — *Den gamle Elsker*: Kvist. — *Plader*: Petersen.
1849. *Soldaterløjer*: Lange.
1850. *Ulysses v. Ithacia*: Kilian.
1852. *Et Besøg*: Hamlet.
1853. *Kærlighed paa Taget*: Eppinger.
1855. *Feriegæsterne*: Dr. Ask. — *Familietvist*: Ramler.
1858. *Deklarationen*: Stang.
1860. *Hr. Sørensen paa Eventyr*: Schröder.

DET KONGELIGE TEATER

(Tallet efter Rollen angiver det Antal Gange Zinck har spillet Rollen)

1855. *Henrik og Pernille*: Arv, 19. — *Rekruten*: Peer, 24.
1855—56. *De opdigtede Historier*: Lars Espensen, 13. — *Capriciosa*: Kakkadue, 24. — *Jean de France*: Frands, 3.
1856—57. *Scapins Skalkestykker*: Geronte, 5. — *Jacob v. Tybo*: Jens, 5. — *Kean*: Darius, 13. — *Ungdom*

- og *Galskab*: Mikkel Madsen, 35. — *Den Stundesløse*: En Skræder, 34. — *Genboerne*: Klemme, 34. — *Regimentets Datter*: Forvalteren, 17. — *Erasmus Montanus*: Jakob, 17.
- 1857—58. *Farinelli*: Apotekeren, 45. — *Den Stundesløse*: Bonden, 1. — *Frierens Besøg*: Baptiste, 18. — *Pernilles korte Frøkenstand*: Breneisen, 12. — *William Shakespeare*: 1ste Væversvend, 16. — *Medbejlerne*: David, 2. — *Bonden som Dommer*: Fabio, 1. — *Figaros Bryllup*: Don Curtio, 19.
- 1858—59. *Eventyr i Rosenborg Have*: Peter, 43. — *Den hvide Dame*: Gabriel, 33. — *Bortførelsen af Seraillet*: Mustafa, 5. — *Kilderejsen*: Arv, 5.
- 1859—60. *Kærlighed paa Vildspor*: 1 Vægter, 3. — *Skikkelige Folk*: Auguste, 18.
- 1860—61. *Et Rejseeventyr*: Peer, 25. — *Indkvarteringen*: Johan, 1. — *Besøget i København*: Johan, 29. — *Den lille Rødhætte*: Job, 4. — *Jakob v. Tybo*: Peer, 8. — *Fejltagelserne*: 4de Gæst, 6. — *Barselstuen*: Ane Signekælling, 5. — *Ludlams Hule*: En Læge, 5. — *Dronning Margareta*: Narren, 12. — *Kong Salomon og Jørgen Hattemager*: Sering, 22. — *Den politiske Kandestøber*: Hattemagerens Oldermand, 5. — *Deklarationen*: Stang, 23.
- 1861—62. *Den politiske Kandestøber*: Arianke, 14. — *En Diplomats*: Herman, 3. — *Honnette Ambition*: En Skriver, 4. — *Jeppe paa Bjerget*: 1ste Advokat, 14. — *Den nye Barselstue*: Sekretæren, 10.
- 1862—63. *Fruentimmerskolen*: En Notar, 9. — *Den politiske Kandestøber*: Richardt Børstenbinder, 1. — *I Provindsen*: Verner, 4.
- 1863—64. *Michel Perin*: Michel Perin, 9. — *Det lykkelige Skibbrud*: Skolemesteren, 2. — *Don Juan*: Pedro, 1. — *Jeg er min Broder*: Baadth, 5. — *Erik og Abel*: Niels, 3. — *En Skillevæg*: Gonzalo, 2. — *Don Juan af Østerig*: Domingo, 5. — *Madonna*: 3die Borger, 9. — *En Søndag paa Amager*: Peer, 1. — *Bagtalsens Skole*: Snake, 3.
- 1864—65. *Jean de France*: Pierre, 5. — *Apotekeren og Dok-*

- toren: Frands, 5. — *De lærde Damer*: Notaren, 4.
Væringerne: Leander, 7.
- 1865—66. *Gioacchino*: 1 Fisker, 4.
- 1866—67. *Den første Kærlighed*: Lapierre, 7.
- 1867—68. *Det arabiske Pulver*: Andreas, 2. — *Juvelskrinet*:
 2den Øvrighedsperson, 4. — *En Spurv i Tranedans*:
 Peter Ravn, 7. — *Den bogstavelige Udtydning*:
 Velsing, 4. — *God Nar, Hr. Pantalon*: En Drager, 3.
Købmanden i Venedig: Lancelot, 6.
 69 Roller spillet 766 Gange.

FOLKETEATRET

- 1868—69. *Baron Ødeland*: Massepin, 32. — *Den skønne He-
 lene*: Ajax d. 1ste, 12. — *Stegekælderen*: Schröder,
 14. — *Et farligt Brev*: Thirion, 26. — *Orfeus i
 Underverdenen*: Jupiter, 40. — *Afgrunden*: Dr. Payne,
 32. — *I Damekupeen*: Flamivoi, 11. — *Gjøngehøv-
 dingen*: Tam, 76. — *Revue*: Callesen, 193. —
Fader og Søn paa Rejse: Patrokles, 23. — *Glæde-
 lig Fastelavn*: Kranich, 4. — *Onkel Frederik*: Fre-
 derik Philibert, 1. — *I en Ruf*: Pontbichet, 2. —
Jokum: Jokum, 98.
- 1869—70. *Rejsen til Kina*: Notaren, 214. — *En Tale*: Friedel,
 23. — *Uskyldige Usandheder*: Delcour, 16. — *Salig
 Ferdinand*: Fernambuc, 62. — *Hr. Volmer i Sorø*:
 Brandt, 54. — *Naar Katten er ude*: Topp, 65. —
Fastelavnsgildet: Knud Jensen, 19. — *En sand
 Demokrat*: Bertelsen, 55. — *De Forlovede*: Dahl
 Justitsraad, 222. — *Den sidste Rose*: Jean Louis
 Bademester, 14. — *Jacquart*: Lebrun, Baron, 5. —
Perle: Legér, Dansemester, 27. — *Et Vaisenhus-
 barn*: Dr. Blackhorst, 33.
- 1870—71. *Paa Kontoret*: Söhle, 12. — *Kanariefuglen*: Brink,
 98. — *Kaptainen sparker*: Desambois, 16. — *The-
 blomst*: Tsching-Tschung, 24. — *Serafine*: Chapel-
 lard, 11. — *Et slet Menneske*: Gram, Jernbane-
 direktør, 11. — *Svantevits Datter*: Tumle, Kongens
 Nar, 14. — *Tante Rose og Comp*: Duplan, 15. —

- Den Trekantede*: Peter, 33. — *Talismanen*: Ritter, 10. — *Landliv*: Eidrup, 82. — *Hverdagsfolk*: Abel, Justitsraad, 94. — *Tjener og Svigersøn*: Lambinet, 9. — *En Prøve*: Gotlieb, kgl. Notar, 1.
- 1871—72.** *Den røde og den hvide Rose*: Brandt, Læge, 7. — *Et Kys*: Løve, cand. phil., 33. — *Feriegæsterne*: Jørgen, 7. — *Oberstens Døttre*: Oberst Falk, 88. — *Den flyvende Thekasse*: Ulstrup, 4. — *Onkel Bertels Køretur*: Bertel Møller, 14. — *Piccolino*: En Skolemester, 8. — *En Ødeland*: Henning Vivet, 11. — *De smaa Fugle*: François, 5.
- 1872—73.** *Det gør ikke noget*: Kørner, Assessor, 20. — *Hvis er Skylden*: Niels Johansen, 10. — *En fattig ung Mands Eventyr*: Alain, 63. — *Et Lykkens Skødebarn*: Flaveule, Læge, 16. — *En Sangerfest*: Jensen, Bud, 35. — *Hr. Fiks Gardinprækener*: Knap, Fabrikant, 94. — *Kærlighed og Grammatik*: Poirinas, 15. — *Nytaarsrevuen*: Funke, 31. — *Nytaarsrevuen*: En Professor, 41. — *Korsikanerinden*: Giocanti, Bandit, 26. — *Svagelige Folk*: Blase, Barber, 14. — *Barazins Døttre*: Moulinet, 11. — *Sangerinden*: Maupin, 7.
- 1873—74.** *Vore Venner*: Marecat, 42. — *Ringeren ved St. Paulskirken*: Lord Broghill, 24. — *Marie Antoinette*: Riteaux de Villetes, 12. — *En Tur til København*: Hummer, 42. — *Onkels Penge*: Galouzou, 35. — *Et Handelsfirma*: Minard, 14. — *Høg og Ugle*: Jaspin, Abbed, 6. — *Kusine Lotte*: Jens, 23. — *Den Egenkærlige*: Tiberge, Bogholder, 5. — *En uskyldig Diplomat*: Penwick, Friherre, 9. — *Maria og Magdalene*: Werner, Geheimeraad, 7. — *Hendes Velærværdighed*: Jens, 8. — *Sandheden sejrer*: Burna, Læge, 3. — *Familietvist*: Sandrup, 58. — *Han drikker*: Christensen, 53.
- 1874—75.** *Fregatkaptainen*: Proviantforvalteren, 32. — *Tretten*: Mikkelsen, 32. — *Ultimo*: Schlegel, 16. — *Straffet*: From, 4. — *Pak*: Vagtel, 77. — *En fornem Svigersøn*: Poirier, Købmand, 22. — *Judith*: Sir John Ramsay, 8. — *Plader*: Frederik Støvlepudser, 22. —

- En Bryllupsdags Fataliteter*: Winge, Bogholder, 10.
Josefines Skygge: Sørensen, 2. — *En Æressag*:
 Patelin, 7. — *Fristerinden*: Johan, Tjener, 7. —
Svantevits Datter: Iver Bugge, 8.
- 1875—76.** *Den jagende Diana*: Vilh. Kik, Partikulier, 8. —
Et styrtende Held: Chamaillard, 25. — *En Døge-*
nigt: Wolff, Jægermester, 15. — *Hvedebrød og Rug-*
brød: Samuel, Agent, 52. — *Amor og Severinsen*:
 Donner, Vinhandler, 5. — *Grisen*: Sansbourcy, 30.
Fornuftens Gudinde: Jung, 3. — *Den gamle Fabrik*:
 Justitsraaden, 12. — *Ebbe og Flod*: Camichon, 15.
Herskab og Tjenerskab: Durosel, Kapitalist, 21.
En Børnekomedie: Peter, 6.
- 1876—77.** *Familien Danicheff*: Zakaroff, 13. — *Gaasen med*
de gyldne Æg: Flikker, Prokurator, 10. — *Suzanne*:
 Tavernay, 14. — *Pariserliv*: Prosper, 50. — *Pariser-*
liv: Alfred, 8. — *En Nutidsfejl*: Durosay, Møbel-
handler, 9. — *Nytaarsnat 1877*: Keglekongen, 15.
Naar man har Fanden til Morbroder: Vinkel, 11.
Gamle Ungkarle: Beaucourtois, 51. — *Ba-ta-clan*:
 Kejseren, 3. — *Hr. Perichons Rejse*: Mathurin, 7.
Tre Par Sko: Jensen, Viktualiehandler, 12. — *Ude og*
hjemme: Mathieu, 20. — *Dalby Præstegaard*: Krage-
lund, 11. — *Fra store eller lille Strandstræde*:
 Nandrup, Købmand, 5.
- 1877—78.** *Hvis jeg griber Dig*: Paparet, 7. — *Vandmøllen i*
Apeninerne: Lorentz Kräuter, 9. — *De røde Domi-*
noer: Beaubuisson, 71. — *En Festaften paa Tivoli*:
 Madsen, 15. — *Papas Parti*: Knud Petersen, 17. —
Landsbyfolk: Floupin, Apoteker, 17. — *Nat og Mor-*
gen: Plaskwith, 24. — *Feriegæsterne*: Randbøl, Kam-
merraad, 135. — *En Søndag paa Amager*: Rasmus,
 20. — *Ungkarl og Ægtemand*: Chamouillet, 22. —
I den ny Verden: Jyp Valgagent, 31. — *37 Sous*:
 Montaudin, Købmand, 19. — *Den store Proces*:
 Gatinet, 13. — *Asmôdæus*: Montrésor, Bankier, 12.
- 1878—79.** *Det gamle og det nye Hus*: Laubepin, 13. — *Jean*:
 Rigolard, Dansemester, 8. — *Han gaar paa Kommers*:
 Peter Knap, 15. — *Hvem er han*: Birk, Købmand,

35. — *Cigarfoderalet*: Morrisot, Læge, 9. — *Kongen kommer*: Søren Klem, 12. — *Kærlighed og Fotografi*: Flintheim, Baron, 8. — *Min Mand er i Rigsdagen*: Hansen, Kammerraad, 1. — *Han er af god Familie*: Canard, Proprietær, 14.
- 1879—80.** *Hjertet og Pengene*: Beaudrille, frhv. Kaperkaptajn, 12. — *Saa galt kan det gaa*: Stal, Krigsraad, 17. *Fiammina*: Duchateau, 12. — *Niniche*: Anatole, 73. *Alle Fem*: Castillon, 10. — *Rekruten*: Peer, 3. — *Den Fremmede*: Remonin, Læge, 11. — *Flagermusen*: Tourillon, 19.
- 1880—81.** *Cæsar Girodets Testamente*: Isidor Girodot, 23. — *Letsind*: Chavançon, 19. — *I det røde Hav*: Lovibard, Købmand, 24. — *En flot Herre*: Tartinois, 12. *En Familie paa Moden*: Formichel, 12. — *Den nye Bibliotekar*: Gibson, Skræder, 26. — *Den lykkeligste Dag*: Hr. Birk, 18. — *Gibbsfiguren*: Ballini, Gibser, 16. — *Krig i Fredstid*: Haas, Løjtnant, 44. *Under Karantæne*: Lavenette, Læge, 2.
- 1881—82.** *Grød bare*: Chambly, 24. — *En Lystrejse*: Ferdinand de Suzor, 18. — *Urmagerens Hat*: Armedée, Tjener, 9. — *Andrea*: Balthazar, 20. — *Greven af Monte Christo*: Caderouse, 35. — *Vore Koner*: Ulriksen, 22. — *Børresen & Co.*: Vibe, Commerceraad, 4.
- 1882—83.** *Babettes Mand*: Lapucherie, 15. — *Løjtnanten*: Haas, 10. — *Brødrene Rantzau*: Florence, 13. — *Paa Pension*: Møller, afsk. Major, 35. — *Arthurs Fif*: Madoulard, 13. — *Med næste Tog*: Hansen, Kammerraad, 5.
- 1883—84.** *Den faste Aften*: Hans Krog, Jægermester, 11. — *Et daarligt Subjekt*: Hollesen, 7. — *Den største Dumhed*: Tambourini, 22. — *Han skal hade mig*: Nikodemus, 9. — *Don Cæsar de Bazan*: Marquis af Montefiore, 14. — *Vedbæk—Skodsborg—København*: Klem, Bankdirektør, 157. — *En Valgdag*: Minke, 41.
- 1884—85.** *I Gæstgivergaarden*: Jensen, 15. — *Lysttur til Monaco*: Bordighiri, 15. — *Spøgelset*: Tranio, 1. —

- Den indbildt Syge*: Argan, 21. — *Julestue*: Skolemesteren, 23. — *En Brud bag Kuliserne*: Mondesir, 21. — *Kureren fra Lyon*: Chappard, 17. — *Klephten*: Trabernais, 10. — *Fra Stuen til 1ste Sal*: Blondeau, 7. — *Underballance*: Larsen, Købmand, 9. *Sorte og Røde*: Cantarel, 3.
- 1885—86.** *Nye Tider*: Jørgen Sivertsen, 21. — *Froken Sol*: St. Lubin, 10. — *Provisorisk*: En Rejsende, 41. — *Capriciosa*: Kakkadue, 19. — *Flyttedag*: Olmerdug, Krigsraad, 24. — *Den nye Barselstue*: En Rebslager, 12.
- 1886—87.** *Arvingerne*: En tysk Major, 16. — *En Vilje*: Lars Greve, Gaardmand, 26. — *Fristelsen*: Grenaa, Kommissionær, 9. — *Velgørehed en gros og en detail*: Mortensen, 18. — *Uden Midtpunkt*: Bilbach, General, 10. — *En Fortid*: Thorgrimson, 8. — *Anders Tikjøb*: Bush, Kommissionær, 40. — *De Fattiges Dyrehave*: Conradsen, 5.
- 1887—88.** *En fin Konditor*: Tvermoes, Byfoged, 12. — *De Gamle*: Jokum, 6. — *En Skærsild*: Jesper Frandsen, 4. — *De Herrer af Pressen*: Piper, Vinhandler, 13. — *Den 2den April*: Niels, 49. — *Michel Perin*: Desaunais, Politiinspektør, 6. — *Jeppe paa Bjerget*: Jeppe, 11. — *Millionen*: Christensen, Grosserer, 19. *Svigerfader*: Stenkvist, Assessor, 11.
- 1888—89.** *Guldfugle*: Harboe, Grosserer, 20. — *David Copperfield*: Spenlov, Sagfører, 6. — *Selvstyre*: Sognefogden, 15. — *Hier spricht man Deutsch*: Stendrup, Urtekræmmer, 13. — *Nøddebo Præstegaard*: Blicher, Pastor, 169. — *Abekatten*: Iversen, 22. — *Pickwick Klubben*: Fogg, Sagfører, 13. — *Revisoren*: Semljanika, Hospitalsforstander, 2.
- 1889—90.** *Den kære Husfred*: Thaarup, 21. — *Hexeri eller blind Allarm*: Arv og Mester Herman Barber, 18. *I den anden Verden*: Etatsraaden 10. — *Don Juan*: Sganarel, 5.
- 1890—91.** *Nitouche*: Majoren, 166. — *Toupinels Enker*: Letellier, Notar, 16. — *Forhus og Baghus*: Etatsraaden, 86. — *Sandt og Usandt*: Svendsen, 6.

- 1891—92. *Familielykke*: Faderen, 5. — *Sportsmænd*: Grave-
sen, Kommandør, 28. — *I veldædigt Øjemed*: Eng-
bølle, Justitsraad, 20. — *Forlang altid*: Boulinard,
14. — *Lette Dragoner*: Baagøe, Agent, 34.
- 1892—93. *Modkandidater*: Kern, Godsejer, 2. — *En Storm i
et Glas Vand*: Terp, Sognepræst, 17. — *Et Folke-
sagn*: Morten Hovmester, 53. — *Lad os skilles
ad*: Barfourdin, 9. — *Lili*: Bouzincourt, 13. —
Sennepskagerne: De la Planade, Oberst, 1. — *Hun
skal debutere*: Teaterdirektøren, 10.
- 1893—94. *Borgmesterens Hat*: Don Nemisio, Læge, 23. —
De kære Børn: Asby, Grosserer, 6. — *Lykke Pers
Rejse*: Skomageren, 36. — *Landmandsliv*: Præsten,
50. — *Charleys Tante*: Spittigûe, Advokat, 30. —
Garnisonsbyen: Jochumsen, Overlærer, 9. — *Plader*:
Moses, 23. — *Den dramatiske Skræder*: Pensel,
Bogbinder, 2.
- 1894—95. *Børsbaronen*: Madsen, Bogholder, 56. — *Soldatens
Lyst*: Fourageot, Oberst, 13. — *Madam Sans-Gêne*:
Cop, Skomager, 117. — *Frederiks Redningsmand*:
Svendsen, 4.
- 1895—96. *Natten til den 28. Juli*: Chinston, Læge, 2. — *Ro-
senborg*: Niels Børgesen, 44. — *Hr. Departements-
chefen*: Pingouin, Borgmester, 39. — *De Deporté-
rede*: Robertson, 5.
- 1896—97. *Som man saaer*: Gourd, Portner, 3. — *En livlig
Embedsmand*: Pisonier, Senator, 21. — *Kean*: Bar-
dolf, Skuespiller, 38. — *Pigen fra Heilbron*: Peter
Quanz, Hovmester, 20. — *Et enfoldigt Pigebarn*:
Strandholt, 1. — *Et Vaisenhusbarn*: Sam, Tjener, 1.
- 1897—98. *Audiensen*: Ravn, 2. — *Kristen Bloks Ungdoms-
streger*: Fincke, Skomagersvend, 6. — *Frie Fugle*:
Benoit, Husejer, 23. — *En dejlig Familie*: Jensen,
17. — *Lysistrate*: Stymodores, 20. — *Nihilister*:
Alexandrowitsch, 38. — *De Gamles Juleaften*: Car-
stensen, Læge, 10. — *Tatere*: Enevold Essig, Hede-
bonde, 3.
- 1898—99. *Jægerne*: Pastor Seebach, 7. — *Højt Spil*: Ullerup,
Sprøjtefører, 4. — *Ravnekrog*: Niels Staar, Borg-
mester, 3.

- 1899—1900. *Over Evne*: Otto Heire, 25. — *Østergade og Vestergade*: Mikkel Stolpe, 23. — *Det kære Barn*: Lugg, Betjent, 20. — *Alexander den Store*: Isbæk, Professor, 29.
- 1900—01. *Kærlighedens Abekatte*: Bouvenot, 8. — *Den pantsatte Bondedreng*: Anden Vært, 33. — *En Skriftefader*: Winterfeldt, Greve, 50. *Store Klaus og lille Klaus*: Gamle Jørgen, 31. — *Eventyr paa Fodrejsen*: Assessor Svale, 7. — *Thummelumsen*: Nusgaard, Sagfører, 91.
- 1901—02. *Flachmans Skole*: Emil Weidenbaum, 19. — *Sherlock Holmes*: Thomas Long, 156.
- 1902—03. *Spionen*: Charcot, 22. — *Hans Højhed*: Rüder, Gæstgiver, 123. — *Gadens Børn*: Dørvogteren, 24.
- 1903—04. *Livets Dal*: Gamle Leibel, 28. — *Hendes gamle Naade*: Jørgensen, Skovrider, 11. — *Hjemmet*: Beckmann, Professor, 10.
- 1904—05. *Hvor man keder sig*: Des Millets, 34. — *Byens Stolthed*: Stød, Borgmester, 76.
- 1905—06. *Hannibals Ungdomsværker*: Hørkræmmer Jensen, 5. — *Familieraadet*: Professoren, 23. — *Boubou-roche*: Fauettard, 17.
- 297 Roller spillet 7630 Gange.

BEARBEJDELSER OG OVERSÆTTELSER AF ZINCK

1868. *Bryllup i Udsigt*, Farce med Sang (fransk).
1869. *I en Ruf*, Farce (fransk).
1869. *Onkel Frederik*, Lystspil (fransk).
1870. *Den sidste Rose*, Operette (fransk). Musiken af Offenbach.
1870. *En forfulgt Uskyldighed*, Farce med Sang (tysk).
1872. *Hr. Fiks Gardinprækener*, Farce (tysk).
1872. *Oberstens Døtre*, Lystspil (svensk).

1873. *Svagelige Folk*, Farce (tysk).
 1874. *Høg og Ugle*, Skuespil (tysk).
 1875. *Fristerinden*, Lystspil (tysk).
 1875. *En Døgenigt*, Folkekomedie (svensk).
 1876. *En Knap*, Lystspil (tysk).
 1877. *Min Frøken Broder*, Vaudeville (fransk).
 1878. *En fattig Kones Testamente*, Folkekomedie (fransk).
 1879. *Min Mand er i Rigsdagen* (fransk).
 1880. *Urmagerens Hat*, Farce (fransk).
 1881. *Krig i Fredstid*, Lystspil (tysk).
 1881. *En Lystrejse*, Lystspil (fransk).
 1882. *Greven af Monte Christo*, Folkekomedie med Kor og Melodrama (fransk).
 1882. *Løjtnanten*, Lystspil (tysk).
 1883. *Med næste Tog*, Lystspil (tysk).
 1883. *Vore Koner*, Lystspil (tysk).
 1883. *Lars Braabys Bryggeri*, Folkekomedie med Sange og Kor (svensk).
 1883. *Den faste Aften*, Lystspil (fransk).
 1884. *Vedbæk—Skodsborg—København* (svensk).
 1885. *Underballance*, Lystspil (tysk).
 1885. *Den største Dumhed*, Lystspil (tysk).
 1885. *Naar man ikke danser*, Lystspil (tysk).
 1885. *Fra Stuen til 1ste Sal*, Farce (fransk).
 1886. *Tusindkunstneren*, Lystspil (tysk).
 1887. *Mefistofeles*, Farce med Sang (tysk).

31 dramatiske Arbejder med samlet Antal Opførelser
848.

LITTERÆR VIRKSOMHED

- Knapperne*. Fortælling for Børn. Billederne af *Landstingssekretær van Deurs*. (Wøldikes Forlag.) 1864.
 Nordisk Conversations Lexikon 1858. *Theaterartiklerne*. (Gad, Gyldendal, Lose og Delbanco).

- Oehlenschläger og det kongelige Teater.* Bidrag til den Oehlenschlägerske Litteratur Historie. (*Liebenberg*). 2det Bind. (Samfundet til den danske Litteratur Fremme) 1868.
- Holbergsk Theaterstatistik.* (Jubeludgave af Ludvig Holbergs Comoedier. III. 4 Afd. (1885).
- Skuespillerforeningens Julebog.* 1893. (Ernst Bojesens Forlag).
- Ludvig Joachim Phister.* Et Teaterliv. 1896. (Gyldendals Forlag).
- Den Laubske Slægt.* Minder fra Frørup Præstegaard. (1902).
- Biografer i Illustreret Tidende af *Fru Phister*, *Fru Anna Nielsen* og *Fru Julie Hansen*. — Forskellige Artikler i Dagbladet, Politiken, Dannebrog og andre Blade.
-